

प्रकासक–सानुमाया तुलाधर खिचापुखू यें

श्री स्वयम्भू महापुराण

च्वमि

श्री वद्रीरत्न वज्राचार्य

मन्त्रसिद्धि महाविहार

(महाबौद्ध यें)

बिथाःयाम्ह

राजा वज्राचार्य

मन्त्रसिद्धि महाविहार

(सबल गल्ली यें)

पिकाक :

सानुमाया तुलाधर

खिचापुखु यें

(पानोरामा होटेल)

पिकाक :

सानुमाया तुलाधर

खिचापुखु येँ

(पानोरामा होटेल)

ह्लापांगु- १००० दोल्हि धाः

ने. सं. ११०३ बछला थ्व स्वांयापुन्ही

देव:

मणिक मान चित्रकार

थाकुथि :

नेपाल प्रिन्टिङ्ग प्रेस

त्योड त्वाः येँ

थुगु श्री स्वयम्भू महापुराण निशुल्कं प्रदान यानादीम्ह--

शतजीव श्रीमती सानुमाया तुलाधर

भूमिका

स्वयम्भू उत्पति निदान कथाया प्रथम अध्यायस जव श्री याके जिन श्री राज बोधिसत्वं स्वयम्भूयागु उत्पतिया खँ न्यंसेंलि उपगुप्त भिक्षु अशोक महाराजायात कना बिज्या:गु खँ थुगु अध्यायलय् वर्णन याना त:गु दु ।

पर्वस्थाने श्री शाक्यमुनी बिज्याना: मैत्री बोधिसत्वयात विपश्वि तथागतं पिना बिज्या:गु दोछि ह: दुगु पलेस्वांया दथुइ स्वयम्भू लिपा दया वइ धयागु खँ थुकिइ वर्णन याना त:गु दु । विपश्वि तथागतया पालय् श्री शाक्यमुनी सत्यधर्म बोधिसत्व नाम प्रसिद्ध जूगु खँनं थन वर्णन दु । अले थ्गु इलय् थ्व नेपा:दे नागवास दँहु ख: धैगुनं थुगु अध्यायं क्यं ।

द्वितिय अध्यायस विपश्वि तथागतं पिना बिज्या:गु पलेस्वांया द्य:ने श्री स्वयम्भू गवलय् दयावल ? धका: मैत्री बोधिसत्वं बिन्ति यासेंलि श्री शिखि तथागतया पालय् स्वयम्भू दयावल, गुगु इलय् जि क्षमंकर धयाह्म बोधिसत्व जुया च्वना धका: श्री शाक्यमुनी भगवानं आज्ञा जुया बिज्यात । अले श्री स्वयम्भूयागु पूजा यानागु फलया वर्णन याना त:गु दु ।

तृतीय अध्यायस मैत्री बोधिसत्वं नागवास दँहनय् च्वंगु ल: सुका: गवलय् थन नगर बसय् जुल ? धका: श्री बुद्धया:के न्यना बिज्यासेंलि श्री शाक्यमुनी भगवान- जि पर्वताक्ष धयाह्म बोधिसत्व जुयाच्वना बलय् श्री विश्वभू तथागतया पालय् मञ्जुदेवाचार्यं कुल्वा:, च्ववाहा:, सूर्यघाट व गोकर्णयागु गुँ तछ्याना: ल: सुका: धर्माकरयात राज्याभिषेक बिया मञ्जुपट्टन धयागु नामं नगर प्रशिद्ध याना थकूगु ख: धका आज्ञा जुया बिज्यात । थ्व खँ थुके उल्लेख याना त:गु दु ।

चतुर्थ अध्यायस श्री शाक्यमुनी भगवानयाके नेपालय् नगर निर्माण जुसेंलि गुगु इलय् तीर्थ स्थानत उत्पति जुल ? धका मैत्री बोधिसत्वं न्यना बिज्यात । उगु इलय् श्री शाक्यमुनी भगवानं आज्ञा जुया बिज्यात- हे मैत्री ! मनुष्य तय्गु आयू ४०,००० पौदोल दं दुगु इलय् क्षमावति नगरे क्रकुछन्द तथागतयाथाय् जि ज्योतिपाल धयाह्म बोधिसत्व जुया: जन्म कया च्वनागु जुल । उगु इलय् श्री क्रकुछन्द भगवान नेपालय् स्वयम्भू दर्शन यायेत बिज्यात । अनंलि बसपोलया सबंसंघ, सकल लोकपिन्त बाग्मति तीर्थ व केशावति तीर्थ उत्पति जुगु खँ कना बिज्यात धयागु थुगु अध्यायस बियात:गु जुल ।

पञ्चमोध्यायस मणिचूड पर्वतय् मैत्री बोधिसत्वया प्रतिक मणिलिङ्गेश्वर, मणिचूडया बाखँ ।।१।।

गगन मञ्जया प्रतीक गोकर्णय् गोकर्णेश्वर । गोकर्ण राजकुमार उद्धार जुयावंगु बाखँ ।।२।।

समन्तभद्रया प्रतिक चांगुद किलेश्वर वैतराग । थन कुलिक नागराजायात दमन या:गु खँ ।।३।।

वज्रपाणिया प्रतिक ववन्तिइ कुम्भेश्वर वीतरागय् सर्वपाल वैद्य उद्धार जूगु खँ ।।४।।

मञ्जुश्रीया प्रतिक फंपिइ (बुंइ) गर्तेश्वर । आख: सिवें साख सा:ह्म मञ्जुगर्तया वाखं ।।५।।

सर्वनीवरण विस्कम्भिया प्रतिक फंपिइ (पुखुलिइ) फनिकेश्वर वीतराग थन ओंदियान आचार्यया वाखँ ।।६।।

क्षितिगर्भ बोधिसत्वया प्रतिक च्वबाह्म गन्धेश्वर वीतराग । थन ओंदियानयात गणेद्योनं विघ्नया:व:गु ।।७।।

खगर्भ बोधिसत्वया प्रतिक आदेश्वरय् विक्रमय्श्वर वीतराग । थननं ओंदियानं अष्ट सिद्धिया प्रभाव स्व:गु वाखं ।।८।।

पुकयं अष्टवीतरागया खँ व पुण्यतीर्थ (गोकर्णय्) तक्षक नाग उद्धार जूगु वाखं ।।१।।

शान्त तीर्थय् (गुह्येश्वरी) महाद्यो पार्वती उद्धार जूगु खँ ।।२।।

शंकर तीर्थ (शंखमो) साजवा: गोपाल उद्धार जूगु खँ ।।३।।

राजतीर्थ (राजतीर्थय्) कर्णशार्थवाहया काये अलक्षणाह्म उद्धार जूगु वाखं । ४।।

मनोरथ तीर्थ (त्वखा दुवा:) मनमय्‍ह्म उद्धार जूगु खँ ।।५।।

निर्मल तीर्थ (भचाखुसि) थन वज्रपाद आचार्य उद्धार जूगु वाख ।।६।।

निधान तीर्थ (लख तीर्थ) जुवाद्यो दीनचूड उद्धार जूगु वाखँ ।।७।।

ज्ञान तीर्थ (कर: खुसि) अज्ञान सिन्धु जुजु उद्धार जूगु वाखं ।।८।।

चिन्तामणि तीर्थ (टेखु दुवान) संख्यात द्रोहया:ह्म कोटिकर्ण सार्थवाह उद्धार जूगु वाखं ।।९।।

प्रमोद तीर्थ (दानगा) दानासुर दैत्य उद्धार जूगु खँ ।।१०।।

सुलक्षण तीर्थ (थाजं वा) थन सौर्ड देया जुजु, मन्त्री व महाजनया कायेपि अलक्षणत उद्धार जूगु खँ ।।११।।

जय तीर्थ (नेखु ह्रं) दानासुरया कका दैत्यतो उद्धार जूगु वाखँ ।।१२।।

थुलि खँत पञ्चमोध्यायस दुथ्याका त:गु दु ।

षष्ठोध्यायस धर्म श्री मित्र नामसंगितिइ च्वंगु द्वादशाक्षरया अर्थ न्यनेत नेपा:लय् व:गु तथा वं अभिषेक कासेंलि श्री स्वयम्भूयात धर्मधातु वागीश्वर धका नामं प्रख्यान्त जूगु वाख दुथ्या:गु दु ।

सप्तमोध्यायस शान्तिकराचार्य धर्मधातु वागीश्वरयात त्वपुया: वयाद्योने पात्राकार चैत्य दयेकेगु इच्छा यासेंलि इन्द्रादि देवतापिसं चैत्य दयेका ब्यूगु खँ तथा वसपूर आदि देवता आराधना याना स्थापना या:गु वाखँ उल्लेख याना त:गु दु ।

अष्टमोध्यायस भविष्यय् नेपा:यात्रय् न्हूम्हं तक्क वा मगाइ तिनिगु शान्तिकराचार्यया आज्ञानुसारं गुण-कामदेवं कर्कोटक नागराजा हया: वा गाय्कीतिनि धका: भगवानं भविष्यवाणि याना बिज्या:गु वाखँ उल्लेख याना त:गु दु ।

नवमोध्यायस शान्तिकराचार्यया शिष्य बन्धुदत्त जुजु नरेन्द्र देव, सेवक सलित ज्यापु बना: कामरु कामाक्ष लोकनाथ हया: १२ दँ तक्क वा मगा:गु दुर्भिक्ष मदय्की तिनि धका भविष्यवाणि याना बिज्या:गु व मेगु २१ नीछगु उप-तीर्थया नांत उल्लेख याना त:गु दु ।

दशमोध्यायस बृहाभिक्षुनीय'गु खँ, स्वयम्भू पुराण कनेगु नियम, न्यनेगु नियम व कनागु, न्यनागु, न्यंकागु, न्यंके बियागु, च्वयागु, च्वके बियागुया महिमा कनात:गु जुल ।

नेपालय् बौद्ध धर्मया अनुयायीतसें श्री स्वयम्भूयागु श्रद्धाभाव याना: वयाच्वंगु सकसियां स्यूगु विषय ख: । उलि जक मखु बखत-बखतय् जीर्ण उद्धार जू पत्तिक श्री ५ पृथ्वी नारायण शाह आदि जुजुपिसं व बिदेशया लामा गुरुपिसंनं श्रद्धाभावं ग्वहालि व्यूगु खँनं सकसियां स्यूगु खँ ख: । वहे श्री स्वयम्भूयागु विषययात कया: च्वयातंत:गु पुराणहे स्वयम्भू पूराण ख: ।

थ्व स्वयम्भू पुराणय् श्रद्धालु भक्तजनपिं तथा प्रजागणपित राष्ट्रियता भावना व धार्मिक भावना जागृत यायेत नाना तीर्थ-उपतीर्थयागु महिमा कना त:गुलिहे स्पष्ट जू । जब देशया बिद्वानतय् चित्तय् धार्मिक भावना व राष्ट्रिय भावना जागृतयायेगु इच्छा जुइ, तब थजा:गु ग्रन्थ रचना जुइ । तथा लोकय् प्रचार जुइ । वहे खँ संस्कृतिया रुपय् पुस्तां-पुस्ताय् न्यना च्वनी ।

अत: भगवान बुद्धं भविष्ये नेपाल मण्डलय् गुणकामदेवया पालय् जुइगु दुर्विक्षया खँ तथा नरेन्द्रदेबया पालय् दुर्भिक्ष जुइगु खँयात कया: ऐतिहासिक परंपरा मिलय् मजू, थ्व ग्रन्थ न्हूगु रचना ख: धका: लाञ्छना लगय्यायेगु इतिहासकारतय् स्वभाविक जूसां धार्मिक तथा राष्ट्रियता व संस्कृतयातनं कुठाराघात यायेगु समान जुइला धैगु धार्मिक बिचारं स्वयेबलय् बांलाक सीदु ।

धर्म व राष्ट्रियताया न्ह्योने इतिहास धयागु छुं त:धगु विषय मखु । गनतक समाजया हृदय् धर्म दु राष्ट्रियता दु, तबतक थ: चाय् मोल्हुयानं त्रिदेशय् च्वगु जगनाथ काशी तीर्थय् मोल्हू वनेगु सिबेनं उत्तम भापा च्वनी । सुं छह्म इतिहासकारं बव:न लाय्-लाय् बुइयें हालाच्वसां समाजया मनय् द्वाहां वनी मखु । छाय्धा:सा स्वयम्भू पुराणयात धार्मिकतय्स इतिहास धका: सुनानं धयाच्वंगु मदु ।

अले हानं स्वयम्भू शब्दया दार्शनिक गम्भिर अर्थयायेबलय् निर्वाण तथा आदि अन्त मदुगु स्वयम् थ: थह्मं तुं उत्पत्ति जूगु कालातीत ज्ञानयात ब्यक्त याना च्वंगु दु । थ्व बिचा:रं स्वयेबलय् थन कल्प कल्प न्हापा विपश्वि तथागतं पलेस्वां प्यूगु, अथेहे मेमेपिं, तथागतपिसं पूजाया: व.गु तथा शाक्यमुनीनं थन नेपाल मण्डलय् बिज्याना धर्मदेशना याना बिज्या:गु खं समय तथा ईतिहास नाप छुं सरोकार मदु । गुगु निर्वाण बुद्धपिनिन्हापानं दु, आ:नं दु, लिपानं दैतिनि व निर्वाण साक्षात्कार या:ह्म व्यक्ति न्ह्यावलें स्वयम्भूयाहे न्ह्योने च्वना धर्मदेशना याना बिज्या:गु ख: धैगु बौद्ध दार्शनिकतय् अर्थ ख: । थ्व हे अर्थयात कया: भगवान गौतम थन बिज्या:गु छुं ऐतिहासिक प्रमाण मदुसां धार्मिकता व राष्ट्रियताया जागृत ह्यूत सुं बिद्वानं च्वय् कनावँगु कथं दार्शनिक भावं थन बिज्या:गु दु धका: धाल धा:सा वयात सुंनं राष्ट्रियता दुह्म इतिहासकारं निन्दायायेवह: मजू ।

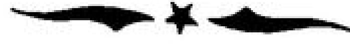
समयया परिवर्तनं याना: यच्चुसे च्वंगु ल: न्ह्याना च्वंगु, नाइसे च्वंगु फिदुगु वाग्मती, विष्णुमतीनं थौंकन्हय् थ: थिगु रुप काये धुंकल धैंगु खँ दोहरे याना च्वने मा:गु मदु । उलिजक मखु फिकाकां खुसि क्वाहां वंगुलि याना: खुसियागु बांलाक दयेका त:गु घाटनं भताभुङ्ग जुयावंगु सकसियां स्यूगु बिषय ख: । घाट मस्यकेगु सहरय् दुने च्वंगु तीर्थ क्षेत्रय् गणये जूगु थासय् फि कायेके मबीगु आदि खँ धर्म तथा संस्कृति रक्षायायेत च्वंपिं व्यक्तितय्त व राष्ट्रियता जागरण ह्येगु बिचार दुषित तीर्थ क्षेत्रयात सुधार यायेमा: धका अनुरोध प्रार्थना यायेमागु खँ मखु ।

झीगु देशय् राष्ट्रियता व धर्म तथा संस्कृति दुरु व लःयें मिलये जुया: छगूहे जुया च्वंगु खनेदु । हानं शैवमत बौद्धमत आदियागु छुं भेद मनसे समान रूपं पशुपतिनाथ तथा स्वयम्भू दर्शन याना वया च्वंगु खँन सकसियां स्यूगु बिषय खः । अज्याःगु परिस्थितिइ खलबल जुलकि देशय्हे खलबल मजुइ धका धाय् फँमखु । अतः देश प्रेमि व्यक्ति तयेसं राष्ट्रियता, धर्म, संस्कृतियात रक्षायायेमा धँगु जिगु बिचाः खः ।

स्वयम्भू पुराणं धर्म, संस्कृति, राष्ट्रियतायात मतोतूगुलि जन समाजया यःगु खँ सुनां मस्यु ?

अन्तय् थुजोगु धर्म ग्रन्थ प्रकाश याना दीह्म सानुमाया तुलाधर तथा आपालं परिश्रम याना: भाषान्तर याना बिज्याःह्म पं. श्री बद्रिरत्न वज्राचार्ययात जीं यक्व यक्व धन्यवाद लः ल्हाना च्वना ।

पं. श्री दिव्य वज्र वज्राचार्य
पियूष वर्षी औषधालय
मासंगल्ली, येँ

Preface

Jina Shree Raj Bodhisatwa had asked Jaya Shree about the origin of the Swayambhu; the description of the origin as told by Upagupta Bhikshu to king Ashoka has been narrated in the first chapter of the story of the origin of the Swayambhu.

It also gives an account of the prophecy made by Shree Sakyamuni to Maitri Bodhisatwa about the origin of the Swayambhu in the middle of the lotus with one thousand petals planted by Bipaswi Tathagata. At the time of Bipaswi, Shree Shakyamuni was famous by the name of Satyadharma Bodhisatwa. This chapter also shows that the then Kathmandu valley was a big lake habited by Nagas (Snakes).

In the second chapter, as a reply to the question of Maitri Bodhisatwa, "When did the Swayambhu come into being over the lotus planted by Bipaswi Tathagata ?" Shakyamuni Bhagwan replied that the Swayambhu originated at the time of Shikhi Tathagata when he was known as Kshemankar Bodhisatwa. That chapter also gives a decription of the (fruits) blessings due to worship of the Swayambhu.

In the third chapter Maitri Bodhisatwa asks the Buddha, "When was the city made by clearing up the water of the lake resided by Nagas ? There upon Shakyamuni Bhagwan replied, "when I was known as Parbataksha at the time of Biswabhu Tathagata, a person by the name of Manju Devacharya cleared up the water by destroying the forest of Kuruwa, Chobaha, Suryaghat and Gokarna and establised a city, made Dharmakar its king and made the city famous as Manjupattan.

Maitri Bodhisatwa asks Shakyamuni Bhagwan about the creation of the places of pilgrimage after the founding of the city of Nepal in the fourth chapter. Then after Shakyamuni Bhagwan explained, " Oh Maitri ! At the time when human beings had a life of furty thousand years, I was living as Jyotipal Bodhisatwa in the city called Kshamavati at Krakuchhanda Tathagata's place. At that time Shree Krakuchhanda Bhagwan went to Nepal to visit Shree Swayambhu. Then he narrated to his community and to the people in general about the origin of the holy pilgrimages Bagmati and Keshawati.

The fifth chapter provides: –

i) The story of manilingeswor Manichud, the image of maitri Bodhisatwa on the hill of Manichud

ii) The story of the salvation of the prince Gokarna, Gokarneswor, the image of Gagangunj at Gokarna.

iii) The story of the suppression of Kulik, the king of Nagas. Kileswor Vaitarag, the image of Samant Bhadra at Changu.

iv) The story of the salvation of Sarbapal Vaidya, Kumbheswor Vaitarag, The image of Vajrapani at Kwonti.

v) The story of Manjugarta, who preferred sweets to learning, Garteswor, the image of Manjushree at the field of Phampi.

vi) The story of Omdiyan Acharya, Phanikeswor Vaitarag, the image of Sarbanibaran Viskambhi in the lake of Phampi.

vii) The story of the troubles faced by Omdiyan due to the testing of god Ganesh.

viii) The story of Omdiyan visualsing the effects of Astasiddhi (mastery of eaight skills). Vikramayaswor Vaitaraga, the image of Khagarbha Bodhisatwa at Adeswor.

Thus the fifth chapter accommodates things about eight Vaitarag & the story of the salvation of Takshaka Naga at Punya Tirtha, a pilgrimage at Gokarna; the story of the salvation of Lord Shiva and his consost Parvati at Shanta Tirtha, a pilgrimage at Guheswori, the story of the salvation of the shepherd Gopal by name at Shankar Tirtha, a pilgrimage at Shankhamo; the story of the salvation of the wicked son of Karna Sharthabaha at Raj Tirtha, a pilgrimage at Raj Tirtha; the story of the salvation of Man Mayaju at Manorath Tirtha, a pilgrimage at Twakha Duwaa; the story of the salvation of Vajrapad Acharya a Nirmal Tirtha, a pilgrimage at Bhacha Khusi; the story of the salvation of the gambler Din Chud at Nidhan Tirtha, a pilgrimage at Lakha Tirtha; the story of the salvation of the ignorant king called Sindhu at Gyan Tirtha, a pilgrimage at Karha river; the story of the s lvation of Koti Karna Sharthabaha, who showed impudence and disobeyed his own mother, at Chintamani Tirtha, a pilgrimage at Teku Dobhan; the story of the salvation of the demon Danasur at Danaga; the

story of the salvation of the wicked king, minister, the sons of merchant of the country of Gaud at Sulakshana Tirtha, a pilgrimage at Bhajanga, and the story of the salvation of the demon the wife of Danasur, at Jaya Tirtha, a pilgrimage at Nekhu.

The sixth chapter incorporates accounts of the coming of Dharma Shree Mitra to Nepal to comprehend the meaning of the twelve alphabets mentioned in Namasangiti and the accounts of his being king of Nepal & making of Shree Swayambhu famous by the name of Dharma Dhatu Vagiswor.

The seventh chapter gives an account of how the gods including Indra erected the stupa as a fulfillment of the wish of Shanti Karacharya to cover up Dharma Dhatu Vagiswor and to make a bowl shaped stupa over it, & also provides accounts of the establishment of image of gods including Basapur, after invoking them.

The eighth chapter describes about the prophecy of lord Bhagwan as to how the Nepal valley will face drought for seven years and how Gunakama Dev, as instructed by Shanti Karacharya, made the rain fall by bringing Karkotak, the king of Nagas.

The ninth chapter comprises of the prophecy of Lord Bhagwan as to how the twelve years long drought would be put to an and by Bandhu Datta, the pupil of Shanti Karacharya. king Narendra Dev and Lalit, a farmer serving the king, by bringing Lok Natha (the Lord of the world) from Kamaru Kamaksha; if also provides the name of twenty one upa-Tirthas.

In the tenth chapter are the story about the Chuda Bhikshuni and the highlights about the rules of telling and listening Swayambhu Puran and also the blessings one gets for telling, listening, making others listen, writing or making others write it.

It is known to all that the devotees of Buddhism in Nepal have been having great veneration for the Swayambhu. Apart from this kings including His majesty Prithvi Narayan Shah and Buddhists lamas from foreign countries have been donating for the renovation of the temple. Swayambhu Puran is the account of that very Swayambhu.

The description of various places of pilgrimages make it clear that the Swayambhu Puran intends to create religious and national feelings arise

people in general and devotees in particular. When religious and natioal feelings arise in the mind of the learned people, such sacred books will come into being; then it will be made public and that very thing lives for generations in the form of culture.

Eevn though it may be natural for the historian to argue that the prophecies of Lord Buddha regarding the famine in Nepal during the time of Gunakama Dev and Narendra Dev are not borne out by historical facts and so argue that the present writing is a new product of imagination; it is conspicuous, if we look at it from a religious outlook, that such an attitude is detrimental to the religion, culture and nationality of our country.

History does not count much as do religion and nationality. So long as society has sense of religion and nationality, they can regard even trivial streams as great places of pilgrimage. The historians fail to have any impact on the society unless they incorporate religious and cultural values of a society. Religious people do not regard Swayambhu Puran as history.

The word Swayambhu has a philosophical connotation. It implies "Nirvana" (no rebirth) and also spontaneous and timeless knowledge. Looked at from this angle, the plantation of the lotus by Bipaswi Tathagat in times immemorial, similarly the coming of Tathagats to worship Swayambhu and Shakyamuni's coming to Nepal to preach religion have surpassed time and history. According to Buddhist philosophers Nirvana, which is there before the time of Buddhas, which exists to-day and which will be there for all time to come, has been realised by the person by preaching religion placing himself in front of the Swayambhu. In this sense, if a wise and learned person, (with a view to what religious and national feelings) based on the philosophic outlook given above strongly states that Bhagwan Gautam has been to Nepal, no historian with national feelings will be justified in arguing against that.

The Holy rivers like the Bagmati and Bishnumati with clean water & beautiful pebbles and sand have been virtually turred into small dirty streams. Apart from this, everybody knows that the nice ghats at the bank of the rivers have been destroyed due to the extraction of sands haphazardly. To safeguard the ghats and to prohibit extraction of sands at least from the

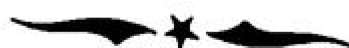
holy places should be a matter of concern to those who wants to proteet religion and culture, and to renovate the holy places so as to augment religious and national feelings.

In our country nationality, religion and culture are inseparable. There is no religious strifes, because Buddhism and Saivison are intermingled both Swayambhu and Pashupatinath are equally venerated. If this sort of balance is shaken, the whole country might have to face a grave situation. Therefore, I feel that we should do our best to safeguard our nationality, religion and culture.

Every body knows that Swayambhu Puran is very popular among the people as it is in tune with the religion, culture and nationality.

Finally my sincers thanks are due to Pandit Shree Badri Ratna Bajracharya who took up the strenuony task of translating the language; I would also like to thank Mrs. Shree Sanu Maya Tuladhar for publishing such a precious sacred book.

Translated by:
Gambhir Man Bajracharya
Sawal Galli Bhonsiko.
Kathmandu.

स्वयम्भू पुराण

स्वयम्भू पुराण ह्लिग ह्लीगयागु ग्रन्थ मखु, आपाल आपा न्हापायागु सफू खः। थ्व नेपाल मण्डल गथे जुया श्रृजना जुल धका वर्णन याना तःगु थ्व महात्म्य बौद्ध धर्मावलम्बीतय् छे छें थासं न्हापा अति प्रख्यात खः। आःहेन नेपालया पौराणिक इतिहास च्वमितय्स स्वयम्भू पुराणया खँत त्वद्दे फैं मखु। वय्कपिसं थ्व नेपाल (आः काठमाडौं उपत्यका धया च्वंगु) भराय्धंगु पुखू ख । मञ्जुश्रीनं व पुखूगा लः पित छ्वया: दयेका तःगु देश धका च्वया हे वया च्वंगु दु।

थ्व काठमाडौं उपत्यका छचाखेरं चाःहुला च्वंगु पर्वत माला अद्यापि दया च्वंगुलिनं थ्व थास न्हापा लखं जाया च्वंगु खँ मखु धका गथेधाय् ? थ्व पुखू नागवास दँह् जक खने सिकें न्हापा थ्व नागवास दँह् नाप स्वव्वीक उत्तर पाखे ल्हासाया बछि भूमि दक्षिण पाखे भारतया उत्तरप्रदेश बिहार प्रदेशन मल्माक उखे तक लख जाया च्वंगु धगु भराय् धंगु सागरहे खः धकान प्रमाणित जुया च्वगु दु। लीपा लीपा प्रकृति रुप उखे थुखे जुयाः व सागरया लः उखें थुखें वाः वनाः सुना बन; थ्व संसारे दकले तजागु सगरमाथा पर्वत दया वल, व सागर मध्ये नं दच्वी च्वना च्वंगु छचाखेरं पर्वत दुगु जूगुलि व लः मसुसे नागवास दँह् धका जुलला धका धाये मफुगु मखु।

शाक्यमुनी गौतम बुद्धया सिकं खुह्य न्हापांयाह्म विपश्वि बुद्धं व नागवास दँहस पिना थकूगु पलेस्वांस ज्योतिरुप दयाः अति बांलाना च्वगु खनाः देश दयेकेया निंति मञ्जुश्रीनं लः सुका थ्यूगु थ्व पुराणे वर्णन याना तःगु दु। विपश्वि बुद्धया लिपायापि शाक्यमुनी गौतम बुद्धयासिकं न्हापायापि बुद्धपि शिखि नाम तथागत बुद्ध व विश्वभू नाम तथागत व ककुच्छन्द तथागतनं थ्व स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याना वंगु खँ च्वया तःगु दु। थ्व वर्णन व अद्यापी ससारे प्रख्यात जुया च्वगु स्वयम्भू चैत्य, (गुगु चैत्ययात साक्षात शाक्यमुनीनं दर्शन याःगु दु) या प्रमाणं थ्व सिद्ध याना च्वंगु दु कि बौद्ध धर्म नेपाले शाक्यमुनी गौतम बुद्धया सिकं न्हापांनिसें दया च्वंगु दु। शाक्यमुनी गौतम जक हे बुद्ध धर्मया सास्ता मखु।

स्वयम्भू पुराणया मेगु विशेष खँ थ्व खः कि थुकी स्वयम्भू चैत्यया जक्क वर्णन याना तःगु दु। आः क्वीसं खना च्वंपि मूर्तित– वैरोचन, अक्षोभ्य रत्न संभव, अमिताभ्भव, अमोघ सिद्धि न्याह्म ध्यानी बुद्धपि, अथेहेतुं मामकी, लोचनी पद्मनी, तारा आदि थ्व स्वयम्भू पुराणस गननं उल्लेख याना तःगु मदु। थ्व कारणं याना न्याह्म ध्यानी बुद्ध व तारापि कल्पना याना तःगु सफूया सिवेनं गुलिछयय् न्हापा स्वयम्भू पुराणया रचनाकाल जूगु ज्वीमा। न्याह्म ध्यानी बुद्ध व तारा त उल्लेख जूगु दकले न्हापांयागु सफू विद्वान आसांगया रचना याना थकूगु श्री तथागत गुह्यका खः अले आसांग क्रिन्हेस दं न्हापायाह्म खः धका आपालं विद्वान पिनिगु धापु दु।

थ्व तथागत गुह्यका सिकें न्हापायागु सफू मञ्जुश्री मुल कल्पसनं न्याह्म ध्यानी बुद्धपिनिगु छुं छुं नसां मिसेजूगु मन्त्र त उल्लेख याना तःगु स्वय्बले व थ्व स्वयम्भू पुराणस न्याह्म बुद्धपिनिगु धारे छुं म्याहे मदुगु स्वयेबले थ्व स्वयम्भू पुराणया रचनाकाल बयांन्हय खःला धंथें च्वनाव। अथे खःसा बौद्ध धर्म ग्रन्थावलिस थ्व स्वयम्भू पुराण दकले च्वय् ज्वीमा। थ्वहे कारणं ज्वीमा स्वयम्भू पुराण सुनां च्वःगु, गबले च्वःगु गन च्वःगु क्वीसं न्ह्यथने मफुनी।

स्वयम्भू पुराणस अष्ट वैतराग, द्वादस तीर्थ महात्म्य, व उपतीर्थ व्याख्यान खण्डस च्वंगु थुपि खँत मूल स्वयम्भू पुराणस लिपा तिपातिनि जुया वःगु जुइमाः। थ्व बाखं त आःयागु युगे, थौंकन्हे ज्याखेले मवः धकानं यको

थापु द हे दई थ्व बाखत थौं कन्हे ब्वनीबले न्ह्याइपुक्य मं जक ख: धकानं भापी जु हे ज्वी ! अथेनं खत्वाचा खं-ऋीगु देशया आपालं तापा तापा:गु देशयागु बाखन सिमाय् चतामाथि सय्केगु गुईं (जंगले) पुखु मदुयाय् न्या लायेगु बाखं (रूस देशया) अरेबियन नाइटस बाखत ऋीगु नेपाल देशय् आपाल न्हापा दुहां वया च्वन । छकीहे मध्ये गुलिखे बाखंत मचातसें ब्वनेमागु थल:पतिस दुथ्याका: मचातय्त ब्वंका वना च्वन । थुजा:गु अवस्थास ऋीगुहे देयां मौलिक रूपं दया वया च्वंगु थ्व बाखंत पुनरावृत्ति याना प्रकाशन हयेगु मल्व मजूहे थायेमा । अऋला पिने पिनेयागु देशया अजागु बाखंन ब्वनमा:गु सफुतिइ दुथ्याके स्वयेबले थ्व स्वयम्भू पुराणस च्वंगु बाखं त नं ब्वने मा:गु सफुतिइ दुथ्याकं थाय् मज्यू ?

थुगु निगु बाखत जा तत्वत हे बिचायाये बह् जू । थौं कन्हेया युग ख: शासक भोट बिया: ल्वयेगु । थथे चुनाव प्रथासनं ख:म्हेसितं भोट बिइगु मखुम्हेसितन भोट बिया; योग्य, अयोग्य, जू, मजूह्मनं शासक जुया च्वनी । निस्पक्ष चुनाव मजू धका हालानं च्वनी । थ्व सन्दर्भे यक्वहे साहुमहाजनत किसिया न्ह्य: ल्यू जूसां किसि दमित मल्यसे मेम्हहे थम्ह पुरुषयात जुजु ल्यइगु बाख थौं कन्हेयापि राजनीतिज्ञतयेत आनं ब्वाचु न:गु बाखं धका थाय्मा: ।

मन्त्र सिद्धि महाविहारया वज्राचार्य पं. बद्री रत्न गुरुजुं प्रकाशन याये बह ज्वीक थ:गुहे भाषास च्वया बिज्यागु थ्व सफू अद्योपान्त स्वया । वसपोलयागु थ्व क्षेत्रस मे-मेगु सफूतन पिदने थुंकूगु दु । वसपोलया कृत: मानय् याये बहजू ।

थुजागु थ्व सफू पिकायेत मानव खर्च ब्वबिया द्यूम्ह साहुनी श्री सानुमायाया धर्म चित्त ख: धका न्यने दत । थ्व थास बच्क:यागु व धर्म चित्तयात सुनानं खिने फंमखु धयागु जिगु आशा ।

यज्ञमान पति वज्राचार्य
मरु, लायकू वहो, ये

च्वमि व सफुतिइ

जिगु मनं खनागु छुं खँ

श्री धर्मसंघःतु मण्डल स्तोत्रं शुरु जुया अनेगु ज्ञान गुणयागु खँसं सीकातय् माःगु खं परिपूर्णगु थ्व स्वयम्भू पुराण वसपोलं च्वया बिज्याय् धुंका साफे याना: ल्हाया व्यूगु व ध्वाना आखःया बले प्रुफ स्वया व्यूपिसं भचा भचा न्हूगु पहलं लंपुलि छाया व्यूसां थ्व सफुती च्वंगु भाषा शैली पुलांगु पह्‌यागु खने दु। आखः ध्वाना ब्यूपिसं थ्व सफू ध्वाना ब्यूबले तच्वतं होस याना मन तया आखः ध्वाना बिया ब्यूगु खने दु। छाय्‌धाःसा थ्व सफुतिइ आखग्वः यक्वथाय् द्वंगु खने मदु। ह्यानं थ्व सफूयागु ध्वाना आखः तःतःग्वःगुलि मचातयेसं निसें कया ज्याथजिथि पिसं तकनं ब्वने फंगु खने दु। अयेहे तुं आखःपात ल्वयेक थ्व सफूयागु भाषा सरल जूगुलि आखग्वः जक ह्यस्यूपि न्ह्याह्यसिनं थ्व सफुतिइ च्वंगु खँ थ्वीके फैथें च्वं। थ्व खँय् छुं शङ्का मदु।

आ: च्वमि पत्तिइ जिगु मनं खगु छुं खं, वसपोल पं. वज्ररत्न (वद्रीरत्न) वज्राचार्यजु भौतिकवाद व व्यक्तिबाद "कुकुच्वंम्ह माखां से तप्वीथे" तप्वी धुंकूगु इलय्‌नं थ:गु धर्मयागु बिषययागु ज्याखँय् दुना बिज्याःगु छु जुया: धंगु खं सीकेत छुं ग्वहालि दंला धका वसपोलयागु छःस्वाचा परिचययागु खं थःम्हं स्यूगु कथं न्ह्ययना च्वना। तच्वतं भुखाय् ब्वया: छें दुना द्वलंद्वः मनू ल्हाना: फीगु नेपा गालय् छगूकथंयागु प्रलयहे वया च्वंगु इलय् अर्थात् ने. सं. १०५३ (बि. सं. १९९०) सालयागु ला (महिना) नं बुक्क मचातय्‌सं चितासू मसीगु ला धका धापू दुगु कार्तिक नांयागु लाया शुक्लपक्षया अष्टमी तिथि खुन्हु ये देया तेबहाःयागु कलःगाः छेँय् श्री देवरत्न वज्राचार्यया काय् मचाया रुपय् श्री बेटीमायाया कोखं जन्म जुया बिज्याःह्म वसपोलं मचांनिसें ब्रम्हु व वज्राचार्य पण्डितजुपिनि पाखें संस्कृत शिक्षा व धार्मिक शिक्षा दिक्षा क्या बिज्याज्यां फिदँया जक वैंसनिसें हे थःगु कुलाचार कथंयागु धार्मिक कर्म काण्डय् दुना बिज्याःगु जुया च्वन। अनंलि फिखुदँ दुह्म ल्यायह्मचा जुसां निसेंला ये देया त्वाःत्वालय् बाखें कनेगु ज्या याना बिज्याइह्म जुल। अयेहेतुं थ: पाजु मचाभाइया पाखें मण्डः च्वयेगु ज्या सयके धुनेव थःगुहे कुतलं वज्राचार्यजुपिसं सय्‌के माःगु अनेगु ज्या व सीके माःगु अनेगु ज्ञानया खँ सयेके सीकेगु याना बिज्यात। थुगु कुत.यात वसपोलं थौं कन्हेतकं त्वःता मबिज्यानिगु जुया च्वन। छाय्‌धाःसा वसपोलयात उजोगु कुतलय् दुनेगु "नय्‌गु, त्वनेगु, ज्वीगु आदि बानि" थें हे ज्वी धुंकल ग्वहे बानि याना वसपोलयात ल्याय्‌ह्मचा तिनिगु वैंशय् हे मेमेगु छुं लद्दडवह्दडयागु ज्यां व ई सिति वनीगु कु बानि हय्‌काय् मफय्‌का: थःगु मनं तुनागु फुकसितं भिनीगु ज्याय् दुने फुगु जुया च्वन। बरू कार्तिकं बूह्म जूगुलि कार्तिकं बूपिसं चितासू मस्यू धंगु धापूयात पाय्‌छि जुइक वसपोलं चितासू स्यूगु खने मदु। छाय् स्वकः वैंपि, मस्त कयं वैंपि, पूजा धाः वैंपि, पूजा पलेसा धाः वैंपि, बाखें कंकेत सःतः वैंपि, पूया यायगु कंथ न्यं वैंपि, ततःधंगु पूजा यायेत ग्वहालि काः वैंपि व थःगु स्वार्थ सिद्ध यायेत अनेगु खं न्यं वैंपि वसपोलयाथाय् यक्वं दु। अयसां टसि धायगु व

थाकु चायगु बानि वसपोलयाके खने मदु थ्व तच्वतं हे धन्य धाय् बहःगु खँ खः । उकिं न्ह्यागुहे थजुइन्यु वसपोल न्ह्यागु ज्या त्वःता बिज्याःसां स्वयम्भू पुराण च्वया बिज्याःगु थुजोगु ता तक कीर्ति च्वनीगु यक्व मनूतयेत नेपाःयागु धर्म व संस्कृतियागु खँ सीकेत ग्वहालि दैगु अनेक बिषययागु खँ दुथ्याःगु अनेक सफू च्वया पिदंका बिज्यायेगु ज्या त्वःफीका बिज्याये म्वालेमा धका सुभाय् दोहलप्पु दोहलप्युं थःगु मनं खंगु खँ क्वचाय्के ।

पुण्य रत्न बज्राचार्य
सको छें बसन्तपुर
येँ, नेपाः

लय्ताः खँ

अध्ययन मण्डलया

झीगु नेपाः पुण्य भूमि बुद्धक्षेत्र खः । बुद्ध जन्म जुया बिज्याःगु थ्व पुण्य भूमिइ झी जन्म जुया च्वना । वसपोल थ्व्व महान् तपस्वि, त्यागि, ज्ञानि गुणिह्म, गुम्हेसियां झीत भिगु, ख.गु लँ क्यना थकल ! व झीस बुलुका छ्वये मज्यू । वसपोल बुद्धया उपदेशयात न्ह्यावलें झीसं मत्तिइ दंकाः ज्या यायेमाः । तर थन "आजुया भुति थ्यथेया छुसि" धयाथें नेपाःया महायान बौद्ध संस्कृति थवथहे तनावने धुंकल । थौ कह्लय् उकिया छुं किचः जक त्यना च्वंगु दनि धायेमाल । गुकियातनं आः सः स्वूपिं दनिबलय् गुलि फत उलि माकनं सो दयेके (प्रश्न याये) मफत धायेव त्यं दनिगु छुं भचा ज्ञानतनं मदया वनी । अथे जूगुलि झीसं न्ह्यात्थे यानाःनं पिब्वये माला च्वंगु दु । सकसियां खःगु लँ ज्वने माःगु दु ।

गुम्हेसियां थःत जति मखयेकुसे कनःयात जः ह्वला च्वनी, अले जक झी मनू धायेका जन्म जुयागुया पू वनी (सफल जुइ) । थुकथं थःगु स्वार्थिपन त्वःता सकल सत्व प्राणिया हितया निम्ति ज्या याये माःगु दु । थःथवे मत्ति भिकाः फुफु कथं तिवः बीगुहे सकलें छगू पं जुयाया चि खः । सकलें थ्व भव सागरं मुक्त जुइगु खः । थुकें झीत धात्थेंगु पुण्य लाइ, धर्म लाइ । यदि भगवान बुद्धं थेंतुं, थःगु बुद्धि थःगु लँपुइ वैपिं पंग (मार) तयेत गुकथं जी उकथं याना: त्याकाः न्ह्याज्याये फःसा ।

धर्म संस्कृतियात न्वलंका यंकेत, धर्मया मू (वास्तविक) खँ छु खः धयागु सीकेबीत व थजाःगु ज्याये न्हूकथं (संशोधन)यानाः च्वन्ह्याकेगु ज्याय् गुरू पं. बद्रीरत्नजुं वज्राचार्य अध्ययन मण्डल नगू स्वना बिज्यात, गुगु थासय् जिमित स्यनानं बिज्याना च्वंगु दु । जिपिं च्वनेगु थःगुहे थाय् मदुनि । ह्लापाला गुरु बद्रीरत्नजुयागुहे छें च्वं च्वनागु खः । लिपा मनूत (गुरूजुपिं) अप्वः दयावःलिसें अन मन्ह्याना वल अनं महाँकाल स्कूलय् थ्यवा पुले म्वायेक बालं च्वंवना । अनपिसें जिमि च्वनेत थाय् (स्कूल छुत्ति जुइव) बियादीगुलि जिपिं कृतज्ञ । न्ह्यागुहे थजु थाय्गु खेंत याय्गु ज्यात गुबलें फुइ मखु । उकि थुकथ झीगु संस्कृति गुगु झीसें मसिया च्वन उकियात गुरू पं बद्रीरत्नजुं सकसितं थुइका बीगु कुतः याना बिज्यात, थ्वहे जिमिगु निम्ति तःधंगु लय्ताःया खँ खः ।

थुगु थपाव्‌जिगु सफुतिइनं गुरूं जितःहे प्रुफ स्वय्गु लःह्लाना बिज्यात जितः सयके बीत । जि वसपोल प्रति सदां प्रणाम । जि सःसां मसःसां ग्या-ग्यांहे प्रुफ स्वया जि कुतःयानाःहे स्वया अथेसांनें जिगु मिखाहे भुलं यंकल । थापय् याये न्हाः मखं थापय् याये धुंकाः खना च्वन । नकतिनि-नकतिनि जुयाः निम्ति "परदेश मवंनिह्म मिजं, मचा बुइके मनंनिह्म मिसा" धैथें जुया च्वन । द्वंगु तःगुहुनि द्वन खः, लिपांनिसें बांलाक प्रुफ स्वय्गु कुतःयाये । थुके गुलिनं जुइ धुंकल जुहे जुल, अथेनं द्वंगु छुं-छुंया जकसां भिका-पौ धकाः (शुद्धि पत्र) तयाबिया । मेगु छुं लँ (उपाय) नंला मन्त ! थ्व छुं नं कथं द्वंगु जिगु दोषयात क्षमाया नापं च्वमिपिन्त ब्वनेत अतःमतः ब्वनीगुलिइ क्षमा बिया दी धयागु दुनुगलंनिसें आसा याना । सुभाय् । जय मां भाय् ।। जय बुद्ध धर्म ।।

राजा वज्राचार्य
मन्त्रसिद्धि महाबिहार
(सवल गल्ली, यें)

जिगु छत्वा खँ

असं धालंनिबःया नां दंम्ह स्व. कुलरत्न सानु साहु बयक:या कला: स्व. देवमाया साहुनीया स:धिक:म्ह म्हाये मचा शतजीव सानुमाया, काये स्व. तेजरत्न साहु शतजीवपि कुलबीरसि, सूर्यरत्न, वीर्यरत्न, वज्ररत्न सकल जहान परिवारया धर्म चित्तोत्पति जुया श्री स्वयम्भू पुराण सफू पिकायेगु इच्छा या:गु जुल । थथे सकल जहानपिनि इच्छानुसारं थ्व सफू जित: च्वके बियाः सानुमाया साहुनीनं माको खर्च हना: थुगु सफू छापये याके ब्यूगु जुल । अज्ज बय्कलं सितिकं हे सफू प्रदान याना दिल । बय्क:यात बोधिसम्भारं पूर्ण जुयेमा धयागु जिगु दुनुगलं निसें सुभाय् ।

थ्व सफूया भूमिका च्वया बिज्या:म्ह श्री पं. दिव्य वज्र वज्राचार्ययात आपालं धन्यवाद । हानं वसपोलया भूमिका नेपाल भाषायात इङ्गलिस भाषाय् पुइका ब्यूम्ह श्री गम्भीरमान वज्राचार्ययातनं धन्यवाद नापं छत्वा: खँ बिया: हना बिज्या:पि पुण्यरत्न व यज्ञमान पति वज्राचार्यपिन्त नं जिगु धन्यवाद दु ।

थ्व सफू च्वयेत जिपाय् छक:पति ऋाया च्वय्क: ज्या:म्ह भाजु राधाकृष्णयातनं सुभाय् । गुम्हेसिगु कुतलं सफू याकनं च्वय् सिधल ।

थ्व सफूया देव: नागवास दंहया किपा थंयें च्वक च्वया दिउम्ह मणिकमान चित्रकारजुयातनं आपालं सुभाय् ।

थ्व सफू बांलाक छापय् यायेत कम्पोज याना दिउम्ह व छापय् याना दिउम्हपिन्तनं सुभाय् देमछावं मना । अले प्रेसया नाय: भाजु पुष्परत्न सागरजुयातनं आपाल सुभाय् ।

थ्व सफू च्वयेत जि च्वंया तर च्वमिया भार फुक्क स्वबिया: च्वंनिसें थ्वय्यंक माको बिचा: याना पाक:बांहे प्रुफ स्वया: सेवा या:म्ह जिम्ह शिष्य राजा वज्राचार्ययात आपालं सुभाय् लिसें कोबित जुयेमा धयागु जिगु आशिर्वाद ।

नेपा:देया उत्पतिया बिषये जिथें जा:म्हसें छु च्वयेफै ? छु स्वयेफै ? स्वयम्भू पुराणया जि छ् बयान यायेफै ? छु च्वयेफै ? अथेसां नं प्रकाशकया इच्छानुसारं त:ताजिगु स्वयम्भू पुराण स्वया: सबब-सिबव थ्व ब:चाधा:गु स्वयम्भू पुराण च्वया । द्व गु, स्यंगु, मसुद्धगु व आपाल मना:गु दयेफु थुके ज्ञानि विद्वान, च्वमिपिसं क्षमायासें थुकि मिलये मजूगु व मना:गु प्रमाण सहित सुचं बिल धा:सा सहर्ष पूर्वकं स्विकार यासे हान मेगु पिकानाय् बांलाक तयाहये ।

जी नेपा:मितय् कार्तिक लछिबंकं ह्लौ-ह्लि स्वयम्भू पुराण बाख कनीगु चलन दु । थ्व कति पुह्लि खुन्हु कना: थकिमिला पुह्लि खुन्हु बाखं धुं का: बहनिइ हलिमधि ब्वया:, तुत: ब्वना। सिधयेकी तर स्वयम्भू पुराण मदया बंगुलि कछला (कार्तिक) लछि यकं स्वयम्भू पुराण कनेगुनं मदया वगु ख: । आ: छलपोल, छिकपिसं कछला लछि यकं थ्व सफू स्वया स्वयम्भू पुराण कना बिज्याइ धी धयागु पूर्ण बिश्वास दु । धन्यवाद ।

-च्वमि

भिका-पौ

(शुद्धि पत्र)

पेज	ध्व:	जुया च्वंगु (द्वना च्वंगु)		जुइमा:गु (भिकागु)	
ङ	२७	furty		forty	
ष	१७	eaight		eight	१.
च	२१	consost		consort	
च	२७	a		at	२.
छ	२०	and		end	
छ	२३	if		it	३.
छ	१४	arise		among	४.
ज	५	Eevn		Even	
ज	२६	what		whet	५.
फ	५	Saivison		Saivism	
फ	१२	sincers		sincere	६.
फ	१३	strenuony		strenuous	
१६	१	अरूणापति	...	अरूणावती	७.
२०	२१	धिचर्या बोपालन	...	बोधिचर्या पालन	८.
२१	२०	छापा		छाया:	९.
४१	११	गुयेवं	...	जुयेवं	
४२	८	ज्वंगु	...	च्वंगु	१०.
४७	१८	तंचाय	...	तं चाया	११.
५०	११	छुं	...	सुं	१२.
५२	१९	पणिधान	...	प्रणिधान	
७७	९	बद्य	...	बैद्य	१३.
८८	११	षाणि	...	पाणि	१४.
८८	१५	खङ्ग	...	खड्ग	१५.
९०	१५	मञ्जुघोष	...	मञ्जुघोष	
९१	७	पक्षे	...	पद्मे	१६.
११३	१	खुला	...	खुदं	१७.
१३४	५	गुह्येश्वी	...	गुह्येश्वरी	
१६९	२२	जुरू	...	गुरु	१८.
१७९	११	तक्कि	...	तक्ककि	१९.
१९०	१९	जुइजु	...	जुइगु	२०.
१९९	२६	दत्य	...	दैत्य	
२०७	३	बन्त्रीया	...	मन्त्रीया	२१.
२३३	१३	बज्रचार्याभिषेक	...	वज्राचार्याभिषेक	२२.
२४५	१९	बिज्या:गुइलि	...	बिज्या:गुलिइ	२३.
२५४	२	स्याम	...	स्नान	
२५६	९	तीथ	...	तीर्थ	२४.

धलः-पौ

श्री धर्मधातु मण्डन स्तोत्र:

ॐ नमः श्री धर्मधातुवागीश्वराय

मञ्जुघोषं महावीरं सर्वमार विनाशकम् ।
सर्वाकार प्रदातारं धर्मधातुं नमाम्यहम् ॥१॥
महोष्णीषं सितछत्रं तेजोराशिं जयोसिकम् ।
बिकिरणोद्गतंचैव महोद्गतं तेजंनमे ॥२॥
अक्षोभ्यं चमहावोधिं वज्रसत्वं नमाम्यहम् ।
वज्रराजं वज्ररागं वज्रसाधुं नमाम्यहम् ॥३॥
श्रीरत्नसंभवनाथं वज्ररत्नं नमाम्यहम् ।
वज्रसूर्य्यं वज्रकेतुं वज्रहासनमेसदा ॥४॥
अमिताभं महाराजं वज्रधर्मं नमाम्यहम् ।
वज्रतीष्णं वज्रकेतुं वज्रभाषन्नमे भजे ॥५॥
अमोघसिद्धिं सिद्धेसं वज्रकर्मं नमाम्यहम् ।
वज्ररक्षं वज्रयक्षं वज्रसन्धि न्नमे सदा ॥६॥
लोचनोख्यां महादेवी मामक्याख्यां नमेंनमे ।
पोण्डलांचैवदेवींतां तारादेवीं नमाम्यहम् ॥७॥
वज्रांकुशं महावीरं वज्रपाशं महत्प्रभं ।
वज्रस्फोटं महानाथं बज्रावेशं न्नमेभजे ॥८॥
अधिमुक्ती श्वरीभूमीं प्रमुदिता न्नमाम्यहम् ।
बिमलाख्यां महाभूमीं प्रभाकरी न्नमाम्यहम् ॥९॥

अर्च्चिष्मतीं सुदूर्जयां अभिमूखीं न्नमाम्यहम् ।
दूरंगमा मचालाख्यां साधूमतीश्वरी न्नमे ॥१०॥
धर्ममेघां तहामेघां समताख्यां प्रभां नमे ।
रत्नपारमितादेवीं दानपारमिता न्नमे ॥११॥
शीलपार मितादेवी चान्तिपारमिता न्नमे ।
बीर्य्यपारमितादेवीं ध्यानपार मितां श्रय ॥१२॥
प्रज्ञापार मितादेवी मुपायाख्या नमाम्यहम् ।
प्रणिधानं बलंचैव ज्ञानपारमितां सदा ॥१३॥
कर्मपारमितादेवी न्नमामि सततं तथा ।
आयुश्चित्त परिकारा कर्मोपत्ति कान्नमे ॥१४॥
चद्ध्याख्यामधिमुक्तिप्रणिधाना न्नमाम्यहम् ।
ज्ञानाख्य वशितादेवीं धर्माख्य बशितांनमे ॥१५॥
तथताच महादेवीं बुद्धबोधि न्नमाम्यहम् ।
बसुमती महालक्ष्मीं रत्नोज्वाला नमाम्यहम् ॥१६॥
उष्णीषविजयावन्दे मारीची पर्णसावरीं ।
जागुली धारणींवन्दे अनन्तमुखधारणीम् ॥१७॥
चुण्डांप्रज्ञां प्रवर्द्धन्या सर्वावरणशोधनीम् ।
अक्षयज्ञानकारण्डं धर्मकोशवतीन्नमे ॥१८॥
धर्मप्रतिबिदं देवं अर्थश्चप्रति संविदं ।
निरुक्ति संविदंदेवं प्रतिभानाख्य संविदम् ॥१९॥
वज्रलास्यां वज्रमालां बज्रगीतां नमेसदा ।
वज्रनृत्यां महादेवी नमामि सततंनमः ॥२०॥

समन्तभद्रं बोधिशं अन्वयतां मतिन्नमे ।
क्षितिगर्भ खगर्भञ्च बोधिसत्वं नमाम्यहम् ॥२१॥

गगणगंज नाथेशं रत्नपाणि न्नमे नमे ।
सागरमति बोधीशं वज्रगर्भ न्नमाम्यहम् ॥२२॥

लोकेश्वरं महासत्व स्थामप्राप्तं न्नमाम्यहम् ।
चन्द्रप्रभं महातेजं वन्देहंजासिनी प्रभम् ॥२३॥

अमितप्रभ बोधीशं श्रीप्रतिभानकूटकम् ।
सर्व शोकतंमोघातं विष्कंम्भिनन्नमाम्यहम् ॥२४॥

यमान्तक म्महावीरं प्रज्ञान्तकं नमे नमे ।
पद्मांतकं महाबीरं बिघ्नांतक न्नमाम्यहम् ॥२५॥

त्रैलोक्य बिजयबीरं वज्रज्वाला न्नमाम्यहम् ।
हेरुकं वज्रबीरेशं परमार्थ न्नमाम्यहम् ॥२६॥

चक्रवर्त्तीश्वरंबन्दे सुम्भराजं नमाम्यहम् ।
पुष्पां धूपां महादीपां गन्धादेवी न्नमाम्यहम् ॥२७॥

वज्ररूपां वज्रशब्दा रसवज्रां नमाम्यहम् ।
बज्रस्पर्शां महादेवीं विश्ववर्ण न्नमाम्यहम् ॥२८॥

इन्द्र यमजलेशं च कुवेर मीश्वरन्नमे ।
अग्नि नैऋत्यनाथं च वायुराज न्नमाम्यहम् ॥२९॥

ब्रह्माणं बिष्णुदेवं च महेश्वरं कुमारकम् ।
ब्रह्मायणीं महादेवी रुद्राणीं बैष्णुवीन्नमे ॥३०॥

कौमारीरक्त वर्णाञ्च इन्द्रायणी न्नमाम्यहम् ।
बाराहीं कालीकां चण्डी भृंगिनं गणनाथकम् ॥३१॥
महाकालं महाभीमं नन्दिकेशं रविंनमे ।
चन्द्रं भौमं बुधंवन्दे गुरुं शुक्लं शनैश्चरम् ॥३२॥
राहुंकेतुं बलभद्रं जयकरं नमेसदा ।
मधुकरं वसन्तच अनन्तं वासुकिन्नमे ॥३३॥
तक्षकं कर्कोटं पद्मं महापद्मं नमाम्यहम् ।
शंखपालं कूलिकंच वेमचित्रं बलिन्नमे ॥३४॥
प्रल्हादश्च महादैत्यं बरोचन नमाम्यहम् ।
गरुडेन्द्रं सुम्भराजं पंचशिखं नमाम्यहम् ॥३५॥
सर्वार्थसिद्धि विघ्नेशं पूर्णभद्र न्नमाम्यहम् ।
माणिभद्रं महायक्षं धनदं च नमाम्यहम् ॥३६॥
वैश्रवणं महावीरं चिविकुण्डलिंनं नमे ।
केलिमालीं सुखेन्द्रंच चलेन्द्रश्च नमाम्यहम् ॥३७॥
हारतीं यक्षणीदेवीं वहुपुत्र वतीन्नमे ।
आश्विनीं भरुणी तारां कृतिका रोहिणी न्नमे ॥३८॥
मृगशीर्षा तथा आद्रा पुनर्बसू नमाम्यहं ।
पूष्य मश्लेष काता रां मघाश्च पूर्व फाल्गुणीम् ॥३९॥
उत्तर फाल्गुणी हस्ता चित्रा स्वातीं विशाखिकां ।
अनुराधां मताजेष्टां मूलतारां नमाम्यहम् ॥४०॥
पूर्वषाढो त्तराषाढां श्रवणां च नमाम्यहं ।
धनेष्टा शतभिषां श्चैव पूर्वभाद्रो त्तरभाद्रम् ॥४१॥

रेवतीं च महातारां अभिजितं नमाम्यहं ।
वज्रांकुशं महावीरं वज्रपाशं नमाम्यहम् ॥४२॥

बज्रस्फोटं महाभीमं वज्रादेश नमेभजे ।
बागीश्वरं महाबोधिं सर्वविघ्न बिनाशकम् ॥४३॥

सर्वज्ञज्ञान दातारं धर्मधातुं नमाम्यहं ।
मञ्जुश्रियं महाज्ञानं सर्वविद्या प्रमेश्वरम् ॥४४॥

सर्वाकार स्वरूपंच वादिराजं नमाम्यहम् ॥४५॥

॥ इतिश्री धर्मधातु बागीश्वर मण्डल स्तोत्रं समाप्तम् ॥

महायान सुत्रम्

विहरति कनकाद्रौ शाक्यसिंहो मुनीन्द्रः ।
अपरिमित सुरसंघैः सेव्यमान जनौघैः ।।

कुवलय - दलनेत्रो लक्षणैर्युक्तगात्रः ।
समभव-हिततस्थः सर्वलोके हितस्थः ।।

ओं नमो बुद्धाय गुरवे नमो धर्माय तारिणे नमः संघाय महत्तमाय

ये देवाः सन्तिमेरौ वरकनकमये मण्डले येचयक्षाः ।
पातालेयेभुजंगा स्फणिमणिकिरणै ध्वंस्तसर्वान्धकाराः
कैलाशेस्त्रीविलासे प्रमदित हृदया येचविद्याध रेन्द्राः ।
स्तेमोक्षं द्वारभूतं मुनिवरवचनं श्रोतुमायान्तिसर्वे ।।१।।

आयान्ता श्रोतुकामा असुर सुरनराः सिद्धिगन्धर्वनागाः
यक्षा कुमाण्डाकिन्नरेन्द्रा गरुड हरिहराः शक्रब्रह्मादिदेवा ।।
पूजोपश्चोपचारै स्त्रिभुवन नमितं मेदिनी दुल्लभोऽयं ।
भक्त्याहं वाचयामि प्रनमित शिरसा तं महायान सूत्रं ।।२।।

गुरूबुद्धो गुरूधर्मो गुरूसङ्घस्तथैवच ।
गुरूवज्रधरः श्रीमान् तस्मै श्री गुरवे नमः ।।

मञ्जुश्रीजगतनाथं खड्गपुस्तकधारणं ।
सर्वबिद्याफलंदाता मञ्जुश्रीनमाम्यहं ।।

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो [illegible] ॥ नमो संघाय ॥

॥ नमः श्री स्वयम्भू ज्योतिरूपाय ॥

स्वयम्भू पुराण

प्रथमोऽध्याय प्रारम्भ

नमो बुद्धाय धर्माय संघरुपाय सर्वदा ।
स्वयम्भवे वियच्छान्तं मानवे धर्म धातवे ॥

आकाश निर्मलो भूतो निष्प्रपञ्च गुणाश्रयः ।
पञ्चस्कन्धात्मकः शान्तस्तस्मै स्तूपात्मनेनमः ॥

भवार्णवसमुत्तार कारूण्या गारमूर्त्तये ।
जगदाल्हाद रूपाय नमोस्तु स्वदम्भवेसदा ॥

अस्तिनास्ति स्वरूपाय ज्ञानरूप स्वरूपिणे ।
शून्यरूप स्वरूपाय ज्ञानरूपायते नमः ॥

युगादि देव देवेशं दातानां नाशचित्तजं ।
जगदाल्हाद रूपाय नमोस्तु स्वयम्भवेसदा ॥

ह्लापाःह्लापा बोधिमण्डप धयागु छगु महाविहारे आपालं श्रोतादिगणपिं मुंका जय श्री धयाह्म भिक्षु बिज्याना च्वन। थुगु इलय् सभा मण्डपं दना वना जय श्री भिक्षुया न्ह्योने जिन श्री राज बोधिसत्वं बिन्तियात हे गुरू जय श्री ! नेपाल धर्मभूमिस बिज्याना च्वंह्म धर्मधातु जिनालय स्वयम्भू चैत्यया विषये जिमित आज्ञा दयका बिज्याहुँ। थथे जिन श्री राज बोधिसत्वया बिन्ति न्यना जय श्री भिक्षुं सकलसियां तायेदय्क आज्ञा-दय्का बिज्याःगु जुल।

हिमालय पर्वतं चाःहुलाच्वंगु नेपाल देशे गोपुच्छ नां जुया च्वंगु पर्वत छगू दैच्वन । थ्व पर्वतया नां युग युग पत्ति हिलाः पानाः वनाच्वन । ह्लापा सत्ययुगे पद्मगिरी धका धयातल, त्रेतायुगे गोशृङ्ग धका धयातल, द्वापर युगे वज्रकूट धका धाःसा थौं कन्हे कलियुगे गोपुच्छ धका । हानं थ्व पर्वतयात नेपाल भाषां, सायाह्मथें बांलुया च्वंगुलिं साम्ह्याँगुँ पर्वत धकाःनं धाः । थुगु पर्वते अने-तनेगु सिसाफल स्वांमा व कल्पवृक्षादि दयाच्वन । अनेगु धातु, रत्नया खानि नं दयाच्वंगु जुल । भंग पंक्षि, जन्तु जनावर-तयूसं नं बास यानाः अभ हिंसक प्राणित जूसां नं थःथवे प्रेमभाव याना मिलय्-चलय् जुया च्वंगु खत ।

थथेंजाःगु पर्वत शिखरस ज्योतिरुप श्री स्वयम्भू धर्मधातु जिनालय बिराजमान जुया बिज्याना च्वगु जुल । वसपोल ज्योतिरुपयारस्मि सूर्यया जः थें तेज प्रकास जुया भिगू दिशासं खः वना च्वन । उगु तेजया जलं स्वयव फुक्क लोयूहे लना वनीगु जुयाच्वन । थथिंजाःह्म निरंजन निराकार सर्वात्मा तेजमय सकल तथागतपिनि आश्रय स्थान जुयाः सकल लोकपिन्त उद्धार यायेया निम्ति थः थमंतुं उत्पत्ति जुया बिज्याना च्वंह्म हानं वसपोल उत्पत्ति जुया बिज्यासांनिसें ब्रह्मा, वीष्णु महेश्वर, इन्द्र सकल देवगण धृतराष्ट्र, विरुधक, विरुपाक्ष, कुवेर, चतुरमहाराजा आदि लोकपाल गण, सकल नाग, सिद्ध, गरूड, विद्याधर, साध्यगण, यक्ष गन्धर्व, किन्नर, राक्षस, ऋषिमुनि, तपस्वी आदि सकलसियाँ वसपोल ज्योतिरुप श्री स्वयम्भूयात पूजा याना स्तोत्र व्वना बंदना याना च्वँच्वंगु जुल ।

हे जिन श्री राज बोधिसत्व ! थुगु ज्योतिरुप कलिकाले नष्ट भ्रष्ट ज्वी धका भराये ग्वःगु तःफाःगु ल्वहँतं त्वपुया, उगु ल्वहँया च्वोने चैत्य दयूकाः छत्र ध्वज पताकार व्वयूका दशकर्मादि प्रतिष्ठा याना तःगु खः ।

अथेनं देव मनुष्यपिसं ह्निथं वयाः पूजा दर्शन वन्दना याना पूजा याना मानय् याना तःगु खत । थथे गुह्म मनुष्यं थुगु स्वयम्भू चैत्ययात श्रद्धातया पूजा याई उह्म दुर्गती जन्म जुई मालि मखु। सदां सुगती जन्म जुया, गूणं परीपूर्णह्म जुया, शुद्धात्मा जुया, लोकपिन्त हीत याइह्म जुया, बोधिचर्या धारणा याइह्म जुया, पुण्य सम्भारं पूर्ण जुया, बोधिसम्भारं पूर्णह्म जुया लिपा बोधिज्ञान लानाः बुद्ध पद लाइगु तक फल प्राप्त जुइ ।

थुलि स्वयम्भूया विषय खँ न्यनाः हानं जिन श्री राजं जय श्री भिक्षुयात बिन्तियात हे गुरू ! श्री स्वयम्भू उत्पतिया बारे जिमित कृपातया आज्ञा दय्का विज्याहुँ । जिन श्री राजं थुलि विन्ति यायेव जयश्री भिक्षुं आज्ञा दय्का बिज्यात साधु साधु जिन श्री राज एकचित्त याना न्यँ। गुरूपिसं जितः गथे आज्ञा जुया थकल अथेहे स्वयम्भू उत्पतिया बारे जिं कने स्यना।

पातलिपुत्र नगरे कुट्कुटाराम महाविहारे बिज्याना च्वँह्म उपगुप्त भिक्षुं सम्राट अशोक महाराजायात आज्ञा दय्का बिज्यात । हे महाराजा अशोक ! पुण्य क्षत्रमध्ये उत्तम जुया च्वंगु उत्तर दिशास हिमालय पर्वतं चाःहुला च्वंगु उपछन्दोह पीठ सुदुर्जया भूमी पुण्यभूमी जुया च्वंगु नेपाल देशे गोशृङ्ग नामगु पर्वते श्री धर्मधातु स्वयम्भू ज्योतिरुप विराजमान जुया च्वंगु दु । वसपोल ज्योतिरुप स्वयम्भू धर्मधातुयात पूजाभाव याना, बोधिचर्य्या धारण याना, पूजाभाव याना च्वन धालसा बुद्ध पद तक लाई धका उपगुप्त भिक्षुं अशोक महाराजायात आज्ञा दय्का बिज्याःगु जुल । थथे उपगुप्त भिक्षुया खँ न्यना हानं अशोक महाराजां बिन्ति याःगु जुल । हे गुरू ! छलपोलया आज्ञा न्यना जि मन बोध जुल हे गुरू ! आः श्री स्वयम्भू उत्पति जूगु खँ न्यनेगु इच्छा जुल कृपातया थुलि आज्ञा दय्का

विज्याहुँ। अशोकया बिन्ति न्यना उपगुप्त भिक्षु आज्ञा दय्का बिज्यात हे साधु जुया च्वंह्म महाराजा जिं गुरूपिंके न्यना तयाथें कने एकचित्त याना न्यँ। थ्व खँ गथे धाःसा-

न्हापा न्हापा श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्ध सर्वज्ञजुया बिज्याह्म; देव, मनुष्यया शास्ता गुरु जुया बिज्याःह्म वसपोल छन्हुया दिने श्री ज्योतिरुप दर्शन यागे धका भिक्षुसंघपिं सहित याना श्रावस्ती नगरया जेतवन महाविहारं श्रीशाक्यमुनि भगवान बुद्ध नेपाल मण्डले बिज्याये धका प्रस्थान याना विज्याःगु जुल। हे महाराजा अशोक! वसपोल बुद्ध गथे बिज्यात धाःसा ग्रहगनं चा.हुयेका बिज्याःह्म सूर्योथें, नक्षत्रगनं चाहुयेका बिज्याःह्म तिमिलायेश्राजुथें अनेगु मङ्गलं पूर्ण जुयेका स्वयम्भू गोपूच्छ पर्वतया पश्चिम दिशाया भागे थौं कन्हे पर्वतस्थान धयागु थासे भिक्षुपिंसहित च्वना वसपोल भगवान बुद्ध विज्याःगु जुल।

वसपोलं धर्मोपदेश बिया बिंज्यायेत उगुथासे भिक्षु बोधिसत्वपिसं चाःहुयेका रत्नमयसिंहासने बिज्याना च्वंगु इलय् चूण्डा धयाह्म मिसा छह्म वया बुद्धयात स्तोत्र याःगु जुल। थुबले वसपोलं उह्म चूण्डाया लहातिं लः त्वना बिज्याना पूर्वानुस्मृति लुमंके बिया उह्म मिसायात चूडाकर्म यानाः भिक्षु छुना प्रवर्ज्या सम्बर बिया बिज्याःगु जुल। हानं सभामण्डल स्वया श्री शाक्य मुनीन्द्र भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात हे साधु जुया च्वंपिं छिमिसं एकाग्र यानाः न्यँ।

आदि मध्यान्त कल्याण जुइगु खँ थथे; दक्व धर्मया खानि जुयाः सकल तथागतपिनि छें जुया त्रिरत्न त्रिगुण जुया बिज्याःह्म ज्योतिरुप

स्वयम्भू धर्मधातु यात गुह्म बुद्धिमानपिसं श्रद्धा तया न्हिथं शरण वना जगत सत्वप्राणिया कारणे संबोधि व्रत चलेयाना भजन याइ, उह्म सर्वपापं मुक्तजुया मन वचन शरिर शुद्ध जुया क्लेशावर्णं मुक्त जुया, बोधि सम्भारं पूर्ण जुया सत्वप्राणिपिनिगु लागिं हितकर जुया, सद्धर्म साधना याइह्म जुया बुद्ध जुइगु तकं फल प्राप्त जुइ। उकिं छिमिसंनं स्वयम्भूयात सेवाया पूजाया धका श्री भगवानं आज्ञा दयका बिज्याःगु जुल। थथे श्री शाक्य मुनीन्द्रया आज्ञा न्यना श्री स्वयम्भू उत्पति जूगु खँ न्यनेगु इच्छा याना च्वंगु जुल। थथे सभामण्डलं मने इच्छा याना च्वंगु खँ मैत्री धयाह्म बोधिसत्वं सीका थः च्वँच्वनागु थासं दनावना श्री भगवानया न्ह्योने च्वना जवपुलिं पृथ्वीस चुया खव पुलि थतकया ल्हाःजोजलपा थथे बिन्ति यात हे भगवान बुद्ध। श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू धर्मधातु गवले निसें उत्पति जुया बिज्याःगु खः उगु खँ सर्वसत्वपिं उद्धार यायेया कारणे आज्ञा जुया बिज्याये माल धका मैत्री बोधिसत्वं बिन्तियात। थुकथं मैत्री बोधिसत्वं बिन्ति यासेंलि श्री भगवान शाक्मुनिं आज्ञा दयका बिज्यात हे मैत्री बोधिसत्व साधुसाधु छं श्री स्वयम्भू नेपाःले उत्पति जूगु खँ न्यनेगु इच्छा यात जिं कने छं एकाग्र चित्त याना न्यँ–

परापूर्वकाले थ्वहे भद्रकल्पया सत्ययुगे मनुष्यपिनि त्वयूदोल ८०,००० दँ आयु दुबले बंधुमति नगरे विपश्वि तथागत संसारया गुरु जुया च्वन। विपश्वि बुद्ध गथिंह्म धाःसां दशवल जुयाः सम्पूर्ण धर्मया खानि जुया, देव मनुष्यया शास्ता जुया बिज्याना च्वंगु इलय् वसपोल विपश्वि तथागतया पञ्र्यास जि सत्यधर्म नां जुया च्वंह्म बोधिसत्व धायेका जन्म जुयाच्वनाबले वसपोलया शासने च्वनाः प्रवर्ज्या कया बोधि सम्बर व्रते

च्वना: बोधिचर्या चले याना च्वना । हे मैत्री बोधिसत्व उगु इलय् नेपा: दे गथे च्वं धा:सां त:धंगु दहँ जुया च्वन व पुखूया ल: च्याताजिगु गुणं संयुक्त जुयाच्वन गथेकि- (१) शुद्धगु (२) नस्वागु (३) ख्वाउँगु (४) तच्वतं सवा सा:गु (५)थाउँसेच्वंगु (६)नइगु पचे जुइगु (७)निर्मलगु (८)यचुगु थ्वथे च्याता गुणं संयुक्तगु लखँ जाया च्वंगु ह्रयेकोये व्या ह्रयेकोये हाक: जुया आपालं नागतसें बास याना च्वंगु: लखय् च्वनीपिं किइत, न्या, ब्याँ, ताहा, काउले, स्वँज, ग्वँजादितसें बासयाना च्वंगु जुल। थुगु पुखुली नागतसें बास याना च्वंगुलिं थ्वइत नाग वास दहँ धका प्रख्यान्त जुया च्वन । हानं कर्कोतक नागं बास याना च्वंगुलिं कालिन्हद नं धा हानं थ्व दहँले तुयूगु; ह्याउँगु, ह्मासुगु व वचुगु त:ताजिगु पलेस्वांमात बुया वया स्वां होयाच्वंगु दु । राजहंस, सलांत्या भ्रंग, न्याक्वा भ्रंग:, बोहँय् लहेँय, कोल:ख्वा थुजापिं ल:या भ्रंग: तसें वास याना च्वंगु थ्व पुखुली रत्न, शंख, मोति अनेक मणि रत्न धातुं पूर्ण जुया च्वंगु । अले थ्व दहँया छचा:ख्यलं हिमालय पर्वतं चा:हुला च्वंगु अथेहे अनेगु गुँ पर्वतस थी थी त:ताजिगु सिमा फल स्वांमा गुँखि लहरा दया: त:च्वतं शोभायमान जुया च्वन । थाये थासेय् गुफा पर्णशाला दया: आपालं ऋषि मुनि सिद्धा तपस्विपिसं बास याना च्वंगु, हानं नाग वास दहँले ब्रह्मा मेमेपिं द्यो अपसरात वया स्नान याना धर्मकर्म या:वयाच्वंगु छगू त.धंगु तीर्थ स्थल जुयाच्वंगु जुल । थ्व दहँले स्नान याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधादि ब्रते च्वना ध्यान योग याना तपब्रत याना शरिर शुद्ध याना आपालंहे जीवनं मुक्त जूपिंनं दैच्वंगु खत ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! उगु नाग वास ह्रदस स्नान यानाया फलं सुख बृद्धि जुई धका स्वंगु कालया बुद्धपिसं आज्ञा दयूका बिज्याना वंगु दु । उकिं

गुह्म मनुष्यं थ्व दहँले स्नान याना त्रिरत्नया शरण वना संसारे च्वंपिं सत्वपिन्त हित यायेगु चित्त तया बोधिचर्या ब्रत चले याई उह्म मनुष्यया निर्मल देह जुया तथागत पिनि पुत्र समानह्म जुया बोधिसत्व धायेका जन्म जुइदै । ह्मानं संसारे मान व अपमानयात वास्ता मयासे राग, द्वेष, मोह आदि त्वःता थुगु दहले स्नान याइ व शुद्ध आत्मा जुया श्रोतागामि, सकृतागामि, अनागामि व अर्हत फल तक प्राप्त जुइ । गुह्म मनुष्यं थःगु आत्मा जक शुद्ध यायेगु इच्छा याना स्नान याई उह्मसित प्रत्येक बुद्धया फल प्राप्तजुइ । गुह्म मनुष्यं संसार सत्व प्राणिपिन्त हित याना तय् यायेगु इच्छायाना व दहँले स्नान याइ उह्म सित बोधिज्ञान दया बोधि संभारं पूर्ण जुया सम्यक्संबुद्ध जुयेगु फल तक लाभ जुइ । स्वर्गय् देवतापिंनिगु सुखया इच्छायाना स्नान याःसा इन्द्र जुइ दै । जुजु जुइगु इच्छों स्नान याःसा चक्रवर्ति जुजु जुइ दै ।

हे मैत्री बोधिसत्व जिनं विपश्वि तथागतया पालय् सत्य धर्म बोधिसत्व जुया च्वनावले व नागवास दहँले स्नान याना लः त्वना वयागु पुण्यद्वारा बोधिज्ञान लाना थुगु जन्मे तथागत तक ज्वी फुगु खः । अथेया कारणे गुह्मसियां नागवास दहँले स्नान याइ उह्मसिया फुक्क पाप नाश जुया निर्मल आत्मा जुया बोधि संभारं पूर्ण जुइ । थ्व नाग वास दहँ सकल तथागत पिसं अधिस्थान याना तःगुलिं प्रख्यात जुया च्वंगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! उजागु समये सत्ययुगस श्री विपश्वि तथागतं बन्धुमति नगरे धर्मोपदेशना यायेधुंका सकल भिक्षुगणपिं सहित वनाः थुगु नाग वास दहँ ले स्नान यायेधका बन्धुमति नगरं नागवास दहँस

विज्याःगु जुल। अनंलि नाग वास दहँले थ्यसेंलि सकल शिष्यपिन्त स्नान याकालि हानं दहँया वायुव्य कोणे च्वंगु अनिकं तःजागु पर्वते भिक्षु संघपिं नापं विपश्वि बुद्धनं बिज्याना समाधिस च्वनाः वसपोल विपश्वि बुद्ध ध्यान समाधि योगं दना नागवासदहँले च्वस्वया पलेस्वाँया पुसा वांछया बिज्याःगु जुल। थवले सकल भिक्षु बोधिसत्वपिसं बुद्धयाके न्यंगु जुल - हे भगवान बुद्ध! छलपोलं थ्व दहँले छु यां छया बिज्यानागु। विपश्वि बुद्धं फुक्कस्यां तायेदयक आज्ञा दयका बिज्यात।

हे श्रावक संघ बोधिसत्वपिं! जि मेगु छुं वांछयागु मखु पलेस्वांया पुसा वां छयागु खः थव्या लिपा जुइगु खँनं आज्ञा जुया बिज्यात-

थ्व पलेस्वां पुसा वांछयागुलिं छु जुइ धाःसा थ्व पुसां दोलंदोहः दुगु पलेस्वां ह्वयाः स्वयम्भू धर्मध तु ज्योतिरुप उत्पति जुया बिज्याइ। हानं वसपोलया पञ्चरश्मि या जलँ संसारे फुक्क उत्पात नाश जुइ संसारे दकोभनं महा मङ्गल जुइ। थनंलि सकल लोक पिसं श्री स्वयम्भू उत्पति जुया बिज्याःगु खना दुनुगलं निसें लयताया सदाकालं श्रद्धा पूर्वकं सेवा याइ थुगु पुण्य द्वारा सकल लोकपिनि शुद्ध इन्द्रीय जुया कल्याण जुइ अले सुख वृद्धि जुया पुण्य संभारं पूर्ण जुया बोधि सम्भारं पूर्णजुया सकल लोकपिन्त हित सुख यी फुक्क जुया लिपा अनुत्तर ज्ञान प्राप्त जुया बोधिसत्व व बुद्ध जुयेगु तक्क फल प्राप्त जुइ धका श्री विपश्वि तथागतं आज्ञा दयका बिज्याःगु जुल। थथे श्री विपश्वि बुद्धं भविष्यवानि जुया बिज्याःगु खँ सकल सभामण्डपं न्यना अति मन प्रशन्न याःगु जुल। अनंलि विपश्वि बुद्धंसकल भिक्षुतयत मो ल्हुका नाग वास दहँनं हानं बन्धुमति नगरसंतुं लिहाँ बिज्याःगु जुल।

थ्व खँ गोपुच्छ पर्वतस विज्याना श्री भगवान शाक्यमुनीन्द्रं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयूका विज्याःगु श्री स्वयम्भू ज्योतिरूप उत्पति निदान जुल ।

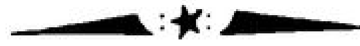
इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री स्वयम्भू उत्पत्ति निदान कथायां प्रथमोऽध्याय समाप्त ॥१॥

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

द्वितीय अध्याय प्रारम्भ

थनंलि मैत्री बोधिसत्वं हाकनं श्री शाक्य मुनि भगवान बुद्धयात वंदना याना थथे बिन्ति यात– हे भगवान शास्ता ! थ्व नाग वास दहँले श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू गुगु इलय् गथे उत्पति जुया बिज्याःगु खः, उगु खँ समस्त आज्ञा दय्का बिज्याहुँ धका बुद्धयाके प्रार्थना याःगु जुल। थथे मैत्री बोधिसत्वया प्रार्थना न्याना श्री शाक्यमुनि बुद्धं मैत्री बोधिसत्व यात आज्ञा दय्का बिज्यात– हे साधु मैत्री बोधिसत्व छं एकचित्त याना न्यं जि श्री स्वयम्भू उत्पति जूगु खँ कने धका श्री भगवानं थथे आज्ञा दय्का बिज्यात–

श्रीः विपश्वि तथागत निर्वाण जुया बिज्यासेंलि हानं कालान्तरे मनुष्यया परमायु प्रमाण ७०,००० न्हो येदोल दँ जुया च्वन। थथिंगु इलय् शिखि नाम तथागत लोके बुद्ध जुया बिज्यात।

देव मनुष्यपिसं गुरु धका सत्कार याका माननीय पूजनीय जुयाः बिज्याना च्वंह्म शिखि तथागतं छन्हु अरुणावति पुरया उद्याने च्वना धर्म

उपदेश बियेगु धका बिज्याना च्वंगु इलय् आपालं भिक्षुसंघ, बोधिसत्व, देवमनुष्य, अप्सरा, सिद्धा, साध्य, विद्याधर, यक्ष, किन्नर, गरूड, राक्षस, दैत्य, नागगन सकलें अले ऋषिपिं, तिर्थंकरपिं, जुजु, मन्त्री, गृहपति सकल उपासक-उपासिका प्रमुख नाना देश, ग्राम, निगम, जनपदादि वासिपिं सकल लोकपिं वया श्री शिखि तथागतयात गुरू धका सत्कार याना माने याना पूजा याना वन्दना याना सकलें धर्मोपदेश न्यने धका एकाग्रचित्त याना च्वँ च्वँगु जुल । श्री शाक्यमुनि बुद्धं आज्ञा दय्का बिज्यात, अवले जि क्षेमंकर बोधिसत्व धायेका जन्म जुयाः शिखि तथागतया सर्वसंघ जुया च्वना ।

हे मैत्री बोधिसत्व अथिंगु बखते श्री शिखि तथागतं सभामण्डलस च्वंपिं सकल सिगां ताये दय्क आदि, मध्ये, अन्तसं कल्याण ज्वीगु सद्धर्म उपदेश बिया बिज्याःगु जुल । उगु सद्धर्म उपदेश न्यना सकल सभामण्डलं थुइका सद्धर्म साधना यायेगु मनतया बोधिज्ञान चित्त तयाच्वंगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व थुगुहे इलय् जलं पूर्ण जुया च्वंगु नाग बास दहँले शकट चक्र प्रमाण गाडाया घःचा प्रमाणं तफो जुया दोलंदो हः दुगु महापद्म धालसां पलेस्वांले तःच्वतं जाज्वल्य प्रमाण ज्योति पिहाँ वया पलेमूलया दथुं संपूर्ण धर्मया खानि श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप धर्मधातु संसारस प्रवृत्ति निवृत्ति ज्ञान प्रकाश यायेया कारणे थःथमंतुं उत्पति जुया बिज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्व गथिंह्म स्वयम्भू धाःसां फटकिरथिंगु पञ्चरस्मिमय जुया सद्धर्म सम्पतिया खानि जुयाः सत्व गुण, रजगुण, तमो गुणादिं सम्पूर्णया आधार जुयाः सर्वाकार सर्वात्मा जुया विज्याःह्म वैरोचनादि तथागतपिनि स्थान जुया सत्व प्राणिपिनि चैतन्य जुया आदि अन्त मदया सकल लोकपिसं वन्दना पूजना याये योग्य जुया बिज्याःह्म, आदि बुद्ध स्वयम्भू विपश्वि तथागतं अधिस्थान याना तःगु पलेस्वांया पुसां उत्पति जुया वःगु पलेस्वांले श्री ज्योतिरुप जुया चैत्यया आकार जुया उत्पति जुया विज्याःगु खत। थथिंगु अवसरस थुगु पृथ्वी मण्डल सुमेरु पर्वत समेतं सागर सहितं महाशुभ निमित्तं हर्षोत्पति जुया खुता प्रकारं पृथ्वी मण्डल कम्पमान जुल। हानं स्वर्ग लोकया देवपुत्र पिसं नाना प्रकारया दिब्य स्वाँ वा गाका हल, मङ्गल वाद्य थाना स्तोत्र याना हल। हानं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पति जुये मात्रं दशदिशा सकभनं अत्यन्त स्वभायेमान जुया वल। यज्ञ आदि याना छोयेकातःगु अग्नि दक्षिणावर्त जुया स्वस्तिया आकारनं जाज्वल्यमानं छोयावल। हानं शीतल नस्वाःगु फय् वया तच्वतं आनन्द जुल। आदित्यादि नवग्रहपिंनं ह्वापास्वया तेज अप्व दयावल, तारागणादि सर्गते च्वंगु नौत दकोयानं तेज थिना वल। हानं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप धर्मधातुया तेज दोलछि चन्द्रसूर्याया तेजसिकं आपालं जः प्याहाँ वया त्रिसाहस्र महासाहस्र लोकधातु सकभनं खः वंगु जुल। थथे स्वयम्भूया रश्मि खयमात्रं सकभनं फुक्क मङ्गल जुया, महा धर्मोत्सव जुया, सर्व उत्पात विघ्न नास जुया तधंगु शुभिक्ष जुयावल। वसपोलया पञ्च रश्मिया तेजं खयमात्रं षोदश नरके भोग याना च्वंपिं पापीतनं पापं मुक्त जुया स्वर्गस जन्म काःवंगु जुल।

वसपोल स्वयम्भूया रश्मि स्वयमात्रं मिखां मखंपिनि मिखां स्वनावल, ह्मयेपनं मतापिसं ह्मयेपनं ताल, तुतिं मचूपिसं चुइ फत, धुसि तयनं झ्म तप्यना वल, नयपित्यापिनि नं फुदना वःथें च्वन, लोये जुया च्वंपिनि उगु लोचं मुक्त जूपिं जुया शुद्ध इन्द्रिय जुया सुखं आनन्द जुया वल, प्वाथय् दुपिनि छुं मचाहे दुःख मजुइक याउँक मचा बुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व थुकथं त्रैलोकस शुभ मङ्गल याना सकल तथागत पिनि आश्रय जुया बिज्याःम्ह श्री धर्मधातु वागीश्वर थःथमंतु नाग वास दहँले उत्पत्ति जुया बिज्याःगु स्वया आरुप्य धातुया मालिक जुया बिज्याःम्ह श्री महादेवं थःगु भवनया सकल प्रमथादि गणपिं ब्वना श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा यायेत नाग वास दहँले बिज्याना वंदना पूजा याना बिज्याःगु जुल । हानं रुपधातुया स्वामि श्री ब्रह्माजुं थःगु भवनया असंख्य ब्रह्म ऋषिश्वरपिं १०.००० लखछि प्रमाणं थःगु गणपिं ब्वना बिज्यानाः महा हर्षमान पुर्वकं श्री स्वयम्भूयात पूजा वन्दना याना बिज्याःगु जुल । कामधातुया मालिक नारायणजुं थःगु भवनया सारा देवपुत्रपिं ब्वमाः श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा याःवल । त्रायत्रिंश भूवनया मालिक देवराज इन्द्रं सकल देवगणपिं अपसरा गणपिं सहितयाना पञ्चोपचारादि अनेतनेगु पूजा सामग्रि ज्वना नाग वास दहँले बिज्याना श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याःवःगु जुल । थुकथं अग्नि देवता दक्षिणया यमराजा, नैऋत्यया राक्षसाधिपति, पश्चिमया वरूण नाग राजा, वायुव्यया वायु देवता, कुबेर आदि महा-

ब्रह्मा सहितं झिगू दिशासं देव मनुष्यादिपिं नया श्री ज्योतिरुपयात अनेगु प्रकारं पूजा वन्दना स्तोत्रादि याःनया च्वगु जुल।

पूर्व दिशाया मालिक धृतराष्ट्र धयाह्म जुजु गन्धर्वपिं सहित ब्वना नाना वाद्य थाना म्ये हाला महारसं श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा याःनया च्वन। दक्षिण दिशां कुम्भाण्डपिंनि जुजु विरुधकं कुम्भाण्डपिं सहित याना नाना वितान किंकिनिजाल आदि ज्वना महा उत्सवं श्री ज्योतिरुप दर्शन पूजा याःनया च्वंगु जुल। पश्चिमदिशां सकल नागतय् जुजु विरूपाक्ष नागपिं सहित याना रत्न, दक्षिणा ज्वना महा हर्ष पुर्वकं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याःनया च्वंगु जुल। उत्तर दिशां यक्षपिनि जुजु वैश्रमणं यक्षपिं सहित याना अमुल्यगु रत्न माणिक आदि ज्वना वया श्री स्वयम्भूयात पूजा दर्शण याःनया च्वंगु जुल। गुह्यकपिं, किन्नरपिं, विद्याधर गण, सिद्धा गण, साध्य दैत्य चक्रवर्ति जुजु; अथेहे देश देशान्तरया सारा मनुष्य गणपिं ब्वते सकल लोकपिसं थःके दुगु पूजा वस्तु ज्वनाः अत्यन्त हर्ष पुर्वकं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याये धका झिगू दिशासं वया गुलिसियां अष्टाङ्ग प्रमाणयाना स्तोत्र ब्वना वन्दना याना च्वनः। गुलिसिनं सुगन्ध कस्तुरी, कपुर धुप थनाः गुलिसियां छत्र, ध्वज, पटाकादि, च्वामल त्वयूका; गुलिसियां प्रदिप महादिप छोयेका; गुलिसियां पञ्चोपचारादि पूजा याना भाव याना दर्शन यानाः च्वंच्वन। श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात थथे पूजा भाव याःगुलिं थ्व पृथ्वी हाकनं खुगु प्रकारं कम्प जुल।

थुगु इलय् अरूणापति नगरया विहारस शिखि तथागतया धर्म उपदेश न्यने धका च्वंपिं सभामण्डलं थ्व पृथ्वी कम्प जूगु स्वया सकलें संशये जूगु खत। थथे सभामण्डलं संशय जूगु स्वया रत्नपाणि बोधिसत्व थः फेतुना च्वनागु थासं दना शिखि तथागतया अग्रस ल्हाः निपां हाजोजलपा बिन्तियात हे भगवान बुद्ध शिखि तथागत थौंया दिने छु हेतुं पृथ्वी कम्प जूगु खः थुगु बिषय संशये जूपिं सभामण्डलतयत् कृपा तया आज्ञा दय्का बिज्याहुँ।

रत्नपाणिया बिन्ति न्यना शिखि तथागतं आज्ञा दय्का बिज्यात हे रत्नपाणि छं मनं समाधान याना न्यँ। थ्व भूमि महा उत्सवं कम्प जूगु खः। थ्वया कारण जिं कने न्यँ, हिमालय पर्वतया क्वसं अष्टाङ्ग गुणं संयुक्त जुया च्वंगु लखं पूर्णगु नाग वास दहँ धालसां भराये धंगु पुखु छगू दया च्वन। थथिंगु दहँया दथुस रत्नमय शकट चक्र गाडाया घःचा प्रमाणं तफोयेक लखं थांवया पलेस्वां होया उगु पलेस्वांया दथुइ सकल तथागतपिनि छें जुया धर्मया खानि जुया बिज्याःह्म श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पति जुया बिज्याःगु जुल। हानं वसपोल उत्पति जुये मात्रं ब्रह्मा, विष्णु महेश्वर आदि असंख्य प्रमाणं देवगण, सिद्धा-गण, साध्यगण, विद्याधरगण, ऋषिगण, यक्षगण, किन्नरगण, गन्धर्वगण गुह्यकगण, राक्षसगण, दशदिग लोकपालगण अथेहे मनुष्यगणपिं सहित झिगूदिशां वया नाग वास दहँले उत्पति जुया बिज्याःह्म श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात अने तने कथं भावनां पूजा भाव याना स्तुति वन्दना याना च्वंगु जुल। थथे पूजा याःवया च्वंगु सकल पुण्यया प्रभावं थ्व पृथ्वी मण्डल खुगू कथं भुखाये ब्वःगु खः। थथे श्री शिखि तथागतया आज्ञा न्यना रत्नपाणिं हाकनं बिन्ति यात,- हे शिखि

तथागत छलपोलया कृपां जिमि संशय् जुगु मदय्क छलपोलं स्वयम्भू या महिमा आज्ञा दय्का बिज्यात, जिमितनं नाग वास दहँले थःथमंतुं उत्पति जुया बिज्याःह्म स्वयम्भू दर्शन यायेगु सकलसियां इच्छा जुल कृपातया छलपोलं सकलसितं श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू दर्शन यायेत ब्वना यंका बिज्याहुँ।

थथे रत्नपाणि बोधिसत्वया बिन्ति न्यना शिखि तथागतं सारा बोधिसत्व भिक्षुसंघपिं फुक्कं ब्वना अरूणावति नगरं नाग वास दहँ पाखे स्वया बिज्याःगु जुल। नाग वास दहँया नैऋत्य कोणस च्वंगु पर्वतस बिज्याना अनं नाग वास दहँले उत्पति जुया बिज्याःह्म श्री ज्योतिरुप दर्शण याना सकलसितं ध्याने तया बिज्याःगु जुल। आ थौंया अद्यापि उगु पर्वतयात ध्यानगिरि धालसां धिलाच्व धका नामं प्रख्यात जुया च्वंगु दु। उगु पर्वते बिज्याना वसपोल शिखि तथागतं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात स्तोत्रनं याना बिज्याःगु जुया च्वन।

नमः श्री ज्योतिरुपायः ॥

श्री धर्म धातु मणिसं करूणा वतारं
नागादिवास न्हद पंकज कणि कास्थं
नैरंजनं निरुपमं खसमं महेसं
ज्योति स्वरुपमसमं प्रणतोऽस्मिनित्यं ॥१॥

श्रुत्वा सर्व्वमहिमते श्रवणेन दृत्वा
नेत्रेन रुप ममिशं चरणे गत्वा
हस्तेन पूज्य चरणां मनसामु चिंत्यं
ज्योति स्वरुप मसमं प्रणतोऽस्मिनित्यं ॥२॥

किंवर्ण यामि तवरुपमे चित्यमे तत्
जिव्हेन्द्रियेण भवदीयतुतिंकरोमि
दोषास्त्वदोष अथवा भवदिय एव
ज्योति स्वरुप मसमं प्रणतोऽस्मिनित्यं ॥३॥

ज्योति स्वरुप तुतिमीघ कृतिं पठन्ति
निक्केश शुद्ध विलसद् हृदय स्वभाव
पाथोज कर्णिक कणामृत माप्नुवन्ति
स्वयम्भूवेति रूचिरेचिषिते जयंते ॥४॥

(इति स्वयम्भू पुराणे शिखि तथागत कृत ज्योतिरुप स्वयम्भू स्तोत्र समाप्त)

थुगु कथं स्तोत्र याना बिन्ति यात। हे ज्योतिरुप स्वयम्भू छलपोलयात नमस्कार । छलपोल गथिंह्म धालसां निरञ्जन निराकार जुया थथे च्वं अथे च्वं धका उपमा तयूबह: मदुगु रुप जुया सकल धर्मया खानि जुया करुणामय अवतार जुया नाग वास दहँया दथुं पलेस्वानया केशरस बिज्याना आकासथें आदि अन्तमदया बिज्याःह्म ज्योतिरुपयात सदां प्रणाम ॥१॥

छलपोलया तुल्ये मदया च्वंगु महिमा ह्यायेपनं न्यना आदि अन्त मदुगु रुप मिखां स्वया तुतिनं छलपोलयागु स्थाने वया ल्हातिं छलपोलया चरणे पूजा याना मनं बिचा: याना ज्योतिरुपयात सदां प्रणाम ॥२॥

छलपोलयात थथेच्वं धका विचा यायेे मफया च्वंह्म थथिंह्म छलपोलयागु रुप थथे च्वं धका जिं छु वर्णन याये, खालि थ्व न्ये दुगु लिं सम्म जक जिनं ज्याछ्यलेथें छलपोलयात स्तोत्र याना, थुकि छुं दोष दै वा मदै थ्व सम्पूर्ण क्षमा याना बिज्याये माल धका छलपोल ज्योतिरुपयात सदां प्रणाम ॥३॥

थुगु स्तोत्र गुह्म मानवं ब्वना स्तुति याई वया सर्व पाप क्लेश मदया शुद्ध आत्मा जुया ज्ञानामृत लाना अति सुन्दर धाम-मये स्वयम्भू ज्योतिरुपे लिन जुया वने दै ॥४॥

थनंलि शिखि तथागतं सकल वोधिसत्व, भिक्षु संघपिन्त श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याना: वसपोलं सर्वसंघपिं सहित अरूणावति नगरसं तुं ल्याहाँ बिज्याःगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व उगु इलय् शिखि तथागतया पर्ज्यास जि च्वेमराज बोधिसत्व धायेका च्वं च्वना। हे मैत्री जिं श्री स्वयम्भू पूजा फलया वर्णन याये छं न्यँ धका श्री शाक्यमुनि बुद्धं मैत्री बोधि सत्वयात आज्ञा दयुका बिज्यात–

गुह्म मनूष्यं श्री स्वयम्भू चैत्यया अग्रे श्रद्धा पूर्वकं त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना पूजा याइ भाव याइ ध्यान याइ व निश्चयनं बोधिसम्भारं पूर्ण जुया बुद्ध जुयेगु ज्ञान तक फल प्राप्त जुइ। थथे श्री स्वयम्भूया सेवा ध्यान यानागुया पुण्य फलं महा उत्तम कल्याण साधना यायेगु समर्थ दै। हे मैत्री बोधिसत्व ह्लापा जुया बिज्याःपिं तथागत पिसंनं आज्ञा जुया बिज्याना तःगु लिपा जुया बिज्याइपिं तथागत पिसंनं आज्ञा जुया बिज्याइ तिनिगु ह्लापां निसें आ तक जुया बिज्याःपिं सकल तथागत-पिसं प्रशंसा याना च्वंगु श्री स्वयम्भूया स्थाने च्वना त्रिरत्न शरण वना उपोषधे च्वना पूजा ध्यान यात धालसा महादुष्ट अघोरगु सम्पूर्ण क्लेशावर्ण मुक्त जुया इन्द्रिय शुद्ध जुया निर्मलात्मा जुया राग द्वेष मोह माया आदि सकल दोष मदया गवलें हे दुर्गतिस जन्म जुइ माली मखु भिंगु गतिस जन्म जुया कल्याण सत्गुणं युक्त जुया च्वने दै।

थुकथं याकन दशपारमिता पूर्ण जुया बोधिज्ञान लाना तथागतपिंगु पद समेतं लाना निर्वाण तकं वने दै। हे मैत्री! बोधिसत्व थुलिया कारणे धिचर्या बोपालन याना श्री स्वयम्भूया दर्शन ध्यान याना

श्रद्धा पूर्वकं सेवा याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधयात धारना या धका थथे श्री शाक्यमुनि भगवानं आज्ञा दयूका बिज्या:गु जुल ।

थथे श्री शाक्यमुनि बुद्धया आज्ञा न्यना मैत्री बोधिसत्व प्रभृति सकल सभालोक सकलें बोध जुया श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप चैत्ययात पूजा यानागुया फलया वारे श्री भगवान बुद्धयात बिन्तियात– हे शास्ता सर्वज्ञ भगवान बुद्ध थथिह्म स्वयम्भू चैत्ययात पूजा यानाया पुण्यफल सम्पूर्ण आज्ञा दयूका बिज्याहुँ । थथे सकल सभामण्डलया बिन्ति न्यना श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्धं सकल सभालोकं तायेदयूक आज्ञा दयूका बिज्यात ।

हे सभालोकपिं ! छिमिसं एकचित्त याना न्यं श्री स्वयम्भू चैत्य पुजाया फलया बिषय् गुह्म मनुष्यं हर्ष पूर्वक पञ्चामृत सहित याना सुगन्ध बस्तु तयागु लखं श्री स्वयम्भू चैत्ययात लुका: स्नान याकिइ उह्म मनूया मन वचन शरीर शुद्ध जुइ अन्त्याकाले बुद्धया कुले जन्म जुइ ॥१॥ ह्मानं गुह्म मनुष्यं सुगन्ध वस्तु चूर्ण याना नस्वागु धुप थना श्री स्वयम्भू चैत्याया सेवा याइ उह्म मनु देव दैत्यापिसं पूजा याये योग्याह्म जुया दिव्य देह जुइ ॥२॥ ह्मानं गुह्म बुद्धिमानं श्री स्वयम्भूया शरणे च्वना पञ्च सुगन्ध वा अष्ट सुगन्धनं लेपन याना पूजा याइ उजोह्म मनुष्य सुगन्ध देह जुया अतिकं योग्यह्म जुया महा ऐश्वर्यवान जुया स्वर्गस देवपुत्र धायेका जन्म जुइ । ह्मानं गुह्म मनुष्यं विधि पुर्वक चिवरादि नाना प्रकारया वस्त्र छापा पूजा याइ उह्म मनुष्यं धर्म राजा जुया ब्रह्मचर्या धारणा याये फुह्म जुइ दै । ह्मानं गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात नाना प्रकारया स्वां पलेस्वां

उफोस्वां पालिजा स्वा, मांदार पुष्पादि दोहलपा पूजा याइ उह्मसिया इन्द्रयासिनं तःधंगु ऐश्वर्य लाना बोधिज्ञानया फल प्राप्त जुइ । हानं लखँ वा भूमिं उत्पति जूगु स्वां छानाया फल विशेसनं फल पृथक् दुगु जुया च्वन । पुष्पकेतु तथागतया धारणि ७ ब्वनाः शोधन याना स्वाँ छफो जक छाःसां आपालं पुण्य फल प्राप्त जुइ। गुह्म मनुष्यं स्वांमा छाइ व देवराजा इन्द्र जुया सकल गुणं पूर्णह्म जुया वोधिज्ञान तक लाई। गुह्म मनुष्यं घ्यो चिकं कर्पुरया मत छोयेका सेवा याइ व तच्वतं बांलागु मिखा जुया आपालं सम्पतिया खानि दया राग द्वेष मोह मदया जुजुपिसं पूजा याये योग्यह्म चक्रवर्ति जुजु जुइ दै। गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात बांलागु सुस्वाद दुगु नैवद्य आदि समर्पण याइ उह्म मनुष्य ऋद्धिवान जुया सप्त रत्ननं संयुक्त जुइ । गुह्म मनुष्यं श्रद्धा पूर्वकं श्री स्वयम्भूयात साखति आदि पान बस्तु दोहलपी व तृष्णा धयागु मदया बलवान तेज दुह्म जुया देवराज इन्द्र जुया जन्म जुइ । गुह्मेस्यां सकि, हि सकि, फलादि दोहलपी उह्म धर्में, ग्यःह्म जुइ । गुह्मेस्यां भैषज्यादि गुलः दोहलपी उह्म अन्तकाल मत्याःतलें निरोगी जुया अन्तकालस इन्द्र धायेका च्वने दइ । हानं गुह्म मनुष्यं स्वयम्भू यात इलां प्याना बी उह्म मनु सकल सियां पूजा याये योग्यह्म माने याये योग्यह्म जुया सम्पूर्ण सिद्धि फल लाना तथागत पिंगु कुले जन्म जुइ। श्री स्वयम्भूयात गुह्मेस्यां नाना प्रकारया ध्वाँय् ब्वय्काबी व सत्गुण पूर्ण जुया जुजुपिंनिगु पद बिप्रान्त जुया तथागतपिनिगु कुले जन्म जुइ । गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात नाना प्रकारयागु वा सीयागु छत्र दय्का दोहलपिइ उगु पुण्यद्वारा स्वर्गस देवराज इन्द्र वा सकलसियां चूडामणि

जुया अनन्त सुख भोग याना च्वने दै अन्ते बुद्धपिनिगु कुले जन्म जुइ। गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात पञ्चरङ्गी पताकादि च्वयकावी, थ्व पुण्यद्वारा पृथ्वीस जुजु जुया सदां मङ्गल जुया महासुख भोग प्राप्त जुया अन्तस बोधिसत्वया पद तक प्राप्त जुइ। हानं गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात ताय् आखें स्वां सहित होला पूजा याइ थ्व पुण्य द्वारा गबलें हे दुर्गतिइ वने म्वाःला सदां सतगतिस जन्म जुया लोकपिन्त हित याना बोधिसत्व धायेकाः च्वने दै। गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात रत्नया धातुया दक्षिणा दोहलपी उह्म विसाल सम्पति पूर्ण जुया धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष फल प्राप्त जुइ। गुह्मेस्यां स्वयम्भूयात मनतया स्तोत्र याना वन्दना याइ उह्मसित सकल शास्त्रं पारंगत जुया महावादि राज, पण्डित जुई। हानं गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूयात अष्टाङ्ग प्रणाम याना प्रदक्षिणा याइ वयात अष्टाक्षण दोषं मुक्त जुया चक्रवर्ति जुजु जुया सदां सधर्म साधना यायेगु जक मन जुया लिपा मोक्ष प्राप्त जुइ। श्री स्वयम्भूयात प्रदक्षिणा चाःहुला सेवा याइह्म सित पुर्वानु स्मृति लुमना वै वा आयु वृद्धि जुया सुन्दर शरीर जुया सकल लोकं पूजा याये माःह्म जुया लिपा बोधिज्ञान प्राप्त जुइ। गुह्मेस्यां स्वयम्भू चैत्ययात सख्वालं पाना सख्वापा याइ थुगु पुण्यद्वारा दुःख आपत्ति मदया आयु वृद्धि जुया दीर्घायु जुया सप्तरत्नं संयुक्त जुया जुजु जुइ दै। गुह्म मनुष्यं स्वां माः छाया पूजा याइ उह्म मनु आपालं बाँलाःगु पलेस्वाँथें कोमल शरीर जुया बोधि चर्या चले याइह्म जुइ। हानं गुह्मेस्यां स्वयम्भू चैत्य जीर्ण जुया च्वं थाये वा स्यना च्वंथाये जीर्ण उद्धार वा भिंकावी उह्म मनुष्य व पुण्यद्वारा सप्तरत्नं संयुक्त

जुया सकल लक्षणं संयुक्त जुया निरोगि जुया धर्मे जक रस दुह्म जुया सदाकालं मङ्गल जुया चक्रवर्ति जुजु जुया जन्म ज्वी अन्ते अनुत्तर सम्यक्संबोधिज्ञान लाना मोक्षपद प्राप्त जुइ । हानं गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भूया मन्त्रं जाप याना वसपोलया न्ह्योने च्वना सुनां ध्यान याइ जोगयाइ थथिंह्मसित काय वाक चित्त शुद्ध जुया योग्येश्वर जुया बोधिज्ञान प्राप्त जुया बोधिसत्व चर्या चलय् याइह्म जुया मुनीश्वर धायेका च्वने दे । हानं श्री स्वयम्भूयात सुनां धातुयागु वा चायागु पिण्डपात्रे छु वस्तु वा, छो, जाकि, जा, कयगु, माये, म्वाः, चि आदिं पूर्ण जुइक दुथना दोहलपी थुकिया पुण्य उलि थुलि दु धका प्रमाण मदयक असंख्य पुण्यफल प्राप्त जुइ ।

हे मैत्री बोधिसत्व थ्व संसारे सकलया पुण्य फलया प्रमाण दु, थुगु पिण्डपात्र दोहलपागु पुण्य संख्या यानां संख्या मदयक पुण्य दु । हे मैत्री बोधिसत्व श्री स्वयम्भूयात पूजा भाव थानागु पुण्यया फल संख्या यानां याये मफु थुकिया पुण्य फल महा उत्तम धका सीका श्री स्वयम्भूयात श्रद्धा पुर्वकं मनतया त्रिरत्नया शरण वना पारमिता धारणा याना बोधिज्ञान लायेगु इच्छा याना गुह्मस्यां श्री स्वयम्भूयात सेवा याइ थथेंजाःपिं पुण्यवानपिं दुर्गती गबलें वने म्वाःला सदाकालं सतगतिस जक जन्म जुया बोधिचर्या चले याना सर्व सत्वपिन्त हित याइह्म जुया दशपारमितां पूर्ण जुया बोधिसामाग्रि पूर्ण जुया श्रावक, प्रत्येक महायान थ्व स्वंगु यानया ज्ञानं बोधिज्ञान लाना बोधिसम्भारं पूर्ण जुया सम्यक्संबुद्ध पद तक लाईगु जुल ।

हे मैत्री बोधिसत्व ध्वतेया कारणे चित्त प्रशन्न याना श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात पूजा याना भाव याना श्रद्धा पूर्वकं ध्यान याना चित्त प्रसन्न याना भतिचा जक भाव याःसां असंख्य फल प्राप्त ज्वी ।

थुगु प्रकारं त्रिरत्न स्वरुप श्री स्वयम्भुयात ज्ञान पूर्वकं सीका श्रद्धा पूर्वकं प्रशन्न चित्त याना सदाकालं ध्यान भाव या धका श्री शाक्य मुनि बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयूका बिज्याःगु श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पति पूजा वर्णन जुल ।

इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री स्वयम्भू उत्पति पूजा वर्णनो नाम द्वितीयोऽध्याय समाप्त ।।२।।

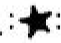

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

तृतीय अध्याय प्रारम्भ

पुच्छाग्र चैत्यया न्ह्यःने च्वना श्री शाक्यमुनि भगवानयाके पूर्वकथा न्यने धुसेंलि मैत्री बोधिसत्वं श्री शाक्यमुनि भगवानयात ह्लानं बिन्ति याःगु जुल- हे भगवान थथिंजागु जलामय जुया तःधना च्वंगु दहँने गुह्म तथागतया पर्ज्याय् लः सुका नेपाल मण्डल देश दयेकूगु खः संपूर्ण खँ आज्ञा दयेका बिज्याहुँ धका बिन्तियागु जुल ।

थुगु प्रकारं मैत्री बोधिसत्वं बिन्तियाःगु खँ न्यना श्री शाक्य सिंह भगवानं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्व नाग वास दहँले लः सुका देश दयेकूगु खँ जिं कने एकचित्त याना न्यँ ।

परापूर्व काले मनुष्यपिनि आयु ६०००० खुइदो दँ जुया च्वंगु बखते त्रेतायुगया प्रथम चरणे मुनि मध्ये मुनीन्द्र जुया, धर्मराजा जुया, देव मनुष्यया शास्ता जुया व सर्वज्ञ जुया बिज्याह्म विश्वभू, नाम तथागत अनुपम धैगु महा तःधंगु नगरया उपकण्ठ धैगु गुइं तथागत पिनिगु आश्रमे च्वना सर्वसत्वया हित यायेया कारणे संघपिं सहितनं धर्मचक्र प्रवर्तन याये धका वसपोल विश्वभू

तथागत उगु विहारया आश्रमे बिज्याना च्वंच्वन। हे मैत्री! उजोगु इलय् जि पर्वताख्य बोधिसत्व जुया विश्वभू तथागतया सर्व संघ जुया च्वना।

सभामण्डले बिज्याना च्वंह्म विश्वभू तथागतया धर्मोपदेश न्यने धका श्रावक संघपिं जुल, ब्रह्मचारी गणपिं जुल, प्रत्येकपिं जुल, बोधिसत्व महासत्वपिं जुल, ह्नानं सद्धर्म गुण वांछा याना च्वंपिं महासत्वपिं जुल असंख्य प्रमाणं श्रोतादि गणपिं वया तथागतयात बन्दना याना बुद्धया अग्रस सकलें उपस्थित जुया च्वंच्वन।

थुगु इलय् श्री विश्वभू तथागतं सभामण्डले सकलसिनं तायद्येक नाग वास दहँले स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पति जुया बिज्यागु खँ कना बिज्यागु जुल।

बुद्धया थुगु आज्ञा न्यना सभामण्डल सकलसियां नाग वास दहँले उत्पति जुया बिज्याह्म स्वयम्भू दर्शन यायेगुइच्छा याना बिश्वभू तथागतयात बिन्ति यात– हे तथागत! जिमित श्री स्वयम्भू दर्शन यायेगु इच्छा जुल छलपोलं नाग वास दहँले जिमित ब्वनायंकाः श्री स्वयम्भू दर्शन याका बिज्याहुँ।

थथे सभामण्डलं बिन्ति यागु न्याना न्ह्याः धाःपिं सकसितं विश्वभू तथागतं स्वयम्भू दर्शन याके धका नाग वास दहँ पाखे ब्वना बिज्यागु जुल।

अनुपम धैगु नगरं सकल लोक सहितं थुगु नाग बास दहँले थ्यांक बिज्यागु जुल।

नाग वास दहँया किनाराय् थ्यांका सकलसिनं श्री स्वयम्भू दर्शन व पूजा याना नाग वास दहँनं अग्निकोनस च्वंगु पर्वतय् सकल लोकपिं ब्वना श्री तथागत थहाँ बिज्याःगु जुल। थुगु पर्वतस द्राफोस्वां आदि अनेक जातंजातयागु स्वां होया च्वंगु जुल । थथे स्वां आपालं होया च्वंगु पर्वतस च्वना बुद्ध प्रभृति सकल भिक्षुपिं जुल, बोधि-सत्वपिं जुल सारासियां व हे पर्वतया स्वां थ्वयाः श्री स्वयम्भू ज्योति रुपयात पूजा, भाव व ध्यान याःगु जुल। थथे आपालं स्वां होया च्वंगु पर्वत जूगुलिं थ्व पर्वतयात फुल्ल पर्वत धालसां फुल्लच्व पर्वत धका थौंया अद्यापि नाम प्रख्यांति जुया च्वंगु द हे दनि।

थथे नाग वास दहँले बिज्याना श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू दर्शन याना अनेगु धर्म कथा उपदेश बिया बिज्याना उह्म बिश्वभू तथागतं थःह्म ब्वना हयापिं सारा लोकपिं ब्वना हानं थःगु अनुपम नगरसंतु लिहाँ बिज्याःगु जुल।

श्री शाक्यमुनि भगवान बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्यात– हे मैत्री बोधिसत्व थुगु इलय् महाचीनया पञ्चशीर्ष पर्वत धालसां न्यागू च्वका लुया च्वंगु पर्वते बिज्याना च्वंह्म महामञ्जुश्रीया निर्माण काय मञ्जु-देवाचार्य नाग बास दहँले ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति जुया बिज्यात धैगु ज्ञान चक्षुं सीका बिज्याना श्रीमञ्जुदेवाचार्यं थः न्ह्यथु लिथु कलाःपिं केशनी व उपकेशनी धयापिं सहितनं ब्वना चीन देशया राज-कुमार धर्माकर हानं चीनया लोकपिं सहित नं महाकाल, गणेश आदि ब्वना नाग वास दहँले उत्पति जुया बिज्याःह्म श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन यायेे धका बिज्याःगु जुल।

महाचीनं लोकपिं ब्वना नाग बास दहँया इशान कोनया पर्वत पाखे श्रीमञ्जु देवाचार्य थ्यंक बिज्याःगु जुल। उगु पर्वतं नाग बास दहँ ने उत्पति जुया बिज्याःह्म स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याना सारास्यां पूजा याःगु जुल। थुजोगु कथं मञ्जुदेव प्रमुखं सकल लोकपिं उगु पर्वतस बिज्याना स्वयम्भू दर्शन याना चच्छि जागर्तना याना च्वंगु खत। कन्हेखुन्हु सुथेजुसेंलि वसपोल मञ्जुदेव गुरुं जवं चन्द्रहास खड्ग ज्वना देपां सफू ज्वना पञ्चबुद्ध दुगु मकुटं पुयाः "सकल लोकथात बासबीगु निम्ति नाग बासया लः सुकेत जि वनेत्याना छिपिं थ्व पर्वते च्वना स्वयाच्वँ" धया बिज्याःगु जुल। थथे आज्ञा जूगु खँ न्याना वसपोलया कलाःपिं केशनी व उपकेशनी देवीपिं निम्हेसिनं श्री मञ्जु-देवयात थथे बिन्तियात– हे नाथ! जिपिं निह्मेसितनं छलपोलं ब्वना यंका बिज्याहुँ। मञ्जुदेव गुरूं ज्यू धका कलाःपिं निह्मं ब्वना दहँया लः गुखे ववथ्याःगु खः उखे च्वंगु पर्वतयात तच्याना लः पितछोये धका बिचाः याना केशनी, उपकेशनी नाप पर्वतं चाः चाः हिला स्वया बिज्याना च्वंगु जुल। थुगु इलय् फुल्लच्व धयागु पर्वते थ्यंका न्ह्यथुह्म केसनीदेवीं त्यानु चायेका फ्रासु फ्युगु जुल। उह्म केशनी यात अन हे तया हानं मञ्जुदेवाचार्य व उपकेशनी पर्वत गया चाः चाः हिला लः ववन्ह्याःगु स्वया बिज्याना जूगु जुल। थुबले हानं ध्यान गिरी धालसां धिलाच्व थ्यंका उपकेशनीदेवीं नं त्यानु चायेकल। उह्म उपकेनीदेवीयात नं व हे पर्वते तया मञ्जुदेवं दहँया लः ववन्ह्याःगु स्वस्वं थौंकन्हे कुरुवा धाःगु काँपोतल पर्वतस थ्यँका बिज्यात। श्री मञ्जुदेवाचार्यजुं चन्द्रहास खड्गं थुगु काँपोतल पर्वत तछ्याना बिज्यात। थथे मञ्जुदेवजुं पर्वत तछ्याना बिज्यासेंलि नाग वास दहँया लः

ह्वारारारां पिंहा वन। थ्व लः पिहाँ वंगुलीं लखय् च्वंपिं न्या, क्यां, ताहा, संखू आदि लखय् च्वंपिं नागतनं लिसें पिहाँ वंगु खत।

थथे नागत लः लिसें पिहाँवंगु मञ्जुदेवाचार्य खना नागतय्तला पिन छोये मज्यू धका सारा नागतय्त मञ्जुदेवाचार्यं चन्द्रहास खड्गं गाःम्हुया लः कुंका व हे लः कुंगु थासय् नागतय्त बास बिया बिज्यात। नाग वास दहँया लः कुंका नागतय्त वास बिया बिज्याःगु थाय् आःतकं धना ह्रद धालसां तःदहँ धका थौंतकं प्रख्यात जुया च्वंगु दहे दनि।

थथे नागतय्त वास बिया हानं मेगु लः पना च्वंगु कच्छोद्र धयागु काउलेथें आकार वया च्वंगु पर्वत तछ्यानाबिज्यात। अनंनँ लः पिहाँ वन। हानं थौंकन्हे सूर्य धार धयागु थासय् लः पना च्वन। अननं पर्वत तछ्याना बिज्यात। हानं थौंकन्हे गोकर्ण धयागु थासय्नं लः पना च्वन अननं मञ्जुदेवाचार्यं पर्वत तछ्याना लः पितछ्वया बिज्यात। थथे प्यंगू थासे तछ्याना नाग वास दहँया लः पितछ्वया बिज्यात। अनंलि धिलाच्वय् च्वंह्म उपकेशनी फुल्लच्वय् च्वंह्म केशनी प्रभृत्ति निह्मं ब्वना हानं इशान दिशाया पर्वतय् च्वना च्वंपिं चीन देशं ब्वना हयापिं लोकपिं ब्वनाः थुगु दहँस लः सुना वना च्वंगु स्वया च्वन।

थुवले नाग बास दहँया लः दक्वं सुना वँसेंलि ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पत्ति जुया बिज्याःगु पलेस्वां धेचुला वनाः गोश्रृङ्ग पर्वतय् जूवंगु जुल। थुवले मञ्जुदेवाचार्य सारा लोकपिं मुंका गोश्रृङ्ग पर्वतय्

थन छवना यंका श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन पूजा याके ब्यूगु जुल । थुवले सकलसियां तच्वतं लय् ताया पूजा भाव याना स्तोत्र पाठ ध्यान याःगु खत ।

हानं श्री मञ्जुदेव गुरूं सकल लोकपिं छवनाः ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति जुया बिज्याःगु पलेस्वांया हा प्वः गन लाः धका स्वः बिज्याःगु जुल । पलेस्वांया हा प्वः दुगु थासय् ध्यंका मञ्जुदेवाचार्य स्वया बिज्याःवले पलेस्वांया हा प्वलं पृथ्वी दुनेया लः तःधा जुइक थहाँ वया च्वन । थथे लः धा थहाँ वया च्वंगु मञ्जुदेवाचार्य खना थथे खँ मती लुइका बिज्यात । थथे हे लः बुया वया च्वन धाःसा हानं दहँ जुइत बेर मदु धका वसपोल मञ्जुदेवं लः प्वा तीगु जल स्तम्भ योग याना बिज्यात ।

मञ्जुदेव गुरूया समाधि योगे उगु लः धा चिच्चा दना वंगुलिं श्री नैरात्मा देवी आदि वीर वीरेश्वरीपिं उगु समाधि योगे मञ्जुदेवयात दर्शन बिया बिज्यात । थथे योगय् वीर वीरेश्वरीपिसं दर्शन ब्यूगु स्वया श्री मञ्जुदेवाचार्य जल स्तम्भ योगं क्वहाँ वया जल स्तम्भ योगं दिना वसपोल खगाननादेवीयात श्री मञ्जुदेवाचार्य मार्गशीर्ष कृष्णपक्षे नवमी आदित्यबार खुन्हु रात्री जागरतना याना नाना प्रकारं धारणी छवना मन्त्र जाप याना स्तोत्र याना च्वन । कन्हे खुन्हु मार्ग कृष्ण दशमी खुन्हु सुथय् जुसेंलि सुगन्धं स्नान याना काय, वाक, चित्त शुद्ध याना श्री खगननादेवी नैरात्मा गुह्येश्वरीदेवी यात पूजा याना बिज्याःगु जुल ।

थथे श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा याय्‌जीके धका व बसोबास यायें दयूके धका नाग वास दहँया लः दक्वो पित ठछुयाः भूमि खने दयेका बिज्याना केशनी उपकेशनी देवीपिं सहितं श्री स्वयम्भूया पश्चिम भाग पाखे गोपुच्छाग्र पर्वतस वास याना बिज्याःगु जुल । हानं थुवले ब्रह्मा, बिष्णु, महादेव, इन्द्र, प्रमुखं सारा दश दिग लोकपालपिंनं हर्षमान याना उपछन्दोह पीठ सुदर्जया भूमिस वयाः त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रतय्‌ च्वना श्री स्वयम्भू पूजा याना श्री गुह्येश्वरी देवीया मन्त्रं जपतप याना बिज्याःगु जुल ।

थथे नाग वासया लः फुक्क सुनाः थलभाग जुया मनुष्यपिसं बसोबास यानाहःगु खत । थथे मनुष्यपिसं बसोबास याना हहँ छेँ दयेकाः च्वंगु जुल । थथे नाग वास दहँया लः सुना वं लिसे देश हे दयेका मनुष्यपिसं बास याःगु जुल । श्री मञ्जुदेवाचार्य निर्माण याना दयेका बिज्याःगुलिं थ्व देशया नां मञ्जु पट्टन धयागु नां जुल । अले मञ्जुदेवं थःह्मं ब्वना हयाह्म चीन देशयाह्म राजकुमार धर्माकर यात जुजु यायेगु सःलः याना तच्वतं उत्सव न्यायेका धर्माकरयात मुकुटं पुयेका राज्य सिंहाशने फेतुका थुगु मञ्जुपट्टन देया राज्यभिषेक बिया जुजु याःगु जुल ।

थुगु इलय्‌ दको देवतापिं वयाः छत्रं कुयेका च्वाम्वलं गायेका पंखां गायेका ध्वजा पताका ब्वयेका उत्सव याःगु खत । मञ्जुपट्टन देया जुजु धर्माकरयात राज्याभिषेक बिया जुजु याना राजधानी राजपट्टन धयागु नां तया देश, निगम राष्ट्र, राजधानी दकों दयाः

राजा प्रजा सकल सुख पूर्वकं व नियम पूर्वकं च्वंगु थ्व नेपाल देश जुल ।

थथे शाक्यसिंह बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा जुल हे मैत्री बोधिसत्व श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात दर्शन पूजा भावना ध्यान यानागु पुण्यं तत्वर्त उत्तमगु सिद्धि लाना त्रिमण्डल शुद्ध जुया दुर्गति निवारण जुया सदां सत्गती जन्म जुया चतुर्वर्ग फल लाना त्रिवर्ग गुण जस बिद्याया स्थान जुया सकल बोधि सामग्रिं पूर्ण जुया सत्वहित याये फयाः मोक्षफल प्राप्त ज्वी धका श्री शाक्यसिंह भगवानं आज्ञा दयेका बिज्याःगु जुल ।

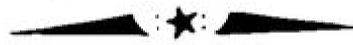
इतिश्री स्वयम्भू महापुराणे महा न्हद सशोषण देश निर्माण नाम तृतीयोऽध्याय ॥३॥

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

चतुर्थोऽध्याय प्रारम्भ

गोपुच्छाग्र पर्वतस बिज्याना च्वंह्म भगवान बुद्धयात हानं मैत्री बोधिसत्वं विन्तियात- हे शाक्यसिंह भगवान बुद्ध थ्व नागवास दहँया लः सुनाः भूमि खने दयाः देश निर्माण जूगु खँ जिमिसं न्यने धुन आः हानं तीर्थ आदि दया वःगु खँ आज्ञा दयेका बिज्याहुँ धका विन्ति याःगु जुल । थथे मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना शाक्यमुनि भगवान बुद्धं आज्ञा दय्का बिज्यात ।

हे मत्री बोधिसत्व ! एकचित्त याना न्यँ । मनुष्यतय्‌गु आयू ४०,००० पी दोल दँ जुया च्वंगु इलय्‌ चमावति धयागु नगरे ककुच्छन्द तथागत उत्पत्ति जुया बिज्याना च्वंगु जुल । वसपोल ककुच्छन्द बुद्ध गथिंजाह्म धालसाँ चय्‌गु व्यञ्जनं संयुक्त जुया द्वार्त्रींसत्‌ लक्षणं पूर्ण जुया दशपारमिता दशबल संयुक्त जुया व्यः मनूया शास्ता जुया बिज्याना च्वंह्म वसपोल ककुच्छन्द बुद्धं चमावति नगरे महा उत्तम जुया च्वंगु बिहारे धर्मसभा मण्डल दयेका सकल लोकपिन्त कल्याण ज्वीगु उपदेश बिया बिज्याना च्वंगु जुल । श्री शाक्यमुनि भगवानं

आज्ञा जुया बिज्यात– जि उगु इलय् ज्योतिपाल बोधिसत्व धायेका जन्म जुयाः क्रकुच्छन्द तथागतया सर्वसंघ जुया च्वंच्वना।

थनंलि श्री क्रकुच्छन्द तथागतं संसार उद्धार याये निमित्तं देश देश पत्तिं चाःहुलाः धर्मोपदेश बीगु इच्छा याना सकल संघपिं सहित याना आपालं उपाशक उपाशिकापिसं व अने अनेपिं लोकपिसं सहित याना वसपोल क्षमाबति नगरं पिहाँ बिज्यात। देश देशपत्तिं थायेथासे बिज्याना धर्मोपदेश बिया चाहिला बिज्याज्यां कथथें नेपाल मण्डले थ्यंकः बिज्यागु जुल । थनंलि नेपाल देशे चाः हि ह्यु श्री क्रकुच्छन्द तथागत भिक्षुपिं सहित लोकपिंनं च्वना गोश्रृङ्ग पर्वतय् थहाँ बिज्याना द्वलंद्व हःया पलेस्वाँलय् जाज्वल्यमानं प्रकाश जुया बिज्याःह्म श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात यथाबिधिथें पूजा याना नानाप्रकारं स्तुति याना, अष्टाङ्ग प्रणाम याना प्रदक्षिणा दर्शन पूजा याना उगु पर्वतं क्वहाँ बिज्याना उत्तर पत्ति च्वंगु शङ्खोदक नाम पर्वत स्वया भिक्षुपिं सहितं थ्यंगु बर्णाया लोकपिं च्वनाः थहाँ बिज्याःगु जुल ।

उगु शङ्खोदक पर्वतय् धर्म सभामण्डल दयूका सारासित बोध यायूया कारणय् श्री क्रकुच्छन्द तथागतं थथे आज्ञा दयेका बिज्यात –गुह्म बुद्धिमानपिसं थुगु उपछन्दोह पीठया आकार जुयाः सुदुर्जया भूमि स्वरुप जुया च्वंगु संपूर्ण धर्मकर्मया सिद्धि बिया च्वंह्म श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति जुया बिज्याना च्वंगु थथिंज्यागु महान् पूण्य भूमी च्वना प्रवज्याव्रत धारणा याना संम्यकसंबुद्धया शासने च्वना बोधिसम्बर ज्ञान चले याना च्वनी थुजोपिं बुद्धिमानपिं सर्व क्लेशं मूक्त जुया तृष्णा क्षय जुया त्रिमण्डल शुद्ध जुया राग, द्वेष,

मोह आदि नाश जुया षड्इन्द्रिययात त्याके फुह्म जुया निर्मल आत्मा जुया चतुर्ब्रह्म विहारे च्वना बोधिज्ञान लाना सम्यक्संबुद्ध पद प्राप्त जुइ धका श्री ककुच्छन्द तथागतं आज्ञा दय्का बिज्याःगु जुल ।

थथे श्री ककुच्छन्द तथागतयागु आज्ञा न्यनाः सकल सभालोकं थ्व संसारं मुक्त जुया निर्वाण वनेगु इच्छा याना प्रवर्ज्या व्रत यायेगु इच्छा याना गुण ध्वज धयाह्म ब्राह्मण आदि ४०० ब्राह्मणपिं हानं अभयानन्द जुजु प्रभृति ३०० क्षत्रिपिं हानं मेमेपिं आपालं वैश्य, शुद्र जनपिं जुल मेमेपिं सकलसिनं श्री ककुच्छन्द भगवान बुद्धयात थथे बिन्ति याःगु जुल- हे भगवान बुद्ध, छलपोलया धर्मोपदेशं जिपिं सकलें बोध जूगु जुल जिपिं सकलसियां प्रवर्ज्या व्रतकया भिक्षु जुया बोधिचर्या धारणा याना च्वनेगु जुल । छलपोलं कृपातया जिपिं सकलसितं भिक्षु याना प्रव्रर्ज्या व्रते तया विनय कना बोधि मार्गय् तया बिज्यायमाल धका सकलसिनं बिन्ति याःगु जुल ।

थथे सकलसिगु बिन्ति न्यना ककुच्छन्द तथागतं गुणध्वज प्रभृत्ति अभयानन्द क्षत्री आदि प्यंगू कुलया लस्कर सकलसितं थथे धका आज्ञा जुल- तथागतया चर्यास च्वना प्रव्रर्ज्या व्रत यायेगु इच्छा जूसा प्रव्रर्ज्या व्रतकथा भिक्षु जुया बुद्धचर्या चलेया धका आज्ञा जुया थौंकन्हे सिद्धि पूच्व धयागु शंखोदक पर्वतय् तया प्यंगू कुलया लस्करयात ककुच्छन्द तथागतं चूडाकर्म धालसां सँ पाखुक खाका बिज्याःगु जुल ।

थ्व भिक्षु यानापिंत स्नान याकेत थुगु पर्वतय् लः मामां ववं थौंकन्हे वाक् दुवा धैगु थासय् थेंकानं लः मद्या श्री वज्र-सत्वया निर्माण काय जुया बिज्याःह्म ककुच्छन्द तथागतं सकलसितं स्नान याकेगु वाक्य उचारण याःबले वसपोल बुद्धया वाक्यं हे पर्वत तज्याना लः पिहाँ वःगु जुल। थथे वाक्य यायवं हे पर्वत तज्याना लः पिहांवःगुलिं थ्व पर्वतयात बाग्मती धालसां वाक्यमती धका नां प्रख्यात जूगु जुल।

थ्व हे लखय् सकलसियां स्नान यात। थ्वतेया कारने थ्व बाग्मती तीर्थय् गुह्म मनुष्यं स्नान यायी उह्म मनुया सर्व पाप नाश जुया वनी, गुह्म मनुष्यं थ्व तीर्थय् स्नान याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध व्रतय् च्वनि उह्म मनूया त्रिकाय शुद्ध जुया बोधि-संभारं पूर्ण ज्वी ऐश्वर्य गुणं युक्तह्म ज्वी। थथे धका सीका सदा कालं बाग्मती स्नान याना देव पितृपिंत तर्पण बिये।

हे मैत्री बोधिसत्व! थुजोगु कथं उगु शङ्खोदक पर्वतय् गुण-ध्वज आदि ब्राह्मण गणपिं अभयानन्द जुजु प्रभृति सकल क्षत्रि गणपिं वैश्यगणपिं थ्वते चतुर्वर्ण जातया लोकपिंत चूडाकर्म याःगु सँ, ग्वाय्, लुसि चुइकेत, लः गनं हे मद्या च्वंबले छगू भाग सँ आकाशय् ब्वयूका यंकल, छगू भाग सँ अनहे सिद्ध जुया वन। अनंलि ल्यंगु छगू भाग सँ भिक्षुपिसं हें ज्वंका सँ चुयेके धका लः मामां वंबले लः गनं हे मद्या गथे याय् गथे याय् जुया श्री वज्रसत्वया निर्माण काय जुया बिज्याःह्म ककुच्छन्द तथागतं थःगु हे वीर्य पराक्रमं पर्वत तछ्याना लः पिकया बिज्याना व हें लखय् सँ चुयेके ब्यूगु जुल।

उकिं बज्रसत्वया निर्माण काय जुया बिज्याःह्म ककुच्छन्द तथागतं वीर्यबलं पिकया बिज्याःगु लः जूगुलिं उगु तीर्थयात वीर्यमती धका नं धाः। प्यांगू वर्णया लोकपिन्त भिक्षु छुगु ज्ञगु भाग सँ चुयेकूगुलिं केशावती तीर्थ धका नं धाःगु खः।

सँ सिद्ध जूगु थासे सिद्ध शिखर च्व धालसां सिद्धपूच्व धका धाःगु जुल। थनंलि श्री ककुच्छन्द तथागतं थ्व प्यांगू वर्णया भिक्षुपिंत सप्तत्रिंशत बोधिपाक्षिका धर्मउपदेश बिया, भिक्षु नियमया ज्ञान संपूर्ण आज्ञा जुया बिज्यात। थ्व नेपाल मण्डल च्यागू वैतराग तीर्थ व थ्व वाग्मती व केशावती निगुलिं याना द्वादश तीर्थ आदि तीर्थत प्रसिद्ध जुल।

सकल लोकयात भिक्षुचर्याय् तया अष्टवैतराग तीर्थ दकभनं भ्रमण याना वसपोल ककुच्छन्द तथागतं आपालं भिक्षुपिं नेपाल मण्डलेतुं तया वसपोल हानं क्षमावती नगरेतुं लिहाँ बिज्याःगु जुल।

थुगु खँ शाक्यसिंह भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयका बिज्याःगु जुल।

इति श्री स्वयम्भू महापुराणे ककुच्छन्दाभि आगमन भिक्षुचर्या धरणं वाग्मती प्रभवनाम चतुर्थोऽध्याय समाप्तम्।

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

नमो बुद्धाय । नमो धर्माय । नमो संघाय

स्वयम्भू महापुराण

पञ्चमोऽध्याय प्रारम्भ

मणिचूड बैतराग महात्म्य

ह्लापां मणिलिङ्ग वैतरागया खँ थथे ॥

भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात हे मैत्री बोधिसत्व परा-पूर्वकाले शाकेत नगरे ब्रह्मदत्त राजा व कान्तिमती महारानी राजा रानी जुया बिज्याना च्वंच्वन । थुह्म कान्तिमती महारानीया गर्भ दयावःगु अवस्थाय् गर्भय् च्वंह्म मचाया प्रभावं महारानीयात अनेगु दोहल उत्पन्न जुल । महाराजा ब्रह्मदत्तं महारानीया इच्छा जुक्व पूर्णयाना ब्यूगु खत। कथथें भिंला पूर्ण जुसेंलि महारानी कान्तिमतीया पार्स्वं रात्रिकाले पुत्र जन्म जूगु जुल । थुगु इले कुमार जात जूबले भद्र-गिरि किसि छह्म राजकुले द्दहाँ वःगु जुल। थ्व जन्म जूह्म मचा गथिंजाःह्म धालसां संपूर्ण लक्षणं संयुक्त जुया छ्यनय् मणिरत्नं संयुक्त जूह्म जुल। थ्व मचा जन्म गुयेवं हे शाकेत नगर छगुलिं चान्हे हे मचायाछ्यनय् च्वंगु मणिया प्रभावं सुथय् जूगु थें द्यःतुयूगु जुल । उह्म मचायात मणिचूड धका नां छूगु जुल ।

कुमार कथःथें तःधिक जुया न्यादँ दया वसेंलि बिद्याश्रमे तया शिक्षा अध्ययन याकूगु जुल । कुमार मणिचूड सकल बिद्यां पारंगत जुया तच्वतं करुणावानह्म जुया सत्वपिनि उपरे दया दुह्म करुणावान जुया थःह्म अबु ब्रह्मदत्त महाराजायाके बिन्ति याना शाकेट नगरया दथ्वी भरायधंक दानशाला दय्का याचकपिनिगु लागिं मणिचूड कुमारं दानशाला चायेकल ।

मणिचूड कुमारं धाः धाः पिन्त धाः धाःगु दान प्रदान याना ज्वंगु खत ।

थ्व दानशाला छन्हुयात मखु, निन्हुयात मखु, लच्छियात मखु, दच्छियात मखु, सदाँ सदाँयातं । थुखतं ह्निं ह्निं काःवःपिंत धाः धाःम्हेसित धाः धाःगु दान याना च्वंगु जुल । थुगु इलय् भवभुति ऋषिं पलेस्वाँनं बूह्म पद्मावती धयाह्म म्ह्याय् मचा मणिचूड राजकुमार यात कन्यादान बिया नीरगध-यज्ञया पूण्य फवंगु जुल । मणिचूड कुमारं भवभुतिया म्ह्याय् मचा पद्मावती कन्यादान कया ऋषिं फवंगु नीरगध-यज्ञया पूण्य दान बिइ धयागु निर्णय याःगु खत ।

मणिचूड कुमारं पद्मावती बिवाह याना छु दँ लिपा पद्मावतीया पाखें पुत्र जन्म जुल । उह्म मणिचूड कुमारया काय्‌यात पद्मोत्तर कुमार धका नां छुत । थुगु इलय् ब्रह्मदत्त जुजु थःह्म काय् मणि-चूडयात शाकेट नगरया राज्यसिंहाशने फेतुका राज्याभिषेक बिया ब्रह्मदत्त महाराजा कान्तिमती महारानी निह्मतेपुलिं तपोवन बिज्याःगु जुल ।

थनंलि शाकेट नगरया महाराजा मणिचूड जुजु जुया देशे राज्य याना दान शालाय् च्वना ह्लिया ह्लिथं दान काःवःपिन्त दानयाना च्वन। थनंलि इन्द्र भवभुति ऋषियात बी धयागु नीरगध यज्ञ यायेगु इच्छायाना ब्रह्मरथ धयाह्म राजपुरोहित लिसे सःलः याना नीरगध यज्ञ यायेगु ग्वसाः ग्वःगु जुल। नीरगध यज्ञ मण्डल तयार नं जुल उगु इले आपलं हे तापाक देशं न्याह्म ब्राह्मणपिं नं वया दान काः वःगु जुल। थ्व न्याह्म ब्राह्मणपिसं न्याता प्रकारं फ्वन। छम्हेस्यां म्ह्याय् बिया छोयेत खर्च फ्वन, निह्मम्हेस्यां कायेयात दासत्वं मुक्त यायेत खर्च फ्वन, स्वह्मम्हेस्यां कलाःयात मुक्त यायेत खर्च फ्वन, प्यह्मम्हेस्यां वासः यायेत खर्च फ्वन, न्याह्मम्हेस्यां बुढा जूगुलिं मणिचूडयाके संपत्ति फ्वन। न्याह्म ब्राह्मणपिनिगु थुजोगु खँ न्यना महाराजा मणिचूडं करूणा चितं, दत्त चित्तं, त्याग चित्तं न्याह्मसितं माको माको संपति दान बिया छोगु जुल।

भिंगु दिन स्वयाः मू लुखांनिसें, धुकू लुखातकं चायेका श्रद्धा पूर्वकं देश देशया जुजुपिं सहित निमन्त्रणा याना राजपुरोहित ब्रह्मरथ, ब्राह्मणपिं सहित तया महाराज मणिचूडं नीरगध यज्ञ प्रारम्भ याःगु जुल। थुगु इलय् त्रायत्रिंश भवनं देवपुत्रपिं च्वना वःगु बिमान शाकेट नगरे थ्यंका बिमान मन्ह्यात। थथे जूगु स्वया देवपुत्रपिसं देवराज इन्द्रयात शाकेट नगरे बिमान न्ह्या मवंगु खँ बिन्तियाःवंगु जुल। थ्व खँ न्यना उग्रिमे इन्द्रं देवसभा यात। देव सभाय् ब्रह्मा वयाः- "बिमान मन्ह्याःगु मू खँ मणिचूड महाराजां नीरगध यज्ञ याःगु पूण्यया प्रभावं जूगु खः" धका धाःगु जुल। थुबले देवराज इन्द्रं सापमिक धंदा कया च्वन।

मणिचूडं नीरगध यज्ञ याना नीःन्हु दुखुन्हु तिंह्निने आका झाकाये मिछोया च्वंगु नीरगध यज्ञं महा भयंकर मूर्ति जुया च्वंह्म, ह्याउँक मिखा कना, धँवा पिकया मे चुलु चुलु लुयाः यच्च छह्म ह्वाराक्क पिहाँ वल। वं नयूपित्याः पहलं व करूणा स्वरं महाराज मणिचूडयात स्वया थथे बिन्तियात– हे महाराजा जि तच्वतं नय् पित्याना च्वन, नयूमखंगु तःन्हुहे दत, छःपिसं धाः धाःम्हेसित धाः धाःगु दान ब्यू धाःगु न्यनाः जि थौं नयेगु दान काः वया च्वना।

वयागु खँ न्यना मणिचूडं थः दुतपिंत धयाः नयूगु वस्तुत देमाय् दंक तया यच्चया न्ह्यःने न्ह्यच्याके हःगु खत। नयूगु दक्व न्ह्यच्याना यच्चं थथे धाल– महाराजा जि यच्चया नयगु बस्तु थ्व मखु, जि नयूगु बस्तु क्वा क्वा हि व ला खः। थ्व खँ न्यना जुजु आज्ञा जुल– मन्त्रीपिं संग्रामे सीपिं वा खुसी वांछोयातःपिं सीपिनिगु ला हया थ्व यच्चयात नका छो। थ्व खँ न्यनेवंहे यच्चं तं पिकया धाल– महाराजां छु खँ ल्हानागु, जि सीपिनिगु ला नैह्म मखु म्वाःपिनिगु, क्वा क्वा ला हि नैह्म खः। वयागु खँ न्यना जुजु धाल– सुयात स्यानाः ला हि बी, छाय् धाःसा सुया जक घाःपा नयूयो! हे यच्च अथे धाय् मत्ये बरू मेमेगु छु यो धा जिं ळन्त नका ळ्छय्।

मणिचूड महाराजयागु खँ न्यना अग्नि यच्चं धाल– महाराज! छःपिनिगु दान शालाय् धाः धाःपिंत धाः धाःगु दान याथी धाःगु मखु खनि। नय् पित्याःपिंत आशां व्याकीगु दानशाला खनी। थथे अग्नि यक्षया बचन न्यना मणिचूडं थःगु हे ला हि यच्चयात नका ळ्छयेगु मत्ती तया महाराजं थथे धाल– हे यच्च! सुयातं जिं स्याय् फैमखु

बरू जिगु हे ला हि त्री । नय्ला यच्चजु ? थुलि धयाः मणिचूडं त्रसः स्वःना न्वःगु खड्ग ज्वना यज्ञ मण्डले च्वँच्वंपिं सकलसितं बोधयाना महाराजां थःगु ह्मय् च्वंगु ला थः थह्मंतुं खड्गं ध्यना हि बाः बाः वय्क यच्चयात ला ब्यूगु जुल। यच्चं ला कया क्वप्प नया छोत । जुजुं ला बिया वं च्वन याच्चं ला नया वं च्वन ।

थथे जुजुं थमंतुं थःगु ला ध्याना दानयाःगु लोकपिसं स्वयां स्वय्मफया सकलें खोया जुजुयात लोकपिसं विन्तियाना धया च्वन- महाराज ! छलपोलं आमथे लाध्याना दान याना विउयाय् मत्ये छलपोल निधन जुल धाःसा जिमित सुनां दान याःवै महाराजा छलपोल मदय्का जिपिं गथे च्वँच्वने । महाराजा ला ध्याना बिउयाय् मत्ये ।

अथे धाःसां मणिचूडं धिर्जयानाः अग्नि याच्चयात ला ध्याना दान याना हे च्वन । अग्नि याच्चं जुजुं ध्याना ब्यूगु ला नयां लुमधना काचाक्क जुजुयात ज्वना क्वात्तुक म्हुतुं वां न्याना अग्नि याच्चं जुजुया हि चुकु चुकुयानाः त्वन । स्वया च्वंपिं सकलें ख्वया च्वन ।

जुजुं मिखा तिसिना हि त्वंका हे च्वन । याच्चं जुजुयात त्व नं, त्वःतल भाराक्क मिंक भूमी थसः पाः वन । जुजु स्मृति हीन जुया बेहोस जुल । उबले खुताजिं पृथ्वी कम्प जुल लोकपिं सकलसियां स्वय् मफया अथें भारा भारां ग्वतुल। सारालोकपिं ख्वल । महारानी पद्मावतीं हि ब्वाला ब्वाला वयेका, ला पाँय् पाँय् मदय्का बँय् ग्वतुला सीह्मथें च्वँच्वंह्म थः भात मणिचूड महाराजायात घय्पुना-

हे नाथ ! हे महाराजा ! छलेपोलं छु याना बिज्याना जिपिं गथे याना म्वाया च्वने, हे नाथ, हे स्वामि । छक स्वया बिज्याहुँ पद्मावती धका : छक धया बिज्याहुँ आः जि गथे याय्‌गु हे भक्त वत्सल, हे दानवीर हे नाथ ! कायेह्म कुमार नं हि स्वः स्वः वःह्म अबुयात घय्‌पुना तःसलं- यो पिता, यो बा, धका ख्वया च्वन ।

महारानी पद्मावतीं थःगु सँ थःह्मं पुयाः बिरह सह यानां सहःयाय् मफया थःगु नुगले थःह्मंतु दाया- हे नाथ ! शाकेट नगरे गथे याय्‌गु, जिपिं सुया ख्वाः स्वया म्वानाच्वने धका हा हां ख्वया च्वन। ख्व ख्वं हे मणिचूडया ह्मय् पद्मावती व पद्मोत्तर कुमार भोसुना च्वन ।

थुबले हे मणिचूडया बुलुहु स्मृति दयावया होसवया, चाया वसेंलि ख्वया च्वंपिं पद्‌मावती रानी व पद्‌मोत्तर कुमारयात- हे पद्‌मावती, हे पद्‌मोत्तर, ख्वय्‌मत्ये, थ्व संसारे सदां च्वने मदु छन्हु त्वःता वने माला च्वंगु दु अथे जूगुलिं छिपिं ख्वय्‌मत्ये धिर्ज या धका धया अग्नियच्चयात ला ध्यना नका हे च्वन ।

अग्नियच्चं मणिचूडयात- आः जित ला हि नय् गात जि प्वाः जाल, उकिं छःपिंत आशिर्वाद बी, जित ला हि नकाः प्वाः जायेका ब्यूगुलिं छपिं याकनं हे त्रायत्रिंस भूवने स्वर्गया जुजु इन्द्र जुयेमा ।

यक्षया थुजोगु आशिर्वाद न्यना जुजु मणिचूडं थथे बिज्यात हे यक्ष छ जिमि कल्याण मित्र खः। जिं ला हि दान यानागु चक्रवर्ति ज्वी, इन्द्र ज्वी धका दान यानागु मखु। जिं थ्व दान-शालाय् च्वना दान यानागु पुण्य दःसा याकनं हे बोधिसंभारं पूर्ण जुया सम्यक्संबुद्ध जुइ दयमा। थ्व जिगु प्रणिधान खः।

महाराजा मणिचूडयागु थुजोगु बचन न्यना अग्गियक्षं थ्वया भेष त्वःता इन्द्रया थःगु रुप धारण याना– जि इन्द्र खः धका धाःपाः जुया च्वंगु मणिचूडया ह्मय् मृतसंजीवनी धयागु वासः पाका इन्द्र अनंतुं अन्तर्ध्यान जुयावंगु जुल। व वासलं याना मणिचूडया शरीर ह्मपाथेंतुं दिव्यदेह जूल। महाराजा मणिचूड नीरगध यज्ञयात नी छन्हु दुखुनु पूर्णयाना पुरोहित ब्रह्मरथयात भद्रगिरि किसि दान ब्यूगु जुल।

थथे मणिचूडं ब्राह्मणयात किसि दान ब्यूगु दुस्प्रह जुजुं स्वया ब्राह्मणयात किसि छु यायत ? दान बी धुंह्म जूसां लित कया व किसि जित हिं धका धाःगु जुल। दुस्प्रहया खँ न्यना मणिचूडं लिसः बिया बिज्यात- दान बीधुंगु बस्तु लित काये मत्यः। उकिं छलपोलं लोभ तया बिज्याय् मते। मणिचूडं थुलि धायवं हे दुस्प्रह जुजु तंचाय हस्तिनापुरेतुं लिहाँ वंगु जुल।

मणिचूडं भवभुति ऋषि सःतके छ्वया नीरगद यज्ञया पुण्य दान याःगु जुल। भवभुतिं आशिर्बाद बिया थःगु आश्रमेतुं ल्यहाँ वन। ह्मनं छन्हु दानशालाय् हे मानवक धयाह्म मुनि शिष्य छह्म वया थथे धका मणिचूडयात बिन्ति याःवल।

हे महाराजा जिमि गुरू मारिचि ऋषियात गुरू दक्षिणा बियेत छलपोलयाके ञ्‌ता काः वया च्वना । वयागु खँ न्यना मणिचूड महाराजां- छलपोलयात छु माल धया बिज्याहुँ धका धया बिज्यात। अले व मुनिं-- हे महाराजा जिमि गुरूयात गुरू दक्षिणा बियेत छलपोवया पद्मावती रानी व काये राजकुमार पद्मोत्तर फवं वया च्वना धाल ।

मानवक मुनिया थुजोगु खँ न्यना मणिचूड जुजुं थः प्रिय जुया च्वंगु पद्मावती महारानी व पद्मोत्तर कुमारयात जवं व देपा ल्हातं ज्वना हाम्वः कूश तया लः धाः हायेका संकल्पयाना मानवक मुनियात दान ब्यूगु जुल।

थुह्म मुनिं पद्मावती व पद्मोत्तर निह्मं दान कया थंका थःह्म गुरू मारिचि ऋषियात गुरू दक्षिणा ब्यूगु जुल। पद्मावती महारानी अले मारिचि ऋषियागु आश्रमे च्वना वँ पुयेगु, लः काः वनेगु, पूजाभः तयेगु, धुमि च्याकेगु, छुसि माः वनेगु, नयगु जोरे यायगु, आरति थिक याय्‌गु आदि भ्वातिं नं याय्‌गु ज्या यानाः दिन चर्या याना च्वंगु जुल । हानं पद्मोत्तर कुमारं नं मारिचि ऋषिया आश्रमे च्वना विद्याअध्ययन याना च्वंगु जुल ।

मणिचूड जुजुं दान वी धुंह्म किसि भद्रगिरि लितकया मव्यू धका दुस्प्रह जुजु तंचाया हस्तिनापुरं म्वाःसां म्वाःसां शैन्यत ठङ्कया हया लडाईं याःवःगु जुल। महाराजा मणिचूडं ल्वाय् माली धका

देशयात त्यागयाना च्यह्म प्रत्येक बुद्धपिनिगु पाखें शाकेट नगरं पिहां विज्यात थुबले दुस्प्रह जुजुया शैन्यतसें देशे तच्वतं हे अत्याचार याःगु जुल ।

मणिचूड राजां देश त्वःतावना चाःह्यु ह्यु शुद्ध भूमि, धर्म भूमि, पुण्यभूमि नेपाल मण्डले थ्यंकः विज्यात । थौंकन्हे मणिशिल धैगु पर्वतय् विज्याना त्रिरत्नया शरण वना अनुत्तर सम्यक्सम्बोधिज्ञान लायेगु इच्छायानाः उगु पर्वतया तपोवने बिज्याना च्वंगु जुल ।

शाकेट नगरे हस्तिनापुरया शैन्यतय् पाखें देशवासिपिन्त तच्वतं हे पीडित जूगु जुल । थथे अन्याय अत्याचार जूगु स्वयां स्वय् मफया मणिचूड जुजुया मंत्रि शैन्यत सकलें मुंका मारिचि ऋषियागु आश्रमे वना पद्मोत्तर कुमारयात ब्वना हया शैन्यत संगमयाना शाकेट नगरे लडाई याःगु जुल । अले हस्तिनापुरया शैन्य तय्त त्याका पद्मोत्तर कुमारं हे शाकेट नगरे राज्ययाःगु खत ।

छन्हु पद्मावती गुईँ सिसाफल खाःवना च्वंबले अनंवः थनंवः मदय्क, व्याधा छह्म वया पद्मावतीयात काचाक्क बुगायंका मणिचूड राजा बिज्याना च्वंगु थासय् यंका अनेकथं महारानीयात सँपुया दाया व व्याधां सास्तियाना च्वन । थुबले पद्मावती सास्नां पीडित जुयाः जुजुयात पुकारेयाना ख्वल । अय्सां ध्यानयाना च्वंह्म जुजुं थय्क छक्व हे मिखाकना मस्वः । व खना पद्मावती महारानीं थथे धाल–धन्य जि नाथया चित्त, थः कलाःयात थुपायच्वतं सास्नायातंनं मिखा छक्व कना हे मस्व । गुलि जक छाःगु चित्त ज्वी ।

महारानीयागु थुजोगु वचन तायव मणिचूडं मिखाकना व्याधायात थथे धाल- हे व्याधा पतिव्रता धर्मय् च्वंपिं मिसातयत आमथे सास्ना याय्मत्ये इमिसं सराः बिल धाःसा लगय् जुइगु ।

जुजुयागु वचन तायव व्याधां झन पद्मावतीयात सास्तियात । पद्मावतीं सराः बी त्यन । थुबले व्याधां व्याधायागु भेष त्वःता इन्द्रयागु रुप धारणायाना जुजु व महारानी याके क्षमा फ्वनाः पद्मावतीयात मारिचि ऋषियागु आश्रमे तय् यंकूगु जुल । अत्यन्त रमणिय सिमा स्वाँमा दयाच्वंगु, स्वाँया सुगन्ध वयाच्वंगु, अने अनेपिं भंग पंचि मधुर सलं गुंजय जुया च्वंगु थासय् च्वना मणिचूड जुजु तग्वःगु लोहँतय् फयतुना थःगु देशवासी व जनता व दानशालाय् फ्वंवइपिं याचकतयत लुमंका आः जिथाय् छुं दान काःवैपिंनं मदु काःवःसां जिं छुं दान याय्गु मदु धका बिचाः याना च्वंबले अनंवः थनंव मद्यक न्याह्म ब्राह्मणपिं पाखं थहाँ वया च्वंगु मणिचूड राजां खन । खनेवं मणिचूडं इमित बिज्याहुँ बिज्याहुँ धका थःगु आश्रमपाखे यंका ल्हाः तुति सिका सिसाफल नका मणिचूडं न्याना बिज्यात हे ब्राह्मणपिं थथिंज्याःगु दुर्गम बनान्तरे छलपोलपिं गन बिज्यायत बिज्यानागु ?

महाराजा मणिचूडयागु आज्ञा न्याना ब्राह्मणपिसं जुजुयात थथे धका बिन्तियात-- हे महाराजा जिपिं वयागु कारण छलपोलयात बिन्तियाय् न्याना बिज्याहुँ । हस्तिनापुरे दुस्प्रह महाराजाया देशे महामारीया ल्वय् उत्पत्ति जुया जिमिगु देशे असंख्या लोकपिं सिना वन । उकिं व ल्वय् शान्त यायेत छलपोलया शरीरे च्वंगु शिरो–

मणि फोने धका जिपिं छलपोलयात मामां वया, जिमिगु भाग्यं थौं छलपोलयात जिमिसं नाप लाःगु जुल । हे दानबीर दया सिन्धु महाराजा ! छलपोलं सर्वसत्वयात दयातया बिज्यात, छलपोलं जिमिगु हस्तिनापुरे च्वंपिं लोकपिंत नं करुणा तया जिमिगु देशे च्वंपिंत जीवन रक्षा यायेया कारणे छलपोलया शरीरे च्वंगु मणि छगः दान फ्वने प्रशन्न जुया बिज्याय् माल। हें महाराज ! छलपोल गथिंज्याह्म धालसा पुण्यात्मा, महात्यागी, सत्वप्राणीया उपरे करुणा दुह्म हें महाराजा जिमिगु देश हस्तिनापुरे च्वंपि सत्व प्राणीपिन्त करुणा तया छलपोलया शिरे च्वंगु मणि छगः दान याना बिज्याहुँ। छलपोलया मणि दान कया जिमिसं हस्तिनापुरे यंका छलपोलया मणि सिला उगु लखं देशे सकभनं हा हा याना सकसितं लः त्वंका बिई । हे महाराजा थथे याना बियागुलिं हस्तिनापुरे ल्वय् शान्त जुया देशे दुर्भिक्ष आदि शान्त जुइ ।

ब्राह्मणपिनिगु बिन्ति न्यना मणिचूड जुजु अति खुसिजुया ब्राह्मणपिन्त कल्याण मित्र भाःपा महाराजा मणिचूडं थःगु मने थुजोगु खँ बिचाःयात- "अहो आश्चर्य धन्य धन्य जि गथिंज्यागु भाग्य, थौं जिगु शिरे च्वंगु मणि हे दान बी दुह्म जि जुल । वसपोल ब्राह्मणपिंत जिगु मणि दान बिया हस्तिनापुरे जुया च्वंगु महामारी ल्वय् शान्त ज्वीगु जुल । जित तच्वतं हर्ष जुल ।"

अनं लिपा महाराजा मणिचूडं न्याह्म ब्राह्मणपिंत थथे आज्ञा जुल- हें ब्राह्मणपिं हस्तिनापुरे जुया च्वंगु, दुर्भिक्ष व ल्वय् शान्त यायत जिं जिगु छ्यनय् च्वंगु मणि छलपोलपिंत दान बीगु निश्चय

जुल । थौंया दिने जिं मणि दान याना दान पारमितानं पूर्ण याये फयेमा थ्व भव संसार समुद्रं पार जुये फयेमा बोधिसंभारं पूर्ण जुयेमा थौंया दिने जिं मणि दानयानाः सत्व प्राणीया उपरे सदां सदां सेवा याय् फयेमा धका प्रणिधान याना कमण्डलुस लः कया ह्या न्याह्म ब्राह्मणपिंत मणिचूडं थथे आज्ञा दयेकल- हे कल्याण मित्रपिं, हे ब्राह्मणपिं ! थौंया दिने छलपोलपिं बिज्याना जिगु मनोरथ पूर्ण यायेत बिज्यात । धन्य छलपोलपिं, जिं छलपोलपिंत मणि दान बियेगु निश्चय जुल धका आज्ञा जुया मणिचूडं थुकथं प्रणिधान याना बिज्यात । "थ्व मणि दान यानागुया पूण्यं पृथ्वीपति चक्रवर्ति जुजु ज्वी धका दान यायेत्यनागु मखु । त्रायत्रिंसया देवराजा इन्द्र ज्वीगु कामनानं यानागु मखु, वैकुण्ठया नारायणया पद लाके धकानं मखु, कैलाशया महादेव ज्वी धकानं मखु, चतुरमुख ब्रह्मा ज्वी धकानं मखु केवल अनुत्तर सम्यक्संबुद्ध ज्ञान लाना बुद्ध जुया संसारे दक्व प्राणीपिंत उद्धार याये फयेमा धका खः । रोगीपिनि ल्वय् शान्त याये फयेमा, अगतिपिंत गती लाके फयमा । जिं थ्व मणि दान याये त्यना, थ्व दान बियागु हस्तिनापुरे दुर्भिक्षं पिडित जुया च्वंपिं लोकपिनि महामारी शान्त यायेया कारणे जिं थ्व मणि दान यायेगु निश्चय जुल" धका मणिचूड राजां प्रणिधान याना बिज्यात ।

थथे मणिचूड राजां पणिधान याये मात्रं थ्व पृथ्वीस खुगू प्रकारं कम्पमान जुया भुखाय् ब्वल झिगू दिशाय्सं अन्धकार जुया आकुल व्याकुल जुया, चन्द्रसूर्यया तेज मदयाः स्वया स्वथा थाय् उरः ब्वया च्वंथ्यें च्वन ।

दिशा दिशापतिं मि छो थें खने दया वल । आकासय् देवतापिं कोलाहलं हाला जुल । स्वांमा पतिकं स्वां हायावन सिसा-फलमाय् सिसाफल हायावन । उगु बने च्वंपिं धुँ, चला, भालु वनया जन्तु भ्गंः पंच्छि पिन्हुया च्चिचा दना बिस्यु व वं हाला जुल । हानं देव, यक्ष, गन्धर्व किन्नर नाग सकल लोकय् हाहाकार जुया वल । हानं ब्रह्मा, नारायण, महादेव, इन्द्र आदि लोकपाल देवलोकपिं आकासय् वया भयभित जुया, आः छु ज्वीन धका हाहाकारं हाला च्वन ।

थुजोगु इले मणिचूडं ब्राह्मणपिंत स्वया थथे आज्ञा दयेका बिज्यात- हे ब्राह्मणपिं जिगु विन्ति न्यना बिज्याहुँ । छलपोलपिसं जिगु छयूने कःतिं फाया थ्व छँय्ले च्वंगु मणि हानापं ल्येथना कया जिगु ल्हाती बिया बिज्याहुँ । अले संकल्प ब्वना बिज्याहुँ बोधिज्ञान लायेया कारणे जिं छलपोलपिनिगु ल्हाती थ्व मणि दान बी । बिस्तारयाना बिज्याय् मत्ये याकनं जिगु छयूने कःतिं फाया मणि लिकया बिज्याहुँ । थथे ब्राह्मणपिंत धयाः तग्वःगु ल्वहँ छगःलय् फ्यतुना पूर्व स्वया हानं आज्ञा जुल- बिलंब याना बिज्याये मत्ये हे ब्राह्म-णपिं । याकनं कःतिं फाया बिज्याहुँ । थथे धयाः मिखा तिसिना महाराजा मुलपतिंध्यानाः फ्यतुना बिज्याना च्वन ।

उगु इले बनदेवी छह्म बिज्याना मणिचूडयात करुणा तयाः ब्राह्मणपिंत बनदेवीं थथे आज्ञा जुल- हे चण्डाल ब्राह्मणपिं थथे परम पुण्यात्मा जुया बिज्याःह्म महाराजायात छाय् कःतिं छयूः फायूत्यना ?

बनदेवीयागु थुजोगु वचन न्यना महाराजा मणिचूडं आज्ञा जुल-- हे बनदेवी दान काःवःपिंत गना बिज्याय् मत्ये । हस्तिनापुरे जुया च्वंगु महामारी ल्वय् शान्त यायत मणि काःवःगु खः । हानं व हे देशे महामारी ल्वय् शान्त यायत जिं मणि दान यायत्यनागु खः । जिगु दानपारमिता प्रतिज्ञा भंग याना बिज्याय् मत्ये । मणिचूड महाराजां थथे त्याग बचनं धाःगु न्यना साधुवाद बिया बनदेवी लिहाँ वंगु जुल ।

अले मणिचूडया छ्यनय् कःतिं गथे याना फाय् धका ब्राह्मणपिं आतां च्वन । मणिचूडं हानं नं ब्राह्मणपिंत आज्ञा दयेकल- हे ब्राह्मणपिं ! बिस्तारयानाः बिलम्बयाना बिज्यायमत्ये याकनं जिगु छ्यनय् कःतिं फाया मणि लिकया बिज्याहुँ । मणिचूड राजां थथे बारंबार आज्ञा जुसेंलि ब्राह्मणपिसं मणिचूडया छ्यनय् कःति दिका मणि लिकायत छँयः फाःगु जुल ।

दयासागर जुया बिज्याःह्म मणिचूड राजां अत्यन्त ज्वयाच्वंगु कःतिं छँयः फायेके बिया अत्यन्त कष्ट सहःयाना वाकु छिना फक्व धिर्ज याना ब्राह्मणपिनि उपरे दयाचित्त तया हि बाः बाः वेका सुंक सहःयाना बिज्याना च्वन ।

ब्राह्मणपिसं कःतिं भ्वाँय् भ्वाँय् कियां च्वन । मणिचूड राजाया कपालं तच्वतं हि बाः बाः वयाहे च्वन । थुबले आकासं देवलोकपिसं साधुवाद बिया च्वन मणिचूड राजां वेदना जूगु सहःयाना थथे चिन्तनायाना च्वन । "जित न्ह्याक्वहे बेदना कष्ट जूसां जिगु वीर्य बलं सहित याना सहःयाये । जित दुःख जूसां सकल प्राणिपिं उद्धार

जुयेमा, सकल सत्त्व प्राणीपिनिगु लागि त्याग चितं थ्व मणि दान यानागु पूण्यं अनुत्तर सम्यकसंबोधिज्ञान लाये फयेमा।" थथे धका आशिका याना मणिचूड राजां कःतिं फाःगुहे सहःयाना च्वन। वरू दुनुगलंसिसें थजाःगु इच्छा यानाच्वन "थथे थमं धिर्जयाना छुं जूसां थःगु ला हि दान विया मेपिनि प्राण रत्ता याये धका इच्छा याना च्वनागु यक्व दत थौं तिनि थःगु इच्छा पूर्ण जुल थुगु मणि दान सिद्ध मज्विकं जिगु थ्व स्मृति हिन्न मज्वीमा" धका मन धिर्जयाना हस्तिनापुरया महामारी रोगं पिडित जुया च्वंपिनि उपरे करुणा उत्पत्ति याना बिज्याना च्वन।

थुगु प्रकारं शान्तवादि दानबीर करुणावानह्म मणिचूडयात ब्राह्मणपिसं छ्यनय् कःतिं फाया हि बाः वयेक छ्यनय् च्वंगु मणि हा नापं वयेक ल्याहें थनाः लिकाल। थ्व बेलस मणिरत्नया तेजं श्री मैत्री वोधिसत्वया श्री वत्साकार चिह्न लुयावल। मणिचूड राजा लोहँ फाँतय् थसःपाःवन। मणिचूड राजाया छ्यँनं मणि लिकाःगु थासं हि बाः वयाः लः बाः वयाच्वंगु थासय् ल्वाकज्याना ह्याँउसे च्वना लः न्ह्यानावना च्वन।

छुं भचा लिपा मणिचूड राजाया स्मृति वया तीजक दना ल्वहँ फाँतयतुं फ्यतुना बिज्यात अले ब्राह्मणपिसं छ्यँय् फाया लिकाःगु मणि जुजुया ल्हाती तया बिल। जुजुं अत्यान्त खुसि जुया ब्राह्मणपिंत मणिदान ब्यूगु जुल। थुबले मणिचूडं मणिदान ब्यूगु पुण्यं खुगू प्रकारं भुखाय् ब्वल। ब्राह्मणपिसं मणिचूडयाके मणि दान कया वनाः थौंकन्हे मणिचूड धयागु दहँ ले मणि सिला, अपिं थःगु देश हस्तिनापुरे स्वयाःवंगु जुल।

मणि लिकाःगु घालं जूगु वेदना सहःयाये मफया मणिचूड राजा हानं मूछर्या जुल । थुबले प्रत्येक बुद्ध बिज्याना वासलं पाका मणिचूड राजायात जुयाच्वंगु वेदना शान्त याना बिल ।

मणि दान कयायंकूपिं ब्राह्मणपिं हस्तिनापुरे थ्यंका जुजु दुस्प्रहयात दक्व खँ कनाः मणिचूड राजायागु मणि लःल्हाना बिल ।

अले मणिचूड राजायागु मणि सिलागु लखं देशय् हाहायाना बिल, सकल जनतापिंत मणि सिलागु लः त्वंका बिल । थुलियाना बीवं हस्तिनापुरे जुयाच्वंगु दुर्भिच्छ महामारी दक्व रोग शान्त जूगु जुल ।

मणिचूड राजायागु छयूनय् च्वंगु मणि दान कया हस्तिनापुरे जुयाच्वंगु रोग, दुर्भिच्छ आदि शान्तयात धयागु खँ पद्मोत्तर कुमारं सीका थः अबु मणिचूडयात स्वःवने धका आपालं शैन्य मुंका तपोबने वना अबु स्वःवंगु जुल ।

उखे पद्मावतीं खुगू प्रकारं भुकम्प जूगु स्वया मणिचूड राजायात छु जुलथें धका धंदा कया मारिचि ऋषियात बिन्तियाना ऋषि सहित मणिचूड राजा बिज्याना च्वंगु तपोबने वया मणिचूड राजायात प्रणाम याना जूगु खँ न्यना च्वन । थुगु हे इले हानं भवभुति ऋषिजुंनं समाचार सीका मणिचूडयाथाय् बिज्याःगु जुल । थुगु हे इखे आपालं शैन्य मन्त्री सहित पद्मोत्तर कुमारनं उगु हे तपोबने थ्यंक वयाः मांबौयागु पालि भपुया बिन्तियात– हे पिताजु ! भीगु देश शाकेट नगरे लिहाँ बिज्याना हापाथें दानशाला ग्वया सत्व

प्राणिपिंत करूणा तया दान प्रदानं सत्व प्राणिपिनिगु दुःख फुका बिज्याहुँ । थुलि धया पद्मोत्तर कुमारं मणिचूड राजा व पद्मावतीयात रथय् तया थःगु देशे स्वका हःगु जुल ।

भवभुति ऋषि व मारिचि ऋषिं आशिर्वाद बिया थःगु आश्रमयूतुं लिहाँ बिज्याःगु जुल ।

पद्मोत्तर कुमारं थः मां अबु मणिचूड राजा व पद्मावतियात थःगु देश शाकेत नगरे हया सिंहाशने तया हानं राज्य याके ब्यूगु जुल ।

थुबले हानं मणिचूड राजा शाकेट नगरे राज्ययानाः दानशाला चायेका धाः धाःपिंत धाः धाःगु दान प्रदान यानाच्वंगु जुल ।

थ्व खँ भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयेका बिज्याःगु तीर्थ महात्म्ये मणिलिङ्गेश्वर महात्म्य जुल ।

थ्व मणिलिङ्ग तीर्थय् स्नान याना तकुस्वां दान यायेगु श्री वत्स, वालसुकि नागराजा मेला श्रावण शुक्ल गुंपुह्नि पीठ उग्रतारा ।

श्री स्वयम्भू महापुराणे अष्ट वैतरागे मणिचूड महात्म्य समाप्त ।

नमो बुद्धाय । नमो धर्माय । नमो संघाय

स्वयम्भू महापुराण
गोकर्ण वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्वं भगवानयाके बिन्तियात- हे भगवान ! छलपोलं मणिचूड वैतराग उत्पत्ति जुगु खँ आज्ञा दयेका बिज्याःगु न्यने धुन । निगूगु गोकर्णेश्वर वैतरागयागु खँ आज्ञा दयेका बिज्याहुँ ।

थथे मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना भगवान बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्व मन तया न्यँ ; परापूर्वकाले पाञ्चाल धैगु देशय् वृषकर्ण धयाह्म जुजु जुया च्वन । थुह्म जुजुया गोकर्ण धयाह्म याकः काय् राजकुमार दया च्वन । वृषकर्ण जुजुं पाञ्चाल देशय् धर्म, न्याय व निर्ति राज्ययानाः प्रजालोकपिंत प्रतिपाल याना च्वन ।

गोकर्ण राजकुमार ल्यायह्म जुया वसेंलि थः अबु जुजु जुया च्वंगु दयक दयकं हे थः जुजु ज्वीगु बिचाः याना थः बौ वृषकर्ण महाराजाया न्ह्यःने राजकुमारं बिन्तियात- हे पिताजु ! छलपोल बुन्हा जुल उकिं थ्व पाञ्चाल देशया प्रजागणपिंत जिं प्रतिपाल याये । हे पिता ! जित राज्याभिषेक बियाः जित थ्व देशया जुजु याना राज्य अधिकार बियाः छलपोल ऋषि भेष कया तपोबने तप व्रत याः बिज्याहुँ ।

गोकर्ण राजकुमारयागु थुजोगु खँ न्यना वृषकर्ण जुजु तःच्वतं नुगले स्याका व तंम्वेका धया बिज्यात– हे चाण्डालह्म कायूमचा ! जि द्यूक द्यूकं जितः बने छोया छं राज्य यायू धायेत छ भचा हे मछाः मजूला ? जि यत्तले राज्य याना च्वने छन्त छायूमाल ?

अबुयागु थुजोगु बचन न्यना गोकर्ण कुमारं अबु खना तंम्वयूका छाःगु बचनं थथे धाल– हे अबु ! जिं छलपोलयात तप व्रत याः हुँ धका धयां जित भन चण्डाल धका धाल। गुलि जक राज्य यायेगु आशादुह्म छःपिं । जिं स्वयूवले छःपिं बुन्हा जुई धुंकानं राज्य यायेगु इच्छादुह्म, धर्म यायेगु व तपोबन वनेगु चित्त मदुह्म । छःपिं हे चण्डालथें च्वं ।

कायूयागु थुजोगु खँ न्यना महाराजां– जि द्येक द्येकं राज्य ताके याइह्म छथेंज्याःह्म कायू द:सां छु प्रयोजन, सिनावंसां ज्यू धाल। अबुयागु थुजोगु बचन न्यना कायूम्हेस्यां हानं चित्त मभिंह्म अबु कन्हे कंसतुं छ मृत्यु जुईमा गुलितक जक छ जुजु जुया च्वनी ।

कायूयागु छाःगु बचन न्यना वृषकर्ण राजां धाल– छन्त जिं जिह्म कायू धया च्वनां छ जा कायू मखु शत्रु खनि, जि द्येक द्येकं राज्य यायू धका धाइह्म। धिकार छंगु जन्म । अबुयागु ध्व बचम न्यना कायूम्हेस्यांनं छ जिह्म अबु मखु शत्रु हे खनि धाल । थथे वं वयात शत्रु वं वयात शत्रु धका अबु व कायू निह्म ह्निं ह्निं महाल्वापु याना च्वंगु जुल ।

छन्हु अबुह्म वृषकर्णा महाराजां कायूनं ल्हाःगु छाःगु वचन न्यने मफया तंचाया थथे धाल- हे कुपुत्र ! छं थुलि जित अपमान याइ धका मसिया। छंत जिं जिगु राज्ये तयूमखुत, सम्पतिनं छुं छुं बी मखु छ जिह्म कायूनं मखुत । छ अवश्यनं शत्रु समानह्म जुल । छ जिगु देशं पिहाँ हुँ । अबुयागु थ्व वचन न्यना गोकर्ण कुमारं अबुयात थथे धाल हे पापात्मा राजा ! छं जित याकः कायू धका सीक सीकं शत्रु धाल । छ जिह्म अबु हे मखु खनि । धिकार धिकार ! जिला शत्रुया वीजं जन्म जुल खनि।

थुजोकथं निह्म कायू व बौ हाला च्वन । हाहां हाहां कायू म्हेस्यां तं पिकया अबुयात ल्हातिं प्रहार यात। अबुह्म वृषकर्ण राजां सहःयाये मफया कायूयात प्रहारयात । थुजोकथं निह्म कायू व बौ दागादुगु जुइक ल्वात । अनंलि वृषकर्ण जुजु तंम्वेका दूतपिंत धाल- हे दूतपिं ! थ्व चण्डाल कुमारयात भ्हीगु पाञ्चाल देशे तयूमते । थ्व जिह्म कायू मखु साक्षात शत्रु खनि । थ्वैत छुं हे वी फैमखु आः थ्यें हे थ्वयात देशं पितना छ्व। वृषकर्ण जुजुं दूततयूत धाःगु खँ न्यना गोकर्ण कुमारं अबुयात धाल- हे चण्डालह्म शत्रु अबु ! जिं यथार्थे छ कन्हे कंस हे मृत्यु जुइमा । छन्त जिं अग्नि सँस्कार, पिण्डदान, जलदान आदि छुं हे यायूमखु। जिगु ल्हातिं पिण्डदान मयाकं छ पापी गथे जुया गतिलाइ ? स्वेका। छन्त अगति मयासें त्वते मखु धका अबुयात श्राप आदि बिया उह्म कायूमचा गोकर्ण तमं तमं पाञ्चाल नगर त्वःता पिहाँवन।

अले अबुह्म वृषकर्ण महाराजां नं पिहांवंह्म कायूयात- हे चण्डाल शत्रु थुजोह्म कुपुत्रह्म कायूमचा, छं याःगु पापं याना छ थुगु हे जन्मे नरक भोग याइह्म जुइमा धका श्राप बिया छोत।

थःगु देश त्वःता पिहाँ वंह्म गोकर्ण कुमार ववं ववं अनवने थनवने मद्या जंगलं जंगलं ववं थुह्म गोकर्ण कुमार कर्म विपाकं याना कर्मभूमी लाःवन। व थासयू छह्म मनूयात सिमा क्वमायू प्यपुंक चिनातल। व सिमायागु चुपिथें च्वंगु सिमाइलं उह्म मनूयागु ह्मयू प्वाः प्वाः गंक ला पाँयू पाँयू कुतु वेक हि बाःबाः वेक कया च्वन। व घालं याना व मनूयात सीनं मफु म्वायूनं मफयूक वेदना जुया च्वन।

वयात खना गोकर्ण कुमारं न्यनः- हे दाजु छन्त आमथे सुनां यानातःगु ? व मनूनं गोकर्ण कुमारयाके छि सु सीह्म लाकि म्वाःह्म तिनि धका न्यन। गोकर्ण वयात जि वृषकर्ण जुजुया कायू गोकर्ण कुमार खः जि म्वाःह्म तिनि सीह्म मखु धका लिसः बिल। थ्व खँ न्यना असिपत्र नरकयू भोगयाना च्वंह्म व मनुखं धाल- हे कुमार जिला मां बौयात तच्वतं हे दुःख बिया वयाह्म सी धुंकूह्म जि खः। जिं याना वयागु कर्म विपाकं याना थन जित कर्म भोग याका तःगु खः। छपिं थन म्वाः म्वाकं हे गथे लाःवल ? छपिन्त अवश्यनं कर्म पाशं चिनाः थन हःगु खे।

कर्म बिपाक भोगयाना च्वंम्ह्मसिगु खँ न्यना गोकर्ण राजकुमार थ्व थासं मेथायू स्वया वमेगु यात।

मेथायनं हानं गोकर्ण राजकुमारं कालचक्र छ्यनय् चाःहीका छ्यनं न्ह्यपु व हि वाः वाः वेकाः सास्ना याकाः थःगु हि व न्ह्यपु थःह्मंतुं नया च्वंह्म कर्म विपाक भोग याना च्वंह्म पापी खन। वयाके नं गोकर्ण राजकुमारं न्यन- हे दाजु! छन्त आमथे सासना सुनां याना तल ? छु कारणं छ आमथे जुइका च्वना ? कालचक्रं हीका च्वंह्म पापीं धाल- हे महापुरुष ! थुगु सासना सुनानं याःगु मखु। जिगु कर्मंतुं याकूगु खः।

गोकर्ण धाल-- गथे छंगु कर्मं याःगु ? भोगयाना च्वंह्मं धाल- पूर्व जन्मे मांबौयात नकें मनकेंयाना लालाथे ब्वः वियावयागु अपराधं थुगु कर्म भूमी च्वना थुजोगु कालचक्र छँयनय् तया चानं ह्निनं सासना नया च्वने माःगु खः। जिं थुगु प्रकारं दुःख सिया च्वनागु ताकालं दत थनिंतिनि थ्व नरकं जि मुक्त जुइगु जुल। छाय् धाःसा मांबौयात अपराध मयापिं सुनं थुगु कर्म भूमिस वेमखु। छ नं मां बौयात अपराधयाना वःह्म जुई। आ छं नं थ्व चक्र छ्यनय् चाः हीका सीनला सीनला धयाथें च्वंक दुःख बेदना भोग याइगु जुल। छ जित पाःहिलेत वःह्म खः।

थथे कर्मभोग याना च्वंह्म पापीयागु वचन न्यना गोकर्ण कुमारं थः बौयात प्रहारयाना वैगु अपराध लुमनाः अत्यन्त ग्याना उखें थुखें स्वया- हा हा जि कर्म आः गथेयाय् जि थन च्वनां थीक ज्वीमखुत धका गोकर्ण राजकुमारं नमो रत्न त्रयाय धका धाधां मिखा तिसिना उत्तर पाखे स्वया वथासं त्रिस्युवन। कालचक्र छ्यनय् हीका च्वंह्म पापीं ततःसलं थथे धयाहल-- हे गोकर्ण आम कर्मपाशं चिना

हय् धुंकूह्म छ गनवनी ? न्ह्याथाय् वंसां छन्त जीमखु वंगु वंगु थासय् लित्तूलिना थुगु थासय्तुं हया छन्त थुगु थासय् तया छँय्लय् कालचक्र हीकीतिनि । थथे धया हःगु न्यना गोकर्ण राजकुमार वेगं बिस्युं वना च्वन ।

गोकर्ण राजकुमारं नमो रत्न त्रयाय धका धया वनाच्वंगु पुण्यया प्रभावंयाना कर्मभूमि छलय् जुया ववं ववं छगू ग्रामया लँपु पाखे लाःवन । गोकर्ण कुमारं लँय् वयाच्वंह्म छह्म उपाशकयाके ग्याग्यां न्यन- जि वृषकर्ण जुजुया काय् गोकर्ण खः । जि अबुयात तच्वतं अपराध याना वयाह्म खः । जिं अबुयात द्रोह यानावयागु पाप छु उपाय याःसा व छु धर्म याःसा लहनि ? जि गन वने माल ? जित उगु उपाय कृपातयाः कना दिसँ रे ! विन्ति धाय् । गोकर्ण कुमारयागु थुजोगु खँ न्यना उह्म उपासकं धाल- हे कुमार ! आम पितृद्रोह पाप फुकेगु उपाय जिं कने एकचित्त याना न्यां, तथागतपिसं अधिष्ठान यानातःगु हानं महा पापी जुया नरक भोग याना च्वंपिं पापीपिंत नरकं उद्धारयाना बिज्याइह्म श्री आर्यावलोकितेश्वरंनं अधिष्ठाना याना तःगु तपोभूमि हिमालय पर्वतया सतिकक नेपाल मण्डल पूण्य भूमि वागमती खुसि व अमोघ फल दायनी खुसि संगम जुया च्वंगु पूण्य तीर्थ छगू दयाच्वन । उगु तीर्थे सर्व पाप शोधन जुयाच्वंगु निमितं याना शोधन तीर्थ धका नं धाः । हे गोकर्ण ! उगु तीर्थे वना श्री आर्यावलोकितेश्वरया स्मरण याना षडक्षरी मन्त्र जप याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध व्रत च्वनाः तीर्थ सेवा याःहुँ धका उह्म उपासकं धाःगु जुल ।

थथे उपाशकया बचन न्यना गोकर्ण कुमार नेपाल मण्डल पूण्यभूमि सीके धका अननं प्रस्थान याना ववं लय् नापलाक्वसिके न्यन्यां नेपाल मण्डले थ्यांका श्री स्वयम्भू दर्शन याना अननं मामां पूण्य तीर्थे थ्यांक वल । पूण्य तीर्थे थ्यँसेंलि गोकर्ण कुमारं ह्नीह्निं तीर्थे स्नानयाना त्रिरत्नया शरण वनाः फियागु चैत्य दयूका उपोषध ब्रतय् च्वना षडक्षरी मन्त्र जपयानाः ह्नीह्निं तीर्थ सेवा याना च्वंगू जुल ।

थुगु प्रकारं गोकर्ण कुमारं पूण्य तीर्थे च्वना तीर्थ सेवा याना च्वंगु झिंनिदँ दयावसेंलि पाञ्चाल देशे जुजु जुया च्वंह्म वृषकर्ण महाराजा मृत्यु जुया वन । मृत्यु जुयावंह्म वृषकर्ण जुजु संस्कार हीन जुया अगति जुल । वृषकर्ण जुजु अगति जुया राजकुले दक्व-सित दुःख बिया पिरेयाना च्वंगु जुल । थुजोगु प्रकारं जुजु अगति जुयाः दुःख बिया च्वंगुलिं उगु लाय्कुली सुं हे च्वने मछाला लाय्कू छगुलिं शुन्य जुया च्वन ।

उजोगु इले गोकर्ण राजकुमार पूण्य तीर्थे त्रिरत्नया शरण वनाः उपोषध ब्रतय् च्वना तीर्थब्रत यानाच्वंगु सुखावति भूवनस बिज्याना च्वंह्म श्री आर्यावलोकितेश्वरं लोक दर्शन नाम समाधिं सीका बिज्यात । अले गोकर्ण कुमारयात मुक्त याय्‌या कारणे गगनगंज बोधिसत्वयात सःता थथे आज्ञा दयूका बिज्यात– हे गगन-गंज बोधिसत्व छ नेपाल मण्डलयागु पूण्यतीर्थे उपोषध ब्रतय् च्वनाः तीर्थसेवा यानाच्वंह्म गोकर्ण राजकुमारयात याकनं उद्धार याना वा।

श्री करुणामययागु थुजोगु आज्ञा न्यना गगनगंज बोधिसत्व सुखावति भूवनं बिज्याना पूण्य तीर्थस थ्यांकः बिज्यात । वसपोल गुणप्रकारं बिज्यात धाःसा थःगु शरीरं सूर्यया तेजथें रश्मि पिकया पलेस्वाँ छफो ज्वना थःगु रश्मि गोकर्ण कुमारयात खयूका बिज्यात। थुबले गोकर्ण राजकुमारं दना- अहो आश्चर्य थ्व तेज थ्व रश्मि गनं वल धका स्वःबले थःगु हे न्ह्यःने श्री गगनगंज बोधिसत्व चिज्याना च्वंगु खना गोकर्ण राजकुमारं काचाकाचां प्रदक्षिणा याना वन्दना यानाः थथे धका बिन्ति याःगु जुल-- छलपोल सुथें गुह्मथें जिं मसिल कृपा तया आज्ञा दयूका बिज्याहुँ ।

कुमारयागु थुजोगु बिन्ति न्यना गगनगंजं आज्ञा जुया बिज्यात-- जि करुणामयया आज्ञा अनुसारं सुखावति भूवनं वयाह्म गगनगंज बोधिसत्व धयाह्म खः । थ्व खँ न्यना कुमारं-- हे बोधिसत्व जुया बिज्याःह्म । जि जुलसां थःह्म पिता वृषकर्ण यात द्रोह याना वयाह्म पितृद्रोही खः जिगु पाप दक्व ल्हनीगु उपाय कृपायाना आज्ञा दयूका बिज्याहुँ गोकर्ण राजकुमारयागु थ्व बिन्ति न्यना बोधिसत्वं आज्ञा जुल-- हे गोकर्ण राजकुमार छं ह्मापां छिमि पिता वृषकर्ण जुजुयातनिं उद्धार या । छाय्धाःसा छिमि पिता वृषकर्ण मृत्यु जुया संस्कार हीन जूगुलिं अगति जुया च्वन । उकिं वयात षद्गती लाका बी माल। आः छं ह्मापायागु कु संस्कार त्वःता छं पिता वृषकर्णया नामं थ्व पूण्य तीर्थे पिण्ड दान यानाः पितायात गती लाकाः उद्धार याना बिये माल। छिमि पिता सुगती लात कि छंगु पितृद्रोही पाप नं फुना वनि ।

बोधिसत्व गगनगंजया आज्ञा अनुसारं गोकर्ण कुमारं छन्हु निन्हु लिपा हे वसपोल गगनगंज बोधिसत्वया हे न्ह्यःने उगु पूण्य तीर्थे पिता वृषकर्ण जुजुया नामं श्रद्धा पूर्वकं पिण्डदान याःगु जुल। गोकर्ण राजकुमारं बुद्ध, धर्म, संघ, सुखावति भूवनया लोकेश्वर आदि आह्वान याना थःह्म पिता वृषकर्ण जुजुया नामं पिण्डदान याःगु पूण्यंयाना षडगती जन्म काःवने मफया च्वंह्म अगतिह्म वृषकर्ण जुजुयात कायंह्माःगु पिण्डदानयागु फलं सुगति प्राप्त जुल। अगतिं सुगति प्राप्त याःह्म वृषकर्ण जुजुं पिण्डदान ब्यूम्ह काय् गोकर्णयात आशिर्वाद बिया सुखावति भूवने बास लावंगु जुल।

थुबले गोकर्ण गगनगंज बोधिसत्वयात पूजाभाव याना थथे बिन्ति याःगु जुल– छलपोलयागु आज्ञा अनुसारं पिण्डदान यानागु पूण्यंयाना अगती लाना च्वंह्म जिमि पिता सुगति प्राप्त जुल। जिगु पितृद्रोह पापनं फूगु जुल। अले अनेगु प्रकारं प्रार्थना याना गगन-गंज बोधिसत्वयात गोकर्ण राजकुमारं वसपोल सदाकालं थन हे बिज्याय् माल धका प्रार्थना याःगु जुल।

गोकर्ण राजकुमारं थथे प्रार्थना याःगु न्यना वसपोलं राज-कुमारयात सत्व प्राणीपिनिगु लागि छथासं च्वने मज्यू जगतया कारणे सकभनं जुयेमा धका वसपोलं पलेस्वांया चिह्न तयाः थःगु शरीरं रश्मि पिकयाः छगः त्वहँतय् तेज खय्का वसपोल गगनगंज बोधिसत्व अन्तरध्यान जुया बिज्याःगु जुल। वसपोलं रश्मि खय्का थकूगु त्वहँ थौंया अद्यापि गगनगंज बोधिसत्व धका प्रख्यात जुया

च्वंगु दु । हानं गोकर्ण राजकुमारयात उद्धार यायृत विज्याःगु जूगुलि व थाय् गोकर्णेश्वर धका धया च्वंगु दु । थुगु स्थान तीर्थयात हे गगनलिङ्गेश्वर धालसां गोकर्णेश्वर वैतराग धका नां प्रख्यात याःगु जुल ।

थनंलि गोकर्ण राजकुमारं उह्म लीन जुया बिज्याःह्म बोधिसत्वयात नमस्कार व प्रदक्षिणा याना थःगु पाञ्चाल नगरेसंतुं वन । अन वना वं देशे राज्ययाना अष्टमिपत्तिं उपोषध व्रत धारणयाना, श्री करुणामयया भजनयाना सकल लोकपिंत प्रतिपाल याना सुख आनन्दनं च्वनाच्वंगु जुल ।

थ्व हे कारणं याना श्रावण मासया कृष्णपक्षे अमाबसि सोमबार खुन्हु गोकर्ण तीर्थे वना गुह्म मनुष्यं स्नानयाना सीपिनिगु नामं पिण्डदान याइ, हानं उपोषध व्रतय् च्वना त्रिरत्नया शरणे वनि अले गोकर्णेश्वर वैतरागयात पूजायाना तीर्थ सेवा याइ उह्म मनुष्यया पितृजुयावंपिं बौ, बाज्या, आदिपिं सडगती लाना इमित सुखावति भूबने बास लाइ । उजोगु कर्मयाःह्म मनुष्य नं जीवन दतले एश्वर्य भोग यायेदुह्म व अन्तकाले बोधिसंभारं पूर्ण जुया संम्यक्संबोधि पद तक प्राप्त ज्वीह्म जुइ ।

थ्व दक्व खँ श्री शाक्यमुनि भगवानं मैत्री बोधिसत्व प्रमुखं सकल सभालोकं ताय् दय्क थ्व गोकर्णेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा दयेका बिज्याःगु जुल ॥२॥

वाग्मत्यां पितृवत्यां यत्र संगमे गृष्म रत्न तीर्थमतो श्रावण कृष्ण औंसि

स्नान- वँचू भर्ति स्वां दान- पलेस्वां

गगनगंज बोधिसत्व, गोकर्णेश्वर, पीठ-रूद्रायणी

नाग- तक्षक नागराजा।

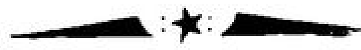
श्री स्वयम्भू महापुराणे गोकर्णेश्वर वैतराग महात्म्य समाप्त ।।२।।

नमो बुद्धाय । नमो धर्माय । नमो संघाय

स्वयम्भू महापुराण
किलेश्वर वैतराग महात्म्य

थनंलि पुनर्वार मैत्री बोधिसत्वं ल्हात ह्राजोलपा श्री शाक्य-मुनिया चरण कमले बन्दना याना बिन्तियात- हे भगवान ! हे सर्वज्ञ जुया बिज्याःह्म छलपोलं गोकर्ण वैतराग सिद्धजूगु खँ न्यांका बिज्याय् धुंकल । आः ह्रानं किलेश्वर वैतरागया खँ न्यनेगु इच्छा जुल सकललोक हित यायेया कारणे छलपोलं कृपातया आज्ञा दयेका बिज्याहुँ ; थथे मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना सकल सभां ताय् दयेक श्री शाक्यमुनि भगवान बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्व परापूर्व काले थ्व नेपाल देश सत्ययुगय् नागवास दहँ जुयाः असंख्य नागराजापिसं बासयाना च्वंगु जुल । गुजोगु नागवास दहँया दथुं द्वलंद्व हः दुगु पलेस्वां छ्पवः होयाः व हे पलेस्वांया दथ्वी ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पत्ति जुया प्रकाश जुया बिज्याना च्वंगु ताकालं दया वसेंलि उत्तर दिशास महाचीन देशे बिज्याना च्वंह्म श्री मञ्जुश्रीया निर्माण काय मञ्जुदेवाचार्य गुरू श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन याय् धका थः कलाःपिं केशनी उपकेशनी सहित सकल लोकपिं ब्वना थ्व नागवास दहँले बिज्यात ।

थनंलि थुगु दहँले बिज्याःह्म श्री मञ्जुदेवाचार्य श्री स्वयम्भु ज्योतिरुप दर्शन व पूजा याय् धुंका थुगु दहँया लःदको पितछोया भूमि स्थल याय् धैगु इच्छा याना बिज्यात ! दहँया लच्छण स्वया कापोतल धालसां थौंकन्हे कुदुवाल धयागु स्थानस च्वंगु पर्वत चन्द्र-हास खड्गं तछ्याना नागवास दहँया लः फुक्क पितछ्वया बिज्यानाः लिपा वसपोलं हे शहर दय्का बिज्यासेंलि आपालं मनूत वया बस्ती दय्का बसोबास यानाच्वंगु जुल ।

थुगु कथं आपालं काल वसेंलि कुलिक नागराजां दको नागत मुंका झीगु जलासय स्यांका स्थल भाग दयेकल धका दको नाग-तयत तंपिहाँ वयेका बिल । अले वं हानं नेपाल देश ह्लापाथें दहँ दयेक्ययगु सल्लाह त्रिया कुलिक नागराजा थौंकन्हे चारूगिरी धयागु चांगु पर्वतय् च्वना सकल नागतयत थाय् थासय् च्वंगु ह्लसि काप प्वाः तिकेबिल । वा वय्का जलवृष्टियाना लः वधय् याना लःकुंका लखं नेपाःदे थना हया च्वन ।

लः बधय् जुया ववं नेपाल देशे छें पिहाँ वने हे मजीक लः जाया छें छें हे लः दुहाँ वल । अथे जुजुं लखं हे नेपाःदे स्वप्वीथें च्वना वल । थुबले सकल लोकपिं ग्याना आः गय् याय् आः गय् याय् धका अनेक प्रकारं हाला थःपिं म्वाइगु आशा हें मदया अनेक देव देवतापिनिगु शरण वना पुकारेयाना च्वन । गुलिं मनूत कुल देवतायागु शरणे, गुलिंकरूणामय आर्यावलोकितेश्वरया शरणे वना प्रार्थना व स्मरण याना च्वन । गुलिं मनूत नमो बुद्धाय, नमो धर्माय, नमो संघाय, नमो रत्नत्रयाय धका पुकारेयानाः जिपिं सकलसित करुणा

दृष्टिं स्वया रक्षायानाः उद्धार यायमाल धका हाला च्वन । गुलिं मनूत बिशद्वं बिशद्वं हालाः च्वया च्वन । गुलिं मनूत आः जिपिं सकलें फुत, श्री मञ्जुदेवाचार्यया कीर्ति नं मद्गु जुल धका नाना प्रकारं हाला च्वया श्री ज्योतिरुप स्वयम्भूयाके शरण वना च्वंगु जुल।

थथे नेपाल मण्डले नागत दक्व मुना कुलिक नागराजा प्रकोप जुया ह्लसिकाप प्वाःतिना जलवृष्टि आदियाना वा वयेका लः बधय् यानाः हानं दहँ हे दयकेत नागतसें सनाच्वन । लोकपिं दक्वं सिना वनीगु महाभयनं त्रास चाया त्रिरत्नया शरण वना श्री ज्योतिरुप स्वयम्भूयाके शरणवना, पुकारेयानाः दुःखं पीडित जुया च्वया हाला च्वन धैगु श्री करूणामय आर्यावलोकितेश्वरं लोक दर्शन धयागु समाधि योगं सीका लोकया उपरे करुणा तया हतासं हतासं समन्त भद्र बोधिसत्वयात सःता श्री करूणामयनं थथे आज्ञा दयेकल- सकल सत्वपिंत कल्याणयाना च्वंह्म हे समन्त भद्र बोधिसत्व ! छ याकनं नेपाल मण्डले वना लोकपिंत उद्धार याय् माल । अन कुलिक नाग राजां नागत दक्व मुंका नेपाल देशयात हानं ह्लापायाथें दहँयायत लः कुना लः बधयूयाना हयाच्वन लोकपिं मर्णान्तकया महाभयनं दुःख ताया हालाः च्वया च्वन । छ अनवना कुलिक नाग आदि दक्व नागपिंत बुझयूयाना शान्तियाना वयेमाल।

थुलि श्री आर्यावलोकितेश्वर करुणामयया आज्ञा न्यना उह्म समन्त भद्र बोधिसत्वं चिन्तामणि ध्वजा ल्हपु ज्वना जाज्वल्यमानं तेज प्रकाशयाना सुखावति भूवनं प्रस्थानयाना नेपाल मण्डल स्वया

कन्हाँ बिज्याःगु जुल । नेपाल मण्डल हानं दहँ जुइथें च्वंक लः जाया वःगु स्वया ब्लसपोल समन्त भद्र बोधिसत्वं बिचाःयाना चारुगिरी पर्वतय् च्वना च्वंह्म कुलिक नागराजायागु ह्मय् गया वयागु छ्यनय् थःह्मं ज्वनाव्यागु ध्याय् स्वाना बिज्यात ।

समन्त भद्र बोधिसत्वं ध्याय् स्वाना बिये मात्रं कुलिक नाग राजाया बल मद्या वन । कुलिक नागयागु छ्यनय् ध्याँय् स्वाःगु नागतसें खनेवं दक्व नाग त्रास चाया बिस्युंवन । ह्लसिकाप प्वाःतिना च्वंपिं नागतनं बिस्युंवन । ह्लसिकापया प्वाः चालावना दहँले च्वंगु लः दक्व पिहाँवन । मनूत दक्व बचय् जुल ।

थुगु इलय् थःगु ह्मय् गया ध्याँय् की स्वाना बिज्याःह्म समन्तभद्र बोधिसत्वयात स्वया कुलिक नागराजां बिन्तियात हे नाथ समन्तभद्र बोधिसत्व ! जिगु अपराध क्षमा याना बिज्याहुँ । अले समन्तभद्रं नागयाके न्यना बिज्यात- हे नागराजा ! छलपोलं छाय् हानं दहँयाना बिज्याय् त्यनागु ? कुलिक नागं बिन्तियात जिमिगु नाग वास दहँ स्यंकाः मनूतसें वसोवास याःगुलिं हानं नेपाल मण्डल ह्लापायाथें दहँ दयेके धका जिपिं नाग दक्व जाना सनाच्वनागु खः । थौं छलपोल जिगु ह्मय् विज्याःगुलिं उफोस्वांया मालं क्वखायथें जिगुह्म अति आनन्द शीतल जुल । थौंया दिने छलपोल जिमिगु भाग्यं दर्शन दत धका कुलिक नागराजां समन्तभद्र बोधिसत्वयात अनेक प्रकारं स्तोत्रयाना बन्दना याःगु जुल ।

समन्तभद्र बोधिसत्वं सकलयात हित यायेगु कारणे आज्ञा जुल- हे कुलिक नागराजा छ नंम्वेके मत्ये क्रोध यायमत्ये दुःख तायमत्ये छं थ्व मञ्जुदेवाचार्यया कीर्ति स्यंकेगु ज्या यायमत्ये। थ्व कीर्ति नाश याय्गु तःसकं अयोग्यगु खः, छाय् धाःसा श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति जुया सकल देव मनुष्यपिसं वासयाना च्वने धुंकूगु थ्व धर्मक्षेत्र पूण्य भूमियात स्यंकेगु मत्तिइ तयमत्ये स्यंकेनं मत्ये । थथिंज्यागु पूण्यभूमि धर्मक्षेत्र सकलया वसोवास स्यंकल धाःसा आपालं वर्षतक नरकभोग याय्माली । उकिं करपिनि वसोवास स्यंकेमत्ये । हे कुलिक नागराजा नेपाल मण्डले हे वसोवास याय्गु इच्छा दुःसा केशावति व विमलावति निगुलिं होना च्वंथाय् वासयाना च्वंहुँ थःगु मनोरथ पूर्ण जुइ ।

समन्तभद्र बोधिसत्वया आज्ञा न्यना वसपोलयात बन्दनायाना केशावति व बिमलावति संगम जुया च्वंगु तीर्थस कुलिक नागराजा वासयाना च्वंवंगु जुल । थनंलि समन्तभद्र वोधिसत्वं उगु चारूगिरी पर्वतया सत्तिक च्वंगु दहँया लिक्क च्वंगु ल्वहँतय् तेज पिकया थःमं च्वना वयागु ध्वाँय् स्वानाः अनहेसंतु अन्तर्ध्यान जुया बिज्यात । उखुन्हुनिसें समन्तभद्रं कुलिक नागयात की स्वाःगु ध्वाँय् स्वःता धका बिज्यात । उकिं व थाय् किलेश्वर वैतराग धका नामं प्रसिद्ध जूगु जुल ।

थथे धका श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्व प्रमुखं सकल सभा मण्डलं तायदयक थ्व किलेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा दयेका बिज्यागु जुल।

शंखोदक बस्यां शंख कुधा संगम संका
किलेश्वर कुण्ड तीर्थ स्थान- केतकि स्त्रां
दान- ध्वजा । पीठ- श्री संतु ।
नाग- शंखपाल । समन्तभद्र बोधिसत्व
मेला- श्रावण शुक्ल नाग पञ्चमी ।

श्री स्वयम्भू महापुराणे किलेश्वर वेतराग महात्म्य समाप्त ।

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

कुम्भेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्वं श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्धयात ल्हात हाजोजलपा थथे विन्तियात- हे सर्वज्ञ शास्ता छलपोलया अनुग्रहनं ध्वजया आकार श्री किलेश्वर वैतरागया खँ न्यने धुन आःह्वानं कुम्भेश्वर वैतरागयागु खँ न्यनेगु इच्छा जुल छलपोलं सर्वसत्वपिंत उद्धार यायेया कारणे आज्ञा दयेका बिज्याहुँ ।

थथे मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना श्री भगवान बुद्धं सकल सभामण्डलं तायेदयेक मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयेका बिज्यात ।

परापूर्वकाले मञ्जुपटन धयागु नगरे सर्वपाल धयागु नां जुया च्वंह्म बैद्य छह्म दयाच्वन । व वैद्य गथिंजाःह्म धाःसा बैद्यशास्त्रं पारंगत जुया च्वंह्म नाडि स्वया रोग पत्ता लगय् याय् फुह्म व वासः नं याय् सःह्म जुया संपूर्ण चिकित्सा शास्त्र सया च्वंह्म जुया च्वन । थ्व बैद्य अनेक रोगया वासः दयेके सःह्म भैषज्य शास्त्रं निपुण जुया च्वंह्म सर्वपाल धयाह्म जुयाच्वन । थ्वं सकल रोगीपिंत रोग स्वयाः वासःयाना रोगनं लायेका च्वंह्म खः । हानं थ्व बैद्य मन्त्रतन्त्रनं

सयाः मोहन, ताडन, किरण, बसिकरण आदि सुविद्या व कुविद्या सःह्म जुया च्वन । थ्वं नानाप्रकारं भ्पारेनं यायेसयाः लोकं साप ठ्हाःह्म खः ।

थथे जूसां थ्व बैद्यया मन तृष्णा व लोभंयाना हिलावनाः रोगीपिनिगु रोग लायेका बियानं हानं रोग बधय् याना बीयःह्म जुल । मयो मयोपिंतला वासले विष तया नका स्याना बी योह्म नं जुल । हरेकसित मन्त्रतन्त्र याना नाना रोग उत्पत्ति याना दुःख बिया थःमंतु लायेका नं बिया बांलाक रोग लायेका बियागुया मू मविल धाःसा हानं मन्त्र प्रयोग याना स्यानानं वीगु यात । थथे अयोग्य कथं सर्बपालं बैद्यज्या सनाजूगु लोकपिं सकसिनं सिल । गुलिस्यां व बैद्ययात स्वाल न्ह्यःने हे धयानं हल ।

अथे धया हयेव व सर्वपाल बैद्यं तं पिकया लोकपिंत भ्पन उत्पात कथं दुःख बिया जुल । छन्हुया दिने सर्वपाल वैद्यं याना जूगु कुकर्म दक्व देशयाह्म जुजुं सीका सर्बपाल बैद्ययात ज्वनाः वं मखुथे याना जूगुया सजाय बियेमा धका जुजुं आज्ञा जुया बिज्यात। जुजुया आज्ञा अनुसारं राजपुरुषपिसं सर्बपाल बैद्ययात ज्वनेत ग्वःसा ग्वयाः माःजुल । थ्व खँ सर्बपाल बैद्यं सीका थःगु मखुगु ज्यां थःहेंतुं ग्याना दक्व छेँ, बुँ धन सम्पत्ति त्याग याना धुँयागु छेँगुलिं जँय् हिना, चायागु धन्वतरि कलश छ्गः ज्वनाः, बाचा इले मञ्जुपटन त्वःता व बैद्य बिस्युवन । ववं ववँ सुथय् जुसेंलि बाग-मतिया सिथय् गुँचा छगुलि दुहाँ वना भ्पासुलना सुलाः वं विचाःयाना च्वन– धिकार जिं मखु मखुगु ज्या याये लात, जिं गथिं गथिंज्यागु

पापकर्म याय्लात । आः जि गनवने गनच्वने जुजुं मखंगु थाय् गन दै, राजपुरुषपिसं मखंगु थाय् गन दे अवश्यनं जित ज्वनायांका दण्ड कुण्डयाना दाया चिना कुनीतिनि । जुजुया राजपुरुषपिसं मखंक च्वंवनेगु थाय् गन दै । हानं जुजुं जक मखंक च्वंवनानं छुयाय् जिं मखुथे वासःयाना लोकपिं स्यानागु कर्म विपाकं ला जित वं वं थाय् त्वःति मखुनि अवश्य जिं यानागु कुकर्मया कर्म विपाक भोग मयासें गाइ मखुनि । आः जि गय् याय् । आः जिं यानागु पाप फुकेत धर्म कर्मयाय् माल । छुयाय्, छुयाय्, थःमं यानागु पापं थःततु दाह जुइका थःमं ज्वनात्वयागु चायागु कलश छगः थःगुहे न्ह्यःने तया वं स्यूगु श्री वज्रपाणीयागु आराधनायाना बाग्मति तीर्थे स्नानयाना त्रिरत्नया शरण वना च्वनाच्वन ।

व सर्बपाल बैद्यं थुकथं दुःखसिया धर्मयाना च्वँच्वंगु झिंनिदँ दसेंलि सुखावति भूबने बिज्याना च्वंह्म श्री आर्याबलोकितेश्वर करूणामयनं लोक संदर्शन धयागु समाधि योगया ज्ञानं सीका वज्रपाणि बोधिसत्वयात सःता आज्ञा दयेका बिज्यात । हे वज्रपाणि बोधिसत्व छ नेपाल मण्डले वना बाग्मति किनारे गुँचाय् च्वना सर्वपाल बैद्यं छन्त आराधना याना त्रिरत्नया शरण वना च्वंगु झिंनिदँ बर्ष दत। वं आपाः हे मनूतय्त बिष आदि मन्त्र प्रयोगयाना स्याना वःगु दु । थुगु अपराध याःह्मसित जुजुं ज्वनि धका त्रिस्युं वया च्वँच्वंगु तःदँ दत । आः छ वना वयात कुकर्म त्वनके बिया शुभकर्म आदि पुण्य कर्म यायेगु उपाय कना सर्बपाल बैद्ययात उद्धार याना वा।

श्री आर्यावलोकितेश्वरयागु थुजोगु आज्ञा न्यना उह्म वज्रपाणि बोधिसत्वं सुखावति भुवनं नेपाल मण्डल स्वया गमन जुया बिज्याःगु जुल ।

थनंलि वज्रपाणि बोधिसत्व आकाश मार्ग बिज्याना सर्बपालं तपस्या याना च्वंगु स्वथा सर्वपाल बैद्यं हे स्थापना यानातःगु चायागु कलश धालसां कुम्भय् दुहाँ बिज्यात । थनंलि कुम्भया जल जाया लः भय् भय् बिया वल ।

थुबले कुम्भ तज्याना भूमी लिन जुया लखँ थहाँ वया कुम्भ तीर्थ धयागु दया वल । अले वहे तज्याना लः पिहाँवःगु कुम्भं वज्र, घण्ट, डमरू, त्रिशुल ज्वना च्वंह्म अर्ध चन्द्रमा दुगु जटा मुकुटं पुयाः नरशिरमालां क्वखाया, धुँयागु छेंगुलिं जँय् हिना अक्षोभ्य मूर्ति शिरे तया महा जाज्वल्य प्रमाणं तेज पिकया कुम्भं थहाँ बिज्याना सर्बपाल बैद्ययात वज्रपाणिं दर्शन बिया बिज्यात । थुगु बेलस सर्ब-पाल बैद्यं वज्रपाणि बोधिसत्व दर्शन प्राप्त जुयेमात्रं थः च्वना च्वनागु आसनं दना प्रदक्षिणायाना बन्दनायाना अति मन हर्षयाना सर्बपालं वज्रपाणि बोधिसत्वयात थथे स्तोत्र याःगु जुल ।

नमः श्री वज्रसत्वाय

हे वज्रनाथ त्वं सर्वाङ्ग भस्म भूषितं ।
रत्ना भरण संयुक्तं सुबर्ण किरीट धारणम् ॥

अक्षभ्य शिरसि धृत्वा ज्योति रुपं महाप्रभुं ।
वज्र घण्टश्च डमरू त्रिशूल पाश धारिनम् ॥

चक्र मुद्राधरं वीरं अर्धचन्द्र शिरस्थितं ।
हास्य लास्य विलासिन अमृतेन प्रतोषितम् ॥

माला वज्रकोटि गलितं धरितं नृशता शिवा ।
वाद्यन मार संत्राशा घण्टेन बुद्ध तोषिता ॥

वज्र विरासिनी संगे योगिनी गणना वृतं ।
सत्वय मोक्ष मार्गाय बहुमार्ग प्रदर्शितम् ॥

हे वज्र नाथ जुया बिज्याःह्म छपिं ह्मऊह्मं खरानिं बुला रत्नया तिसां तिया लुँया किकिंपा छुया अत्यन्त ज्योति पिकया अक्षभ्यां तथागतया प्रतिमा छ्यूनय् छुया वज्र घण्ट डमरू त्रिशुल पाश आदि ज्वना चक्र मुद्रायाना अर्धचन्द्र जटाय् छुना बिज्याःह्म वीर अमृत रस भपा नरशिर मालां कोखाया वज्र मालां कोखाया ह्लिला प्याखं हुया बिलासयाना घण्टया बाद्य बुद्ध गणपिंत संतोषयाना मारतय्त त्रास बिया योगिनी गणपिं सहितंयाना सत्वपिंत आपालं मोक्ष वनिइगु लँपु क्यना बिज्याःह्म वज्रया नाथ जुया बिज्याःह्म, हे वज्रपाणि बोधिसत्वयात नमस्कार ।

थथे सर्बपालं थुगु स्तोत्र यागु जुल । थुगु स्तोत्र गुह्मस्यां ब्वनिइ उह्म मनू योगेश्वर धायेका जन्म ज्वी ।

थुगु स्तोत्र न्यना सर्बपालयात वज्रपाणिं आज्ञा जुल- हे सर्बपाल बैद्य ! छं तपुयातःगु कलश धालसां कुम्भ तज्याना दया वःगु कुम्भ तीर्थे लिपा उदरमुखी धयाह्म जुजु छह्म वया थ्व तीर्थस

स्नान याःवैतिनि उगु इलय् थुगु थासय् ललितापुर धयागु देश ज्वी तिनि। छं हानं कुम्भ स्थापना यानातःगु कुम्भं उत्पत्ति जूगु तीर्थ जूगुलिं थ्व तीर्थया नां कुम्भ तीर्थ धका नामं प्रख्यात जुया वैतिनि।

थ्व तीर्थय् च्वना कोति जपयात धालसा मन्त्रसिद्धि प्राप्त ज्वी तिनि धका आज्ञा जुया वज्रपाणि बोधिसत्वं ल्वहँ छगले तेज खयेका वसपोल वज्रपाणि अन्तर्ध्यान जूगु जुल। हे मैत्री बोधिसत्व अबले-निसें थ्व तीर्थयात कुम्भेश्वर धका नामं प्रख्यात जूगु जुल।

थनंलि सर्बपाल बैद्यं उगु कुम्भेश्वर तीर्थस वज्रपाणि बोधि-सत्वया ध्यान भावनायाना च्वँच्वं छन्हुया दिने मृत्यु जुया योगेश्वर धायेका जन्म काःवंगु जुल धका श्री भगवानं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयेका बिज्याःगु कुम्भेश्वर तीर्थयागु खँ क्वचाल।

घट स्फोटक प्रभावत्यां कुम्भेश्वर संगमे कुम्भ ह्रद तीर्थ।

नाग- अशोत्तर नागराजा

वज्रपाणि बोधिसत्व

स्नान- लवंजिफो स्वां

दान- कलश

मेला- श्रावण शुल्क गुंपुह्नि।

श्री स्वयम्भू महापुराणे कुम्भेश्वर वैतराग महात्म्य समाप्त ।।४।।

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

गर्तेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्वं श्री शाक्यमुनि भगवान बुद्धयात ल्हात ह्नाजोजलपा थथे धका बिन्तियात- हे भगवान बुद्ध ! छलपोलया अनुग्रहनं कुम्भेश्वर बैतरागया खँ न्यने धुन । आः ह्नानं गर्तेश्वर धालसां गोपालेश्वरयागु खँ न्यनेगु इच्छा जुल । छलपोलं सर्वसत्वपिंत उद्धार यायेया कारणे गर्तेश्वरया महात्म्य आज्ञा दयेका बिज्याहुँ ।

थथे मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना श्री भगवान बुद्धं सकल सभा मण्डलं तायदयेक गर्तेश्वरया महात्म्य आज्ञा दयेका बिज्यात । परापूर्वकाले नेपाल मण्डले पाश्चाल धालसां थौंकन्हे पनौति नां जुयाच्वंगु देशे सकल शास्त्र विद्यां पूर्ण जुया च्वँह्म बुद्धपाल धयाह्म श्रावकाचार्य धालसां गृहस्थि भिक्षु छह्म दयाच्वन । उह्म बुद्धपालया आश्रमे शास्त्र स्यँवःपिं आपाःहे शिष्य मचात दुगु जुल । स्यँवःपिं शिष्य मचापिंत धाःधाःगु शास्त्र स्यना बिद्या इना च्वंह्म थुह्म बुद्धपाल जुया च्वंच्वन । ह्नानं थुह्म बुद्धपाल धायका च्वंह्म बुद्धपाल श्रावकाचार्यया थाये आखः ब्वँवःपिं शिष्यवर्गपिं आपाःहे बिद्वान जुया वना च्वंच्वन ।

"बिद्यार्थीतय्गु कुतः व स्यनीह्म शिक्षकं नं कुतः याःसा जक बिद्यार्थीतय्गु बुद्धि च्वन्ह्याना बिद्यार्थीत बिद्वान जुया वइ ।"

शिक्षक व शिष्यया कोशिश दत धाःसा सय्के सीके अःपुगु खत । थुलिमछि बिद्यांपूर्ण जुया च्वँह्म बुद्धपालया मञ्जुगर्त नांयाह्म बक फुटय् मजूह्म ग्वाञ्यःह्म काय् छह्म दु ।

बुद्धपाल पण्डित जुयां छुयाय् मेमेपिंत धाःसा धाःधाःपिंत धाः धाःगु शास्त्र स्यना पारंगत याना बियाच्वन थःह्म काये मञ्जुगर्तयात धाःसा स्वर व व्यञ्जन आख छगःनं धायके मफु ।

बुद्धपालं थः कायेयात आखः सय्के बी धका गुलिखे हेका-बाबु आखः ब्वं आखः ह्मसीकि, आखः च्व, याकनं सय्कि स्व बाबु खंला मेपिंसं ब्वनाः सय्का वन । छला जिमि काय् जुयानं आखः मसय्कल धाःसा लोकं जित छु धाइ स्यूला ? संसारे बिद्या धयागु तःधं, आखः मसःह्म मनू लोकय् छि छि जुइ स्यूला ? बाबु मञ्जुगर्त आखः ब्वँ सय्कि वसः, तिसा छन्त माःगु तक नं जिं बिइ । अबुं न्ह्याक्व हे हेंकूसां मञ्जुगर्तया बक हें फुतय् मजू । आखः सय्के वं फु हे मफु । हानं अबुह्म बुद्धपालयात मेपिसं थथे धयाहल- मेपिंत धाःसा धाःह्मसित धाःगु स्यना बीफु थः काय्-यात धाःसा न, त छग आखः धायेके मफुह्म, छुयाय् व आचार्य पण्डित जुयां । ख नं खः मेपिंत धाःसा स्यना कना बीफु, थः काय् मञ्जुगर्तयात धाःसा आखः छगः धायेके मफु सयके बी मफु । स्यना जूलिसे छगः आखः सय्कूगु मखु, म्वाल धाय् धाःसा

लोकया खँ। थथे हेकां हेके मजिल धका बुद्धपालं थः काय् मञ्जुगर्त यात दाया, चिना, ब्व बिया स्यन । हानं स्मृति दया नुगः दया वेगु वासः समेतं नका थः काय्यात आखः स्यन अयनं मञ्जुगर्तयात आखः च्वकेनं मफु ब्वंकेनं मफु। मञ्जुगर्त पटमूर्ख जुयाहे च्वन ।

थः काय् मञ्जुगर्तयात हाकनं ख्याना आखः ब्वंकेत सन । अथेनं स्यने मफया गथे याना जि काय्यात आखः स्यने माली ! आखःला सयके मब्युसें हे मज्यू, आः गथेयाय् गनछोया ब्वंके छोये माल धका मने अन्दोल याना; आध्वयात महामञ्जुश्रीया निर्माण काय् मञ्जुदेवाचार्य गुरुया चैत्यस्थान गोश्रृङ्ग पर्वत स्थाने छोया सेवा याके छोसा तिनि उह्म गुरुया अनुग्रहणं जिकाय् मञ्जुगर्तयात ज्ञान प्राप्त ज्वी धका बुद्धपाल आचार्य मने विचाः यात। अले बुद्धपाल आचार्य थःथाय् आखः ब्वँ वयाच्वंपिं सकलें शिष्यपिंत सःता थः काय् मञ्जुगर्तयात न्ह्याःनेतया शिष्य वर्गपिंत थथे धाल– स्व मचात छिपिं फुक्क जिमि शिष्यपिं खः । छिमिसं जिं स्यना बिया थें सयका सीका बिद्यां पारंगत याना च्वंच्वन । अयसां जिमि काय् मञ्जुगर्त ब्रह्म धाःसा न्ह्याक्व हे स्यंसां वं आखः सयके सीके मफया च्वंच्वन । उकिं छिमिसं जिं धयाथाय् स्वयम्भूया पश्चिम पाखे मञ्जुश्री पर्वतस जिकाय् मञ्जुगर्तयात यंका मञ्जुश्री निर्माण चैत्य दर्शन याका पूजा याका हिँ ।

शिष्य मचातयसं गुरुयागु आज्ञा न्यना ज्यू गुरु धका बिन्ति यात । अनंलि बुद्धपालं मञ्जुगर्तयात, सकल शिष्य मचातयत हुँ धका बिदा बिल ।

गुरु विदा बिसेंलि शिष्यपिं सकलस्यां गुरुयागु पाली भपुया। मञ्जुगर्तयात ब्वना पाञ्चाल देशं स्वयम्भू पर्वत स्वया गमन जुगु जुल। अथे स्वयम्भू पर्वत (गोपुच्छ पर्वत) वने धका वंपिं मञ्जुगर्त सहित शिष्य मचात ववं तुब्वया लँपुइ लात। अले अन सकलस्यां तु त्वः त्वः थुला नल।

सकलस्यां तु नय्गाका पासापिसं मञ्जुगर्तयात थथे धाल- तुनय् मगाःनिला वने त्यल नु। इमिगु खँयागु लिसले मञ्जुगर्तं तु वां न्या न्यां छिपिंजक हुँ जिला वय् ह्माल धाल। वयागु खँ न्यना पासापिसं- मञ्जुगर्तयात आमथे छु खँ ल्हानागु छन्त हे आखः सय्वयगु निति वयागु आमथे धाय् ज्यूला नु धाल। मञ्जुगर्तं ह्मानं- जिला वय्ह्माल जित आखः नं सयके मयो जित आखः सिवे साखः हे साः धाल। पासापिसं ह्मानं नं मञ्जुगर्तयात- स्व मञ्जुगर्तं छिमि पिता जिमि गुरु बुद्धपालं छंगुहे लागि छन्त मञ्जुश्री गुरुया थाय् आखः सयेके बीत छोया हःगु वनेनु धाल। मञ्जुगर्त अभनं -ह्माः ह्माः जिला ह्मा हे ह्माः धाल। पासापिसं गुलिखे हेकलनं मञ्जुगर्तयात खँ न्यंके मफु तु जक न्ह्यया च्वंच्वन। पासापिं सकस्यां आः गथेयाय् मञ्जुगर्तयात भीसं गोपुच्छ पर्वतय् मञ्जुश्री स्थाने यंके फै स्वाःमवल बुद्धपाल गुरु भीत छु धाइथें धका धन्दा कया सल्हा यायां ह्माला च्वन। मञ्जुगर्तयात गुलि हेकलनं हेकां हेके मफुत।

हेकां हेके मफुसेंलि अन हे तु ब्वय् च्वाम्वः ज्वंका पासापिसं मञ्जुगर्तयात धाल- गुलि मल्हि धयानं छं वने ह्माः धाल आः ह्माःसा

ग्वाल थ्व च्वाम्वलं गायका आकाशय् थस्वया नमोबागिश्वराय सां धा। थुलि धया व शिष्य मचातय्सं आकाशय् थस्वया मञ्जुश्री गुरु लुमंका हे गुरु महामञ्जुश्री जिमि गुरुया काय् तच्वतं मूर्खह्म जुया च्वन छःपिंथाय् यंका हिं धका जिमि बुद्धपाल गुरु जिमित छोया हःगुखः अय्सां जिमिसं थ्व मञ्जुगर्तयात छःपिंथाय् मञ्जुश्री पर्वतय् हय् मफुत आः जिमित कृपातया मञ्जुगर्तयात बक् फुटय् ज्वीका आखः मय्का नुगः दयेका बिज्याहुँ धका धाल। अले मञ्जुगर्तयात आकाशय् च्वाम्वलं गायके बिया "नमोबागिश्वराय" धायके बिया वया नाप नापं क्रगूहे पाखं मेपिं शिष्य मचातय्संनं नमोबागिश्वराय धका हाला च्वन।

उगु इले मञ्जुश्री गुरुं व मचातय्सं यागु प्रार्थना तायका इपिं च्वँच्वंथाय् हे मञ्जुश्री गुरु थ्यांकः बिज्यात।

महामञ्जुश्री गुरु थ्यांकः बिज्यागु खंका सकल शिष्य मचातय्सं मञ्जुश्री गुरुया पालि भोपूवन मञ्जुगर्त छम्हेस्यां जक अंन्या मवंसे अथेंहे स्वयाच्वन। अले पासापिसं मञ्जुगर्तयात थथे धाल—हे मञ्जुगर्त! गुरु बिज्यागु मखनाला? हे मूर्ख ग्वाज्यः गुरुयागु पालि भोपूवने म्वाःला? गुलिखे पासापिसं धालंनं मञ्जुगर्त पालि भोपू मवंसे ख्वाः जक स्वया च्वन।

गुलिखे धयानं मजीवं व शिष्य मचातय्सं मञ्जुगर्तयागु ल्हाः ज्वना घ्वास्यास्यां साला यंका वयागु छ्यँ महामञ्जुश्री गुरुयागु पाली लाक्क भ्वसुका बिल।

उगु समयस मञ्जुश्री गुरुं करुणा तया मञ्जुगर्तया छ्यनय् ल्हाः तया थना थथे आज्ञा जुल– थ्व संसारे कर्मया भोग मयासे मगाः महा पण्डितया काय् जुयानं छुयाय् महा मूर्ख जुया च्वंच्वन, म्वाल म्वाल दँ दँ ! हे मञ्जुगर्त छंगु अज्ञान नाश जुया क्षण मात्रं ज्ञान दया सकल विद्यां पूर्ण जुयेमा । थुजोगु आशिर्बाद् बिया पालि भोसुना च्वंह्म मञ्जुगर्तयात महामञ्जुश्री गुरुं थना बिज्याःगु जुल ।

थुलि महामञ्जुश्री गुरुया आशिर्बाद दय्मात्रं आवः छगः धाय् मसःह्म पटमूर्ख मञ्जुगर्त क्षण मात्रं न्ह्यलं चाःह्मथें जुया सकल ज्ञानं परिपूर्ण जुया वल । अले मञ्जुगर्तं मञ्जुश्री गुरुया पालि भोपुया ल्हाः निपां बिन्तियाना थुगु स्तोत्र यात—

शशधर मिव शुभ्रं खड्ग पुस्ताङ्क पाणि ।
सुरु चिर मति शान्तं पञ्च चीरं कुमारम् ॥

पृथुत्तर वरमोक्षं पद्मपत्रा यताक्षं ।
कुमति दहन दक्षं मञ्जुघोषं नमामि ॥

चन्द्रमाथें तुयूवर्ण जुया खड्ग पुस्तकया चिह्न दुगु ल्हाः अर्थात् खड्ग पुस्तक ज्वना बांलाःगु भिंगु बुद्धि जुया शान्त स्वभाव जुया न्यागु वर्णया सचिका तया अथवा न्याता वर्णया बस्त्रं पुना कुमारया अबस्था जुया च्वंह्म । हानं तवधंगु मोक्षया ज्ञान बरदान बिया पलेस्वाँया हलथें जाःगु मिखा जुया बिज्याःह्म कुबुद्धियात नाश यायगुली चतुरं जुया बिज्याना च्वंह्म श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥१॥

त्रिभूत सकल कोप चालिता ज्ञान दोषं ।
स्मरण भजन तोपं दूर रागादि दोषम् ॥

बिहित ससुर घोषं सिद्धि दाख्या यदोषं ।
कृत जड परि शोपं मञ्जुघोषं नमामि ॥

सकल शब्द शास्त्रया भण्डार जुया अज्ञान रुपि दोषयात सिला लुमंका भजन थायमात्रंनं खुसि जुया राग द्वेष मोहयात तापाक छोया बिज्याना च्वँह्म हानं देवलोकपिसं स्तोत्र याका सकल दोष फुका सिद्धि बरदान बिया अज्ञान रुपि जडयात फुका बिज्याःह्म श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥३॥

गणपति शर जन्म श्री महाकाल सिंह ।
परिवृत निज वर्गैर्भाव मीन्दी वराच्चं ॥

असि शर जप माला पुस्तकं संवहन्त ।
उरसि ललित माला मञ्जुघोषं नमामि ॥

गणेश, कुमार, महाकाल सिंह आदि थव परिवारपिसं चाः हुयेका उफोस्वांया हःथें जाःगु मिखा जुया बिज्याःह्म । हानं खड्ग, शर, पुस्तक ज्वना नुगः पाचय् जपमाला कोखाया शोभायमान जुया बिज्याःह्म श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥४॥

सुरपति समनापा मीश श्री दाग्नि रत्त ।
पवन प्रमथ पालैः संवृतं स्मेर वक्तं ॥

खगपति रथ गोगं ब्रह्म वन्धं रमोमा ।
त्रिहित चरण भक्त मञ्जुघोषं नमामि ॥

इन्द्र, यमः, बरुण, कुबेर. अग्नि, राक्षस, बायु महादेव आदि गणपिसं चाःहुयेका मुसु मुसु न्ह्युगु ख्वाः जुया बिज्याःह्म । गरुड-गया च्वँह्म नारायण, ब्रह्मा, लक्ष्मी, पारबती थ्वते सकसिनं चरण कमले नमस्कार याका भजना याका बिज्याना थ्वंह्म श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥५॥

यदसि कठिन धारा छेद मार्गाभि भारा ।
सकल शलिल धारा पतिता गांग मम्भः ॥
वहु परिचय स्थल्या भूमि रद्यापि रेजे ।
वहुतर महिमानं मञ्जुघोषं नमामि ॥

गुगु छलोपोलया अत्यन्त उवया च्वंगु चन्द्रहाँस खड्ग पर्बत स्वाथया लख पिहाँ वनेगु लँ दयेका लखया धारा क्वफाना गङ्गाजिस मिले जुइका पृथ्वी खने दयेका शोँया अद्यापि बांलाना च्वन । थथे आपालं महिमा वया बिज्याःह्म श्री मञ्जुघोथयात नमस्कार ॥६॥

भव दभि नवनुत्या तोषिता गुह्यदेवी ।
निखिल निगम सारा सुप्रकाशा तिरेजे ॥
भवजल निधिपारं दान कल्प द्रुमाग्रं ।
गलित वहु महोग्रं मञ्जुघोषं नमामि ॥

छलपोल म्हुगु स्तोत्र दयेका स्तुति याःगुलिं श्री गुह्येश्वरी देवी खुसि जुया प्रकाश जुया बिज्यात सारा देशनं शोभायमान ज्वीका बिज्याना च्वंह्म हानं संसार रुपी समुद्र पार तरेयाना कल्प बृक्षया मूल च्वंका समान जुया धाःधाःगु वर प्रदान बिया कोंधी गणपति गले याना बिज्याना च्वंह्म श्री मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥७॥

त्रिभुजति जन लोको धर्मधातु महेशं ।
दश शत दल पद्मे संस्थितं ज्योति रीशं ॥
तदपि तव प्रशस्तं देव महात्म्य मीशं ।
त्रिभ जति भुजुगेशो मञ्जुघोषं नमामि ॥

दोलछि हः दया च्वंगु पलेस्वांया छःने बिज्याना च्वंह्म ज्योति रुप धर्मधातुयात सकल लोकं भजन याना च्वन ।

छलपोलया सिबेनं छलपोलया महात्म्य अपाः दया सकलसियां ईश्वर जुया बिज्याःह्म । हानं नागया मालिक शेषनागं समेतं भजन याका बिज्याःह्म मञ्जुघोषयात नमस्कार ॥८॥

पठतिय इदमित्थं मालिनी पद्य बन्धः ।
स भवति कवि राजो वादि सिंहासनं तत् ॥
सकल कवि सभासु प्रोज्वल द्राक् सुधारः ।
कलित सकल विद्या भूषणो भव्य दक्षः ॥

गुह्मसिनं थुगु मालिनी छन्दयागु स्तोत्र ब्वनि उह्मसें वादि-तयागु सिंहासन स्याका कविमध्ये राजाजुया सम्पूर्ण कवि मण्डलया

सभास वाक् चतुर जुया उज्वलह्म ज्वी । ह्रानं सकल बिद्यानं शोभा दया कल्याणया रुप तथा अत्यन्त चतुरह्मनं ज्वी ॥६॥

थुलि स्तोत्र ब्वना ह्रानं मञ्जुश्री गुरुयात च्वाम्वलं गाय्का जित च्वमा याना बिज्याहुँ धका मञ्जुगर्त बिन्ति याःगु जुल । थुलि स्तोत्र याःगु न्यना कविश्वर जुयेमा धका मञ्जुगर्तयात आशिर्वाद बिया महामञ्जुश्री गुरु अनंतुं अन्तर्ध्यान जुया बिज्यात । वथाय् थौंया अद्यापि फम्पी देशया पूर्वपत्ति "गर्तेश्वर" धालसां गोपालेश्वर धका दहे दनि ।

अनंलि मञ्जुगर्त आदि सकल शिष्य मचात मुनाः थःगु पाञ्चाल देशेतुं लिहाँ वंगु जुल ।

पाञ्चाल देशे ध्यांका थः गुरु बुद्धपालयागु छर्ये वना शिष्य मचातय्सं थथे बिन्तियात– हे गुरु छलपोलं धया बिज्याथें गोपुच्छ पर्वतय् वने धका वनावले अन मध्यांनिबले जिपिं सकलें पासापिं तुव्वय् लात । अन तुव्वय् जिपिं पासापिं सकलें दुब्वां वनाः तु नया च्वंच्वना । अले लिपा सकस्यां तु नय् सिधय्का मञ्जुगर्तयात वनेनु धका धयांला मञ्जुगर्त आस्वःया सिकं साखः साः धका तुब्वं दंहे मदं । उबले जिपिं सकलें मिले जुया मञ्जुगर्तयात गुलिखे ह्रेका अय्नं मञ्जुगर्त व थासं दंहे मदं । अले मञ्जुगर्तयात सकलें जाना नमो बागिश्वराय धाय्का च्वामोलं आकाशय् गायेके बिया । उबले अन महामञ्जुश्री गुरु बिज्याना मञ्जुगर्तयात वर प्रशाद बिया बिज्यात धका अनया सम्पूर्ण जुक्व खँ गुरुयात शिष्य मचातय्सं कंगु जुल ।

मञ्जुगर्तं नं थ अबुया पालि भपुया थःगु जुक्व खँ दक्व कना महामञ्जुश्री गुरुयात स्तोत्र यानागु "शशधर" धयागु मालिनि छन्दया स्तोत्र ब्वनानं अबुयात न्यंकल । थः कायेमचां महामञ्जुश्री गुरु दर्शण यानाः वर प्रशाद प्राप्त यानात्वःगु व स्तोत्र ब्वंगु न्यना बुद्धपाल श्रावकाचार्य तच्वतं लय्ताल ।

अथेहे थुह्म मञ्जुगर्तयागु थुगु "शशधर मिवशुभ्रं" धेगु स्तोत्र सुनां भक्तिइ श्रद्धानं ब्वनी वया अज्ञान दक्व मदया दक्व शास्त्र स्यूह्म विद्वान जुइ ।

थथे श्री शाक्य मुनीन्द्रं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दय्का बिज्याःगु गर्तेश्वर धालसां गोपालेश्वर तीर्थया खँ क्वचाल ।

गोपाल वस्थां यत्रसंगम्ये कूपतिन्हद गर्तेश्वर वतराग

कुंवर नाग राजा मञ्जुगर्तेश्वर

स्नान-- धवस्वाँ

दान- च्वामो

पीठ- दच्छणकाली

मेला- भाद्र शुक्ल चौथी

(श्री स्वयम्भू महापुराणे गर्तेश्वर वेतराग महात्म्य समाप्त)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible]

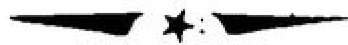
[illegible]

[illegible]

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

फणिकेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्रीबोधिसत्वं श्री शाक्यसिंह भगवानयात वन्दना याना बिन्तियात- हे भगवान बुद्ध छलपोलया कृपां गोपालेश्वरया खँ न्याने धुन । आः हाकनं फणिकेश्वरया वैतरागया खँ न्यनेगु इच्छा जुल, सर्वसत्वया हीतया कारणे फणिकेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा जुया बिज्याहुँ । थथे मैत्रीबोधिसत्वं बिन्तियाःगु खँ न्यना श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्धं फणिकेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा दयका बिज्यात ।

ह्मापा छुं छगु इलय् कपिलबस्तु धयागु नगरे औंदियान नां जुया च्वंह्म श्री वज्राचार्य छह्म दयाच्वन । उह्म औंदियान आचार्य नेपाल मण्डले वया श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन यायेगु इच्छां पूर्वसेवा चाहिला नेपाल मण्डले थ्यंका श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप दर्शन यानाः थौं कन्हे फँपि धयागु पर्वते वना उगु बने आपालं न्यात दुगु पुखुया सिथे च्वना अष्ट सिद्धि लायेगु इच्छा याना तपस्या यानाः यज्ञ कुण्डल दयका शमिधा आदि सिं तँतँ तया अग्नि स्थापना याना यज्ञस मिछोयेका उगु मिच्याःगु यज्ञ कुण्डले अष्ट सिद्धि लायेगु कारणे न्ताः न्वापिं न्यात यज्ञ कुण्डले दुया होम याना च्वन ।

थुथाये औंदियानं मिच्थाःगु यज्ञं म्वाःपिं न्या दुयेवंहे भूमि तज्याना यज्ञ कुण्डले लःबुया वया मि फुक्कं सिना वनाः तीर्थ उत्पति जुयावल । न्यातयूनं लुँया सितरा द्रुपिं जुयावल । थथे प्रादुर्भाव जुया च्वँबले कामधेनु सा छह्म वया दुदुनालं दुदु हायेकः वःगु जुल । हानं थुह्म कामधेनु साँ मनुभाषां औंदियानयात थथे धाल हे औंदियान छं कामना यानागु अष्टासिद्धि लायेगु इच्छा जूसा त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रत च्वँ थुगु पुण्यद्वारा छंगु इच्छा पूवनी धका धया उह्म कामधेनु सा अन्तरध्यान जुया वन । थनंलि साँ धाःथें औंदियान त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रत धारण यानाः च्वंच्वन ।

थुकथं औंदियानं त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना जप ध्यान याना च्वंगु तःदँ दसेंलि सुखावतिइ बिज्याना च्वंह्म श्री करुणामयेनं सीका सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्वयात सःता थथे आज्ञा जुया बिज्यात । हे विष्कम्भि नेपाल मण्डले वना औंदियान आचार्य यात अष्टसिद्धि वरदान वियाः इच्छा पूर्णयाना ब्यूहुँ । थथे श्री करुणामयया आज्ञा न्यना सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्वं थःगु शरीरं जाज्वल्यमानं तेज पिकया नेपाल मण्डले बिज्याना औंदियानं तप याना च्वंथाये बिज्याना प्रशन्न जुया बिज्यात । थबले श्री सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्व बिज्याःगु खना थःगु आश्रमं दनावना कृताञ्जलियाना चरणकमले भ्वपुया बिन्तियात– धन्य जिगु भाग्य थौं थथिंह्म बोधिसत्व जित उद्धार यायेत बिज्यात धका लय्ताया यथा बिधिथें पूजायाना स्तोत्रयाना हानं बिन्तियात हे नाथ छलपोलयात बारंबार नमस्कार ।

छलपोल नागया तिसाँ तिया अर्धचन्द्राकार जटा छुया शोभा दया च्वंह्म, हानं नागया फणां कुयेका बिज्याःह्म थथिंह्म छलपोलयात सदाँ नमस्कार । हानं सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्व धायेका पञ्च बुद्ध दुगु मकुटं पुया शोभायमान जुया सर्वसत्व प्राणिपिंत उद्धार याना बिज्याःह्म, नरक भोग याना च्वंपिं पापी तयूतनं उद्धार याना बिज्याइह्म छलपोल असंख्य गुणया खानि जुया बिज्याःह्म छलपोलयात नमस्कार । थथे ओंदियान आचार्यया बिन्ति न्यना सर्वनीवरण विष्कम्भि आज्ञा दयूका बिज्यात ।

ओंदियान छंगु भाव खना जि सन्तोष जुयेधुन, छ अष्ट-सिद्धिया भाव लाःह्म छ जुल । छं आः याना च्वनागु यज्ञ तोता श्री गगण योगिनी आराधना याना होम याना मांसाहुति यज्ञ या । गुगु यज्ञया प्रभावं श्री गगण योगिनी प्रदन्न जुयाः छन्त अष्टसिद्धि आदि वर प्रशाद बिया बिज्याइ धका आज्ञा जुयाः सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्वं थःगु अंशं मच्छाकारगु ल्वहँते तेज तोता फणिकेश्वर वैतराग धका प्रख्यान्त याना अन्तरधान जुया बिज्यात । अनंलि बोधिसत्वया आज्ञाथें ओंदियानं यज्ञ कुण्डल दयूका अग्निस्थापना यानाः मि ठ्छयेका घृतधारा हायेका श्री गगणेश्वरी योगिनी आराधना याना मि ठ्छयाच्वंगु यज्ञ मण्डले थःथमंतुं थःगु ह्मय् च्वंगु ला ध्यनाः यज्ञस दुया मांसाहुति यज्ञ याना च्वन ।

थनंलि उह्म आचार्य गगणेश्वरी वज्रयोगिनी आराधना यानाः थःगु ह्मयूच्वंगु ला थह्मंतुं ध्यना बिधिपूर्वकं मांसाहुति होम श्रद्धा

पूर्वकं याना च्वंबले आकाशं गगण योगिनी वज्रयोगिनी बिज्याना आकासय् च्वना: थ:गु स्वरुप दर्शण बिल । अबले ओंदियान आचार्य ल्हा: निपां हाज्वलपा बिन्तियात- हे वज्रयोगिनी थौं छलपोलया दर्शण याये खँगुलिं जिगु जन्म सफल जुल । हे जननी आ: छलपोल थुगु मण्डले सदाकालं बिज्याना प्रशन्न जुया अष्टसिद्धि बरदान बिया बिज्याये माल, जिगु जीवन दत्तले छलपोलयात पूजा याये धका बिन्ति यासेंलि श्री वज्रयोगिनी नं तेज पिकया उह्म आचार्य भावना याना च्वंगु मण्डल प्रतिमास प्रवेश जुया: आज्ञा दयूका बिज्यात- हे ओंदियान आचार्य थुगु (छं भावना याना च्वंगु मूर्तिस) गुह्मस्यॉं पूजाभाव याइ उह्मसिनं अष्टसिद्धि लाना बोधिज्ञान लाइ धका आज्ञा दयूका: उह्म आचार्ययात अष्टसिद्धि वर बिया अन्तरधान जुया बिज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्व थथिंगु फणिकेश्वर वैतराग न्याकुति वना सिद्ध जूगु तीर्थ ख: । मच्छ मंगलया आकार जुया सिद्ध जुल । थथिंह्म ज्योतिरुपयाके गुह्म मनुष्यं ब्रत, जपतप होम याना श्री वज्र-योगिनीयात पूजा याइ उह्म मनुष्यायात अष्टसिद्धि लाना लिपा पुण्य सम्भारं पूर्ण जुया: सम्याक्सम्बुद्धया पद तक फल प्राप्त जुइ धका श्री भगवान बुद्धं आज्ञा दयूका बिज्या:गु फणिकेश्वर वैतराग तीर्थया खँ क्वचाल ।

फणिवत्यां यात्र संगमे सहस्र धारा तीर्थ फणिकेश्वर वैतराग

सेसनाग

फणिकेश्वर सर्वनीवरण विष्कम्भि बोधिसत्व

दान- न्या

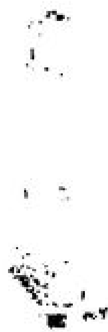
स्नान- कपुसिह्वाय्

पीठ- वज्रयोगिनी

मेला- आश्विन शुक्ल पञ्चमी

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे फणिकेश्वर वीतराग महात्म्य समाप्त)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

गन्धेश्वर वैतराग महात्म्य

पुनर्वार मैत्रीबोधिसत्वं श्री शाक्यसिंह भगवान बुद्धयात बन्दना याना बिन्तियात– हे भगवान छलपोलया अनुग्रहनं फणिकेश्वर वैतरागया खँ न्यने धुन आः हानं गन्धेश्वर वैतरागया खँ न्यनेगु इच्छा जुल छलपोलँ गन्धेश्वरया खँ आज्ञा दयका बिज्याहुँ । थथे मैत्रीबोधिसत्वया बिन्ति न्यना गन्धेश्वरया खँ श्री भगवानं आज्ञा दयका बिज्यात ।

गुगु इलय् ओंदियान आचार्य फणिकेश्वर वैतराग सिद्धयात, लिपा "अष्ट सिद्धिया प्रत्यक्ष जिं स्वय्" धका आचार्य फणिकेश्वर वैतराग पाखें उत्तर दिशा ववं कळपाल पर्वते थाहाँ वना किसिया छेंगु लायाः उकिया च्वोने कुशासन तया उकिया च्वोने थः फयतुना स्वीनिह दुगु छत्र स्वाना तपस्या यायेत स्वीसःकोःति देवतापिं आराधना याना पूजा भाव तपस्या याना च्वंच्वन । तर वहे पर्वते च्वना च्वंह्म गणेश छह्म जक मसःतूगु जुया च्वन । थबले व गणेशं थाहाँ वया स्वःवबले ओंदियान आचार्य थःत मध्याकुसें इन्द्रादिदेव लोकपिं सकलें बिज्याका पूजाभाव याना भोजन आदि याका बिरा बियाः

देवतार्पित लित छोया च्वंगु व ध्यान तप याना च्वंह्म ओंदियानयात खना गणेद्योनं तं पिकया थथे धका हाला च्वन– अहो आश्चर्य जिगु पर्वतेतुं च्वना तपयाना, जितःतुं बाहेक याना सकल द्योपिंत भोजन याकाः जितः मसःतु, ननं मनकू स्व स्व ! जिगुहे अंश किसिया छ्यंगु लाना फ्यतुनाः जितःला सापहे हेला याना च्वन...। ह्नीजिं ध्वइत...। धका गणेद्यो तंचाया ओंदियानयात खत्तम याये धका मत्तिइ तया गणेद्योनं थः परिवारगण शैन्य संगम यात।

गणेद्योया शैन्यत पुटन, कटपुटन, अपस्मारग्रह, अमनुष्य गण नाग गण, राक्षस गण थजाःपिं फुक्क संगम याना गणेद्योनं इमित स्वया थथे धाल– हे मारगणपिं छिमिसँ सिलला जिगु पर्वते च्वना सकसितं सःता भ्वय् नकेगुहँ, ह्मन ध्व पर्वतया थुवा– जितः मसःतेगु हँ ! जिं सहःहे याये फुगु मखुत, स्व छिमिसं जिं धयागु खँ न्यँ– ध्व पर्वत च्वय् च्वनाः तप याना च्वंह्म ओंदियान आचार्ययात छिपिं सकलें वना खत्तम याःहुँ । थथे गणेद्योया खँ न्यना पुटन, कटपुटन अपस्मारग्रह, अमनुष्य गण, नाग गण, राक्षस गण सारा समूह जुया ओंदियानया तप ध्यान थनाच्वंगु थासे वना वयागु तप भंग यानाः वयात तपं थना सापमिंक सास्ति याये धका गुलिसियाँ बाग्मतीया लः ब्हलाबिल, गुलिसियाँ काउलेया रुप जुया पर्वते दुने दुने ध्यांक ह्मुया पर्वत चलःब्लया क्वफायेत सन । गुलिं केंन्या जुयाः, गुलिं ताहा जुया; गुलिं अनेक गाःह्मुइपिं बँकीत जुया पर्वत ध्वाः ध्वाः खनाः ह्मुत्तु ह्मुया पर्वत चलः ब्लया विया च्वन।

न्ह्याक्वहे पर्वत चलः ठकुसां ओंदियान आचार्ययात पर्वतं क्वफाये मफु तपंनं थने मफु । ओंदियानंला तारण किरण तया तःगु जुया च्वन । थथे मारगणतसें ओंदियानयात छुं याये मफुगु स्वया "जिहे वना थ्वकुत स्वत्तम याये" धका गणेद्योहे वन । थथे तंम्वयूका प्रकोप जुया वःह्म गणेद्योयात स्वना आचार्यं "थ्व गणेद्योनं जितः छुयाः वःगुथें" धका ग्याना तुरन्तहे विघ्नान्तक आराधना यात। थ्व इलय् अष्टसिद्धि लाना सिद्ध वाक्य जुया च्वंह्म ओंदियान आचार्य आराधना याःगुलिं याकनंहे श्री विघ्नान्तक बिज्याना ओंदियानया न्ह्योने च्वना थथे आज्ञा जुया बिज्यात- हे आचार्य छुयाकारणे जित आराधना यानागु ? ओंदियानं विघ्नान्तकया चरण कमले प्रणामयाना थथे बिन्तियात हे विघ्नान्तक जिगु बिन्ति, जि तप यानाच्वना-ह्मेसित आपालंहे मारत वया पर्वत गाःस्वना पर्वत चलः ठकुया जितः कुर्केत सन हानं किसि स्वाः वःह्म छह्म गणेद्यो वया जितः सास्ति यायेत वल अकें जिं छलपोलयात आराधना यानागु खः ।

ओंदियानं थुलिजक धायेवं विघ्नान्तक छ्थुंहे प्रकोप जुया तं पिकया खड्ग लम्हुया पर्वते दुने-दुने गाःम्हुया च्वंपिंत खड्गं पर्वते भत्रा भत्रा सुया माःजुल । पुटन, कटपुटन, अपस्मार, अमनुष्य थुपिं फुक्क गुह्यं गुह्यं चखुंचा जुया ब्वयावन उकें चखुंतीर्थनं धाल । गुलिं गुलिं बखुं जुया बिस्युं वन अथे जूगुलिं बखुं तीर्थ धका धाल । थुकथं थ्व गुह्यकत अनेक रुप जुया बिस्युंवन। गुलि गुलिंसितला विघ्नान्तकं स्यानाहे बिल । नीपा गणेद्योयात स्वंका ज्वंवन गणेद्यो ग्याना पर्वतं हुरुरुरु ह्लसिकार स्वया बिस्युं वल । तर

विघ्नान्तकं वयात लिलाका ज्वँहे ज्वन । ज्वनेवंहे ग्वतुयेका स्वध्याक न्हुया धँवा ज्वनाः साःबले धँवा बापु जुया ल्याहाँ वल । अले वहे धँवां गणेद्योया छ्यने दाल छ्य् तज्याना हि वल । थवले गणेद्यो ख्यया ख्वया बिन्ति यात— हे प्रभु विघ्नान्तक जित थुलित सास्ति छाये याना बिज्यानागु जिं वेदना सह याये मफुत विवेक याना बिज्याहुँ । विघ्नान्तकं— हे गणेद्यो ओंदियानयात छं छाये तप भङ्ग याये स्यनागु ? थथे विघ्नान्तकया खँ न्यना गणेद्योनं बिन्तियात— स्वया बिज्याहुँ विघ्नान्तकजु जिगु थासे जिगु पर्वतेतुं च्वना जि छह्मसित बाहेक याना सारा देवतापिंत निमन्त्रणा याना सःता भोये नका तपयाना च्वन । थुकथं जित अपमान याना हेपय् याःगुलिं जि नुगः मछिना तं प्याहाँ वया जिनं मारगण ब्याक्कं छ्व्या थ्व आचार्ययात बिघ्नयाके बिगागु खः ।

गणेद्योया थुलि खँ न्यना विघ्नान्तकं ओंदियानयात थथे आज्ञा जुया बिज्यात । हे ओंदियान छनं गुह्मेसिगु पर्वते च्वना वयातहे मध्याकुसे भोये यायेगु तप यायेगु मत्य । आवंलि आःछं न्ह्यागुयाःसाँ थायेया मालिकयातनिं मानेया, सःति अलेतिनि मेगु ज्याया । आः न्ह्यागुयाःसां गणेशयातनिं पूजाभाव्या अले छंगु कार्य सिद्ध जुइ । गणेशयातनं चित्त बुझेयाना विघ्नान्तक अनसंतुं अन्तर-ध्यान जुया बिज्यात । थनंलि ओंदियान आचार्यं श्री विघ्नान्तकं आज्ञा जुया थकूथें ह्यागां गणेद्योयात पूजायाना भोजन याका चेमा फवना ह्यानं वहे थासे च्वना निर्विघ्नं तप ध्यान याःगु जुल ।

ओंदियान आचार्य तपव्रत याना च्वंगु धर्मया खँ सुखावती बिज्याना च्वंह्म श्री करुणामयनं मीका बिज्याना: चितिगर्भ बोधि-सत्वयात स:ता आज्ञा दयका बिज्यात– हे चितिगर्भ बोधिसत्व छ नेपाल मण्डले वना कछपाल पर्वते तपव्रत याना च्वंह्म ओंदियानया मनोरथ पुरेयाना वा । थथे श्री करुणामयया आज्ञा न्यना चितिगर्भ बोधिसत्व सुखावती भुवनं आकाश मार्ग बिज्याना ओंदियानं तप व्रत यानाच्वंगु कछपाल पर्वते थ्यांका प्रशन्न जुया बिज्यात । थथे चितिगर्भ बोधिसत्व बिज्या:गु खना ओंदियान समाधि योगं दिना बोधिसत्वया चरण कमले प्रणाम याना बिन्तियात– छलपोल सुख: गुह्म ख: जिं ह्मसिल आज्ञा दयका बिज्याहुँ । चितिगर्भ आज्ञा जुल जि श्री करुणामयया आज्ञानुसारं छंगु मनोरथ पूर्ण याना बी धका वयाह्म चितिगर्भ बोधिसत्व ख: । थुलि आज्ञा जुइ वहे ओंदि-यानं बिन्तियात-- जि पूर्व जन्मया भाग्यें थौं छलपोल दर्शन प्राप्त जुल । जि अष्टसिद्धि कायेधका तपयाना च्वनाह्म ख: । चितिगर्भ आज्ञा जुल– हे आचार्य छंगु मनोरथ पूर्ण जुइमा । अष्ट वैतराग पूर्ण जुलकि छंगु कामना अवश्य पूर्ण जुइ ।

थुलि वर प्रशाद बियेव ओंदियानं बिन्तियात– हे चितिगर्भ आ: छलपोल न्ह्यावलें थनहे बिज्याहुँ जि म्वाना च्वँतले छलपोलया सेवायाना च्वने । ओंदियानया बिन्ति न्यना चितिगर्भ बोधिसत्वं आज्ञा जुल-- जि थनजक सदाकालं च्वने मज्यु जगत उद्धार यायेया निम्ति जिगु अंश चिह्न थन तोताथके धका थ:गु गन्ध रश्मि त्वहँते खयका: थथे आज्ञा जुल-- हे आचार्य थ्व जिगु तेज मन्धलीन जुयु स्वँते

जितु भाःपा सेवा पूजा सुनां याइ उह्मसिया कुष्टादि सर्व रोग नास जुया दिव्य देह जुइ धका आज्ञा जुयाः उह्म च्छितिगर्भ बोधिसत्व अन्तरध्यान जुया बिज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्व उखुन्हुया दिनं निसें च्छितिगर्भ बोधिसत्व यात गन्धेश्वर वैतराग धका प्रख्यान्त जुल । हानं स्वीनिह दुगु छत्र नं सहित याना योग साधना याना सिद्ध जूगुया निर्मित छत्र मङ्गलया आकार जुया च्वन । थजाःगु वैतरागे गुह्म मनुष्यं पूजा भाव व्रत धर्म सेवा याइ उह्म मनुष्य कुष्टरोग आदि सर्व रोग शान्त जुया सर्व विघ्न मद्या बोधिसम्भारं पूर्ण जुया अनुत्तर संम्यक्सम्बुद्ध पद तक लाइ । हे मैत्री बोधिसत्व ओंदियान आचार्य गन्धेश्वर वैतराग सिद्ध यानाः अननं अष्टसिद्धिया प्रभाव स्वयधकाः गोपुच्छ पर्वत पाखे स्वया वन धका श्री भगवान बुद्धं आज्ञा दयूका बिज्याःगु गन्धेश्वर वैतरागया खँ क्वचाल ।

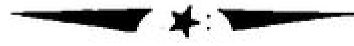
गन्धेश्वर वैतराग तीर्थ
सुन्दर नाग
च्छितिगर्भ बोधिसत्व
दान- स्वं छत्र
स्नान- सिह्लाये स्वाँ
पीठ- क्वयेना गणेद्यो
मेला- कार्तिक शुक्ल पूर्णिमा

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री गन्धेश्वर वैतराग महात्म्य समाप्त)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

विक्रमेश्वर वैतराग महात्म्य

थनंलि हानं मैत्री बोधिसत्वं श्री शाक्यसिंह भगवानयात बन्दना याना बिन्तियात-- हे भगवान बुद्ध, विक्रमेश्वरयागु खँ न्यनेगु इच्छा जुल छलपोलं कृपातया थुगु खँ आज्ञा दयका बिज्याहुँ । थथे मैत्री बोधिसत्वयागु बिन्ति न्यना भगवान बुद्धं विक्रमेश्वर वैतरागया खँ आज्ञा दयका बिज्यात ।

हे मैत्री बोधिसत्व उह्म ओंदियान आचार्य गोपुच्छ पर्वतया समीपे थ्यांका चिकीचाजाःगु पर्वते च्वना शंख पुया मन्त्रजप योग ध्यानयाना तप याःगु जुल । थुह्म ओंदियान आचार्यं जपयाना मन्त्रं शंख पुगु ध्वनि सुखावति भुवनस बिज्याना च्वंह्म श्री करुणामयनं ताया वसपोलं समाधि योगं सीका खगर्भ धयाह्म बोधिसत्वयात सःता आज्ञा जुया बिज्यात हें खगर्भ बोधिसत्व छ नेपाल मण्डले वना गोपुच्छ पर्वतया ल्यूने च्वंगु पर्वते तपस्या याना च्वंह्म ओंदियान आचार्ययात उद्धार याना वा । श्री करुणामयया आज्ञा न्यना खगर्भ बोधिसत्व सुखावती भुवनं नेपाल स्वयाः क्वहाँ बिज्याःगु जुल ।

गोपुच्छ पर्वतया लिउने च्वंगु पर्वते च्वना शंख पुया तपयाना च्वंह्म ओंदियान आचार्यं पुया च्वंगु शंखंहे खगर्भ बोधिसत्व प्याहाँ वया प्रदत्त जुया बिज्यात। उगु इलये व पर्वते गना च्वंगु सिसा-फल स्वांमा लता लहरा आदिं च्वजाया वल, स्वांतनं व्हयावल। थथे अनेकथं प्रादुर्भाव जूगु स्वया हानं थह्म पुयागु शंखं श्री खगर्भ बोधिसत्व प्याहाँ बिज्याःगु स्वया दर्शन याना-- अहो गज्याःगु भाग्य! थौं जि जन्म जुयागु सफल जुल, जिगु मनं तुनागु इच्छा पूवनीगु जुल। धका ओंदियानं खगर्भ बोधिसत्वयात अनेक प्रकारं श्रद्धां पूजा स्तोत्र याना वन्दना याना च्वन। थुगु इलय् बोधिसत्वं आज्ञा दय्का बिज्यात- हे ओंदियान आचार्य धन्य छंगु तप छंयाःगु पुण्यद्वारा अष्टसिद्धि फल लाःह्म जुल। हे आचार्य आःछ मोक्ष वने फुह्म जूसाँतवि छ मोक्ष वने मज्यूनि। छागेधाःसां थ्व नेपाल मण्डले जि प्रमुखं च्याह्म बोधिसत्वपिनिगु तेज लीन जुल। थुके जिगु तेजया अंश थनहे तोते धका थःगु तेज तग्वगु ल्वहँ छगले खय्काः हाकनं आज्ञा दय्का बिज्यात-- हे ओंदियान जिं धयाथें च्याह्म बोधिसत्वपिं थ्व नेपाल मण्डले वैतरागया रुपे लीन जुये धुंकल। आः भविष्य कालया खँ कने न्यँ।

कालान्तरे सहस्र दल पद्मे बियाःह्म श्री ज्योतिरुप स्वयम्भूयात गुगु इलय् चैत्यं तपुया गुप्त याइ। अनंलि आपालं दँ लिपा थ्व च्याह्म वैतरागया बोधिसत्वपिनिगु नां लोप जुया च्याह्मसितं महादेव लिंग धका पूजा याइ अथिंगु इलय् कलियुग प्रवेश जुयाः थुगु नेपाल मण्डले दुर्भिक्ष जुइ। वा मवया पिना--पिनागु बुया मवया

मनूतये नय् मखना हाहाकाल जुइ । थजा:गु इलय् जगतया गुरू श्री आर्यावलोकितेश्वर वसपोल कामरु कामक्ष धेगु देशे राक्षसपिनिगु कुले निर्माणकाय जुया अवतार जन्म कया बिज्याइ । उगु इलय् छनं थ्वहे नेपाल मण्डले बन्धुदत्त धयाह्म वज्राचार्य जुया जन्म जुइ । महापण्डित सिद्ध जुइ अले प्यँगु दिशासँ नां प्रख्यान्त जुइ । हानं थ्व नेपाल मण्डले विघ्न दुर्भिक्ष आदि शान्त यायेया कारणे सत्वपिनिगु कारणे छंगु शास्त्र मन्त्रया प्रभावं वसपोल श्री करुणामयया निर्माण काय श्री लोकनाथ थन नेपाले बिज्याका, वसपोलया मूर्ति दयूका देवालये स्थापना याइ वहे करुणामय दच्छिइ छक रथयात्रा याना थ्व नेपाले सुवृद्धि जुयेका जलवृष्टिनं याना: पिना-पिनागुनं बुया वइ अले वाया दुने जाकिनं अवलेहे दै । थुलि ज्या फुक्क सिधयूका वहे श्री करुणामयाया चरणे प्रवेश जुया छ जाति जरा मरनया दु:खँ मुक्त जुइ ।

थुलि आज्ञा जुया खगर्भ बोधिसत्वं आशिर्वाद बिया अनं अन्तरध्यान जुया बिज्यात । वसपोलं त्वहँते तेज खयूका थकूथाये विक्रमेश्वर वैतराग धका नामं प्रख्यान्त जुल । शँखया सलं उत्पत्ति जुया सिद्ध जूगुलिं थ्व वैतरागयात शंखाकार वैतराग नं धा, विक्रमेश्वर वैतरागनं धा । थौं कन्हे आदेश्वर धका धाइगु जुया च्वन । मैत्री बोधिसत्वयात भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्या:गु अष्ट वैतरागया खँ क्वचाल ।

शंखधारातीर्थ विक्रमेश्वर वैतराग तीर्थ

शंख नाग

खगर्भ बोधिसत्व

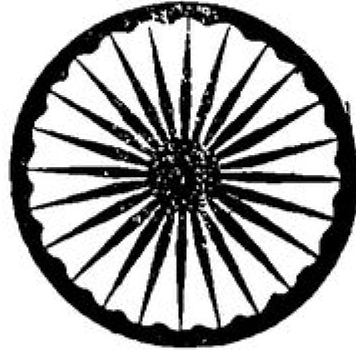
दान-- शंख

स्नान-- सां न्हूगु चा

पीठ-- चण्डी

मेला- श्रावण शुक्ल पूर्णिमा (कार्तिक लच्छिञनं खः)

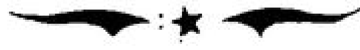
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे विक्रमेश्वर वैतराग महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

अष्ट वैतराग पुण्य वर्णन

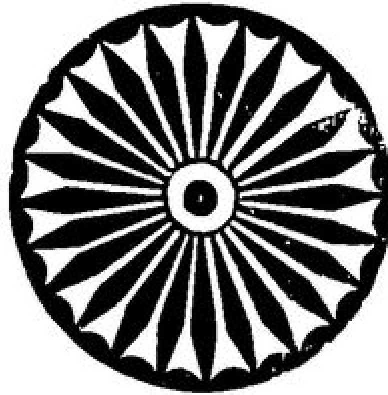
भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात हानं थथे आज्ञा जुया बिज्यात- हे मैत्रीबोधिसत्व अष्ट वैतराग तीर्थ सेवाया फल कने न्यँ। गुह्म मनुष्यं बाग्मती तीर्थे नित्य स्नान याना उपोषधे च्वना, त्रिरत्नया शरण वना, फिया चैत्य दयूकी, उह्मेसित उगु पुण्यद्वारा आत्मा शुद्ध जुया सर्व सम्पतिं पूर्ण जुया संसारे सदाकालं सुखं च्वने दै अन्तकाले सुगतिस वास लाइ। अथेहे गुह्म मनुष्यं अष्ट वैतराग तीर्थे ध्यःनं स्नानयाना सेवायाइ उह्मेसित आरुप धातु भुवने जन्मकाःवनि। गुह्म मनुष्यं कष्टिं स्नान याइ उह्म रुप्य धातु भुवने जन्म काःवनीसा थुगु अष्ट वैतराग तीर्थे गुह्म मनुष्यं साखनं स्नान याइ उह्म बियाधर भुवने जन्म जूवनि। दुदुं स्नान यागु पुण्यं चन्द्रमाया भवने जन्म जुइ। गुह्म मनुष्यं स्वांनं स्नान याइ उह्मेसिया इच्छा पूर्ण जुइ। गुह्मेसिनं तीर्थे च्वना दीप दान याइ उह्म दिव्य चक्षू जुया जन्म जुइ। गुह्मेसियां नस्वाःगु गन्धं स्नान याना धर्म याई उह्म सुगन्ध देह जुया देवलोके जन्म जुइ।

थुगु अष्ट वैतराग तीर्थे च्वना गुह्म स्याँ लुँ दान याइ उह्म-सित चतुर वर्ग फल प्राप्त जुइ । हानं वैतराग तीर्थे च्वना दुदु दान यातधाःसा आरुप्य भुवने जन्म जुइ । गुह्म मनुष्यं वैतराग तीर्थे होम याना धर्मयाइ उह्मेसित नाना दुःख कस्त मोचन जुया वनि । हानं गुह्मसियाँ तीर्थे च्वना रत्न दान याइ उह्म सर्वरत्नं पूर्ण जूगु थाये जन्म जुइ । गुह्मसियाँ तीर्थे वस्त्र दान याइ उह्म दिव्य देह जुया जन्म जुइ । नाना वाद्य थाना तीर्थ सेवा यात-धालसा दिव्य श्रोत जुया जन्म जुइ । हानं त्रिलवपुत्रं स्नान यातधालसा सदां मङ्गल जुइ । करवीर स्वांनं स्नान याना धर्म याइ उगु पुण्य द्वारा साधु जुइ । हानं उह्म मनुष्यं पुष्प फलपत्र छाया फिया चैत्य दयूका तीर्थ सेवा याइ उह्म मनुष्य रुपवान जुया देवलोके जन्म जुइ । गुह्मसियाँ तीर्थे च्वना जप स्तोत्र याना तीर्थ सेवा याइ उह्म श्री वंत जुया महाभिज्ञ जुइ । गुह्मसियाँ वैतराग तीर्थे च्वना दण्डवत याइ उह्म सकलसियाँ बन्दना याये योग्यह्म जुइ ।

थुगु कथं नेपाल मण्डले अत्यन्त पवित्र जुया च्वंगु पुण्य भूमि, हिमालयं चाहुला च्वंगु सुदर्जया भूमि उपछन्दोह पीठ प्रसिद्ध जुयाः सुखावति लोकधातु तुल्य जुया बुद्ध बोधिसत्वपिसँ अधिस्थान यानातःगु थुगु नेपाल मण्डल खः । थथिंजाःगु नेपाल मण्डले दया-च्वंगु तीर्थे स्नान यात धालसा सकल पाप नाश जुया सर्वसिद्धि फल प्राप्त जुइगु । थथेया निम्तिं सुनं मनुष्यं पाप मोचन याना शुभ फल लायेगु इच्छा याना थुगु अष्ट वैतराग तीर्थस स्नान या, फिया चैत्य दयूका पूजा या, त्रिरत्नया शरण हुँ, उपोथधे च्वँ, जप

या, होम या, देवतार्पित जल तर्पण ब्यु, गिनावने धुंकुपिंत उद्धार याना सत्गती लाकेगु कारणे अष्ट वैतराग तीर्थे जल तर्पण ब्यु, पिण्ड दान या, तीर्थ सेवा या थुगु पुण्यद्वारा त्रिमण्डल शुद्ध जुया समस्त कामना पूर्ण जुया सधर्मसाधना याइह्म जुया बोधिसम्भारं पूर्ण जुया साक्षात् बुद्ध पद तकं लाइगु फल प्राप्त जुइ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणं अष्ट वैतराग महात्म्य वर्णन नाम समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

द्वादश तीर्थ स्नान बिधि

थनंलि हानं मैत्री बोधिसत्वं ल्हाःनिपां हाजोपा श्री शाक्यसिंह भगवानयात बिन्तियात- हे भगवान हे शास्ता ! छलपोलया कृपां केशावती उत्पति जुयाः देश ग्रामादि वसोवास जूगु खँ न्यने धुन। आःहाकनं द्वादश तीर्थ थ्यागु गन गन संगम (मिले) जुया च्वन, भिनिगु तीर्थया नां छु छु जुया च्वन, गुगु मेलाये स्नान यायेगु, छुकें छुकें स्नान यायेगु, बिधि गथे गथे दया च्वन, छु छु फल दया च्वन हानं गथिं गथिंपिं नाग राजापिं वास यानाच्वन थुगु खँ सम्पूर्ण सत्व प्राणिया उपरे करुणा तया आज्ञा दय्का बिज्याहुँ धका प्रार्थना यात । थथे मैत्री बोधिसत्वं बिन्ति याःगु खँ न्यना श्री शाक्यसिंह भगवानं मैत्री बोधिसत्वया ग्वाःस्वया सकल सभा-मण्डलं तायेदय्क आज्ञा दय्का बिज्यात-

हे साधु मैत्री बोधिसत्व छिमिसं छगुचित्त याना न्यं। द्वादश तीर्थया खँ, थाये, मेला, विधान, पुण्यफल व नागराजा समेतं जिं छिमित कने । थ्व खँ गथे धाःसां ह्मापां वागमति व अमोघ फल

दायिनी संगम जुया च्वंगु तीर्थयात शोधन पुण्य तीर्थ धयातल । थ्व तीर्थे स्नान यानागु फलं दशांकुशल पाप मोचन जुयावनि । थ्व दशांकुशल पाप धयागु छु छु धाःसा प्राणाति पात धयागु छगु, अदत्तादान निगु व कामेसु मिथ्याचार स्वँगु थुलि शरीरं याइगु पाप धाइ । हाकनं मृषावाद छगु पैशुन्य निगु संभिन्न स्वँगु व पारुष्य प्यंगु थुलि वचनं याइगु पाप । हाकनं ब्यापाद छगु अबिद्या निगु मिथ्यादृष्टि स्वँगु थुलियात चित्तं याइगु पाप धाइ ।

थुलि झिता पाप गथे धकाधाःसां, प्राणाति पात धयागु बिना कारणे दायेगु, चीगु सास्ति यानाः प्राण कायेगु, हिंसादि कतःयात स्यायेगुयात प्राणाति पात धाई ॥१॥ अदत्ता दान– मेपिनिगु धन सम्पति वा छुं बस्तुत मबियेकं कायेगु, हेकाः वा खुया कायेगु पापयात अदत्तादान धका धाई ॥२॥ कामेसु मिथ्याचार- करकिया मिसा वा मिजंपिं लिसे संगम यायेगु पापयात हे कामेसु मिथ्याचार धका धाई ॥३॥ थुलि स्वता थःगुहे शरीरं याइगु ब्यवहार खः, त्वःतेमाः ।

आः हाकनं वचनं याइगु प्येता पाप, मृषावाद– धयागु मखुगु खँ ल्हायेगु वा फत्ताः खँ ल्हायेगुयात धाइ ॥१॥ पैशुन्य- करपिंत चूक जोना चुकलि यायेगु पापयात पैशुन्य धका धाइ ॥२॥ हानं संभिन्न धयागु जाना च्वंपिंत फाया बीगु पापयात संभिन्न धाई ॥३॥ ब्यापाद– मेपिंत द्रोह यानाः करपिंगु दुःख वा मभिंस्वे धका जुइगु पापयात ब्यापाद धका धाई ॥४॥

मनं याइगु स्वता पाप, वारूप्य- विनास कारणे मेपिंत नुगले स्याक्क ब्वो वियेगु याना जुइगु पापयात पारूष्य धका धाइ ॥१॥ अविद्या- कतःया ज्यूगु स्वे मफया करपिंत नास यायेत स्वयेगु वा यायेगु पापयात अविद्या धका धाई ॥२॥ मिथ्यादृष्टि- धर्म पाप धयागुहे मदु धका धर्म पाप विचा मयास्यें नास्तिक ज्ञाने च्वनेगु पापयात हे मिथ्यादृष्टि धका धाई ॥३॥

थथिंजाःगु भिता पापकर्म याये म्वायेके या निंतिं थ्व शोधन पुण्यतीर्थे गुह्म बुद्धिमानह्म मनुष्यं ह्वाफो स्वांनं नीळन्हु तक मो लहुयाः देव पितृपिंत जल तर्पण विया फिया चैत्य दयका उपोषध व्रते च्वनाः त्रिरत्नया शरण वनाः जप ध्यानादि यानाः थुगु तीर्थ याह्म ह्याउँवर्ण जुयाच्वंह्म, छ्यंले मणिरत्न दुह्म न्हेगु फणां बाँलाना च्वंह्म तक्षक नागयात अर्घ याना जल घटादि दान यानाः दुःखि याचकपिंत दान प्रदान याना तीर्थ व्रत याइ उह्म मनुष्यया चक्षु, श्रोत घ्राण, जिव्हा, काय व मन शुद्ध जुयाः सकल पाप मोचन जुया, सर्वक्लेशावर्ण मुक्त जुया बोधिसत्व महासत्व धायेका बोधि- संभारं पूर्ण जुया स्वँगु प्रकारया ज्ञान प्राप्त जुया संम्यक्सम्बुद्ध पद तकं फल प्राप्त जुइ । थनया प्रवकाल वा मेला श्रावण कृष्ण औंसि सोमवार सिंहसंक्रान्ति खुनु खः ॥१॥

थनंलि मारदायनि व बाग्मती संगम जुया च्वंगु शान्त तीर्थ । गुगु तीर्थे तुयुगु वर्णह्म फणास तच्वतं थिनाच्वंगु मणिरत्नं सुशोभित जुया च्वंह्म शिखि नाम नागराजां वासयाना च्वँच्वन । थुगु तीर्थे गुह्म बुद्धिमानह्म मानवं नीळन्हु तक धालेपति स्वाँनं स्नान

यानाः फिया चैत्य दय्का पूजायाला उपोषध ब्रते च्वना त्रिरत्नया शरण वना नागयात अर्घयाना देव, पितृपिंत जल तर्पण बिया गुताबीव आदि दान बिया खगाननया देवीयात पूजा भाव याना दुःखिपिंत शुद्धात्मां दान प्रदान याइ; उह्म मानव त्रिमण्डल शुद्ध जुया बोधिसत्वया पद लाना गुण ज्ञानं पूर्ण जुया पुण्य संभारं पूर्ण जुया निर्वाण पद प्राप्त जुइ थ्वया प्रवकाल भाद्रशुक्लपक्षे प्रतिपदा शुक्रवार कन्या संक्रान्ति ॥२॥

मणिरोहिणी व वाग्मती व पातालं थाहाँ वयाच्वंगु लः रुद्रधारा संगम जुयाः त्रिवेणी जुया च्वंगु तीर्थयात शंकर तीर्थ धाइ । थुगु तीर्थे लावँजिफो स्वांनं स्नान याये । थुगु तीर्थे च्वनाः जक स्नान दान याःसां गंगासागरे फिको स्नान दान यानासिकं अक्षय फल प्राप्त जुइ । थुगु तीर्थे च्यापु थें तुयुगु वर्णह्म, न्हेगु फणां सुशोभित जुयाः मणिरत्नया तेज दया च्वंह्म शंखपाल नागराजां वास याना च्वन। थुह्म नागयात अर्घ याना फिया चैत्य दय्का पूजाभाव यानाः त्रिरत्नया शरण, वना, उपोषधे च्वना चन्द्रमा ज्वलं दान यानाः दुःखि गरिबपिंत दानप्रदान यानाः तीर्थ सेवा याइ; उह्म मनुष्यया शुद्ध देह जुया राग, द्वेष, मोह आदिं मदया पञ्चेन्द्रिय त्याके फुह्म जुया सर्व सम्पतिं पूर्ण जुया हानं सदाकालं सतगती जन्म कयाः बोधिसम्भारं पूर्ण जुया बुद्ध जुयेगु पद तकं प्राप्त जुइ । प्रवकाल आश्विनशुक्ल द्वितीया वृहस्पतिबार तुलासंक्रान्ति ॥३॥

थनंलि वाग्मती व मञ्जरी संगम जुया च्वंगु राजतीर्थे ह्मासुह्म, न्हेगु फणां युक्तह्म मणिरत्नं सुशोभित जुया च्वंह्म सुरुप नाम नाग-

राजां वास याना च्वन । थ्व तीर्थे गुह्म मनुष्यं इता-थिता चां नी छन्हु तक स्नान याना उह्म नागयात अर्घ याना: फिया चैत्य दयूका पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना, उपोषधे च्वना लाकां कुसा, तुतां, निसला आदि दान याना जपतप यात धालसा उह्म मनुष्य शुद्ध शरीर जुया राजलक्षणं संयुक्त जुया निरोगि जुया वोधिसम्भारं पूर्ण जुया तथागत पद प्राप्त जुइ । थुगु थासे कार्तिक शुक्लपक्षे तृतीया वृश्चिक संक्रान्ति सुक्रबार खुन्हु मेला चले जुइ ॥४॥

हानं केशावती व विमलावती निगु खुसी मिलय् जुया च्वंगु थायेयात मनोरथ तीर्थ धका धाइ । थुगु तीर्थे नस्वानं ५१ नी छन्हु तक मो ल्हुया फियागु चैत्य दयूका पूजाभाव याना हानं थ्व तीर्थया न्हेगु फणां संयुक्त जुया: मणिरत्नं सुशोभित जुया च्वंह्म कुलिक नागराजायात अर्घ याना: त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रते च्वना पिण्डपात्र शिशलाकू आदि दान याना: दु:खिजनयात फुथे दानप्रदान याना जपतप ब्रते च्वंह्म उह्म मनुष्ययात मनोरथ पूर्ण जुया लिपा वोधिज्ञान प्राप्त जुइ । थनया मेला मार्गशीर्ष शुक्लपक्षे पञ्चमी धनु संक्रान्ति शनिश्चरबार खुन्हु चले जुइ ॥४॥

हाकनं केशावती, कुशुमावती, व भद्रमती संगम त्रिवेणी जुया च्वंगु निर्मल तीर्थस नी छन्हु तक कालिह स्वाँनं मो ल्हुया फिया चैत्य दयूका पूजाभाव याना हानं व तीर्थया पीतवर्ण ह्मासुह्म मणि-रत्नं संयुक्तगु फणां सुशोभित जुया च्वंह्म अपलाल नागयात अर्घ याना: देव पितृपिंत जल तर्पण विया, त्रिरत्न शरण वना, उपोषध ब्रते च्वना, धातु, वह, जाकि दान आदि दु:खिपिंत दान याना

च्वंह्मित कलह, विघ्न आदि मदया यस कीर्ति प्राप्त जूह्म जुया चतुर ब्रह्म विहारे च्वने दुह्म जुया पुण्यसम्भारं बोधिसम्भारं पूर्ण जुया अन्ते निर्वाण पद तकं प्राप्त जुइ । प्रवकाल पौषशुक्ल षष्ठि मकर संक्रान्ति आदित्यवार खुन्हु ख: ।६॥

हानं सुवर्णवती व केशावती संगम जुया च्वंगु निधान तीर्थ। थुगु तीर्थे गुह्म मनुष्यं अजु स्वाँनं नी छन्हु तक स्नान याना, चैत्य पूजा याना: उगु तीर्थयाह्म वाउँह्म मणिरत्नया फणां संयुक्त जुया च्वंह्म नन्दोपनन्द नागराजा निह्मसितं अर्घ याना: देव पितृपिंत जल तर्पण बिया त्रिरत्नया शरण वना, उपोषधे च्वना, लुं, वा दान याना याचकपिंत फुथें दान बिया च्वंह्मसित सर्व सम्पत्ति पूर्ण जुया अन्ते मोक्ष पद प्राप्त जुइ । थुगु तीर्थे माघशुक्ल सप्तमी कुम्भसंक्रान्ति आदित्यवार थ्व खुन्हु मेला चले जुइ ॥७॥

हाकनं पापनाशिनी व केशावती संगम जुया च्वंगुयात ज्ञान तीर्थ धका धाइ । थ्व तीर्थे नी छन्हु तक तुयु सितु स्नान याना चैत्य पूजा याना व तीर्थयाह्म तुयुह्म न्हेगु फणां युक्त जुया मणि-रत्नं याना बाँलाना च्वंह्म वासुकि नागयात अर्घयाना, कंसया थल (कयँ) आदि दान याना उपोषधे च्वना त्रिरत्नया शरण वना दु:खिपिं लोकपिंत दानप्रदान याना तीर्थ सेवा यात धालसा उह्म मनुष्ययात आयु वृद्धि जुया ज्ञान गुण बुद्धि युक्तह्म जुया तथागत पद यागु ज्ञान तक प्राप्त जुइ । थनया प्रवकाल फागुण शुक्लअष्ठमी मीन-संक्रान्ति शनिश्चरवार खुन्हु ख: ॥८॥

बाग्मती व केशावती संगम चिन्तामणि तीर्थ गुगु तीर्थे तुयुह्म न्हेगु मणिरत्न फणां संयुक्तह्म वरुण नागराजां बास याना च्वंगु दु। उगु तीर्थे पञ्चगन्धं नी छन्हु तक स्नान याना फिया चैत्य दयूका पूजाभाव याना व तीर्थयाह्म वरुण नागयात अर्घ बिया नवरत्नादि दानप्रदान याना दुःखिपिन्त दान बिया उपोषधे च्वना त्रिरत्न शरण वनाः तीर्थ व्रत च्वंह्म मनुष्यया मत्तिइनःगु पूर्ण जुया कथथें बोधि-सम्भारं पूर्ण जुया सम्यक्सम्बुद्ध फल प्राप्त जुइ। प्रवकाल चैत्रशुक्ल दशमी मेष संक्रान्ति शुक्रवार॥९॥

हानं बाग्मती व रत्नावती संगम जुया च्वंगु प्रमोद तीर्थ। थ्व तीर्थे पलेस्वाँनं नीछन्हु स्नान याना फिया चैत्य दयूका पूजा भाव याना व तीर्थयाह्म तुयुह्म मणिरत्नया फणां सुशोभित जुया च्वंह्म पद्म नागराजायात अर्घ याना खाता लासा आदि दान याये। दुःखिपिंतनं थह्मं दान याना उपोषध व्रते च्वना त्रिरत्नया शरण वना गुह्मसें तीर्थ सेवा याइ उह्मसित लोकं येका च्वने दे। थन बैशाख शुक्ल द्वादशी वृष संक्रान्ति वृहस्पतिवार खुन्हु प्रवकाल खः। थुखुन्हु मेला जुइ॥१०॥

हानं बाग्मती व चारुमती संगम जुया च्वंगु सुलक्षण तीर्थ खः। थ्व तीर्थे आभर्ति स्वाँनं स्नान नीछन्हु तकहे यानाः फिया चैत्य दयूका पूजाभाव याना व तीर्थे बास याना च्वंह्म तुयुगु वर्णाह्म फणाये मणिनं युक्त जुया च्वंह्म महापद्म नागराजायात अर्घ याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना आत्मा बिम्ब आदि थ्यः

कय् थले, कष्टि सिजः थले तया दानप्रदान याना दुःखिपिंत दान याना गुह्म मनुष्यं तीर्थ सेवा याइ उह्म मनुष्ययात सम्पूर्ण लक्षणं युक्त जुया अन्त्ये बुद्ध फल तक प्राप्त जुइ । थनया प्रवकाल ज्येष्ठ शुक्लपक्षे द्वादशी मिथुन संक्रान्ति बुधबार खुन्हु खः ॥११॥

वाग्मती व प्रभावति निगुलिं संगम जुया च्वंगु तीर्थयात जय तीर्थ धका धाइ । थुगु तीर्थे सर्वौषधि स्नान याना फिया चैत्य दय्का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध ब्रते च्वना लासा आदि दान याना तुयु वर्णह्म मणिरत्नं संयुक्तगु फणां सुशोभित जुया च्वंह्म श्री कान्त धयाह्म नागयात अर्घ याना दुःखिपिंत दानप्रदान गुह्मस्यां याइ उह्मसित मारगण त्याके फुह्म जुया मारजित जुया बुद्ध पदया ज्ञान प्राप्त जुइ । थथेंजाःगु तीर्थे आषाढ शुक्लपक्षे त्रयोदशी कर्कट संक्रान्ति सोमबार खुन्हु मेला जुइ ॥१२॥

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे द्वादश तीर्थ स्नान विधि वर्णन् समाप्तम्)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

द्वादश तीर्थ महात्म्य प्रारम्भ

पुण्य तीर्थया महात्म्य

थ्व नेपाल देशे नागवास दहँ जुया च्वंगु इलय् महाचीन पञ्चशीर्ष पर्वतं मञ्जुश्रीया निर्माणकाये मञ्जुदेवाचार्य बिज्याना श्री स्वयम्भू दर्शन याये धुंका नागवास दहनं दक्षिण दिशाय च्वंगु पर्वत चन्द्रहास खड्ग तथाना नागवास दहँया लः फुक पितछोया मञ्जुदेवाचार्यं शहर दय्का बिज्याःगु देशय् लोकपिसं बसोबास याना च्वसेंलि आपालं नागत मध्ये तक्षक नागं तं पिकया उखें थुखें चाः चाहुला बसोबास याना च्वंपिं लोकपिंत न्याना विष लगेयाना स्याः जुल । थुकथं लोकपिंत धसे याना स्याना जूगु पापं तक्षक नागयात महारोगं कथा ह्म बिखु फुक्क बोला वया ला कुचा कुचा कुतुं वया ह्म छ्ह्मं घाःया घाः जक जुया, वया, उकुह्म जुया ध्वगिना द्वाच्या द्वाच्यां जुया तच्वतं दुर्गन्धय नवया थुगु कथं महारोगं कःगु जुल ।

थुगु कथं महारोगं कयेका तक्षक नागं दुःख सिस्युं याना यानागु उपायेनं थ्व ल्वय मलासेंलि थःथमंतुं प्राणाति पात करकियात स्यानागु पापं थ्व महारोग कुष्ठरोग जुल धका पश्चाताप चाया तक्षक

नाग पुण्य तीर्थे वना उपोषधे च्वना त्रिरत्नया शरण वना श्री अमोघ पाश लोकेश्वरया उपवास च्वना अष्टमी ब्रत चले याना च्वंगु जुल। थथे पुण्यतीर्थे च्वनाः श्री अमोघपाश लोकेश्वरया उपोषध ब्रते च्वना त्रिरत्नया शरण वना च्वंगु पुण्यं याना छुं दँ लिपा तच्छकया महा-रोग लनावंगु जुल। तच्छक नाग ह्वापायाथें हृष्ट-पोष्ट जुया दिव्य देह जुगु खत।

थुकथं तीर्थ सेवा याना च्वच्वं छन्हुया दिने त्रिरत्न (बुद्ध धर्म व संघ) या शरण वना श्री अमोघपाश लोकेश्वरया ब्रत दना कार्तिक महिनाया मुखः अष्टमी (पशुपति महाद्योयात मुखतं पुयेकीगु दिन) स तच्छक नागराजा खुसी धिसक्वय् निभापाना च्वंगु जुल। थुगु इलय् पपु त्वाँय् त्वाँय् संका गरूड छह्म ब्वया वयाः पुण्य तीर्थे निभाः पाना च्वंह्म नागयात खंका आकाश्भाकाये भाराक दाःवन। गरूडं दायेवंहे तच्छक बिस्युंवन। गरूडं भाराभारां सना तच्छकयात भाराक पपुतिं दाया लुसि ताताः हाकःगु पञ्जां त्याप ज्वन। तच्छक ग्याना फयारारां सना गरूडया पञ्जां छुते जुया स्वायायां बिस्युवन। गरूडं भाराक दायाखतं नागयात छथु क्वात। गरूडया त्वाथं नाग-यात क्वायेवं घाः जुया हि वल अले तच्छकं गरूडयात धाल- हे पंक्षिराज गरूड, जित क्षमा याना बिज्याहुँ। जि श्री अमोघपाश लोकेश्वरयागु उपोषध ब्रत दना महारोगं लाःह्म खः। जित सास्ना यायेमते। गरूडं धाल- सास्नाला छु! छ जिगु नसाहे जुसेंलि छन्त जिं त्वःते फै मखु छन्त जिं स्याना नय्मानि। धयाकथंहे गरुडं तच्छक नागयात पपुतिं दाया पञ्जां क्वात्तुक ज्वना त्वाथं क्वाना

ला थाता याना लिकाल नागयात वेदनालाः तच्वतं हे जुल। तक्षकं क्षमा फ्वननं गरूडं क्षमा ब्युहे मब्यु। अन तं पिकया तक्षकयात क्वातु क्वात। गरूड व नागया तःधंगु ल्वापु जुल। गरूडं तं पिकया ख्वःचिथा धाःथें जाःगु पपुतिं तक्षकयात भारा भारां दायाः मिल्हया तच्वतंहे सास्ना यात। गरूडं नागयात दाःगु पपूया ख्वःदं तच्वतं फयूवया सिमाहे क्वः दल। नागयात छकः जक पपुति भाराक दाइबले फाता फाता पुला हुंकन ध्यांक ध्यांवनि। अले तक्षक ख्वायायां विस्यांवनि। हानं गरूडं लिना पञ्जां क्वातुक ज्वना त्वाथं क्वाइ। नाग फ्यार्र फ्यार्र सना गरूडया पञ्जां छुते जुइ। थुकथं गरूडं नागयात सास्ना याइ।

तःको मछि क्षमा फ्वनं क्षमा मब्युसे गरूडं स्यायेत सँसेंलि लिपा ज्वनेत वःह्म गरूडयात नागं हिक्तु हिना खुसिया लखे थुक्तु थुन। गरूडं भारा भारा मिल्हत, नागं क्वातुक हिक्तु हिना लखे थुक्तु थुना स्याहे स्यायेला धैथें याना विल। गरूडया पपु फुक्कं प्याना ब्वया वने मफया भुगुलुं च्वन। अलेला अन तक्षकं हानं हानं हिक्तु हिना लखे थुना सास्ना याना च्वन। युगु इलय् गरूडं मत्ति तलकि "थ्व तक्षकं जित स्याहे स्याइन आःगथे याये" धका तच्वतं ग्याना गरूडं नारायण लुमंका थथे प्रार्थना यात– हे नारायण! विष्णुजु जित छलपोलया वाहन खः तर थौं जित तक्षकं स्याइन हे विष्णु नारायणजु छलपोलं जित रक्षा याना प्राण बचे याना बिज्याहुँ। थवले बैकुण्ठया नारायणजुं गरूडयात दुःख जूगु खँ सीका हथा–हथासं शंख, चक्र, गदा व पद्म ज्वना क्षण मात्रं पुण्य

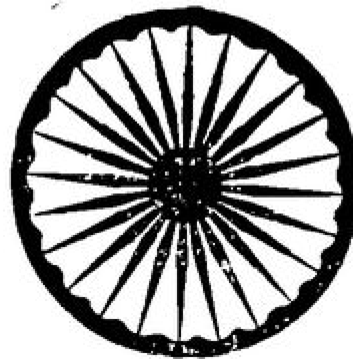
तीर्थे ध्यांकः बिज्यानाः थःह्म वाहन गरूडयात सास्ना याना तःगु स्वया नारायणं तच्वतं तं पिकया तच्चक नागराजा यात चक्रं कय्का स्याना बि धका चक्र प्रहार याये तेन । थवले तच्चक ग्याना "आः जि फुत वसपोल नारायणं जित चक्र प्रहार याइन, आः जि गथे याये जित सुनां रच्चा याइ" धका तच्चक नाग नागराजां श्री अमोघ पाश लोकेश्वर करुणामययात लुमंका- हे करुणामय हे जगतया नाथ जित नारायणजुं चक्रं प्रहारयाना स्याइन, जित प्राण रच्चा याना बिज्याहुँ धका नागं श्री करुणामय स्मरण याना प्रार्थना याःगु जुल । थबले सुखाबती भुवने बिज्याना च्वंह्म श्री करुणामयनं लोकसं दर्शन धयागु समाधि योगं सीका बिज्याना हथासं सिंह गया श्री करुणामय पुण्यतीर्थे ध्यांकः बिज्यात ।

थबले श्री करुणामय बिज्याःगु नारायणं खना तच्वतं मछाला काचा काचां श्री करुणामया चरण कमले भोपुया बिन्ति यात- हे करुणासिन्धु लोकनाथ करुणामय जितः चमा याना बिज्याहुं करुणामयनं आज्ञा जुया बिज्यात- हे नारायणजु छलपोल देवता खः थ्व गरूड धयाह्म पंचि ख थ्व तच्चक छह्म की खः। छलपोलं निह्मसितं शान्त याना बिज्याये मालं भन क्रोध याना बिज्यात थथे क्रोध याना बिज्याये मज्यु । थथे करुणामयया आज्ञा न्यना सापहे लज्जा चाया थथे बिन्ति यात- हे करुणामय छलपोलयात जिगु अङ्ग धारणा यानातय् छलपोल जिगु अङ्गे बिज्याहुँ धका श्री करुणामय यात नारायण जुं थःगु छ्वहले क्वबिया गरूड गया बिज्यात, करुणामय नारायणं क्वबिया च्वंह्म गरूडयात सिंहं क्वबित हानं

सिंहया तुनि तक्षक नाग छिन गथे धासां-- सिंहया थ्योने गरूड, गरूडया थ्योने नारायण, नारायणया थ्योने श्री करुणामय व सिंहया तुति तक्षक नागराजा । थनंलि प्यह्मेसितं क्वविया सिंह ब्वया चारुगिरी धालसां चांगु पर्वते जूवंगु जुल । थुह्म करुणामययात हरि हरि हरि हरि वाहन लोकेश्वर धका धैगु नामं प्रख्यान्त जूगु जुल ।

थौंया अद्यापि चांगु पर्वते जुगादि नवमी खुन्हु हरि हरि हरि हरि वाहन लोकेश्वरया प्रवकाल चले जुया च्वंगु दहे दनी । पुण्य तीर्थे तक्षक नाग उद्धार जुया वंगु खँ क्वचाल ।

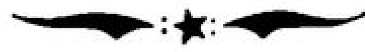
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे पुण्यतीर्थ महात्म्यसमाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सङ्घाय ॥

स्वयम्भू पुराण

शान्ततीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले सत्यदेवी मद्या तप याना बिज्याःम्ह महादेव यात कामदेवं तप भंग याना बिसेंलि महादेवया तपंचायेवं त्वसपोलया क्रोधदृष्टिं कामदेव भस्म जुया वन ।

कैलाश पर्वतया जुजु श्री महादेवयात, हिमालय पर्वत राजां थः म्ह्याये पारवती श्री महादेवयात कन्यादान बिया विवाह याना बिल । थथे पारवती विवाह याना बिज्याना पारवती सहित महादेव कैलाश भुवनस बिज्याःगु जुल । पारवतीया गणेश कुमार निम्ह पुत्रपिं जन्म जुल (थ्व खँ स्वस्थानि बाखनय् दु) । तर मचात निम्ह दय् धुंकानं महादेवं गजि धतुर नया त्वना जुया च्वन । मदं कायेका श्मशानया भस्मं बुला नागयात ज्वना क्वखाया चन्द्रमाया प्रतिमा जटाय् छुना भूत, बेताल, सीक प्रमथ गनपिं मुंका दिग-दिगंबर जुया त्रिशुल ज्वना डमरु थानाः थान-थानान्तरस नृत्य याना प्याखं हुहुँ ससले हिमालय पाखेनं प्याखँ हू जुल ।

थथे दिग-दिगंवर जुया महादेव प्याखं हूवःगु हिमालय पर्वते च्वंपिसं खंगु जुल । खँक्वोसियां- पारवतीया गथे योगु जुइ महाद्यो स्व स्व ! लज्जाहे मदुह्म धका स्वक्वो खंक्वो हाला च्वन। महाद्यो धाःसा भ्रन दिगंवर जुया लाःलाःथे ससःया दरवार क्वं क्वं हे प्याखँ हू जुल । थथे जिलाजं दिगंवर जुया प्याखँ हूवःगु हिमालय पर्वत राजा ससःअबुंनं खन ससःमामँनं । ससःअबु व ससःमाँ निह्मस्यां स्वया च्वन- स्व गन्याःह्म महाद्यो लज्जा धैगु भचाहे मदु स्व स्व ! भ्रन प्याखँ हूगु स्व ! हिमालय पाले च्वंपिं स्वँक्व सकलें लज्या चाल । महाद्यो धाःसा भ्रन यो यो थे प्याखँ हुया जुल छन्हु मखु निन्हु मखु हिं ह्निहे प्याखँ हू जुइगु ।

छन्हु पारवती ह्निमालये थः छें वन खनि । सखिपिंसँ धाल-- पारवती मयूजु छिमि भातला धाथें खःका ! पारवती-- छाये ? सखिपिं- छिमि भात महाद्यो छन्त मलोः । पारवती- छाये मलो महाद्यो जि भात ? सखिपिं- छं भात महाद्यो खँला हिं ह्नीहे थन वया प्याखँ हू वैगु । पारवती-- खैका ! सखिपिं- खैकाःऽ ? हिं ह्नीहे प्याखँ हू वैगु खँ न्यँनेला ? भूत, प्रेत, पिशाच आदि प्रमथ गनपिं सारा मुंका दोँचा गया धुँया ह्येंगुलिं हिना, किसिया छेंगुलिं न्यया विभुलिं बुला बिखु जोना क्वखया दिग--दिगंवर जुया लाःलाःथे प्याखँ हुला वैगु स्यूला छं ! पारवतीया व धाये थ्व धाये मदया मछाला लायेकुली वना माँ अबुयात वन्दना यात । माँ अबुंनं न्यंकल- छु मैंचा छिमि भातला जिपिंला सीथें मछाल स्यु ! गथे छं छुंनं मधायाला ? छिमि भाःत हिंथंहे थन वया दिग--दिगंवर

जुया प्रमथ गनपिं सहित यानाः लाःलाःथे प्याखँ हू वैगु स्यूला छं ! गथे मखा मजूह्म जुइ ससले ससलेहे प्याखँ हू वैगुका । मस्युह्म धायेगुला स्यूह्म धायेगुला ! मैंचा छं छुंनं मधयाला गय् ? पारवती थ्व खँ न्यना तच्वतं मह्माल । पारवतीया मने "याकनं ल्याहाँ वने भातयात ख्वा ख्वा त्याये" धका मत्ति तया च्वन । निभाद्यो मबीनि बलेहे पारवती कैलाशे ल्यहाँ वन । महाद्यो छें मदु । प्याहाँ वना च्वन । वलकि धाये धका मने खँ तया पारवती च्वना च्वन । गजिं कायेका महाद्यो द्वाहाँ वल । द्वाहाँ वय्वहे पारवतिं धाल-छलपोलला छु ! महाद्यो छु छु ? पारवती छू छुका ! ससले थ्यंक प्याखँ हुँ जुयेगु मखा मजूला छःपिं ? महाद्यो-- छाये जि प्याखँ हू जुया छं लज्या जुलला ? पारवती तं चाया-- छःपिंतला छुया लज्जा नया त्वना यय्यो थाये वनाः यो योथे जुयाः छु ससलेनं प्याखँ हू जुयेगुला ! जिमि माँ अबुया गुलि वेइज्जत जुल, जुलि लज्जा; छःपिनि धका छुनि छु । महाद्योनं पारवतीया खँ न्यना तंम्वय्काये जि प्याखँ हुया छिमि माँ अबुयात छुया लज्जा चाये माःगु दु ? न छं लज्जा चाये माःगु ! पारवती-- छःपिसँ अम्थे धया विज्याये ज्युलाः ! महाद्यो- अज छं नं जित हेला यानागु ! ज्ञान ब्यू वयागु ! का छनं जितः म्वाः का हुँ जिगु छें प्याहुँ ! धका पारवतीयात चानेहे पितना हल ।

भातं पितिंका पारवतीया अथे याये थथे याये धैगु हे मन्त दुःख जुल । थःछें वनेधाःसा लज्जा मखा मजु ह्म सिया कला बल धका

धाइ । कैलाशे वने धाःसां भातं दाइ गन वने गन वने जुया चान्हे शान्ततीर्थे वना च्वंच्वन । कन्हे खुन्हु सुथे जुइवं तीर्थे मोल्हुया फिया चैत्य दयुकाः पूजा भाव याना त्रिरत्नया शरण वना श्री करुणामय अमोघपाश लोकेश्वरया उपोषधे (अष्टमी व्रते) च्वना ह्नी ह्निं श्री गुह्येश्वरी देवीया सेवा याना च्वंच्वन । छन्हु श्री गुह्येश्वरी प्रशन्न जुया पारवतीयात सुनानं मखंक गुप्त यानाः रक्षा याना तैतल । थुगु कथं पारवतीं शान्ततीर्थे स्नान यानाः फिया चैत्य दयुका पूजा याना उपोषधे च्वनाः श्री गुह्येश्वरी देवीयात पूजाभावं व्रतयाना च्वंच्वगु जुल ।

महाद्योया गुबले पारवती लुमन अबले वं मखन उखें थुखें माल मलु । ससले वनानं स्वः वननं मलू याने दहे मदु । गुलि स्वयां हिकमिक दंक माःजुलनं पारवतीयात गनं लुइके मफया महाद्योया नुगः मछिंकाः ख्वहे ख्वल । गणेद्योयानं थः माँ मदुगुलिं उखें थुखें माः जुल मदु । महाद्योनं थः प्रमथ गणतयत् मायेके छ्वत तर लुइकेहे मफु । थुकथं महाद्योनं फुक्क भुवनपति माःलनं खंके मफया, थौं कन्हे शंखमो धयागु वाग्मती सिथय् महाद्यो तपस्या च्वंवन । माः पिसं मालां च्वन तिनि । अनंलि महाद्यो तपस्या च्वंगु तःदं दस्येंलि थुगु पृथ्वी तज्याना सप्त पातालं निसें लः थाहाँ वया शंकर तीर्थे मिले जूवल । अकें उगु तीर्थया लःधाःयात रुद्र धारा धका नां च्वन । थौं तकं त्रिवेणि जुया उगु शंकर तीर्थ नां तीर्थ जुया च्वंगु जुल ।

महाद्योनं तपस्या याःगु खुला दसेंलि श्रीह्येश्वरी देवी प्रशन्न जुया पारवती माला जूपिं प्रमथ गण तय्‌त शान्त तीर्थे नस्त छारगिं उला क्षण मात्रयात दर्शण ब्यूगु जुल । थवले प्रमथगण तय्‌सं पारवती पुलुक्क छक खना हानं मखँसेंलि इमिं थःथवे सःलः जुल हे पासापिं पारवती पक्काँनं थन दु । आः व भीसं पिकाये फै मखु धेगु खँ ल्हाना हथा-पथासं महाद्योयाथाये वना थथे बिन्ति याःवन ।- हे महादेव! हे प्रभु !! जिमिसं पारवती दर्शन याना वय्‌ धुन अवश्य शान्त तीर्थे तप याना बिज्याना च्वंगु दु । छलपोल बिज्याना स्वः बिज्याहुँ । थथे प्रमथ गण तय्‌सं बिन्ति यागु खँ न्यना तपयाना च्वंह्म महाद्यो जप मालाहे बाँछ्या काचा काचां शान्त तीर्थे वन । तर अपसोच पारवती मखं महाद्योनं न्यन-- हे प्रमथ गणपिं पारवती ग्व ? गणतय्‌सं धाल- हे जगदिश्वर थन शान्त तीर्थेहे खनागु खः ! महाद्योनं ग्वलेसा ग्व ? धाधां उखें थुखें माःजुल पारवतीयात गनंहे खंके मफु ।

थबले महाद्योनं ध्यान याना बिज्याना बिचाः याना बिज्यात "अवस्येनं श्री गुह्येश्वरी देवी वसपोलं मखंक तया बिज्यात जुइ" धका ज्ञानं सीका " आः जिं श्री गुह्येश्वरी देवीया सेवा मयासें पारवती लुइके फैमखुत" धका महाद्योनं श्री गुह्येश्वरी देवीया शरण वना बिलाप याना थुगुकथं स्तोत्र याना बिन्ति यात- हे जननी जगदिश्वरी जि छलपोल याके शरण वया, जि पारवती तना तच्वतं

दुःख जुया मालाजुयागु थौं कन्हे खुदँ दय्धुंकल थौं तक्कं लुइके मफुनि । हे जननी, पारवती छक ल्वीका बी माल । धका मिखा निपासँ ख्वबि वय्का महाद्योनं बिलाप याना श्री गुह्यश्वरी देवीयात पूजाभाव याःगु जुल ।

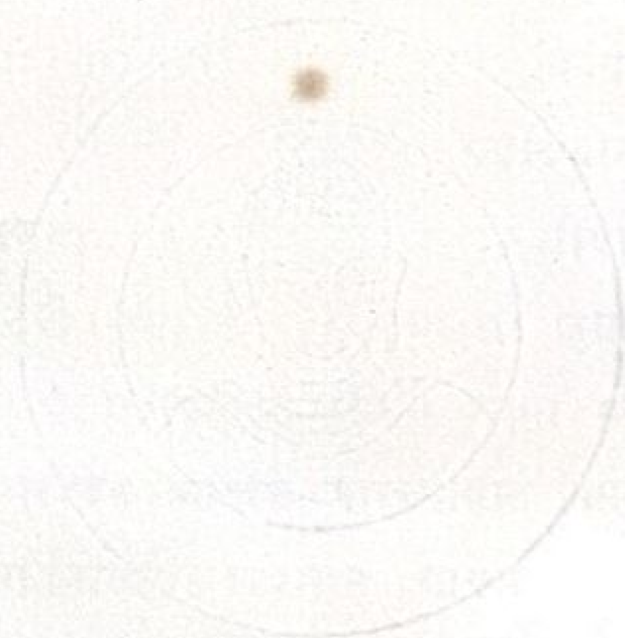
थथे महाद्‌योया पूजाभावं श्री गुह्येश्वी देवी प्रशन्न जुया महाद्‌योयात दर्शन ब्यूगु जुल । गुकथं क्यन धाःसां जव पत्ति द्वःछि ल्हाते द्वछिह्म महाद्‌यो तयाः, खवगु द्वःछि ल्हाःते द्वःछिह्म पारवती तया विश्वरुप जुया श्री गुह्येश्वरीं महाद्‌योयात दर्शन बिया बिज्याःगु जुल । श्री गुह्येश्वरीं आज्ञा जुया बिज्यात– हे महादेव छंह्म पारवती गुह्म खः कया यंकि । महाद्‌योनं थःह्म पारवती उह्म थुह्म धाये मफया महाद्‌योनं श्री गुह्येश्वरीयात बिन्तियात-- हे खगानना नैरात्मा देवी छलपोलं गुह्म प्रशन्न जुया बिया बिज्यात उह्म जिं काये । थथे महाद्‌योया बिन्ति न्यना श्री गुह्येश्वरी देवीं आज्ञा जुल । हे महादेव आवंलि पारवतीयात अपमान याये मखुसा जक बी । महाद्योनं सत्यनं अपमान यायेमखु धका सत्य वाचा याःगु जुल । थथे महाद्योनं सत्यवाचा यासेंलि श्री नैरात्मा गुह्येश्वरी देवीं द्वःलछिह्म महाद्‌यो द्वःलछिह्म पारवतीनं अन्तर याना पारवतीयात ल्हाःज्वना महाद्‌योयात लःल्हानाः थथे आज्ञा जुया बिज्यात– हे महेश्वर छं मिसा पारवती थ्व खः यंकि । पारवतीं महाद्‌योयात पालि भोपुया व न्हेमा फ्वन । अनंलि महाद्‌यो पारवती मिलय्

थुया श्रीगुह्येश्वरी देवीयात वन्दया याना कैलाशेतु ल्याहां वंगु जुल ।

अबलेसं निसें महाद्योयात उमामहेश्वर धका नामं प्रख्यान्त जूगु जुल । शान्त तीर्थे पारवती देवी श्री करुणामयया व्रत दना उद्धार जूगु खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे शान्त तीर्थ महात्म्य समाप्तम्)

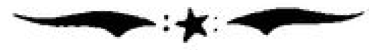

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो सघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

शंकर तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले पाञ्चाल धयागु नगरे गोपाल धयाह्म साजवा व्यह्मु छह्म दया च्वन । छन्हुया दिने उह्म गोपाल ह्निथँ थें गुइँ सा जःवना च्वंबले व गुइँ धुँ छह्म वया सात फुक्क ग्याना त्रिच्चा दनाः भःभःन्हुया बिस्युंवन । सा जवाःया सात गन वनथें धका माःजुया च्वंबले व गुइँ तिसि यकोसया च्वंगु खना तिसिनिं खानाः नय् धका तिसिमाये गया तिसि नया च्वंबले थः नया च्वनागु तिसिमाय् स्वया उगु सिमाये सया च्वंगु तिसि बांलाःथें च्वना थुगु सिमां उगु सिमाये वना तिसि खानाः नःवन । ह्यानं अन नैच्वनागु स्वया मेगु बांला ताल उखेहे वन । थुकथं सिमा ह्विलाः वना च्वंह्म दैव संजोगं सा जवा च्वना च्वंगु सिमा कच्चा त्वधुला सिमां कुतुं वया क्वसं च्वंगु ज्वले कुतुंवन ।

वः ज्वः गथे च्वं धाःसां तसकं तज्जा जुया भ्यात्नाःनं जाना च्वंगु व आपालं प्या आदि न्याये यःपिं कीत दयाच्वंगु थजाःगु गाले साजवा गोपाल कुतुं वनाः थाहां वयेमफया भ्यात्नाले कुतं वना बुत्तु ब्रुयेका ह्म

छह्म प्या आदि की तसें न्याका महाकष्ट जुयेका साजवा थथे ततःसकं हालाच्वनकि "जि फुत जि फुत आः गथे याये जि सीन जितः सुनां रक्षा याःवइ ? हा हा देव !" तच्वतं करुणा चायापुगु सलं हाला च्वन ।

थथे अगाःधे कुतुवनाः प्यन्हु खुन्हु वहें गुई नसा माःवया च्वंह्म धर्मकुवर धयाह्म माकःनं गोपाल करुणा सलं हाला च्वंगु ताया माकःलं थथे मत्ति तल– "थ्व गाले अवश्य मनू कुतु वना च्वन। थ्वयात जिं अगाधं थकया बी ! तर जिं थ्वयात क्वबि फैला मफेला " धका वं ह्लापां तःग्वगु ल्वहँ छगःनिं क्वविया स्वत। अले व माकः अगाःधे क्वहाँ वना सा जवायात क्वबिया गालं थतहया सिमा क्वय् दिकल । व धर्मकुवर माकःया भुइचःतिहे हाल वयात क्वछ्यूगुलिं । तसकं ह्म न्यलाः स्यानु चाया सिमा क्वय् ग्वतुला मिखा पुलु पुलु कनाः बुलुहुँ माकःनं मनू भाषां धाल– हे मानव ! अगाधं छन्त मफु मफु थत हयागुलिं जितः तसकं स्यानुल उकें जि भतीचा भ्कासुफिं छनं भतीचा भ्कासुफ्यु धका धया माकः गोतुल, गोपाल अथेंहें च्वंच्वन ।

तर भ्कासु फिना च्वंह्म माकःया ह्म न्योगुलिं याना: न्ह्यो वल । थुथायेलाक व सा जवानं थथे मत्ति लुइकल "जि प्येन्हु प्येन्हु दय् धुंकल आतक छुं नय् खँगु मवुनि उकें जि तागत मदया सनेहे मफय् धुंकल आः जि गथे याना छें वने ! आःवले थन छुं ला भचा नय् दःसाला भचासां तागत दै अले छें वनेफै, माःगु यायेफै तर ला धाःसा गन काःवने" धका मत्ति तया च्वंह्म गोपालं

थ:त अगाधं शकाःह्म माकःयात स्वया "थ्व हे माकःयात स्याना ला नयद्ःसाला जि वल्लाह्म जुइ अले छें वने" धयागु कुबिचार याना अनहे च्वंगु तग्वःगु ल्वहँ ल्होना यांकया मिखा तिसिना माकःयात कयकूगु जुल ।

तर सा जवाःनं कयकूगु ल्वहँतं धर्मकुवर माकःयात मलासें तिंन्हुया नं न्यायथे घारांक मेथाये न्याःवन उथाये हे च्वना च्वंह्म माक व सलं याना भसंग न्ह्यलं चाल । छु सःवःगु धका चाकःलिं मिखा ब्वया स्वःबले गोपालया ख्वाः खिउँका नुगःदयः नापं थर थर खाका सुंक च्वना च्वंगु खन । माकलं न्यन– हे सा जवा ! घारांक छु सःवःगु ? छ ग्याये मते खःथे धा छु सःवःगु !? अपराधि महापापि सा जवानं सः खा खा तुका बिन्ति यात–

हे माक ! छलपोलं जित च्वेमा याना बिज्याहुँ जि अज्ञानि, मस्युसें यायेलात । जि नय् मखंगु प्यन्हु दय् धुंकल उकें नय् पित्याःगुलिं याना छःपिंत स्यानाः ला नयाः बल्लाकाः तिनि छें वने धका मत्तिइ तयाः जिं छःपिंत स्यायेत ल्वहँतं कयकागु खः तर छःपिंत मलासे तिंन्हुया मेथाये कया थ्व सः वःगु खः हे माकः ! थ्व जिगु अपराध च्वेमा याना बिज्याहुँ । थथे गुण मस्यूह्म बेगुणिया खँ न्यना माकःनं धाल–

अहो आश्चार्य थ्व संसारे मानव जुयानं थथेंजाःगु पाप कर्म यायेत्यन ! थःत प्राण बचेयाना ब्पूह्म सितहे छं स्यानाः ला नयगु मत्तिइ तया ल्वहँतं कयका स्याये त्यन, हे मानव छ अपराधि खःसां

छन्त जिं धाये, थ्व पापं छं तच्वतंहे दुःखसिया च्वने मालियो हे साजवा छंगु पाप ल्हंकेगु उपायें जिं कने मन तया न्यों-

नेपाल मण्डले फिंनिगु तीर्थ दु व द्वादशतीर्थे वना स्नान याना फियागु चैत्य दय्‌का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना तीर्थ ब्रतय्‌च्वं । थथे तीर्थ सेवा मयायेकं छंगु पाप ल्हनी मखु, हे मानव आ छ थःगु छें ल्याहाँ हुँ ।

थथे व धर्मकुवरया खं याना गोपालया नुगः नाल, तच्वतं हे करुणा चायापुक मिखाँ ख्वोबि स्वः स्वः वय्‌का, सः खा खा तुका माक-यात बिन्ति यात- हे माकःरुपि धर्मात्मा, जि तच्वतं दुर्बल नय्‌मखँगु हे प्यन्हु मछि दय्‌धुंकल उकें जि...जि पला छीगुतकं सामर्थ मदु जि छें ल्याहाँ वने फैमखु धका बिन्तियात । थथे साजवाया बिन्ति न्यना व माकःया करुणा वना गुइं च्वंगु सिसा-बुसा खाना हया प्वाः जायेक नकल। हाकनं माकःनं हे गोपालयात लुकुं छिया पाञ्चाल नगरया लँपुइ तय्‌ हया धर्मकुवर माकः गुइं तुं ल्याहाँ वन ।

उखे गोपालया छें वया कायेपिसँ थः अबु साजःवंह्म छें ल्याहाँ मवःगुलिं माः जुया च्वंगु जुया च्वन । उखुन्हुनं ह्मिगः ह्मिगःथें थाये हिला अबु माःजुपिं कायेपिसँ अबु मफू मफु लय्‌ वया च्वंगु खना कायेपिसं बिचाः याना छें च्वनायंकल । अनंलि छें अबुयात नकाः त्वंका बिचाः यानाः ह्वापायाथें हे सुख पुर्वकं च्वना च्वंगु जुल ।

तर दछि दत्या दसैंलि गोपालया ह्लापा थःत प्राण बचेयाना थ्यूह्म माकःयात ल्वहँतं कय्कुगु पाःपंयाना ह्म छह्म कुष्ठ रोगं थिल। कुष्ठ रोग, लिपा तच्व जुया ल्हाः तुतिया पचिं हे ध्वगिनाः कुतुं वल । ह्म छह्म द्वाच्या द्वाच्यां जुइक पाके जुया ह्वि, ह्वि स्वालां वया गोपालयात तच्वतं कष्ट जुल । थुकथं ल्वय् तच्व जुया या-याःगु वासलं मथिया दुर्गन्ध नवया छें जक हे मखु जःलाखःलापिं हे च्वने मफत । थुकथं ल्वय् तच्वया नवया च्वनां च्वने मफया जहानपिं सकलें व खनाः कुचाया छेंगा जहानपिसँ वयात छेंनं पित-हया पीगंया फलेचाये वांछ्य् हल ।

थुगु इलय् व लं जुइपिं लँजुवात पीठे देइके वनेत वनी तर व कुष्ठ रोगं कया च्वंह्म साजवायात खनाः सकलें घच्चायाः मस्वसे वनि । व नवःगुला लय्ँ नापं जुइ मजिल । दे छगुलिं धयाथें नवल । अथे जुगुलिं अन पीठे देइके वनीपिं सकलें मुन व देया जुजुयाथाये वना बिन्ति याःवन- हे महाराजा ! पीठे महारोगि छह्म वाये हया तःगुलिं लय्ँ हे जुइ मजीक नवयाः दे छगुलिं नवया च्वनेहे मजिल । व ल्वगिला ह्म छह्म ध्वगिना ह्वि ह्वि स्वालां प्याहाँ वया च्वंह्म लुममं हे घच्चाना वः । महाराज ! ध्वइत थन तया तःसाला मे-मेपिंतनं ल्वय् सरे जुइका । हे महाराज ध्वयात देसं पिने वांछ्य् यंके माल ।

थुकथं प्रजालोकपिं सकलें वया बिन्ति याःवगु खँ न्यना जुजुं मन्त्रीपिंत सःता- दुतपिसं क्वबियेका व कुष्ट रोगियात गुइं वांछये

थंकि धका जुजुं आज्ञा बियाव्छत । जुजुया आज्ञानुसारं दुतपिंत उह्म साजवा गोपाल महारोगियात वाकेव्छत ।

उह्म साजवा महारोगी गुईं च्वना नयगु नय् मखना माय् माय्याना वना बय्ँ च्वंगु घाय्ँ नया च्वन । लः त्वने मखना तच्वतं कस्त नया च्वन । थुकथं व कुष्टरोगं पिदित जुयेका गुईं गोपाल याकःचा दुःख सिया च्वन ।

छन्हुया दिने व गुईं मेगुहे देयाह्म जुजु शिकार ह्मितः वःबले तच्वतं ध्वगी नवःगु चाया, थन छु नवया च्वंगु धका दुतपिंत मायेका स्वःबले वहे महारोगियात खना दुतपिसं जुजुयात विन्तियात- हे महाराज हुँकन महारोगि छह्म वांव्छया तःह्म नवगु ।

इमिगु खँ न्यना जुजु थःहे वना महारोगियात स्वया न्यन हे महारोगि छ सु ? छंगु छेँ गन, थजाःगु गुईं सुनां तयूहल ? महारोगिं धाल- हे महाराजा ! छु याये जि महा पापि जूगुलिं थथिंगु कुष्टरोगं कया दुर्गन्ध नवःगुलिं सकलयात जिगु कारणं दुःख जूगुलि जित थुगु गुईं वांव्छयूहःगु खः । जिं धःत प्राण बचे याना ब्यूह्म माकः छह्मसित जिं स्यानाः ला नयतेना, हे महाराज थ्वहे पापं जित थजाःकथं दुःख सिया च्वनेमाःगु धका स्वस्वंहे धयाच्वन- आः जिगु दुःख फुकेगु लँ केना बिज्याहुँ महाराजा छु याःसा जिगु दुःख लनि ।

महारोगि साजवाया खँ न्यना जुजुं आज्ञा जुल- जिं छंगु ल्वय् लायूके फइमखु । थुलि धायेव हे वया माकलं धाःगु खँ भवास्

लुमंन अले वं जुजुयात बिन्ति यात- हे महाराजा छःपिसं जितः उद्धार याना बिज्याये फु ! गुकथं धाःसां, जिगु पाप व थ्व ल्वय् ह्नंका थ्वयेन विनां द्वादश तीर्थ सेवा मयाकं थ्व पापं मुक्त जुइ मखु । लाइमखु थ्वयेया निम्ति जित द्वादश तीर्थे तयांका बिज्याहु ! धका बिन्ति यासेंलि जुजु थः दुतत निह्मसित व ज्या थ्वया थ्वहत ।

जुजुया आज्ञा कथं दुतपिसं महारोगियात क्वबिया शंकर तीर्थे तय् हःगु जुल । थनंलि गोपालं अन च्वना थह्म फुथे ह्निं ह्निं मोल्हुया फिया चैत्य दयका त्रिरत्नया शरण वना तीर्थ सेवा याना च्वन । दच्छि दत्या लिपा गोपालया चित्त शुद्ध जुया धर्म चित्तोत्पति जुया वल । शंकर तीर्थ सेवा याना च्वंगु पुण्यंयाना साजवाया व ल्वय् लाना वना च्वन थुकथं ह्निं ह्निं तीर्थस मोल्हुयाः त्रिरत्न शरण वनाः उपोषधे च्वनीह्म जुया वल थथे यानाः व शंकर तीर्थे च्वना थुकथं धर्म याना च्वँसेंलि वयात व पुण्यं महारोगि ह्निया ह्निथं लाना व वं फ्रिनिदँ दसेंलि उह्म गोपालया सुचुक्कहे फुक्क कुष्टरोग लाना दिव्य देह (शरीर) जुल ।

थनंलि थःछेँस च्वंपिं काये, म्ह्याये, जाहानपिं लुमनाः तीर्थ थःगु छें वने धका गोपाल शंकर तीर्थ पाञ्चाल दे स्वयाः वंगु जुल । थनंलि थःगु छें गोपाल थ्यंका जाहान परिवारपिनिगु स्वाः स्वयाः थथे धाल-- हे जिगु काये, म्ह्यायेपिं जहानपिं मकस्यां कुशल जु मखुला ! वयागु खँ न्यना छेँ च्वंपिं सकलें आतां । लिपा कायेपिसँ न्यन-- छ सु गनं वयाह्म ? गोपाल-- हे पुनापिं जि छिमि अबु खः । छु छिमिसँ जितः ह्ममसिलला ! वया काये म्ह्यायेपिं पत्या मजुया

थथे धाल-- छ जिमि अबु मखु छ सु खः, जिमित हेका छु खँ ल्हाः वयागु ? जिमि बौ ला कुष्टरोगं कया गुईं वांछया थकूगुहे थनि भिंनिदँ दय्धुंकल सी धुंकल जुइ, जिमित छं थः जान नाला हेक वय्म्वाः का छेँ च्योँहुं । थथे जानपिसँ धाःगु खँ न्यना गोपालं धाल-- हे पुतापिं छिमि बौ जिहे खः, जिं हेका खँ ल्हानागु मखु जिगु खँला न्यँ धका काय्पिंत थःगु खँ कन ।

जितः गुईं वांछया तल । अन जिं तच्वतंहे दुःख सिया च्वंच्वना । जि मसिईं । जिगु पापं याना जिं कष्ट जक नया च्वने माल । तर छन्हु, मेगुहे देयाह्म शिकार ह्मितःवःह्म जुजुं जितः खन । जि लिसे खँ ल्हाये धुंका लिपा जितः शंकर तीर्थे तय्के छ्वत । जि वहे शंकर तीर्थे च्वना ह्निथं मोल्हुया त्रिरत्नया शरण वना तीर्थ ब्रत याना च्वना । उकथं जिं तीर्थ ब्रत याना च्वनागु पुण्य द्वारा अन तीर्थ सेवा याना च्वनागु भिंनिदँ दसेंलि जितः जुया च्वंगु कुष्टरोग शान्त जुया वन । हे पुतापिं जिगु खँयात अथेनं पत्या मजूसा शंकर तीर्थे ह्निथं मोल्हु वैपिं सकल सियाँ जितः ह्मस्यु अन वनाः न्यां वने नु । वया जहानपिसँ वयात अथेनं पत्या याये मफया वया जहानपिं सकलें शंकर तीर्थे वना अन मोल्हु वया च्वंपिंके न्यन । मोल्हु वःपिसँनं गोपालया तीर्थ सेवा याना कुष्टरोग लाःगु क्याक्कँ खँ कन ।

अमिसँनं वहे खँ कनेव काये म्ह्याये सकल जहानपिं तच्वतं लय्तायां थ, अबुया तुति भपुया थथे धाल- जिमिसँ छलपोलयात ह्मसीके मफुत धन्य जिमि बा छेँ बिज्याहुँ नु धका धाय्व गोपालं

धाल हे जहानपिं जिगु खँ न्यं ! गथे धालसाँ पाप पुण्यया प्रभावं प्रत्यक्ष जिं खने धुन गुगु शंकर तीर्थे मोल्हुया फिया चैत्य दय्का उपोषधे च्वना त्रिरत्नया शरण वना तीर्थ सेवा यानागु पुण्य द्वारा जिगु ल्वय् लन ।

जि महारोगं मुक्त जुया दिव्य देह जूसाँ सदाँ म्वाना च्वने दुगु मखु । अाः जि थ्व हे शंकर तीर्थे मसीतलें थ्वहे तीर्थे वास याना तीर्थ सेवा याना च्वने जि छेँ वय् मखुत छिपिं जक छेँ ल्याहाँ हुँ धका जहानपिं जक लित छ्वल अले गोपाल शंकर तीर्थे च्वना ह्निथं स्नान याना मोल्हुया चैत्य दय्का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वना थुकथं तीर्थ सेवा यायां अन्तये व सिनाः सुखावति भुवने जन्म काःवंगु जुल ।

थथे महा पापि महारोगं कःह्म गोपाल साजवा उद्धार जुया वंगु खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे शंकर तीर्थमहात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

राज तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले बन्धुमति धयागु नगरे आपालं धन सम्पति पूर्ण जुया च्वंह्म कर्ण धयाह्म महाजन छह्म दया च्वन । थुह्म महाजनया वर्ण लक्ष्मी धयाह्म महाजननी दया च्वन । तर अमि मस्त छह्महे मदु । निसन्तान । उकिं सन्तान कामनां अनेक व्रत दना धर्म याना जुल । दैव संजोग, वर्णलक्ष्मीया गर्भ दया वःगु जुल ।

महाजननीया गर्भला दत तर प्वाथे दसांनिसें कर्ण महाजनया ह्नि-ह्निं छिया धयाथें सम्पति पाःजुया वना च्वन । ह्नानं व्यापार याना याना थासे थ्याना च्वन । थुकथं ह्नी ह्निं थ्याजक थ्याथ्यां काये मानिगु धेवा ह्मयानं ब्यू मदया कर्ण महाजनया थःहे वना व्यापार याःवनेगु मत्तिइ तल । वया छें सम्पति फुनां वना च्वन । गुलिं खुया यंकल गुलिं हेका यंकल छें हे खर्च याये माल ।

अले महाजनं थः कला लिसे खँ ल्हात- हे प्रीय ! छंगु गर्भ धाःसा बधे जुजु वल तर सम्पति धाःसा छिया छिथं घते जुया वना च्वन । आःजि छुयाये बिना धन मदयकं जि छिमित गुकथं

लहि ! भ्कन छं मचा बुलकिला मचा बू व्यांके माली हानं मचा जंको या, व्रतवन्ध या, तःधिकः जुइ ईहिपा याना ब्यु अने कथं खर्च याये मानि अकें छें जक ध्वंचवनां गनं धेवा वइ ? थुकिया लागि आः जि रत्नाकर वने छन्त खर्चनं जिं ब्छया हया च्वने । हे प्रीय ! छ हत्थाये चाये मते छं इलय् ब्यलय् नया त्वना छें बिचाः याना च्वँ धका थुकथं कलायात चित्त बुभे याना बंजा तयृ सुचं बिल ।

अनंलि भिंगु दिन शुभ ब्यलाये सगं कया बणिजालपिं सकलें मुना कर्ण शार्थवाह महासागरया रत्नाकर व्यपार वने धका बन्धुमति नगरं प्याहाँ वल । देश, ग्राम, राष्ट्र, राजधानि, गुँ, पर्वतआदि निगम थाये थासे ब्यापार यायां वना च्वन । महाजनयात ब्यापारे थाःयाःथे मज्यु थ्याजक थ्यात । थथे ब्यापारे थ्याजक थ्याःगुलिं छें खर्च भचाहे ब्छया हय् मफत ।

बन्धुमति नगरे महाजननी वर्णलक्ष्मीया महाजन व्यपार वँसेंलि छें दुथे फुथे नयाः च्वना च्वन । गर्भधाःसा ह्निया ह्निथें बधे जुया वल कथथें च्याला गुला दसेंलि गर्भे च्वंह्म मचा लां दना भ्किला पूर्ण जुसेंलि छन्हुया दिने वर्णलक्ष्मीया सुतिकाया बेथा जुया गर्भ पट्टन जुल, कायेमचाहे बुल । तर व मचा गजाःह्म धाःसां ह्मया वर्णहे ह्वाकुसे ह्यंग्वाःथें च्वंह्म, ह्वाये फ्याफःह्म, भ्ये मिखाथें थ्याउँसे गुलि गुलिचिंगु जुया तेफुचानं क्वलाछि प्रमानं प्याहां वया च्वंह्म, सँनं ततःपुह्म वानं प्वाथंनिसें दुह्म वानं ततःपु जुया ह्वानं ह्वाः तुति

दर्वि चिचीहाक जुया ग्वाथ्या-माथ्या स्वथ्या बाग:चाह्म थुकथं भिंच्याता दोर्ष युक्त जुया च्वंह्म अलक्षणाह्म मचा बुल ।

थुजोह्म काये मचा जन्म जुया खुन्हु दुखुन्हु आका भाकाये वान्हे वर्णलक्ष्मीया छें मिंनल । चिच्चाये दना हाल स्वा:या ज:ला ख:ला सकस्यांनं छें मिंन:गु खन । देछिं भयाथें वया मि स्यायेत वल, स्यायेत सन तर ल: लुलिसे भन च्याना वल वर्णलक्ष्मी मचा जोना: प्याहाँ वल । वर्णलक्ष्मी थ:गु छें ठ्व:गु स्वया तत:सलँ जिगु छें, जिगु तिसा जिगु सम्पति धका हाहाँ ख्वया च्वन । सारा फुक्क मनूत इपां थिपां मद्यूक ल: हहँ लुया च्वन तर मि च्यानां च्वन सुनांहे स्याये मफु । वर्णलक्ष्मीया सम्पति छें सुधांतं नौ जुया वन । अनंलि व अलक्षना:ह्म कायेमचा जोना वर्णलक्ष्मी छेलिइसं च्वना बछि परसि मचायात लाना बछिं फाया वयाकें थ्वयाकें मद्यूक फ्वना कया: अति कष्टं जीविका चले यानां च्वन ।

महाजननी वर्णलक्ष्मी आ: फ्वगिं जुल । उखें थुखें वना उगु थुगु मद्यूक ज्याया: जुइ माल । थुकथं दु:ख सिया: वं थ: कायेयात पालन पोषन याना च्वन । वर्णलक्ष्मीयात थवले सकलसियां हेलायात तर न्ह्याह्मेसियां न्ह्याग्गुधा:सां थ:गु मन धिर्जयाना स:याना: करपिंथाये भ्वातिं जुया ज्यायाना: नया च्वन । थुकथं दु:ख सिस्यु वर्णलक्ष्मीया काये अलच्छिनाह्म च्यादँ दत ।

थवले व मचा त:धिक जुया व:साँ मांह्मसित भं दु:ख जुल । वर्णलक्ष्मी गन गन ज्या वन अन अन, गन गन फ्वं वन अन अन

सुधांतं कुलच्छन जुया वल । मचायात नके त्वंकेत बिया ह:गु छें सुद्धान्तं त्वापु जुया वल । थुकथं वना वना थासे कुलच्छन जुसेंलि सुनानं इमित ज्यानं मबिल फोनेनं मबिल झन हक्का: वोयिया हइगु जुल ।

छें नयूगु अन्न छग:हे मदु, ज्या मा:वनं सुनां ज्या मब्यु मांनं कायेनं थ्यां लात । थुकथं मामं दु:ख स्यूगु कायं स्वय् मफया मांयात थथे धाल- य: मां ! छ छें हे च्वना च्वँ जि नगरे वना: चा:हिला फवना हय् नयूगु बस्तुत ज्वना वय् जित: तयूगु थल छग: ब्युरे माँ ! थथे कायेह्म धा:गु खँ न्यना मामं कायेयात चायागु मिलाचा छग: बिया: काहुँ धका धाल । मामं ब्यूगु मिलाचा ज्वना छें प्याहाँ वया व चाया मिलाचा ज्वना नगरे चा:हिह्यु फवं जुया च्वन । तर वं वं थाये अलच्छिनाह्म मचा वल धका मनूतय्सँ वयात वींगुला गन: गन लुखाया खापा तिना हइगु । सुनांहे फवने ब्यूगु मखु । झन ह्याये मदुह्म हाकुह्म अथे थथे धका अनेकथं गिजय् याना हइगु ।

गुलि गुलिसियाँ करुणा तया थ्व मचा नय् मखंह्म ख:धका जाकि छह्यु निह्यु बिया हल । थुकथं अजा:पिंहे दया दु दुपिंके फवना जु जुं व मिलाचाये जायेक जाकि दत । व जाकि ज्वना: वं "थ्व जाकि जिमि मांयात बी यंके वले मां गुलि लय्ताइ जुइ" धका मत्तिइ ततं छें पाखे स्वया: त्याहाँ वया च्वन । थ:गु छें भचा मथ्यंनि वले लय्ँ ह्यिता च्वंपिं मचातसें वं जाकि फवना ह:गु खना: हाकुचा वल अलच्छनाःह्म मचा वल धका गिजेयाना फुक्क मस्तसें हाहु याना वया फवना ह:गु जाकि दुगु मिलाचाये कथिं दाया तछ्याना

विल । जाकि दक्व वयूँ वान । व वाःगु जाकिनं खिचात वया नयाविल । थह्म फवना हयागु जाकि दाया वाका ब्यूगुलिं नुगः मछिंका अनहे ग्वाराः ग्वारा तुला नुगः चे चे तुयेका ख्वया च्वन ।

उखे मांह्मेसिया थकाये ताउतनं ल्याहाँ मवःगुलिं धन्दा कयाः छें ल्याहाँ वया मचा माःजुल । वयूँ ग्वारा तुला ख्वया च्वंगु खनेवंहे मामं नुगः मछिंका ब्वां ब्वां वया यो पुता ! छु जुल छन्त धका काचा काचां कायेयात थना कत्तिक घयूपुल । मचां मांयात घयूपुया हिकु दिकु ललं ख्वया थथे धाल— यः मां ! जि नगरे चाहिह्यु फवनाः थ्व मिलाचाये जायेक जाकि दयूका छें वया च्वनाबले लयूँ ह्मितान्वंपिसँ खना जित खिचात सःना हयू हयू ब्याका जित घ्वाना कोथला जाकि दुगु मिलाचायू कथिं दाया तछयाना बिल । हानं व वाःगु जाकिनं खिचातसें नयाविल । जि जायेक दयू धुंकूगु मिलाचा तछयाना बिल । थथे कायेयागु खँ न्यना मांह्म- हरे दैव, हे पुता म्वाल ख्वयूमते थथिंगु कष्ट दुःख सुयातं मजुइमा धाधां थःनं सुकु सुकु ख्वइ । हानं थह्मंतु मनयात कत्ताना धीर्ज याना कायेनं मांनं छें ल्याहा वन ।

उगु इलयू उखे रत्नाकरे वना च्वंह्म कर्ण शार्थवाहं पौ विया हःगु धका छह्म महाजनं वर्णलक्ष्मीयात पौ लःल्हाना अनया समाचार महाजनं धयाहःगु खँनं कन- हे वर्णलक्ष्मी छं स्वामिया लाभ धयागु छुं मदु वना वना थासे ल्वापु जक जुया व्यापार धयागुहे याये मफु । उकें "थन भचाहे खर्क व्हया हय मफु अथेया निम्ति छ

हथाये चाये मते" धका धयाहल धका कनाः उह्म महाजन थःगु छें ल्याहाँ वन। थुजोकथं थः भाःतयागु खँ न्यना वर्णलक्ष्मीया तच्वतं नुगः मछिंका दो-पदो बिलाप जकथाना च्वंच्वन।

लिपा कर्णशार्थवाहं गथेंनं याना रत्नाकर व्यापार पुरा याना ल्याहाँ वलंनं द्वङ्गाये च्वना ल्याहाँ वःबले सागरे द्वङ्गा फाता पुला उत्वना वःगु सम्पति फुक्कं चुयेकः यंकल कर्णशार्थवाह ह्लह्म जक बचे जूगु जुल। हानं कर्णशार्थवाहया न्ह्याथेयानानं धन भचाला कमाये याना यंकेहे माः धेगु मत्तिइ तया अनं याकःचाहे रत्नाकर व्यापार वन।

थुखे मां कायेया ह्विथं नय् त्वने नापं मखना तच्वःगु दुःख सिया उखें थुखें फवना महाकष्टनं जीवन हना च्वन। थुकथं इमिसं दुःख सिया च्वंगु जःला खःला इष्टमित्रपिसँहेनं स्वयां स्वय् मफया मांह्मेसित छह्मेस्यां थथे धाल- हे वर्णलक्ष्मी! छन्त आह्म अलच्छिना काये दत्तले सुख सीमखु दुःख जक सिया च्वने माली उकिं छिमि मचायात नेपाल मण्डले पुण्य क्षेत्रे तीर्थ सेवा याके छ्व, छें तयमते धका दो-पदो धासेंलि मांह्म बिचाः याना स्वत "थ्व खँ धाथें खइ छायेधाःसां थ्व मचा प्वाथे दसांनिसें ऐश्वर्य फुनावन हानं मचा बुइव खुन्हु दुखुन्हु छेंहे मिंनल अथे जूगुलिं थः कायेहे जुसां छेंमं पितव्छया तीर्थ सेवा याके व्छय्" धका मत्तिइ तया थः कायेयात सःता थथे धाल- यः पुता जिकाये आः छुयाये छ अलच्छिण जूगुलिं छ जक बुइवं छें मिंनल सम्पति फुक्क फुना वन, यःपुता जि काये

छंगु अलक्षण शान्त याये मा:गुलिं छ तीर्थ सेवा हुँ पुता नेपाल मण्डले द्वादश तीर्थ धयागु दया च्वन उगु तीर्थे वना सेवा यानागु पुण्य द्वारा थह्मं गुगु कल्पनायात उगु पूर्ण जुइ । उकेंयाना छंगु अलक्षण शान्त जुया सुलक्षण जुइ उकिं यः पुता छ तीर्थ सेवा याना वा हुँ धका धासेंलि कायेह्मं "मामं धाःगु खँ धार्थे ख," धका भाःपा मामयाके बिरा कया तीर्थ सेवा वनेत अनुमति फ्वन ।

थबले मामं कायेयात तीर्थ सेवा ब्छयत कुसा, तुतां मिलाचा छगः बिया तीर्थ सेवा वनावा धका अनुमति ब्यूगु जुल । मामं अनुमति बिइवं मांयागु पालि भपुया तीर्थ सेवा वने धका छेंनं पिहाँ वन । कथःथें चाःहिह्युं नेपाल मण्डले थ्यंका तीर्थ पतिं चाः हिह्युं शंकर तीर्थे थ्यांका अन तीर्थे वःपिंके न्यन- हे दाजुपिं थ्व तीर्थया नां छु खः ? तीर्थे वःपिसँ धाल- हे बाबु थ्व तीर्थया नां शंकर तीर्थ खः । थ्व तीर्थे महारोगिह्म गोपालया व लवय् लानाः उद्धार जुल धका कन ।

थ्व खँ न्यना व तीर्थया सिथं सिथं ववहाँ ववं थौं कन्हे राजतीर्थ धैगु स्थाने थ्यंकः वन अले वहे तीर्थे स्नान याना अनहे भिखाचा छेँ दय्का तीर्थया सिथे सँतुं बासयाना च्वँच्वन । व अलक्षिणाह्म मचां ह्लिया ह्लिथं मोल्हुया फिया चैत्य दय्का त्रिरत्नया शरण वना चैत्य पूजा याना अष्टमि आदि प्रवकाले उपोषधय् च्वना शुकथं तीर्थ सेवा याना च्वंगु जुल । नय्त म्वाथलें अन मोल्हु

वइपिंके फवना फवनाः नया च्वन । थुकथं तीर्थ सेवा यायां दच्छि दसेंलि मचाया अलक्षण भचा शान्त जुया वन । न्यादँ खुदँ दसेंलि व मचाया अष्टादश कुलक्षण शान्त जुया दिव्य सुन्दर शरीर जुया वःगु जुल । थथे जुइ धुंकूसानं उह्म मचां वहे राजतीर्थे च्वना तीर्थ सेवा याना च्वंगु जुल ।

थुथाये रत्नाकरे वना च्वंह्म बोंह्म कर्णशार्थवाहया ब्यापार याना यानागु सफल जुया असंख्य धन लाभ जुया वल । थनंलि कर्ण महाजनं ह्मापा फूगु धन सायेकानं हानं मेमेगु आपालं सम्पति कमये याना महाजनं "आःला जि छें ल्याहाँ वंसाँ जिल" धैगु मत्तिइ तया सम्पति फुक्क उँट, गधा तयूसँ क्वबियेका रत्नाकरं ल्याहाँ वल ।

बन्धुमति नगरे थ्यन थःगु छेँ पाखे स्वयाः वन तर थःगु स्वाले थ्यंकाः थःगु छेँ मदया ख्यो जुया ह्मायेकं च्वाकं घायें जक बुया च्वंगु खना मन हतास चाया पलखला मूर्छा कल हानं फक्व धीर्ज याना थःथितिपिंके न्यना स्वत-- हे दाजु किजापिं छिमि आनन्द कुशल जू मखुला, थ्व जिगु छेँ गथे जूगु जि जहानपिं गन च्वना च्वन थ्व जिगु छेँ गथे ह्मायेकं च्वाकं ब्व जुल धका न्यँसेंति स्वाः बापिसँ धाल-- हे कर्ण साहुजु छि थन मदु छिह्म काये बुयाः खुन्हु दुवले आकाभाकाये चाह्मयू छेँ मिंनल । छिह्म जहान व मचा निह्मं बचे जुया छें प्याहाँ वल । छें च्वंक्क सारा सम्पति फुक्कं मिंनया वन । थुकथं ह्मापा जूगु खँ फुक्कं महाजनयात कन ।

महाजनं थुगु खँ न्यना तच्वतं नुगः मछिंका धाल- अथेसा जिह्म कला, कायेगन च्वंच्वन छकः सःता बिया दिसँले। थथे महाजनया खँ न्यना वर्णलक्ष्मी च्वँच्वंथाये वना इमिसँ धाल- हे वर्णलक्ष्मी साउनी ! कर्णशार्थवाह भ्काल आः छितः सतके हःगु धका धयाः वन । थथे धाःगु खँ न्यना वर्णलक्ष्मीया थःगु वस भ्वाथःगुलिं थः भातया न्ह्यःने हे वने मछाला च्वन । जि गथे वने धका अति मछाला कर्णशार्थवाह च्वना च्वंगु थासे क्व क्व छुना थ्यंकः वनाः थ, भातया ख्वा खनेवंहे छुं धाये मफया मिखाँ खोबि हायेका हा वाःगु सिमाथें भारांक थः भातया पालिस भ्वसुवन ।

कर्णशार्थवाहं थः कलाःयात जुया च्वंगु दुःख खना फवव धीर्ज याना थव कलाया ल्हाः ज्वना थना थथे धाल- हे प्रिये ! छनं छेँस गथे जुयेका गुजोगु बिपत्ति कयेका च्वँच्वना । गुजोगु आश्चर्य, छेँ दक्वं ख्यो जुया ह्वायेकं फफं ब्व गथे जुल ? थुगु खँ छकः जितः कँ धका न्यँसेंलि वर्णलक्ष्मी ख्वख्वँ भातया ख्वाः स्वया ल्हाःनिपां हाजोपा छें जूगु खँ फुक्कं छसीकथं कनाहल ।

हे स्वामि ! जि गर्भ दुह्म तोता छि रत्नाकर भ्कासेंलि जि पुत्र जन्म जुल । जन्म जुयाः खुन्हु दुखुन्हु अकस्मातं छेँ मिनल केवल मचा व जि जक छुं युक्ति पिहाँवयाः बचे जुया । छुँ छुं हे मद्‌यूक सकतां नौ जुया वन । थुकथं फुक्क खँ कन । थुलि स्वँ न्यने धुंका साहुनं धाल-- म्वाःल न्ह्यागु जूसाँ जुइ धुंकल हे प्रिये ! आः व कायेमचा ग्व गन वन सःता हजि ! थथे धाःगु खँ न्यना

वर्णलक्ष्मीं धाल-- हे नाथ कायेया खँ जिं छु कने ? हे नाथ ! थ्व खँ गथे धाःसा सकल ज्ञातिवर्गपिसँ जितः आह्म मचा अलक्षिणाह्म, आह्म मचा ग्वाथे दसेंनिसें छिमि फुक्क सम्पति ह्रासनास जुया वन । अथेनं आह्म मचा दत्तले छन्त सुख जुइ मखु । देशे नापं दुःख बीत बेर मदु अथेया निम्तिं आह्म मचा पित छ्वया तीर्थ सेवा याके छ्व धका दो-पदो धासेंलि जिं कायेयात माःगु सकतां स्यना तीर्थ सेवा याके छ्वयातया खुदँ दय् धुंकल। उकिं छें मचा मदु धका कन ।

थथे कलाःनं धाःगु खँ न्यना महाजनं धाल-- हे मिसा थ्व छता छं मखुथे यात । छाये धाःसां जि सन्तान मदु धका तच्वतं धन्दा कया च्वना आः छं दुह्म कायेनं पित छ्वया च्वन। धिक्कार छंगु बुद्धि छं अलच्वणाह्म जूसां पितछ्वय् माःगु मखु छें तया लहिना तय् माःगु। हे प्रिय ! आः काये मचा माःवने, मचा मलुयेकं जि ल्याहाँ वय् मखु तर छता खँ, भी काये गथे न्वं ? जिं ह्मसीके फइला ? थथे कर्णशार्थवाहं धाःगु खँ न्यना वर्णलक्ष्मीं कन- हे नाथ भी काये तच्वतंहे हाकुसे ह्यंग्वाथें च्वंह्म ह्मुतुसि तवाला जुया मिखाफुसि स्वाःह्म सँ छेँ छेँ च्वं, बागःचा ल्हाः ताताःहाक प्वा तग्व स्वेहे गरखेसे च्वंह्म भिंच्यागु अलच्वणं युक्तह्म थथिंह्म काये मचा ।

थुकथं कायेया वर्णन न्यना थह्मं ज्वन। वयागु सम्पति दक्वं कलायात लःल्हाना कायेयात माःवने धका कर्णशार्थवाह थःगु दे बन्धुमति नगरं प्याहाँ वन । तीर्थ तीर्थ पत्तिं मामां वँ नेपाल मण्डले थ्यन । अननं तीर्थ पत्तिं मालाः न्यना जुजुं राजतीर्थे

ध्यँसेंलि उगु तीर्थे खुसि सिथेलाक च्वंगु बलचाये छह्म अत्यन्तहे बाँलाःह्म कुमार ध्यान याना च्वंगु खन । अले वयाथाये न्ह्यःने वना थथे न्यन– हे महापुरुष थुगु तीर्थे सेवा याःवःपिं मध्ये हाकुह्म मिखा ह्याउँसे चाक चाकलाःह्म, ह्याये फयाफःह्म तेफु क्वलाछि हाकःह्म सँ छेँ छेँ च्वंह्म थजाःह्म अलक्षणाह्म मचा छह्म खँला ?

थुथाये व बाँलाःह्म कुमारं न्यन– हे महाजन छि सु खः ? गनं भायाह्म धया दिसँ रे । महाजनं धाल– जिगु देला बन्धुमति नगर खः जिगु नां कर्णशार्थवाह खः धका थुलि कनेवंहे काचा काचां बलेचां क्वहाँ वयाः– यो बा ! छि जिगु पिता खः । छिगु काये जिहे खः धका कर्णशार्थवाहया पाली भपुल । कर्णशार्थवाहं धनाः धाल– हे सुन्दर पुरुष जिमि कायेला हाकुह्म, ह्याये फयाफःह्म सारा अंग बांमलाह्म अलक्षणाह्म खः छं जितः गथे अबु धया, जिं छन्त गथे काये धाये ?

थथे अबुया खँ न्यनाः काये मचां धाल– हे पिता जि ह्मापा छिं धयाथ्यें अलक्षणाह्म, अङ्ग प्रत्यङ्ग बांमलाह्म खः । जित मांनं तीर्थ सेवा हुँ धका ञ्छया हल । अनं जि थुगु तीर्थे सेवा याना च्वंच्वना । थुगु राजतीर्थ सेवाया पुण्य प्रभावं खुदँ दसेंलि ह्मापा जुया च्वंगु अलक्षण फुक्कं शान्त जुया सुन्दर देह जूगु खः । अथेनं छि पत्या मजुल धाःसा जिं भीगु छें ह्मापा दुःख सियागु खँ फुक्कं कने बा नं न्यना दिसँ ।

यो बा ! ह्मापा छि तच्वतं भगवानह्म आपालँहे सम्पति दया च्वन । अनंलि मांया गर्भे जि दसेंनिसें हि हिंन्हिया धन ह्मनाव्वना मद्‌या वना च्वंगुलि मांयात तोना छि महासागरया व्यपार भाये धका भाल । छि रत्नाकरे भाया प्यला दसेंलि जि बुल । अनं खुन्हु दुखुन्हुहे भीगु छेँ आकाभाकाये मिंनल । जि छह्म जक मांनं बुया पित हया रच्चायाना तल मेगु सम्पति धाक्व मिंनया वन ।

अनंलि मांनं तच्वतं दुःख सिया ज्ञातिवर्ग पिंथाये नोकर च्वना थःगु ल्हाःचुला जितः नकाः ख्वंका लहिना तल । उकथं जि च्याद‍ँ दसेंलि जःला खःलातसें मांयात धाल-- "आम अलच्चणाह्म मचा दत्तले छन्त सुख सीमखु आम्थे दुःख जक जुइ । अकें छिमि कायेयात छेँ पितछ्‌या तीर्थ सेवा याके छ्‌" धका धाल । थ्व धाःगु खँ मामँ न्यनाः जितः खँ स्यनाः तीर्थ सेवा याके छ्‌याहःगु खः । अनंलि जि तीर्थ पर्त्ति न्यना ववँ थुगु राजतीर्थे थ्यँसेंलि १०हे तीर्थे च्वना त्रिरत्नया शरण वना उपोषध व्रते च्वना । तीर्थ सेवा याना च्वनागु पुरायं याना अलच्चण नास जुया जि सुन्दर रुप जुगु खः । यः बा ! जिं छितः हेकागु मखु धका सम्पूर्ण खँ बिन्ति यागु जुल । थुगु खँ न्यना कर्णशार्थवाह छखें अजू चाल ख्रखें मनं मनं तच्वतं लयताया धाल- थः काये मचा धन्य धन्य छंगु तीर्थ सेवा यागु पुराय । आः भीपिं थःगु छें वनेनु धका कायेयात व्वनाः निह्म थःगु दे पाखे स्वया ल्याहाँ वंगु जुल ।

थुगु इलय् वहे बन्धुमति नगरे निसन्तानह्म जुजु सिनाः देसे जुजु यायेपिं मद्‌या मन्त्री, कर्मचारी पुरोहित सकलसियां सःलः याना

क्रिसिं जुजु मायेकेगु। किसिं नाःह्म जुजुयात भ्रीसँ सत्कार यायेगु धका सकलसियाँ सःलः याना ऐलावती तुयुह्म किसियात शुवर्णया पूर्णकलश छयने नयूःा जुजु मायेकेत राजकुलं तोता हल । थवले अन जुजु जुइगु इच्छां लोकपिं आपालं बांवाँलाःगु बसतं पुना तिसां तिया किसिया क्वं क्वं न्ह्यःने इधु थिधु जुया च्वन तर किसिं सुइतंहे जुजु मना ।

थजावले कर्णशार्थवाह व कायेह्म छें त्याहाँ वया च्वंपिंत किसिं खँका स्वाथ्या स्वाथ्यां वनाः सुन्दर पुरुषयात पूर्णकलश लखँ लुका जुजु नाःगु जुल । थुवले सकलसियाँ वयातहे जुजु धका सत्कार याःगु जुल । अनंलि उह्म सुन्दर पुरुषयात राजदरबारे यंका बिधि अनुसारं राज्याभिषेक बिया राज्य सिंहासने फयतुकाः चामलं गायेका छत्रं कुयेका राजमकुटं पुयेका सुन्दर महाराजा धका जयासिर्वाद बिया सिंदुर जात्रा आदि याना उत्सव न्यायेकूगु जुल ।

उखे वर्णलक्ष्मीयातनं काये मचां तीर्थ सेवा यानाः बांलाःगु शरीर जुया राज्य ऐश्वर्य प्राप्त जूगु खँ थ्यंका विल । थ्व खँ न्यना सापहे लय्ताया च्वंच्वन । अनंलि सुन्दर महाराजां माँ अबुयात सःतके छ्रया राजकुले तया मां बायागु सेवा याना च्वन ।

थथे राजतीर्थे भ्रिच्याता अलक्षणह्म बालक उद्धार जुयाः जुजु जुया उद्धार जूगु खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे राजतीर्थ महात्म्य समाप्तम्)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो सघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

मनोरथ तीर्थया महात्म्य

ह्लापा-ह्लापा छगु इलय् छथाये गुइं छह्म ब्याधा दया च्वन। व ब्याधाया न्ह्याबलें गुईं चाःहिलाः पशु तय्‌त स्यानाः वयागु ला नया थःगु जीवन हना च्वंगु जुल।

न्ह्याबलें थें छन्हुया दिने व ब्याधा गुइं सिकार ह्मितः वन। उखुन्हु वं छह्मद्दे पशु तय्‌त स्याये मफु। गुईं द्वाहाँ ववं लीपा छगु थासे चल्ला छह्म ख्वँ‍ख्वंगु खन। खनेवंद्दे उह्म ब्याधां धनुषे तीर ताछायाः यांकया चल्लायात कय्‌के त्यन। वं कय्‌के त्यँगु चल्लां खंकाः ग्यानाः चल्ला गूँ गूँ बिस्युंवन। बिस्युँ वंह्म चल्लायात ब्याधां लित्तू लिना तीरं कय्‌का जुल। तर कय्‌कु पत्तिं चल्लायात तीरं मकः। चल्ला बिस्युंद्दे वना च्वन, ब्याधां लित्तू लिल्युं तीरं कय्‌कांद्दे च्वन। तीर म्पापालंद्दे फुत तर छथुद्दे लाके फुगु मखु।

लीपा ब्याधां धनुषे तीर ताछाया यांकया ताके यानाः तोता ब्छत। व तीर सररर वना चल्लाया ब्यक्वय् कल। अथेनं थः ग्पू थथे पायेगु खागिं थःथ कःगु तीर ब्यक्वय्‌हुं [illegible] चल्ला

बेतोदँ भिस्यु ववं मनोरथ तीर्थे ध्यंका भाराक गोतुल । व्याधानं व्वायँ ववं अन ध्यंकाः चल्लायात स्वया च्वन । चल्लायात तच्वःगु वेदना जुल । तीरं कःगु वेदना सःयाये मफया। ह्मतुनं हि व्वाला व्वालां प्याहाँ वल । अले चल्लायात मर्नान्त अवस्था वल। चल्लां मनोरथ तीर्थया लः छक त्वना थथे मतिइ तल "हे तीर्थराज जितः थो तीरं कयकूह्म, जितः थुकथं दुःख ब्यूह्मेसित जिं लिपायागु जन्मे थथेहे बदला काये दयमा" थथे भाधांहे चल्ला फ्यारा फ्यारां सनाः तील्ल प्यन अनहेसंतुं सित।

अनंलि उह्म चल्ला मृत्यु जुसेंलि अनहे संखोदक धयागु पर्वते मां धुँया गर्भे प्रवेश जूवन । हानं प्येन्हु खुन्हु लिपा उह्म व्याधानं अकस्मातं मृत्यु जुया वहे संखोदक पर्वते गुँफाया गर्भे प्रवेश जूवन । अनंलिं लां पूर्ण जुसेंलि इमि मचा बुल। अनंलि थी थि निह्मसियाँ शरीर प्रष्ट जुया वल । थुखे धुँनं तःधिकः जुल उखे फानं तःधिक जुसेंलि अपिं धुँ व गुँफा थी थि निह्म उगु गुईं ह्मिता जुजुं छन्हुया दिने धुँ व गुँफा निह्मं नाप लात । थी थिं निह्मसियां ख्वाः चूलायेवंहे पूर्व जन्मया कर्म सत्रुताया भावना वयाः निह्मसियां अहँकार वया तच्वतं ल्वापु जुल । वं वयात भम्तेथात मेह्मं थुह्मेसित भम्तेयानाः न्यात निह्मेसियाँ हि बाः खन। उकथं अपिं ल्वाल्वां ववँ मनोरथ तीर्थे थ्यन । अननं इपिं ल्वाल्वां लीपा धुँयात थःगु त्वाथँ दाया तीर्थे ग्वतुयेका बिल । हानं धुं गुँफायात न्यानाः सालाः तीर्थे ग्वतुयेका बिल । थुकथं धुँ व फा निह्मं वं वयात बस्वात वं वयात यानाः व तीर्थे लखे लछार पछार

जुइक ल्वा ल्वाँ निह्मँ सनां सने मफया मर्नान्तया वेथा जुयेका तीर्थे ग्वतुला मनोरथ तीर्थया लः त्वँ त्वंहे थुकथं धुंनँ फानँ प्रणि-धान यात– हे तीर्थराज जिपिं पशु योनी जन्मकया थुजोकथं ल्वापु जुया थजागु दुःख सीमाल । आः जिपिं देवपुत्र धायेका जन्म जुये दयमा । थथे प्रणिधान याना धुँनं गुँफानं वहे मनोरथ तीर्थेसँतुं मृत्यु जुयावन ।

मनोरथ तीर्थया लः त्वना प्रणिधान याःगु पुण्यं याना पाप नाश जुया धुँ व गुँफा निह्मं स्वर्ग भुवने त्रायत्रिंस भवने देव योनी देवपुत्र धायेका जन्म जूवंगु जुल । थनंलि स्वर्गया अधिपति देवराज इन्द्रं तीर्थिक देवपुत्र निह्मं सःता थथे न्यन– हे तीर्थिक देवपुत्रपिं छिमिसं छु धर्म याना वयागु पुण्यं याना थन स्वर्गते जन्म कावया ? धका न्यँसेंलि देवपुत्रपिसँ देवराजयात बिन्ति यात– हे देवराज इन्द्र ! जिमिसँ दानधर्म, तप व्रतादि छुं याना वयापिं मखु । जिपिं निह्मं पूर्व जन्मे धुँ व गुँफा धायेकाः जन्म जुयाः थःथवे बिरोध याना । जिपिं निह्मं तच्वतं ल्वाना, निह्मेस्याँ हि वाः खन, घाः जुल, अथेनं ल्वाल्वाँ ल्वाल्वांहे जिपिं मनोरथ तीर्थे ध्यंकाः सी त्येका तीर्थया लः त्वनाः प्रणिधान याना मनोरथ तीर्थे हे सिनावना । उगु मनोरथ तीर्थया लः त्वनाः प्रणिधान याना वयागु पुण्यया प्रभावं जिपिं निह्मं थन स्वर्गलोके जन्म जूवय् दुगु खः धका कँगु जुल ।

देवपुत्रपिनिगु खँ न्यनाः इन्द्रं थथे मत्तिइ तल "धन्य धन्य नेपाःया मनोरथ तीर्थ । गुगु तीर्थया लः जक त्वनाया प्रभावंला

स्वर्गलोके जन्म जुयाः थनया सुख भोग प्राप्त जुल धासेंलि भन बिधि पुर्वकं स्नान दान ब्रत आदियात धाःसा छु जक मनोरथ पूर्ण मजुइ ! अथेया कारणे जिनं मर्त्य मण्डले क्वहाँ वना उगु तीर्थं स्नान दान पूजाभाव याःवने" धका मत्तिइ तयाः पालिजा स्वां मेमेगु नस्वागु मांदार आदि स्वांत ज्वना देवराज इन्द्र त्रायत्रिंस भवनं क्वहाँ वःगु जुल।

उगु इलय् फुसिं व्यः धयागु छगु गामे मनमयूजु धयाह्म छह्म दया च्वन । गुह्मसिया माँ अबुनं मदय् धुंकल, दाजुकिजा सुं मदुह्म, तता केहें पिं दुगुनं बिया छ्वय् धुकल । तर व छह्म जक तच्वतंहे बांमलाःह्म छ्याकःह्म, ह्याये मदुह्म, हाकुसे च्वंह्म सकसियां हेला याना तःह्म जुया पयूनंनं मचूह्म जुया च्वन । उह्म मनमयूजुयात सकसियाँ पयूनं मचूह्म धका अने-तने धयाः गिजय् यानाः हेला याइगु जुया च्वन । अले थथे धाइपिंत मनमयूजुं थथे धाइगु जुया च्वन- "छिमि मनू भात जि इन्द्र भात जुइतिनि स्यूला ! आपाः जितः ह्वेपय् याना च्वने मते ।" धाथेंहे इन्द्रया कला जुयेगु मनेतया ह्वी ह्विं मनोरथ तीर्थे वनाः मनमयूजुं तीर्थ सेवा याना च्वन ।

छन्हु ह्वी ह्विंथें तीर्थे च्वना मोल्हुया तीर्थया सिथे च्वना फिया चैत्य दयूकाः पूजा याना च्वंबले मनमयूजुं तापाकंनिसें खुसिया सिथं सिथं वया च्वंह्म इन्द्रयात खन । खनेवंहे मनमयूजुं इन्द्रयात बसिकर्ण आकर्षन याना मोहनि याःगु जुल । इन्द्रयात मोहनि ग्यल। लिपा इन्द्रं खन तीर्थ सिथे चैत्यपूजा याना च्वंह्म मिसा। खनेवंहे

"व मिसाँ जितः होस मदुनि" धका थःगु रुप तोता मानव रुप धारण याना व मिसा खना तच्वतं मोह जुया मनोरथ तीर्थे स्नान याना: इन्द्रं तीर्थयाके थथे फ्वन- हे तीर्थराज हुं मिसा छह्म जिगु चरण सेविका याये दयमा। थथे तीर्थयाके फ्वना: तीजक मन-मयजुयाथाये वना: भेषधारीह्म इन्द्रं थथे न्यन- हे मयजु छंगु छेँ गन ? छंगु छें जितः थौं चच्छि बासँ बियादिफइला ?

थथे भेषधारीया खँ न्यना मुसु मुसु ह्विला तच्वतं नाइगु सलं-- हे महापुरुष बिज्याहुँ धका अति हर्ष इन्द्रयात थःगु छें ब्वना यंकल। मनमयजु बह्नि मजूतले नका, त्वंका माने याना तल। भेषधारि इन्द्रयात मोहनी लगे जुया व मिसा खना मोहित जुया चच्छि यंकं मनमयजुलिसे रसरंग याना च्वंगु जुल। कन्हे खुन्हु सुथे जुसेंलि बांलाःह्म मिसा स्वःवलेला गलः दुह्म, छयाकःह्म, हाकुह्म स्वेहे मयइपुसे च्वंह्म खनेवं इन्द्र भ्रसंग वना "अहो आश्चार्य ! जि इन्द्र थें जाःह्म जुया गथिंगु थासे वया च्वन" धका मत्तिइ तया मनमयजुयात थथे धाल-- हे मिसा जि जुलं इन्द्र धका थःगु स्वरुपे वया जि स्वर्गया जुजु ख। आः जि छंथाये चछि च्वने धुन आ स्वर्गे वने तेना। थथे इन्द्रया खँ न्यना वँ बिन्तियात- हे नाथ ! जितःनं छलपोल लिसें सर्गते ब्वना यंका बिल्याहुँ।

मनमयजुया खँ न्यना इन्द्रं आज्ञा जुल-- हे मनमयजु ! आः छुयाये जितः छ यःसां सर्गते ब्वना यंके मज्यूनि उकिं छन्त बरदान बियाथके। छं धुगु तीर्थे स्नान याना त्रिरत्न शरण वना श्री

करुणामयया उपोषध व्रत दना च्वनाच्वँ । छंगु व पुण्यं यांना स्वर्ग लोके थहाँ वय् दै । थनिंनिसें छ इन्द्रायणी जुल धका वर प्रशाद बिया देवराज इन्द्र स्वर्गेतुं थहाँ बिज्याःगु जुल ।

थुगु तीर्थे गुह्म बुद्धिमानं स्नान दान जप ध्यान व्रत च्वनी वया मत्तिइ तःगु खँ पूर्ण जुया सर्व सिद्धि प्राप्त जुया अन्ते सुखावती भुवने वास लाना मोक्ष प्राप्त जुइ ।

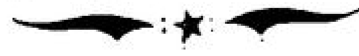
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे मनोरथ तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

निर्मल तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले पाञ्चाल नगर धयागु थौं कन्हे पनौती बज्रपाद नां जुया च्वंह्म महापण्डित वज्राचार्य छह्म दया च्वन । उह्म वज्राचार्य सकल शास्त्रं पूर्ण जुयाः सकल विद्यां पारंगत जुया सकल लोकपिंत धाःधाह्म्सित धाःधाःगु शास्त्र स्यनीह्म जुया च्वन । वयागु छें विद्याश्रमथेंहे जुया च्वन । उह्म वज्रपादया सुं हे जहानपिनं मदु याकःचा । तर वं न्ह्याक्वहे धाःह्म्सित धाःगु ब्याकरण, छन्द शास्त्र ज्योतिष शास्त्र, वेद - वेदांत आदि मन्त्रोच्चारण आदि स्यना कना बिया च्वंसाँ जस कीर्ति मव्यूगु जुया च्वन । भन अपजस जक बिया नाना तरहनं आलोचना यानाः खं ल्हाइगु जुया च्वन ।

थथे सारा शिष्यपिसँ जस मब्युसे अपमान याःगुलिं वज्रपाद वज्राचार्यया वीतराग जुया छु च्वंच्वने थजाथाये धका सारा छें बुँ धन सम्पति ब्याक्कं त्वःता सुनाःनं मसीक छें प्याहाँ वना पनौति देहे त्वःता थाये थासँ चाःचा हिला वं उदयागिरिया क्वसँ निर्मल तीर्थस वया "आः जि थ्व तीर्थे सेवा याना श्री स्वयम्भूया शरण

वना ध्वहे तीर्थे बास याये' धका मन्तिइ तया उगु तीर्थे स्नान याना श्री स्वयम्भूस वना ज्योतिरुप दर्शन पूजा याना अनंवया तीर्थे फियागु चैत्य दयूका चैत्य पूजा याना जप स्तोत्र पाठ आदि याना ध्यान योगे च्वना छिं छसा जक नया रात्रीकाले कर्णबीर श्मशाने योग याना ओँगल सि हःले प्रज्ञापारमिता थूगु षडक्षरी मन्त्र च्वया निर्मल तीर्थे चुयेका चा छि थुकथं वज्रपादं तीर्थ सेवा याना च्वंगु जुल ।

थुकथं वज्रपाद वज्राचार्य तीर्थ सेवा यायां खुदँ दसेंलि छन्हुया चाछये श्मशान योग याना च्वंगु इलय् उगु योगे श्री बिद्याधरी आकाश जोगिनी प्रशन्न जुया कोटि सूर्यया तेज पिकया जवं वज्र खवं करोटक धारण यानाः वज्रपादयात दर्शण ब्यूगु जुल । थबले वं श्री बिद्याधरी देवी दर्शण प्राप्त याःगु जुल । श्री विद्याधरी देवीं वज्रपादयात थथे धका आज्ञा जुया विज्यात-- हे वज्राचार्य छंगु पुरश्चरण भाव खना जि खुशि जुइ धुन आः छन्त उद्धार याये धका जि वयागु खः । आः जिके छु बर फवनेगु इच्छा दु व बर फवं। थबले श्री बिद्याधरी देवीया आज्ञा न्यना वज्रपादं सर्गते थस्वया ह्लाः निपाँ बिन्तियात-- हे जगत जननी बिद्याधरी देवी छलपोलया कृपां सकल शास्त्रं पारंगत जुया सकलशिष्यपिंत इमिसँ धाःधागु शास्त्र स्यना बिया च्वना । हे माता ! अथेनं सुनानं जितः जस मब्यु ल्हन जितः अपजस जक बिया च्वन । हे जननी ! आः जितः छलपोल प्रशन्न जुया सकल शिष्यपिसँ जितः जस कीर्ति ब्यू वयके माल । हे बिद्याधरी देवी ! थुगु बर प्रशन्न जुया बिज्याये माल

धका वज्रपाद् बिद्याधरी देवीयाके बर फ्वंगु जुल । थथे वज्रपाद्या बिन्ति न्यना श्री विद्याधरी देवीं आज्ञा जुया बिज्यात- हे वत्स ! जिं छन्त जस कीर्ति सकल सिद्धि आदिं बियेधुन धन्दा कायेमते आः सकल शिष्यपिसँ छन्त गुरू धका अनेगु धन द्रव्यादि सिरपाउ ज्वना थन थ्यांक वया मानय् याःवइ तिनि । ह्लापा ह्लापा काये मखंगु सिरपाःनं छन्त ब्यूवइ तिनि छँ धन्दा कायेमते धका श्री बिद्याधरी देवीं आज्ञा दय्का बिज्याःगु जुल ।

थथे देवीं आज्ञा जुया बिज्याःगु न्यना वज्रपाद् तच्वतं लय्ताया ह्लाकनं सर्गते थस्वया बिन्ति यात- हे जननी ! छलपोलयात जिं ह्लानं गवले दर्शन याये दे, जिं लिपा छलपोलयात दर्शन याये फइ मखु । अथे जूगुलिं छलपोलं जितः करुणा तया सदांया लागिं थुगु थासेतुं बिज्याये माल धका बिन्तियाःगु जुल । थथे बिन्तियाःगु न्यना बिद्याधरी देवीं आज्ञा जुया बिज्यात-- हे वज्राचार्य ! जि सदां थन च्वने मज्यु जिगु तेज चिह्न तोता थके छं जितु भाःपा सेवा याना च्वँ धकाः आज्ञा दय्काः श्री बिद्याधरी देवीं रश्मि पिकया अन्तरधान जुया बिज्याःगु जुल ।

उखे पनौति देशय् च्वंपिं वज्रपाद्या शिष्यपिसँ गुरू लुमंकाः सकलसियाँ सःलः जुल-- भ्मी गुरू मखनागु ताःकाःलं दय्धुंकल भ्मीसँ गुरूयात मानय् यानाः पूजा छु मयानानि गुरू गथे गथे जुल, तंचालला थन द्वला मदुला ! गुरू मन्त धायव भ्मी मस्तेत सुनां स्यनाबि अथिंजाःह्म गुरू मेपिं गन दइ ? थुगु देशये ज्ञानि पण्डित मदुसेलि नाना उपद्रब जुइ गुरू बिनां संसारे मेगु छु मखु । उकिं

आ भीसँ सिरपा ज्वना वनाः गुरूयात मालाः वसपोलयात सिरपाः बिया माने याना थुइकाः भीसँ ज्वना हय् धका सःलः याना गुलि-सिनं गोकुल गुलिसिनं चुल्या, अंगु, बेतालि बेताचि समेतं अनेगु पात--पट्टाम्बर जरि--जत्राफया बस्त्र ज्वना हानं लुँ वह आदि अष्ट धातु नवरत्न आदि अनेगु भारा बर्तन सकतां ज्वना सकल शिष्यपिसँ गुरू माःवने धका मामां थाये--थासे न्यना माला वयँ नेपाले निर्मल तीर्थया सत्तिक स्वंगु कर्णवीर श्मशाने पुरश्चरण तप याना च्वंह्म वज्रपाद गुरू खन ।

गुरूयात खनेवंहे सकसियां लय्तातां गुरूयात स्वचा चाउला चरण कमले भोपुया थह्मं ज्वना वयागु बस्तुत तोता ल्हाःनिपां हाजोपा बिन्ति यात-- हे शास्ता, हे गुरू ! छलपोलं जिमिगु अपराध क्षेमा याना बिज्याये माल । हे नाथ ! जिपिं अज्ञानि जुयाः छलपोलयात दुःख बिया क्रपिंत छुं सेवा यायेफुगु मखुनि केवल अपमानजक याना च्वना उगु द्वलं द्वः अपराध क्षेमा यानाः थुगु किंचित् गुरूदक्षिणा कया बिज्याहुँ धका बिन्ति याना तिसा--वसः द्वहलपित । थवले वज्रपाद आचार्य श्री बिद्याधरी देबी लुमंका शिष्यपिनि उपरे अनुग्रह तया शिष्यपिसँ ब्यूगु सिरपाः कया आशि-र्बाद बिया, थह्मं कयागु सिरपाः फुक्कं श्री भट्टारक दय्केगुलीं फ्यागु जुल ।

गुरूया आशिर्बाद कया शिष्यपिं सकलें लय्ताया हाकनं बिन्ति यात- हे गुरू ! आः छलपोल भीगु देशे ल्याहाँ बिज्याना हापायार्थें जिपिं सकलसितं शास्त्र स्यना आनन्दनं बिज्याहुँ धका

शिष्यपिसँ विन्ति यात । थुगु खँ न्यना वज्रपादं इमित स्वया आज्ञा दयकल– हे शिष्यपिं ! जि पनौति देशये वय्मखुत थ्वहे निर्मल तीर्थे यावत् जीव दत्तले तीर्थ सेवा याना: श्री परमेश्वरीया ध्यान योग याना: जि च्वंच्वनेगु जुल । छिपिं जक सकलें थ:थ:गु छें ल्याहाँ हुँ धका गुरूँ आज्ञा जुसेंलि शिष्यपिं सकस्यां गुरूया पालि भपुया बिरा कया सकलें पनौतीतु ल्याहाँ वंगु जुल ।

अनंलि वज्रपाद वज्राचार्य थ:त बियाथकूगु गुरू दक्षणा फुक्कं खर्च याना उदयागिरि पर्वते श्री विद्याधरी देवी स्थापना यायेगु मत्तिइ तया गुरू दक्षणा बिया धकूगु सारा सम्पति खर्च याना श्री विद्याधरी देबीया मूर्ति दयका उगु कर्णवीर श्मशानया समीपे उदयागिरी नाम पर्वते च्वे बिहार दयका: श्री विद्याधरी देबीया प्रतिमा स्थापना याना: दशकर्मादि प्रतिष्ठा याना: जीव न्यास तया श्री वज्राचार्येया जीवन दत्तले उह्म भट्टारकया सेवा याना: संसार चक्रं मुक्त जुया वन ।

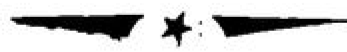
थुकथं निर्मल तीर्थे वज्रपाद वज्राचार्य श्री बिद्याधरी देबी स्थापना याना: उद्धार जुया वंगु खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे निर्मल तीर्थ महात्म्य समाप्त)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

निधान तीर्थया महात्म्य

न्हापा इलय् पाञ्चाल धयागु नगरे पञ्चचूड नाम महाराजां राज्य याना च्वन । उम्ह जुजुया स्वम्ह कायेपिं दया च्वन । तःधिकः-म्हेसिया नां रत्नचूड, दातिम्ह दिव्यचूड व कान्छाम्ह दीनचूड । थुपिं स्वम्ह राजकुमारपिं मध्ये चीधिकःम्ह दिनचूड राजकुमार ह्री ह्रिं जू जक ह्मिता आपालं सम्पति फुका च्वंगुलिं पञ्चचूड जुजुं "स्वम्ह-सितं इह्निपाः याना ब्यूसा ससलं धाइ धका दीनचूडं जू ल्वायेगु त्वःतीला" धैगु मत्तिइ तया स्वम्हसितं इह्निपाः याना बिल । अथेनं दीनचूड कुमारं जू जक ह्मिताः आपालं धन नास यात ।

जुजु पञ्चचूडं गुलिखे धालनं दीनचूडयात जू ल्वायेगु बानि त्वतके मफु । थथे जुसेंलि पञ्चचूड महाराजां स्वम्हसितं सर्वस्व दक्व सम्पूर्ण धन सम्पति स्वंगु भाग थलाः इनाबिल । रत्नचूड व दिव्यचूड निम्ह राजकुमारपिसँ थः अबुं इनाब्यूगु सम्पूर्ण धन बाँलाक बिचाः यानाः सुखं मां अबुं धाःगु खँ न्यना मां अबुया सेवा याना च्वन । चीधिकःम्ह दीनचूड राजकुमार छम्ह धाःसा ह्रि, चाहे मधासें

जू जक ल्याना बौनं इना ब्यूगु सम्पति फुक्कं बुकल । थुकथं जू ल्वा ल्वाँ थः कलाःया तिसा वसः क्वसः नापं ह्लिह्लिह्लिया जू ल्वानाः बुका च्वन । कलाःह्म गुलि धालनं खँहे मन्यंसे जू ह्मितु ह्मितु सारा सम्पति फुक्कं फुत । धन सम्पति छुं छुं मदया खर्चयाये मफया लिपा नयूनापं मखना तच्वतं दुःख जूगु जुल ।

थन्याःकथं दुःख जुसेंलि कलाःह्म दीनचूडयात थथे धाल- हे नाथ ! आम छु ज्या याना बिज्यानागु ? बौनं इना ब्यूगु सम्पति दक्वं नास याना हानं जिमि मां अबुं बिया हःगु क्वसः नापं बुका बिये धुंकल आः ही हिं छि छु नयेगु छु तिया च्वनेगु ? नयू च्वने नापं मखन अथेनं मनं सीके, थुइकाकाये मफुला ? हे नाथ ! जू ल्वायेगु त्वःताः मेगु ज्या याना बिज्याहुँ । थजाःगु गुलि कलाःत बिन्ति यात अहं दीनचूडँ खँहे मन्यँसे जू ह्मिताः कलातं मसीक छेँ सुत्तां बुकल ।

छेँ त्याकूह्मसियाँ दीनचूडया कलाःयात छें थनाः पितना व्हत । थौं भातह्म जूयाथो जूगुलिं कलाह्म अनेक दुःख सिस्युं थःछें वनाः च्वंवँगु जुल । अनंलि जूनं बूह्म दीनचूद कुमारया वना वना थास साहु क्यंपिसँ ज्वना बेइजत याना हल । थथे सकसियाँ दीनचूड यात थुकलं बिया वोबिया अपमान याना, सुनाःनं पत्यार मदया नयू मखना न्ह्योने लाःथाये वनाः न्ह्योने लाःथाये नया दुख्खसिये माल । थथे दुःख सिस्युं अन देसये च्वनं मछाला देशं पिने वन । अनंलि दीनचूड उखें थुखें चाःहिह्यु स्वयम्भूया न्ह्योने निधान तीर्थ थ्यँसेंलि दीनचूडया सापहे पित्याःगु सह याये मफत । आः गथे याये धका

उखें थुखें स्वया जुजुं उगु थासे धः छ्गुलिइ न्यात वया च्वंगु खनाः धले व:पिं न्यात लानाः म्वाः म्वाःकंहे न्याते नया च्वन ।

थवले उगु तीर्थे स्नान याना च्वंपिसँ खना धाल- हे भाजु ! छि सु ? छाये अथे न्यात लानाः म्वाःम्वाकंहे नया च्वनागु, अथे न्यात स्याना नयत्यःला ! नयमते । थथे धाःगु खँ न्यना दीनचूडं धाल- हे दाजुपिं ! आः छुयाये, अन्न नयधाःसा खर्च मदु । महा दरिद्र कंगाल जुया च्वना । अथेनं नय् पित्याःगुलिं सहयाये मफया थ्व न्या लानाः नया च्वनागु खः धका करुणा स्वरं धाल । थथे दीनचूडया खँ न्यनाः मोल्हु वःपिसँ धाल- हे दरिद्र छ आमथे दुःखिह्म खःसा छन्त जिमिसँ फुगु उपकार याये छं आमथे न्यात लानाः नयमते धका नयगु अन्न, मधिचधि बिया दीनचूडयात नके त्वंके याःगु जुल ।

थथे नयगु दसेंलि न्यात लाना मनल । उखुन्हु निसें तीर्थे स्नान याना तीर्थे स्नान यात्रैपिंके भिक्षा फवना नया तीर्थेतुं बास यानाः च्वंच्वन । थथे तीर्थे च्वँच्वं दीनचूडं तीर्थे फिया चैत्य दय्काः नाग दय्का फुथे पूजाभाव यानाः त्रिरत्नया शरण वना तीर्थ सेवा यानाः च्वंच्वँगु जुल । थुकथं दीनचूड तीर्थ सेवा याना च्वंगु खुदँ ति दुबले उगु तीर्थे बास याना च्वंपिं नन्द व उपनन्द धयापिं नागराजापिं प्रशन्न जुया दीनचूडयात करुणा तया स्नान यावःह्मयात नागपिसँ दर्शन बिया मनूभाषां आज्ञा जुल- हे दीनचूड ! थुगु तीर्थे छं छु कामना याना तीर्थ सेवा याना च्वनागु खः उगु कामना अवश्येनं पूर्ण जुइ छं धन्दा काये म्वा । थथे नागपिनिगु आज्ञा

न्यना दीनचूडं बिन्तियात- हे तीर्थया नाग राजा ! जि सम्पति आपालं जू ल्वाना बुका वयागुलिं तचोतं दुःख जुयेका च्वनेधुन । आजि आपालं सम्पति दयमा, छलपोलपिसँ जित धन बिया उद्धार याना बिज्याहुं धका मिखाँ खोबि हायेका दीनचूडं नागपिंत बिन्ति याःगु खत ।

थथे दीनचूडया खँ न्यना नन्द उपनन्द नागराजापिसँ आज्ञा जुल- हे दीनचूड कुमार ! छ दरिद्र जुया च्वंगु खः । अथेनं छं छु धन्दा कायेमते । छन्त धन सम्पतिं सम्पूर्ण जुयेका आनन्दं सुखं च्वने दयकेगु उपकार जिमिसँ कने छं एकचित्त तया न्यँ- हे दीनचूड थौंया चान्हे छ च्वनेगु बलेचाया न्ह्योने च्वंगु ख्यले छ मध्यंसे स्वयाच्वँ बाचातिके उगु ख्यले गनथाये मि ठ्यावइ अन छं चिं तयाति यो तुयु तुयु धायेव उगु थासे गाःह्मुया स्व अन धनया घःनिगः लुयावइ । उगु धनया घः निगलं कया थःगु छें वना सकल लोकपिसँ मानेयाका धर्मकर्म यानाः महासुखँ, आनन्दं च्वंहुं धका आज्ञा दयकाः नागपिं निह्मं अन्तरधान जुयावन ।

अनंलि उह्म दीनचूड राजकुमारं नागपिसँ आज्ञा जूथें उखुन्हुया चान्हे मध्यंसे बलेचास च्वनाः ख्यःपाखे स्वयाच्वन । धाथें बाचा जायेका व ख्यले छगु थासँ मि ठ्यथें धनया तेज प्याहाँ वल । खनेवं कुमार बाथक दना ब्वां ब्वां तेज प्याहाँ वःगु थासे कथि धस्वाका चिं तया थकल । अनंलि प्रातकाल जुसेंलि उगु थासे गाःह्मुया स्वःबले रत्नंपूर्ण जुया च्वंगु घः निगः लुयावल । व घः निगलं कया "धन्य धन्य नागराजा" धका प्रशंसा याना थः च्वंच्वनागु

ब्लेचास वया घः दिका थथे मने बिचा यात आजि गन वने धासां देशं प्याहाँ वयागु हे खुदँ दय् धु'कल । हानं थौंया अद्यापि मां अबु कथानं विचा सँचा यावःगुनं मखु मावःगुनं मखु । जित सकस्याँ माया तोते धु'कल । आजि थःगु देशय् ल्याहाँ वनागुया छुं प्रयोजन मदु । अथेया निर्मित जिगु जीवन दत्तले जि म्वाना च्वंत्तले थ्वहे निधान तीर्थे च्वना तीर्थ ब्रत याना च्वने धका मत्तिइ तया दीनचूड निधान तीर्थेसंतु' च्वना नागराजापिंगु बर प्रशादं दुगु रत्नया धले च्वंगु रत्न आदि दुःखिपिं फवगिं तयत दान–प्रदान याना पुण्य यात लाभयानाः सुख आनन्दं तीर्थ सेवा यानाः दीनचूड तीर्थे च्वंच्वँगु जुल ।

ताःकाल दसेंलि छन्हुया दिने कुमार मृत्यु जुया वंगु जुल । दीनचूडामणि मृत्यु जुयाः वहे निधान तीर्थे च्वंपिं नाग तयगु कुले वना जन्म जूवन । निधान तीर्थे सेवा यानाः उपोषध ब्रत च्वना वयागु पुण्यं याना उह्म नागराजाया पुत्र जुया जन्म कयाःनं पूर्व जन्मया खँ लुमंह्म जुया, थःत पूर्वजन्मे दुःख जूगु लुमंका जिं थ्व तीर्थ सेवा यानाः त्रिरत्नया शरण वनाः स्नान, दान याना वयागु पुण्यं याना गुगु तीर्थस हानं असंख्य सम्पति दुगु स्थाने नागया पुत्र धायेका जन्म काये दत आः हानं थुगु जन्मे रत्न सुवर्ण आदि खुसी चुयेकाः लोकपिंत बिया धर्म याये धका नागराजां नागलोकया रत्न आदि शुवर्ण तीर्थे चूयेकाः हया बिया च्वन ।

थथे गुबलें शुवर्ण चुयेका गबलें धन द्रव्य चुयेके हया लोकपिंत उद्धार यासेंलि लोकपिसँ उगु धन द्रब्य कया दान पुण्य

याना: धर्मकर्म याना च्वन थुकथं उद्म नाग पुत्रं धन दान याना: रत्न शुवर्ण चुयेकः हया: लोकपिंत उद्धार याना च्वँच्वं काल समये वँसेंलि उगु तीर्थेसंतुं नागपुत्र मृत्यु जुया देवयोनी देवपुत्र धायेका जन्म का:वगु जुल ।

थथे निधान तीर्थे जुवाद्यो दीनचूड कुमार उद्धार जुया वंगु जुल ।

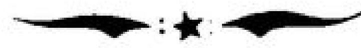
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे निधान तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

ज्ञान तीर्थया महात्म्य

परापूर्व काले कर्पूरवती नां जुया च्वंगु देशये अज्ञान सिन्धु धयाह्म जुजुँ राज्य याना च्वन । उह्म जुजु तत्त्वतंहे च्वांह्म बुद्धि भ्याहे मदुह्म । गजाःह्म जुजु धाःसां नःसाँ त्वंसाँ साः मसा धयागु हे मस्यूह्म क्वाः स्वाउँ धयागुनं छुं मस्यूह्म नय्जक दःसाँ गाःह्म न्याय-अन्याय धयागुनं छुं मस्यु । जुजु जुयाःनं प्रजापिंत न्याये याये मसःह्म । छुँ छुंहे वास्ता मदुह्म अज्ञान सिन्धुह्म जुजु जुया च्वन । थजाःह्म महा मूर्खह्म जुजु जुया च्वंगुलिं देशवासिपिंत महादुःख । अथे जूगुलिं महामन्त्रीं न्याय याना च्वँच्वने माःगु जुया च्वन । थथे न्याय आदि छुँ छुंहे जुजुं मयाःगुलिं प्रजापिसंनं जुजुयात मानेमया भारदार जागिरदारपिंसंनं जुजुयात मानेमया जयेकार नमस्कार मया। थुलि तक्कि जुजुया कलाःनं नापं अज्ञान सिन्धु जुजुयात मानेनं मया स्वामि धका बिचानं मया स्वाःहे मस्व । अथे जूगुलिं रानिं जुजुलिसे रसरङ्ग धयागुहे मदु ।

अथे थः स्वामि महाराजा मूर्ख जूगुलिं रानिं थः भातयात वास्ता मयासे मन्त्री लिसेंहे अनाचारया आसक्त याना जुया च्वगु जुल। थुकथं सुनाःनं वास्ता मयासेंलि अज्ञान सिन्धु जुजु थः कलानंहे वास्ता मयाःगु स्वया दे त्याग याना देशं पिहाँ वया उखें थुखें चाचाह्यू जूगु जुल। जुजु बेपत्ता जूसाँ मन्त्री आदि सुनानं माःवंगुनं मखु महारानींहे वास्ता मया। बरू मन्त्रीतय्‌संहे राज्य याना च्वन।

उखे अज्ञान सिन्धु महाराजा देश बिदेश चाःहिह्युं नेपाले ज्ञान तीर्थ धयागु थासे थ्यंगु जुल। उगु तार्थ खनेवंहे अज्ञान सिन्धु जुजुया चित्त सुद्धि जुया धर्म स्मृति दयावल अनंलि काचा काचां ज्ञान तीर्थे वया स्नान यायेत लं त्वःतल। थथे तीर्थे स्नान यायेत लं त्वःते मात्रँ थःगु कर्पूरवती नगरे सकलसियां हेलायागु, कलानं तोतूगु खँत सकतां मने लुया वल। थःह्मे सियाँ देशये न्याय याये मफुगुनं सिया वल। अले थःह्मंतुँ जि महामूर्खह्म खः धका सीका आःजि थुगु ज्ञान तीर्थे च्वना जिगु जीबन दत्तले तीर्थ सेवा याना च्वने धका प्रतिज्ञा याना अज्ञान सिन्धु जुजु उगु ज्ञान तीर्थ संतुं भिखाचा छेँ दय्‌का ह्नीहिं तीर्थे मोल्हुया फिया चैत्य दय्‌का पूजाभाव याना त्रिरत्नया शरण वना पर्वकाले उपोषधे च्वना तीर्थे मोल्हुवइपिंके भिक्षा फ्वनाः नयाः जीबन हना च्वंगु जुल।

थुगुकथं तीर्थ सेवा याना च्वँच्वं आःपालं दँ बितय्‌ जुसेंलि उह्म जुजुं तीर्थ सेवा याना च्वंगु पुरायं तीर्थे बास याना च्वंह्म देबपुत्र ब्रह्मसियां जुजु खना प्रशन्न जुया थथे धया हल– हे अज्ञान

सिन्धु महाराजा ! छं तीर्थ सेवा यानाः त्रिरत्नया शरण वनाः उपोषध व्रत च्वंगु पुण्यं याना छं पूर्वजन्मे याना वःगु पाप शान्त जुल। छं पूर्वजन्मे छु पापकर्म यानावल धाःसां, हे महाराजा ! छं पूर्वजन्मे धर्मशास्त्र दक्व मियाः स्यंकाः ध्वंस यानाः नयाः च्वनाः कुकर्म याना वःगु पापं थुगु जन्मे महामूर्ख जुया छुं छुं मसिल। सकल लोकं अपमान, व हेपये जक याका च्वने मागु खः। आः छलपोलं थुगु ज्ञान तीर्थे सेवा यानागु पुण्यं छलपोलया चित्त शुद्ध जुया पूर्वजन्मया पाप सम्पूर्ण नाश जुया वन। आः हानं थुगु जन्मया खँ लुमंका जुया कर्पूरवती देशेतुं मन्त्रीया कुले जन्म कयाः वंहे देशे जुजु जुयेदइतिनि धका आज्ञा जुया अनहेसं उका देवपुत्र अन्तरधान जुया बिज्याःगु जुल।

थथे तीर्थ वासि देवतां आज्ञा जूगु खँ न्यना अज्ञान सिन्धु महाराजां उगु वचनयात एकमन याना उगु ज्ञान तीर्थे ह्लीह्लिं स्नान याना फिया चैत्य दयूका पूजाभाव यानाः त्रिरत्नया शरण वना, उपोषध व्रते च्वना तीर्थ सेवा याना च्वंगु जुल। थुकथं जुजुं तीर्थ सेवा याना च्वँच्वं छन्हुया दिने मृत्यु जुया वंगु जुल। अनंलि उका अज्ञान सिन्धु महाराजा देवपुत्रं आज्ञा जूथें कर्पूरवती देशे मेह्महे मन्त्रीया कुले वनाः जन्म जूवन। व मचायात अज्ञान शोधक धयागु नां छुत। कथःथें तःधिकः जुया सकल बिद्यां पारंगत जूगु जुल। थुगु इलये देशे जुजु मदुगु तःदँ दयधुंका महामन्त्री, भारदार, पुरोहित च्वना सःलः याना देशे जुजु मदयूकं मजिल धका

बिचाः याना भिंह्म सकल बिद्यां पारंगतह्म, सकल शास्त्रं पारंगतह्म, ज्ञानिह्म, भद्रह्म, कल्याणह्म जुजु यायेमाः थथे राजगुणं युक्तह्म झीगु देशे सु दु ? वहे जुजु यायेमालि धका सःलः याना माला स्वःबले मन्त्रीया काये अज्ञान शोधक दारक यातहे कर्पूरवती नगरया राज्यसिंहासने फयतुके लायेकह्म खनाः सकलें लय्-ताया वयात राजमकुतं पुयेका राज्याभिषेक बिया व देशया जुजु याःगु जुल ।

उह्म महाराज अज्ञान शोधकं देश प्रजालोकपिंत बिचाः याना धर्मया न्यायं प्रजापिंत प्रतिपाल याना च्वंच्वन । थथे अज्ञान शोधक महाराजां राज्य याना च्वच्वँ पूर्वजन्मया पुण्यया प्रभावं पुर्वानुस्मृति (पूर्वजन्मया खँ) लुमना वल । थथे पूर्वजन्मया सम्पूर्ण खँ लुमना वसेंलि व महामन्त्रीं याना च्वंगु अत्याचार व महारानीं याना च्वंगु अत्याचार सीका सकल मन्त्री व कर्मचारी तयेत सःता सभा मण्डल दय्का उह्म अज्ञान शोधक जुजुं सकलसियां न्ह्योने थः अज्ञान सिन्धु जुजु धायेकाः जन्म जुयाबले थः मूर्ख जूगु खँ, मन्त्रीं न्यायया:गु खँ, कलानंहे वास्ता मयासें महामन्त्री लिसे आसक्त जूगु व थःत सुनाःनं वास्ता मयाःगु, देश तोता प्याहाँ वनाः ज्ञान तीर्थे सेवा याना च्वनागु अले व तीर्थे बास याना च्वंह्म देवतां व्याकरण जूगु व्याक्क फुक्कं खँ सकसितं कनाः महामन्त्री व महारानीया अनाचार जूगु खँ कनाः निह्मसितं कर्पूरवती नगरं पितना छ्वगु जुल ।

थुकथं महाराजां कर्पूरवनी नगरे धर्म प्रजालोकपिंत प्रतिपाल यानाः राज्य चले याना च्वंच्वँगु जुल । अनंलि छुं दँ लिपा महाराजा अज्ञान शोधक जुजु सिना वनाः सुखावती भुवने बास लाःवंगु जुल । थथे ज्ञान तीर्थे अज्ञान सिन्धु महामूर्खह्म जुजु उद्धार जुया वंगु जुल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे ज्ञान तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमः बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

चिन्तामणि तीर्थया महात्म्य

ह्लापाः ह्लापा वासव धयागु गां छगु दया च्वन । व गामे आपालं धन दया च्वंह्म छह्म सेन महाजनया काये छह्म दयाच्वन। उह्म कायेयात बौह्म कोटि मू वंगु कुण्डल न्यानाः ह्लायेपत्यु छुइका तःगुलिं कायेया नां कोटिकर्ण धका छुना तःगु जुया च्वन । उह्म कोटिकर्ण ल्यायेह्म जुयाः बुढा ज्याये तेवा बिइ ससेंलि उह्म काये मचा कोटिकर्ण शार्थवाह महासागरया रत्नाकर व्यापार यावनेगु मत्तिइ तया मां बौनं मसीक देशे दक्व वंजापिं मुंका रत्नाकर व्यपार वनेगु ज्याखँ कोछिनाः लिपा मां ऋबुया न्ह्योने वना थथे बिन्ति यात- जि रत्नाकर व्यापार वनेत्यना जितः बिदा बिया बिज्याहुँ । थथे याकः काये कोटिकर्ण आकाभ्काकाये रत्नाकर वने धका बिरा फवँवःगु खना मामं धाल- हे बाबु ! छ, छाये रत्नाकर व्यपार वनेमाःगुदु, छिमि अबुं कमये याना तःगु सम्पतिहे यक्व दु । छ रत्नाकर वने माःगुहे मदु । नय् त्वने पुनेगु गुलिमाः उलि छन्त माक्व दहेदु, छ रत्नाकर वनेमाःगु खहेमखु । बानं दय्का तःगु

सम्पति जक विचाः याना च्वंसां गाः- हे बाबु ! छ रत्नाकर वने धाये मते ।

थथे मामं धाःगु ख्वँ न्यना कायेह्म धाल- जि रत्नाकर वनेगु खँ क्वछी धुन वनेगु जुइ धुंकल । जितः गनेमते । मामं धाल- अथे मखु बाबु, रत्नाकर वने धयागु साप थाकु । गूं गूँ वनेमाः; पर्वत गय्माः; नय्त्वनं धाये मदु; वावः फय्व धायेमदु; चिकु ताँनो धायेमदु; नय्पित्यात धायेमदु हानं गूं वनेबले धुँ, सिंह, भालु जन्तु जनावरतय् भय् दु । सागर छिना वनेमाः; ढुंगाये च्वनाः वनेबले सागरे स्वँज ग्वँजत वय्यः ततःधिकःपिं न्यात काउलेत वया ढुंगा फाता पुयेका बीयः। स्वँज ग्वँजतय्सँ नय्यः। वा फय् वयाः सागर बधय् जुयाःनं ढुंगा फाता पुलेयः । थजाकथं थाकु, ग्यानापु छ वने धायेमते पुता ! छ जि याकः काये खः धका नुगः मछिंका ख्वयाः कायेयात गना च्वन । कायेह्म कोटिकर्ण शार्थवाह तँम्वया मांनँ धाःगु खँ मन्यंसे भ्रन मांयात- जि छु सीवने त्यन धकाः गनागुला ? अमङ्गल याःवेह्म थुइक धका मांयात थुकलं विया छिद्र वचन ह्नाना मांयात बोबिया मामं धायेक धायेकं वणिजाःत मुँका छें प्याहाँ वन ।

थौं कोटिकर्ण शार्थवाह सारा वणिजालपिं मुंका रत्नाकर वनेधका थःगुदे तोता अनेगु दे, गाँ, निगम, जनपद आदि चाःहिल्यु गूँ पर्वत गया ववँ आपालं दिन बितय् जुसेंलि महासागरया सिथये वणिजालपिं सकलें थ्यंकः वन । सागर छिनाः रत्नद्वीपे (रत्नाकरे) थ्यंका शार्थवाह वंजातनापं आपालं रत्नादि लाभ याःगु

जुल । थुकथं रत्नाकर ब्यापार सिधय्का शार्थवाह बंजातनापं रत्नत ज्वंकाः ल्याहाँवःगु जुल । थ्वँ-थ्वँ निरञ्जन गुईं थ्यंका कोटिकर्ण शार्थवाह भचा फ्कासुलनेत च्वँत्तलें रत्नत ज्वना वःपिं बंजाःत ह्लापा वनाच्वन । लिपा शार्थवाह फ्कासुलंगु थासँ दना वंवले बंजाःत नाप लाके मफय् धुंकल । लिपा माहुया लँ द्वनाः वंजाःत छखे साहु याकःचा छखे लात ।

सल गयाः वनाच्वंह्म शार्थवाहं लँदात धयागु जकसीवं हंसँ थाये तोतल । वंजाःत गनवन जुइ धका सल ब्वाका गुईं उखें थुखें माःजुया च्वन । लिपा सल ब्वाय्ँ वंह्म वनंतुँ दिके मफु । वेतोदं ब्वाय्ँ वन । गुँ तोता फिसलँ फिसलँ वनां च्वन । निभा तच्वर्त थिना च्वंगु दु, छम्वें निभाया ताप मेखें फिया ताप । गुकें याना सल याकनं न्यल फिसलेतुँ भाराक ग्वतुल, सल अनंतुँ सित । साहु ह्लानं फिसलं गुँ पाखे स्वयाः ल्याहाँ वया च्वन । फी पलाहे तयफुगु मखु चुईं चुईं पू । पुक्कहे पलाः छिना बल्ल बल्लं गुईं थ्यंक वल । लः त्वने प्याःचाया वल तर लः गनंहे दुगु मखु । अथेनं गनं दैला धका लः मालावं वनांच्वन । वनं वनँ यमद्वार पाखे लात । अननं वं लः त्वनेगु दैला धका स्वःवले तच्वतंहे ग्यानापुपिं कालकूट दण्ड ज्वना च्वंपिं खन । साहुं अमिके न्यन थन लः त्वनेगु दैला ? अमिसँ नमवा लः न्ह्याःगु सः तायेतद भ्वारारारा तर अमिसँ नमवा । लःया जक सः तायेवला इमिसँ नमवासाँ लः त्वने धका दुने द्वाहाँ वनाः लः मावन तर लः गनंहे मखँ । वँ थिचाः यात लः त्वनेगु थन अवश्य दे तर गनं मदु । दुने थ्यंक वनाः स्वः वना च्वन ।

अथाये अपुचःहे प्रेतत मुना च्वन । इपिं गथेच्वं धाःसां मुलुया कयूँप्वा ह्वःथें चिप्वागु ह्मुतु, ल्हाः तुति चिचीपु जुया चिमिसं ह्म त्वपुयेक दयाच्वंपिं। प्वाः धाःसा तःग्वपिं थजापिं प्रेतत खनेव थुमिके लः दै जुइ धका ब्वायूँ ब्वायूँ वनाः जितः लः त्वनेगु छक बिया दिसँ रे, जि तच्वतंह्रं लःत्वने प्याःचाल । प्रेततसें न्यन- छ सु ? जि वासव ग्रामया कोटिकर्ण । प्रेततसें धाल- हे साहु ! थनला प्रेत नरक खः थन लः त्वने दैमखु । जिमिसँ लः त्वने मखंगु भिंनिदँ दयूधुंकल । थथे प्रेततयूगु खँ न्यना वं हाकनं न्यन- छिपिं छु कर्म आमथे जुइका च्वने मागु ? प्रेततसें धाल- हे कोटिकर्ण ! ह्वापा जिपिं मनुष्य जुया च्वनाबले मां बौपिंत बोबिया, जिमिसँ सुं दुःखि पिंत दान धयागुहे मबिया भन बी त्यंपिंतनं दान यायेमते धका गना वया । थुगुहे कर्म बिपाकं आः जिपिं प्रेत धायेका जन्म जुयाः दुःख सिया च्वनापिं खः ।

थथे प्रेततयूगु खँ न्यनाः साहु अनँनं द्वाहाँ वनाः लः मावन। हानं मेह्म पापी छह्म खन, वं गजाकथं कर्म बिपाक भोग याना च्वन धाःसां निभाग्यो बिनाः चान्हे जुलकि अन, बिमाने च्वना अपशरापिं वया अनेक साभिं नका त्वंका रतिक्रिडा याना च्वनी । ग्यो तुयु तुयु भाथें च्वनेव उह्म पुरुषयात त्वःता अपशरात बिमाने च्वना सर्गते थाहाँ वनी । उगु इलय् अपशरापिसँ त्वःता वनेधुंकूगु जुया च्वन । साहु वनाः वयाके तीजक न्यन- छि सु खः ? जित लः छक त्वंकिले ! उह्म पुरुषं धाल- थन हाला दियेमते .... का ...वल ! (खिचातसें ब्हाउँ ब्हाउँ उना हःगु सः तायेदल ।) छि

मु खः हाँ ? जि वासव ग्रामया कोटिकर्ण । पुरुषं धाल- हे साहु ! याकनं फलेचाये थांहुँ, महासे च्वनाच्वँ ! साहु वाताहाँ च्वनाच्वन । वं धाल- खिचात वल इमिसँ छितः न्याइ थांहुँ थांहुँ । साहु काचा काचां फलेचाये थाँवना सुला च्वन । खिचात प्यह्म वया व पुरुषयात वयाखतं व्हाउँक न्याना ला पायूँ लिकाना नल । हि बा बा वल, थुकथं सास्ति याना च्वन । सित बा बा सित ! धायेक न्याना धस पायेका चि चित्याना: ला नया हि त्वना छिछि तक सास्ति याना तल ।

थ्यो खिउँ खिउँ धायेव खिचात प्यह्म उखेवं थुखेवं मदयेक वन । जब बहि जुसेंलि न्ह्याबलें थें अपशरापिं वया वासलं बुका बियेमात्रं घाः फुक्क लनाः ह्लापायाथें जुल । अले नका त्वंका रश क्रिडा यानाः सुख पुर्वकं चछिं च्वँच्वन । अले हाकनं बिमाने च्वना अपशरापिं वँसेंलि फलचां क्वाहाँ वयाः साहुनं थथे न्यन- अहो आश्चार्य ! छुया कारणे छितः थथे जुया च्वंगु ? उह्म कर्मभोगि पुरुषं थथे धका धाल- हे शार्थवाह ! जिनं छह्म वासव गामे लामीह्म औतत्रिक धयाह्म खः । जिं करपिंत स्यानाः ला मियाः जीबन हना च्वना, थुगु पापं ह्लीह्लिं खिचात वया न्याकाः सीला -सीला धैथें च्वंक कर्मभोग याना च्वना । हानं चान्हे चान्हे ह्लापानं दना तीर्थे वना स्नान यानाः परमेश्वरपिंथाये वना धर्मकर्म याना जुयागु पुण्यं याना चान्हे चान्हे बिमाने च्वना वयाः अपशरापिं श्याः नका त्वंका अनेक रशरंग यानाः सुखभोग, आनन्द याना च्वना ।

हे साहु ! पाप कर्मया फलं दुःख भोग याना च्वना धर्मया फलँ सुख भोग याना च्वना । आः लि वासव ग्रामे ल्याहाँ भायेबले जिह्म कायेयात जिगु खँ छगु कना ब्यु । छु धाःसाँ-- छिमि बा लामियाः नया जुगु पापं थथे कर्मया भोग याना च्वन । ह्लीहिं खिचातसें न्याका महाकष्ट नया च्वन छिमिसं ला मीगु ज्या स्वःति । जि लामीगु स्वाकःया तःले शुबर्णया धले दुने सम्पति तया गारे याना तयागु दु । व धः लिकयाः छिमिसँ जिगु नामं पिण्डादि दान विया सकल दुःखि दरिद्रपिंत दान--प्रदान यानाब्यु, थुलि याना बिल धाःसा जि मुक्त जुइ धका जिमि कायेपिंत धया ब्यु धका बिन्ति यात ।

थुलि खँ न्यने धुंका शार्थवाह अनँनं दुने वनाः लः माजुल । अननं छह्म पापी खन । पापीयात थ्यो स्यूंया चाह्ले जुलकि अनेक किसिमयापिं ताहात वया सीला सीला धैर्थें च्वंक न्याना सास्ति याना तैगु, थ्यो तुयु जुलकि व फुकसियाँ स्वःता वनीगु । ह्लिने जुलकि अपशरापिं वया सासागु वस्तु नका स्वंका तैगु । बःह्लि जुलकि हानं ताहात वया न्याःत्रइगु । थबले उह्मसिके वनाः लः फवंबले वं न्यन- छि सु ? जि वासव गांया कोटिकर्ण । स्वयादिसँ साहु ! जिनं वासव गांया ब्राह्मण खः । तर जिं ह्लिने ह्लिने धर्मकर्म याना जुइजु चाह्ले जुलकि परस्त्री गमन याजुयागुलिं चाह्ले चाह्ले जितः सीला-सीला धयाथें च्वँक अनेक की, सर्पत वया धसे याका कर्म बिपाकया भोग याना च्वने माल ।

छि वासव गांमे फ्यायेबले जिगु कायेपिंत जिगु कर्म विपाकया खँ फुक्क कनाः आश्रमया तःले जिं रत्न दुनेतयाः लुँया घः दुथना तयागु दु व घः लिकया दुःखिपिंत दान-प्रदान याना च्यु धका धयाब्यु । थथे पापी पुरुषया खँ न्यना साहुं "जिला म्वाः म्वाकंहे नरक लोके लाःह्म जुल जिं मांयात बो बियागु पापं जि थन्याःथाये लागु खः" धका मने पश्चाताप चाया व थासँ भभन्हुया ब्वाँ ब्वां वना च्वन ।

उखे वासव गामे च्वंह्म मांह्मेसिया जिकाये याकनं लिथ्यनेमा धका अनेक धर्मकर्म यानाः पुण्य दान बिया च्वंगु जुल । वहे पुण्यं साहु व कर्मभूमिं छुतं जुया जनपद पाखे लावःगु जुल । थवले नयू त्वने मखना अनेक गांचा–गुंचा चाःचाहिला फ्वना फ्वनाः नया जुया च्वन । थुह्म शार्थवाहया बंजाःत वासव गामे थ्यंका वया मां अबुपिंत कोटिकर्ण शार्थवाह सित धका कनाः बंजातयूसंहे सारा सम्पति थ थःगुर्ब्लेसँ यँकूगु जुल । कोटिकर्णया मां अबुपिसँ थःकाये सित धागु खँ न्यना याये माःगु संस्कार फुक यानाः पिण्डदान नापं बिया सीह्म थः कायेया नामं धर्मशाला, सतः दयूका शिलापत्र नापं तया ब्यूगु जुल ।

थुखे कोटिकर्ण शार्थवाह चाःहिह्युं नेपाल मण्डले चिन्तामणि तीर्थे थ्यंगु जुल थवले थःगु दे वासव गां वने मसया, मांयात थुकलं बियाः वोबिया वःह्मेसियाँ उगु चिन्तामणि तीर्थे मोल्हुया थथे चिन्तना यात "जिं मांयात बोबियाः थुकलं बिया वया, थुगु

पापं ल्हनेमा, जि याकनंहे वासव गामे थ्यनेमा' धका त्रिरत्नया शरण वंगु जुल । थथे चिन्तामणि तीर्थे सेवा यागु पुण्यं याना शार्थवाह च्यान्हु भिन्हु हे वासव गामे थ्यकःवल अनंलि थःगु छेँ पाखे स्वया वंवले तच्वतंहे बांलाक दय्का तःगु सतः छगु खन । शार्थवाहँ "थुगु धर्मशाला ह्यापा मदु सुनां दय्का तःगुथें धका उगु धर्मशालाया न्ह्योने थ्यंक वना तीजक शिलापत्र ब्वना स्वत-- शिलापत्रे थथे च्वया तल--

"जि काये रत्नाकर वंह्म कोटिकर्ण शार्थवाह रत्नाकरेतुं निधन जुया वंगुलिं (सीगुलिं) उह्म कोटिकर्ण शार्थवाह जिकायेया नामं थ्व धर्मशाला सतः दय्का । थुगु पुण्यं याना दिवंगत कोटिकर्ण सुगती वास लायेमा ।" थथे धका शिलापत्र च्वयातःगु खना मिखाँ ख्वबि पिकया नुगः मछिंका थःगु छेँया पिखालुखि न्ह्योने च्वनाः मांयात सःता च्वन । मामं ताया पिने स्वःववले थः काये कोटिकर्ण खनेवं मामं ख्वया ख्वयाः धाल-- यो पुता ! छ मन्त धाःह्म गथे वया बाह्मँनं स्वःवल । कायेह्मसियाँ ख्वया ख्वया-- जि सीगु मखुनि यःमां जि मांयात थुकलं बियाः मांनँ धाःगु खँ मन्यँसें ब्वःबिया वनागु पापं म्वाः म्वाकंहे जि कर्मभूमि चाःहिला वया । आः जि छें द्वाहाँ वय् मज्यूह्म जुल धका मां अबुया पालि भपुया सम्पूर्ण माया त्याग यानाः वहे वासव गामे औतत्रिक धयाह्म ला मीह्मसिया छें वना वया कायेपिंत कन-- छिमि बा कर्मभूमी महाकष्ट नयाः कर्मभोग याना च्वंगु दु अथेया कारणे छिमिसँ करपिंत स्यानाः ला मीगु ज्या स्वःति । वयागु खँ न्यना इमिसँ न्यन छिं गथे सिल जिमि बा सी धुंकल धका ?

कोटिकर्ण हानं कन-- छिमि वा नरक भूमी चान्हे जुलकि अपशरापिं वया नका स्वंका रसरंग याकाते ह्निने जुलकि खिचात वया लापाँय् लिकाना हि वा: स्वंकाबि । छिमि वानं धयाह:गु दुकि ला स्यायेगु पालेगु स्वाक:या न:ले शुवर्णया घले रत्न दुथना तयागु दुहँ । व घ: लिकया रत्न आदि दु:खी गरीवपिंत दान--प्रदान याना पिण्ड दान यानाब्यु धका जित: धयाहल । थुलि याना बिल धा:सा छिमि बो नरकं मुक्त जुइ अले भिंगु गती बास लाइ । थुकथं शार्थवाहं नरकया खँ दक्वहे कन । थथे साहुया खँ न्यना ला पालेगु स्वाक: पुयेका गा:ह्मगुया स्व:वले धाथें रत्न जायेक दुगु लुँया घ: लुया वल । उगु घ: लिकया बौनं धयाह:थे धका पिण्ड दान बिया दु:खि गरीवपिंत दान-प्रदान याना धर्मकर्म याना: पुण्य दान या:गु जुल । थुगु धर्मया प्रभावं नरक गति भोग याना च्वंह्म आतत्रिक उद्धार जुया वंगु जुल ।

अनंलि हानं शार्थवाह ब्राह्मणया छें वना वया जहान, कायेपिं स:ता कन-- हे ब्राह्मणपि छलपोलया बुवां चान्हे चान्हे परस्त्री गमन या: जूगुलिं चान्हे चान्हे ताहा, कीतसें न्याका कर्मभोग याना च्वन । अमिसँ न्यन-- हे शार्थवाह ! छिं थ्व खँ गथे सिल ? सिनावंगु भिंनिदँ दय्धुंकल । साहुं धाल-- हे ब्राह्मणपिं ! छ:पिनि बायात परलोके वना फुक्क स्वया वय्धुन छ:पिनि बुवा नरक गती ह्निने चाहिं अपशरापिं नाप महारस याना: सुखभोग याना च्वन चान्हे जुलकि परस्त्री गमन याना वंगु पापं आपालं ताहा, कीतसें न्याका महाकष्ट नया च्वन । आ:छिपिं पत्या मजूसा छ:पिनि बुवां धया

ह्नःगु अग्नि कुन्दलया तःले रत्नं पूर्णगु सुवर्णया घः तैतयागु दु हुँ व घः लिकया दुःखी गरीबपिंत दान-प्रदान याना ब्यु हुँ पिण्डपात्र आदिनं दान याना ब्यु धका धयाहल धैगु सम्पूर्ण नरक गतिया खँ कंगु जुल । थये कोटिकर्णया खँ न्यना अग्निमथ स्यंका गाःह्मगुया स्वःगु बखते अनं धया ह्नःथें शुबर्णया रत्नं पूर्णगु घः लुया वल । अनंलि उह्म ब्राह्मणं घः कया पिण्ड थया, दान धर्म याना, चैत्य दय्का बिल । उगु धर्मया पुण्य प्रभावं कर्म बिपाकं दुःख भोग याना च्वंह्म ब्राह्मणया सर्व पापं मुक्त जुया देबयोनी जन्म काःवन ।

थुगु कथं उपदेश बिया परउपकार याना, उह्म शार्थवाह आः जि गन वनाः च्वंवने धका मत्तिइ तया अननं श्रावस्ती जेतबने अनाथपिण्डदाश्रमे वनाः श्री सम्यकसम्बुद्ध शाक्यमुनिया शरणे वना प्रवर्ज्या सम्वर कया प्रवर्जित जुया श्री भगवान बुद्धया सर्व संघया बिनये पालन यानाः तथागतया शासने च्वना च्वंगु जुल । थथे चिन्तामणि तीर्थे मांथात द्रोहि याह्म कोटिवर्ण शार्थवाह उद्धार जुया वंगु जुल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे चिन्तामणि तीर्थ महात्म्य समाप्त)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

प्रमोद तीर्थया महात्म्य

ह्लापाः– ह्लापा छगु इलये पातालया अधिपति जुया च्वंह्म दानासुर धयाह्म दैत्यं पाताले राज्य याना च्वन । थनंलि छन्हुया दिने उह्म दानासुर दैत्य पातालं थाहाँ वया मर्त्यमण्डले नेपाले (पुण्य क्षेत्रे) रत्नावती व वाग्मती संगम जुया च्वंगु प्रमोद तीर्थे स्नान याना त्रिभुवनया जुजु जुयेगु इच्छां उगु तीर्थे तपस्या याःगु जुल । वं गज्यागु यानाः तपस्या यातधासां सुनांनं वयागु व ज्याये स्यंक बःसां मफय्क भिगू दिशायेसं ताडण किरण तया तपस्या च्वंगु खतः । थुकथं दानासुर दैत्यं तपस्या यागुलिं स्वर्ग-भुवने देवराज इन्द्रया वैजयन्ति सिंहाशन कम्प जुल, सिंहाशन दगदगे जुल । थथे सिंहाशन सँसेंलि इन्द्र ग्यानाः जियासिनं धर्म बल्लाह्म अवश्यं दत तर सुदतथें धका मत्तिइ तयाः देवशभा याना स्वःवले मर्त्यमण्डले प्रमोद तीर्थे दानासुर दैत्यं महातपस्या याना च्वंगुलिं इन्द्रया सिंहाशन संगु खः धैगु निर्णय जुया देवशभा बिसर्जन जुल ।

तर देबराज इन्द्रं सापमिंक धन्दा कयाः मने खँ ल्हाका च्वन "आः जि देबराज (देवेन्द्र) पदं च्युत जुइगु जुल" धका धन्दा कया च्वंगु खः उर्बशी, मेनका, रम्भा व तिलोत्तमा धयापिं अपशरा पिसँ स्वया इन्द्रयात थुगु कथं बिन्ति यात-- भो देवेन्द्र ! छपिंत छु जुल ? छाये दुःख तायाः बिज्याना च्वना ? थथे अपशरापिसँ बिन्ति याःगु खँ न्यना इन्द्रं आज्ञा जुल-- हे अपशरापिं ! जित दुःख जुगु छु धासाँ मर्त्यमण्डले नेपाले प्रमोद् तीर्थे दानासुर दैत्यं वैजयन्ती जिगु सिंहाशने च्वना त्रिभुवन एकछत्रं राज्य यायेगु बिचारं तपस्या याना च्वन । आः दानासुरया तपस्यां जिगु सिंहाशन संगु सनं तिनि । अबश्यंनं उगु तप पूर्ण यानाः तीर्थस बरदान कया जित क्वत कया उह्म दैत्यराज इन्द्र जूवैन । अथे जुया जि तच्वतं धन्दा जुयाः दुःख ताया च्वनागु खः । इन्द्रया थजाःगु भयं बिलि-बिलि जाःगु खँ न्यना अपशरापिसँ बिन्ति यात-- हे देवेन्द्र ! थुलिया कारणे छःपिसँ धन्दा कया बिज्याये म्वा । थजाःपिं न्ह्याथें जाःह्म तपश्वि-तय्तनं जिमिगु नृत्य, संगीतं इमिगु तप भङ्ग याना बया च्वना । थ्वथातनं वं याना च्वंगु तप बिध्वंस थनेत जिमिसँ कुतःयाये । छःपिसँ धन्दा कया बिज्याये म्वा। हे देवेन्द्र ! जिपिं थथें अनवना वयात तप भङ्ग याना वय्, जिमिगु बसय् याना वय् धका अपिं मेनका, उर्बशी, तिरोत्तमा, रम्भा व मेमेपिं अपशरापिं सहित याना त्रायत्रिंस भवनं नेपाल मण्डले प्रमोद् तीर्थे क्वहाँ वल ।

थुबले तीर्थया न्ह्योने थ्यँसेंलि दानासुर दैत्यराजं तपस्या याना च्वंगु थासे स्वःबले ताडण किरण तया सुं द्राहाँ वनेमज़ीक थः जक

दुने च्वना तप यानाः च्वंगु खना इमि सःल यात- आः गथे यानाः थ्व दानासुर यात तपस्या भङ्ग याये ? फिगू दिशासं अनेगु किरण ताडण याना तल । न्ह्यागुहे जुइमा थ्वइगु तप भङ्ग याहे याये धका तापाकहे च्वना रम्भा, तिरोत्तमा, उर्वशी, मेनका व मेमेपिं अपश-रापिं सकलें मिलय् जुया अनेगु राग–रागिनी कया मेहालाः तुति पाः कया पचिंकुज्याना अनेगु ताःलं ल्हाः मिखां संकेत याना प्याखँ हुला नृत्य यानां च्वन । अथेनं व दानासुरं वास्ताहे मया ख्वानं मस्वसे मिखा तिसिना एकचित्त याना योग तपस्था याना च्वन ।

अपशरापिं गवायेत तक म्ये हाला प्याखँ ल्हुया च्वननं वास्ता मयासेंलि अजूचाया हानं सःलः यात-- आः गथे यायेमाल ? थ्व दानासुर दैत्यं मिखानँ मकं वास्ताहे मया । आः अथेमखु थ्वइगु छें वनाः थ्वया धन सम्पति सारा सर्वस्व खुयाहया थ्वया न्ह्योनेहे तीर्थये चुइका बी नु ! धका सकल अपशरापिनि सःलः याना च्वन, थथे थ्वइगु सम्पति खनेव अवश्यनं दनावै उगु इलय् फीसं वयात वसय् काये धका अपशरापिं पाताले दानासुरया भवने वना, वया जहानपिंत मोह याना दैत्यया सारा सम्पति दक्व खुया हल । अले दानासुर तप याना च्वंगु प्रमोद तीर्थे वना दानासुरं खँक हे दक्व धन सम्पति चुइका बिल ।

थुकथं सारा सम्पति खुसी चुइका बिलनं वास्ता मयासे तपस्याहे याना च्वन । तप भङ्ग यायेतत्वपिं अपशरात वयागु तप भङ्ग याये मफया कायेल जुया ल्याहाँ वन । दानासुरं फिंनिदँ तक

तप याना तप पूर्णहे यात । त्रैलोके एकछत्रं राज्य यायेगु बर प्रशाद् दानासुरं प्राप्तहे यात । अले व प्रमोद तीर्थया योगाश्रमं दना वना ह्लापां मर्त्यमण्डले दक्वभनं राज्य त्याका एकछत्रं राज्य यात । थुकथं दानासुर दैत्यं संग्राम याये म्वायेकं मर्त्यमण्डले गुलितक राज्य दु उलि फुक्कं देशया जुजुपिंत ग्याना राज्य त्याका सिंहाशने च्वन । सागर द्वीप फुक्क मर्त्यमण्डल त्याके धुंका त्रायत्रिंस भवने एकछत्रं राज्य यायेगु मत्तिइ तया आपालं दैत्यगण सहित याना सर्गते थाहाँ वन । सुधर्मा नाम देव सभास ध्वंकः वन । दानासुर वःगु खनेवंहे देवराज इन्द्र तच्वतं ग्याना याकनहे देवशैन्य मुंका दैत्य-तयनाप ल्वाःवन । तर देवशस्त्रं दैत्यतयत छुं याये मफु । दैत्यतय् शैन्यतयसँ धमाधम देव भवन क्वत्यलाः त्याकाहल ।

थुकथं दानासुर दैत्यया वीर्यपराक्रम खना युद्ध यायेगु साहस मदया इन्द्रया वैजयन्ति सिंहाशन तोता वैकुण्ठे बिष्णु नारायणया शरण वना इन्द्रं नारायण यात विन्ति यात- हे नारायणजु दैत्यराज दानासुरं अमरावति भवने वया जिलिसं संग्राम यानाः जिगु राज्य त्याका काल धका कनाः इन्द्र वैकुण्ठेसँतुं च्वंच्वँन । दानासुरं अमरावति त्याका हानं वैकुण्ठे वना संग्राम यावन थवले विष्णु व इन्द्र जाना दैत्यलिसं संग्राम यागु जुल । थुगु युद्धे नं दानासुरंहे त्याकल अले निम्हं विस्युं वना ब्रह्मलोके वन अननं दानासुरं युद्ध यावगु जुल । उगु ब्रह्मलोकं ब्रह्मा, विष्णु व इन्द्र स्वम्हं विस्युवना कपिलाशे महादेवता महेश्वरया शरण वंगु जुल । अननं दानासुर दैत्य शैन्य सहितं संग्राम यावगु जुल । थवले ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्र व

मेमेपिं सकल देवतापिं छप्पँ जुया इपिंलिसे ल्वात । तच्वतंहे हताश जुल तर थुकेनं दानासुरं प्यह्मयसितं विस्युं वनेमाःगु अवस्था याना बिल । विस्युं वन तर वंवँ थायेहे दैत्यं लित्त ल्यु जुल । उकथं वंवँ थायेतक दानासुरं लित्त लिनाहःगुलिं सुलां सुलेथाये मदया श्री गुह्येश्वरी देवीया थासे वना श्री गुह्येश्वरी देवीयात पूजाभाव याना ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर व इन्द्र प्यह्मसियां भट्टारक यात स्तोत्र याना थुकथं विन्ति यात- हे जगत जननी श्री गुह्येश्वरी देवी ! जिपिं सकलें छलपोलया शरणे वया । मेता कारणं मखु दानासुर दैत्य प्रमोद तीर्थे तपस्या यात, तीर्थराज प्रशन्न यानाः त्रैलोकया अधिपति जुयेगु वरदान कयाः थुगु तपं पूर्ण याना मर्त्यलोक दक्व, सागर द्वीप पर्यन्तं त्याका सर्गते वया अमरावति त्याका वैकुण्ठ, ब्रह्मभवन, कैलाश आदि त्याका जिमित दानासुरं लिनाहया च्वन । हे जननी ! थथिं-जाःह्म दैत्यया वसय् लासेंलि थ्व लोक गथे जुइ ? अथे जूगुलिं थुह्म दैत्य यात दमन याना बिज्यायेमाल ।

थथे देवता पिनिगु विन्ति न्यना गुह्येश्वरी प्रदन्न जुयाः आज्ञा जुल- हे देवगणपिं ! छलपोलपिं ज्ञाना बिज्यायेम्वा । थुह्म दैत्य यात दमन यायेगु खःसा छलपोलपिं सकलें श्रावस्ती जेतवने अनाथपिण्डदाश्रमे बिज्याना च्वंह्म श्री शाक्यमुनीन्द्रया शरणे बिज्याहुँ । वसपोलं थुह्म दैत्ययात दमन याना बिज्याइ धका गुह्येश्वरी देवीं आज्ञा जुया बिज्यायेव ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्र व मेमेपिं देवतापिंनं श्रावस्ती जेतवने अनाथपिण्डदाश्रमे वना श्री शाक्यमुनिया चरण कमले भ्वपुया विन्तियात- हे जितेन्द्रीय, श्री घन ! थ्व त्रिभुवन

आः दत्यया ल्हाति लात जिपिं च्वनेथायेहे मद्यक वंवँथाये च्वंच्वँ थाये जिमित लित्तू लिनाहया च्वन । जिपिं शरण वनेथाये गनं मन्त, जिमित शरण कया बिज्याहुँ धका बुद्धया पालि भपुया शरण वंगु जुल ।

थथे ब्रह्मा, इन्द्र, नारायण, महेश्वरया विन्ति न्यना श्री शाक्य मुनि बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात– हे देवतापिं ! छलपोलपिं गुह्येश्वरीहे विज्याना श्री नैरात्मा देवीया थासे च्वना श्री खगानना देवीया मन्त्र जपयानाच्वँ धका बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्याःगु जुल। थनंलि श्री शाक्य मुनीन्द्रया आज्ञाथें देवतापिं सकलें विज्याना श्री खगानना देवीया अग्रे च्वना एकचित्त याना मन्त्र योग याना च्वंगु जुल । धवले उह्म दैत्यराज दानासुरयात दमन यायेगुया कारणे श्री शाक्यसिंह बुद्धं थःगु बीर्य पराक्रमं दानासुर च्वना च्वंगु थासे बिज्यानाः, प्रमोद तीर्थराज रुपं दर्शन बिया थथे आज्ञा जुया विज्यात- हे दानासुर दैत्यराज ! थनंनँ च्वयेयागु ऐश्वर्य यःसा श्राबस्ति नगरे जेतारामे अनाथपिण्डदाश्रमे वना श्री शाक्यमुनि बुद्धया शरण हुं । थुलि आज्ञा जुयाः अनं अन्तरधान जुयाः अनाथपिण्डदाश्रमेतुं बिज्यागु जुल ।

अनंलि दैत्यराज दानासुरनं अभ च्वेयागु ऐश्वर्य कायगु आसं श्रावस्ती वना अनाथपिण्डदाश्रमे व्राहाँ वन । वनेवंहे अन आकाशथें निर्मल जुया च्वंह्म रत्नकुतथें तःधिकह्म भ्वीनिगु लक्षणं पूर्णह्म चयेगु व्यञ्जनं संयुक्तह्म, विद्याचरणं सम्पन्न जुया देव मनुष्यया शास्ता जुया बिज्याह्म श्री भगवान बुद्धयात दानासुर दैत्यं खनेवंहे क्वछुना वन्दना याःगु जुल । थवले

भगवान बुद्धं थःगु उर्णाकोषं (ह्लातिकां) पञ्चरस्मि पिकया स्वयूका बिज्याःगु जुल । भगवान बुद्धया रश्मि स्वयूमात्रं दैत्यया क्रोध शान्त जुया चित्त शुद्धि जुया सकल लोकयाके करुणा उत्पत्ति जुया संसार अनित्य अनात्म धयागु विचाः याना थह्मं देवतापिंत दुःख बियागु चित्त लुया वया दानासुर थःथमंतुँ पश्चाताप चाया श्री मुनीन्द्रया चरणे भ्वपुया बिन्तियाात- भो सम्यावसम्बुद्ध ! जिगु दक्व अपराध क्षमा याना बिज्याहुँ । छलपोलयाात दर्शन जक यायेमात्रं जि पश्चाताप जुल, जिं याक्वसितहे दुःख बियेधुन ।

थुलि दैत्यया चित्त शुद्ध जुसेंलि भगवान बुद्धं आज्ञा जुयाः बिज्याात- हे दानासुर ! छं मन तयाः न्यँ धका चतुरार्य सत्या व षटपारमितायाा खँ सम्पूर्ण आज्ञा दयूका बिज्यागु जुल । थथे तथागतया उपदेश न्यना दानासुरया चित्त शुद्ध जुया मैत्री, करुणा, मुदिता, उपेक्षा थ्व चतुरब्रह्म विहार चित्तोत्पति जुया, आः जिं ब्रह्मा, बिष्णु, महेश्वर, इन्द्र आदि मेमेपिंत त्याके धुंसाँ दुःख बिये मखुत । आवंलि जिं ह्लापा ह्लापा तथागतपिसँ चलयू याना वं कथँ दानपारमितां पूर्ण याना अनुत्तर सम्यक्सम्बुद्ध बोधिज्ञान लानाः तथागत जुये अले सर्बसत्वपिन्त उद्धार याना महानिर्वाण पद लाये धका थुलि प्रतिज्ञा यानाः श्री शाक्यमुनि याके क्षमा फ्वनाः थ्व संसार त्रिलोकया राज्य त्याग याना भगवानया चरणे भ्वपुया बिराकया उह्म दानासुर दैत्य ह्लापा तपस्या यानागु रत्नाबती व बाग्मती संगम जुया च्वंगु प्रमोद तीर्थस वनाः थ्व मर्त्यमण्डले लोकपिंत पञ्चकषायनं युक्त जुयाः दुःख सिया च्वँनीगु इलयू सकल लोकपिंत जिं उद्धार याये फयूमा धका प्रतिज्ञा याना तपस्या याना च्वंगु जुल ।

थुलि जुये धुँसेंलि श्री गुह्येश्वरी देवीं प्रशन्न जुया ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, इन्द्र व देवता प्रमुखपिंत थथे आज्ञा जुया बिज्याात-हे देवतापिं छलपोलपिंत जिं अभय बिये धुन धनीनिसें दैत्याया भय मन्त आः दैत्य राजा प्रमोद तीर्थेवना हानं तपस्या यावने धुंकल। आः छलपोलपिं थथःगु भवनेसँ बिज्याहुँ । थथे गुह्येश्वरीया आज्ञा न्याना ब्रह्मा, बिष्णु, महेश्वर, इन्द्र सकलें थथःगु भवनेतुं सुख पूर्वकं आनन्दं च्वं बिज्यागु जुल ।

थथे प्रमोद तीर्थे दानासुर दैत्या उद्धार जुया वंगु खँ क्वचाल ।

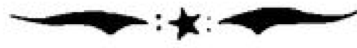
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे प्रमोद तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

सुलक्षण तीर्थया महात्म्य

ह्लापा:-- ह्लापा गौड धका नां जुया च्वंगु देश छगु दया च्वन। व देशया जुजु व महारानी पाखें छह्म काये मचा जन्म जुल। महारानीया मचा बूगु घडी, वहे लग्ने मन्त्रीया कला:यानं काये बुल। हानं वहे लग्ने वहे इलये छह्म गृहपति महाजनया कलाया पाखेंनं कायेहे जन्म जुल। हानं व स्वह्मं छगूहे अंश जुया तच्वतंहे अलच्छण जुया: बूपिं जुल। इमिगु रुप गथेच्वँ धा:सा मिखा गुलि गुलि चिना म्येयाथें ह्याउँसे च्वंपिं, ह्लायेपं छुँयाथें च्वंपिं, म्हुतु त:प्वा प्वाथँनिसें वा दुपिं तुयुगु ह्मुतुसि, मिखाफुसि स्वापिं, चिकिपु जुया ताहाक: जुया च्वँगु ककु, त:ग्वगु प्वा, ताहागु तेपु, धुँयाथें च्वंगु पुलि उँठयाथेंजा:गु प्यँपा, खवँ उला च्वंगु चिमिसँ, भाजंथें ह्वाकुगु वर्ण स्वछूगु पालि, पालि त:ले ह्व: दु लुसिनं हाकु, पचिंनँ तत:पु, तफा जुया फ्याफ:गु ह्लाये, सँ छेँ छेँ च्वं बेक्वगु तुति पालि त:ले छुं चिं मदु, थथेंजापिं कुलच्छणं संयुक्तपिं अलच्छणापिं मस्त स्वह्म जन्म जुल।

थजापिं अलक्षणापिं मस्त बुइव जुजुया भण्डारे ह्लीह्लिं सम्पति पाः जुया वन । देशेनं दुर्भिक्ष जुया वन, हानं जुजु धकानं माने यामन्त, गुह्म गुह्मेस्याँला देशहे तोताहल । थुखे मन्त्रीयानं याना यानागु ज्या स्यनाः सम्पति दक्व नास जुया वन । हानं महाजनयानं कायेमचायागुहे दोषं याना-यानागु व्यपार सफल मजुया आपालँ ऐश्वर्य नाश जुया वन । अनंलि महाजनया अलक्षणाह्म कायेयात जातकर्म आदि सिधय्का निभाले तय्हल । थवले लोकपिसँ खनाः ख्वाः ख्वाले व मचाया बिषये थीथि मुना खँ जुल- झीगु देशये तच्वतं अजुचायापुगु खँ जुल । थथेला गबलें न्यनेहे मलंलि । थ्व मचां यानाः जुजु, मन्त्री व महाजनया सम्पति ह्लीह्लिहे पाः जुया वन । देशे सकल लोकपिं धमाधम तना वना च्वन ।

स्वह्मेस्यां मस्त फिंछदँति जक दय्वला देशे झनहे उपद्रव आदि जुया नय्मखना हाहाकार जुया वन । जुजुं अनेकथं शान्ति याके बिलनं शान्ति मजु । अथे जूगुलिं लोकपिं वया जुजुयात थथे बिन्तियात- हे महाराजा ! झीगु थ्व गौड देश दुर्भिक्षं हाहाकार जूगु मूखँ महाजनया जन्म जूह्म काये फिच्यागु कुलक्षणह्म । अलक्षण जूगुलिं थ्व देशे दुर्भिक्ष जूगु खः । अथेया कारणे महाजनया काये यात झीगु देशं पितना छ्वय्माल, थ्वयात देशं पितना मछ्वय्कं झीगु देशे शान्ति स्वस्ति जुइ मखु । प्रजालोकपिनिगु थजाःगु खँ न्यना जुजु व मन्त्रीया खँ ल्हाना थः अलक्षणापिं कायेपिंत सुचका दुतपिं छ्वया महाजनया कायेयात कायेके छ्वत । महाजननी, महाजनपिं रूवय्क-- रूवय्कहे दुतपिसं मचा लाकाः ज्वनाहल । जुजुं वयात

वायेयंकेगु उजं बिल । जुजुया उजंकथँ दुततसें मचायात हेका थ:गु देशँ पिने दुर्नान्तर बने यंका न्ह्यो वय्का च्वंगु इलय् गुइं वाना थकल । दुतपिं जक थ:गु देशेतु ल्याहाँ वल ।

गुइं वाना थकूह्म मचाया न्ह्यलं चायेका स्व:बले थ:त ब्वना ह:पिं छह्मनं मखना तच्वतँ ग्याना उखें थुखें माजुल । मामां मामां गनंहे लुइके मफया नुग: मछिंका तत:सकँ ख्वया माजुल अथेनं थ:त ब्वनाह:पिं लुइके मफया "आ: जि गन वने" धका अनवने थनवने मसिया गन गन लँ दत अन अनं वन । ववं-ववँ वया भाग्यं धायेमाल याकनंहे नेपा:मण्डले थ्यन । अननं उखें थुखें फ्वना नया जुजुं छन्हु सुलक्षण तीर्थे थ्यन । अले तीर्थे वना स्नान याना व तीर्थे मोल्हुवैपिंके भिक्षा फ्वनानया: अनहे च्वंच्वन । अन च्वँच्वंहे त:धिक:नं जुया वल । लिपा अन भिखाचा छें दय्का: व छें च्वना: फ्वनानया: तीर्थ सेवा याना च्वन । अन च्वँच्वंहे लिपा फिया चैत्य दय्का पूजाभाव याना त्रिरत्नया सरणनं वनेस:ह्म जुल ।

थुकथं व अलक्षणह्म मचाँ नित्य स्नान याना फिया चैत्य दय्का त्रिरत्नया शरण वना: फ्वनानया: व तीर्थे च्वँच्वं तीर्थ सेवाया पुण्य प्रभावं उह्म गौड देशयाह्म महाजनया कायेया अलक्षण फुकं शान्त जुया सुलक्षण जुया वल । थुकथं सुचित्तं तीर्थ सेवा यायां उकिया पुण्य प्रभावं अलक्षण फुक्क नास जुया: सुलक्षण जुया वया: भिंनिदँ दसेंलि दिब्य देह जूगु जुल । थ:गु शरीर सुलक्षण जुसेंलि थ:गु देशे वने धका मत्तिइ तया तीर्थयाके बिरा कया उह्म शार्थवाह गौड देश पाखे स्वया: ल्याहाँ वंगु जुल ।

गौड देशे थ्वंका महाजनया काये थःगु छें वन । थबले महाजन महाजननीनं ह्मसीके मफया- छ सु ? धका न्यंबले सुलक्षण पुरुषं धाल- जि छलपोलपिनि काये खः। नेपाले सुलक्षण तीर्थे सेवा यानागु पुण्यया प्रभावं अलक्षण नास जुया सुलक्षण जूगु खः। जि छलपोलपिनिहे काये खः । बा माँपिं पत्या मजुया-- छ छु ? जिमित बा माँ नाला जिमिगु अंस ताके याःह्म खः । धका राज पुरुषपिं सःता ज्वँकाः जुजुया न्यायालये यंकूगु जुल । जुजुयाथाये थ्यनेव महाजनं जुजुयात बिन्तियात- महाराज थ्वँ जिमिगु धन सम्पती लोभ तया जिमित माँ अबु नाःवया च्वन । थ्व जिमि काये खहे मखु । जि कायेला भिंङगागु अलक्षणह्म खः छलपोलंनं सिहेस्यु ।

जुजुं आज्ञा जुल-- हे सुन्दर पुरुष छ सु ? उह्म महाजनया कायेला अलक्षणाह्म खः । जिंहे गुईं ताके ठङगागु खः छं छाये थथे मखुगु खँ ल्हानागु ? जुजुया खँ न्यना महाजनया कायेनं बिन्तियात-- हे महाराज ! जि महाजनया काये खः । छलपोलं ताके ठङ्ह्मनं जिहे खः । तर नेपाले सुलक्षण तीर्थे सेवा यानागु पुण्यं जि सुलक्षण जुया दिव्य देह जूगु खः । जिं ह्येकागु मखु । थथे उह्म पुरुषया खँ न्यना जुजुं बिश्वास याना "थःह्म कायेनं अलक्षणाह्म खः अकें थ्व लिसे ठङया थः काये राजकुमारयातनं तीर्थ सेवा याके ठङय् माल" धका मत्तिइ तया थथे आज्ञा जुल- हे बाबु ! छ सुलक्षण तीर्थे सेवा यानागु प्रभावं अलक्षण नास जुयाः सुलक्षण जुया वःगु खःसा जिमि कायेपिंनं अलक्षणापिं खः। अकें छ उद्धार जूगु तीर्थे यंका राजकुमारयातनं तीर्थ सेवा याकाहिँ धका थः काये

यात सःता न्ह्योने तया बिल । थ्व स्वया मन्त्रींनं थः काये सःताहया जि कायेयातनं तीर्थ सेवा याकाहिं धका लःल्हाना बिल ।

अनं जुजुया काये वन्त्रीया काये ब्वनाः हानं गौड देशं नेपाल देश स्वयाः वंगु जुल । अपिं कुमारपिं स्वह्मं नेपाले सुलक्षण तीर्थे थ्यंका भिंच्यागु अलक्षणं युक्तपिं निह्मसितं व तीर्थे मोल्हुका त्रिरत्नया शरण ठंकया फिया चैत्य दयूके बिया चैत्यपूजा याके बिया तःगु जुल । उकथंहे तीर्थ सेवा यायाँ जुजुया काये व मन्त्रीया काये निह्मेसियाँ अलक्षण शान्त जुया सुलक्षण जुया दिव्य देह जुया वल । अनंलि महाजनया कायेनं निह्मं ब्वना थःगु देशे थ्यंकः वया राजकुलस वना जुजु, मन्त्रीया न्ह्योने स्वह्मं च्वना महाजनया कायेनं विन्तियात- हे महाराजा, मन्त्रीजु ! छलपोलपिनि कायेपिं कथा बिज्याहुँ धका अलक्षण शान्त जुयाः दिव्य देह जूपिं राजकुमार जुजुयात लःल्हाना बिल मन्त्रीया काये मन्त्रीयात लःह्लाना बिल ।

थबले जुजु मन्त्री लोकपिं सकलें अजुगति चाया महाजनया कायेयात धन्यावाद ब्यूगु जुल । अनंलि महाजनया काये थःगु छें वन । अलेतिनि माँ बापिं खुशि जुया कायेयात धन्यावाद बिया सुख पूर्वकं च्वना च्वंगु जुल ।

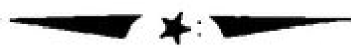
थथे गौड देशया जुजुया काये, मन्त्रीया काये व महाजनया काये स्वह्मं सुलक्षण तीर्थे उद्धार जुया वंगु खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे सुलक्षण तीर्थ महात्म्य समाप्त)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

जय तीर्थया महात्म्य

ह्लापा-ह्लापा दानासुर दैत्यया कला; भातं न्ह्यावलें त्वापु जक यावइगुलिं मन बितराग जुया उह्म दैत्यनी थःगु देशं प्याहाँ वना नेपाले बाग्मतीया सिथे च्वना उपोषध व्रत धारणा याना च्वंगु जुल। छन्हुया दिने फुल्लच्च पर्वते बिज्याना च्वंह्म श्री बसुन्धरा देवी प्रशन्न प्रभाबती खुसी उत्तर वाहिनी जुया वया दैत्यनीनं ब्रत याना च्वंगु तीर्थे संगम जूवल। थवले श्री बसुन्धरा देवी प्रत्यक्ष जुया दैत्यनीयात आज्ञा जुल छं व्रत यागु पुण्यं याना छं पूर्बजन्मया पुत्री प्रभाबती छं थ्व तीर्थे उपोषध ब्रत च्वंगु पुण्यं याना उद्धार जुल। हे दैत्यनी ! ह्लापा छकःनं थ्व तीर्थे बल नांह्म दैत्य छह्म-सियाँ तीर्थ सेवा यानाः जय मङ्गल जुया, त्रैलोकया मालिक जुया वन। अथेया कारणं थ्व तीर्थयात जय तीर्थ धका धाःगु खः।

थ्व तीर्थे आनन्दादि लोकेश्वरया स्नान प्रभाह यायीगु इलय् सु बुद्धिमानि मनूतसें स्नान याइ उह्म मानबयात मुक्ति प्राप्त जुइ। गुगु इलय् लोकनाथ थुगु प्रभाबती छिकी उगु इलय् सुं मानबपिं

स्नानयात धाःसा उह्म मनूया शरीर निर्मल जुया अन्तकाले सुखावती वास लाइ । गुह्म मनुष्यं जय तीर्थे जप होमादि ब्रत याइ उह्मे-सिया फुक्क दुःख नास जुया लिपा भिंगु कुले जन्म जुया अनुत्तर ज्ञान प्राप्त जुइ । थुलि आज्ञा जुया श्री वसुन्धरा देवी अनसं अन्तर धान जुया बिज्यात ।

दैत्यनीनं व तीर्थे स्नान आदि उपोषध ब्रत यानाः जीवनं मुक्त जुया वंगु जय तीर्थया खँ क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे जय तीर्थ महात्म्य समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

चतुर युगादि तीर्थ सेवा

थनंलि ह्लाकनं गोपुच्छ पर्वते च्वना: श्री शाक्यमुनि भगवानं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दय्का बिज्यात- थ्व नेपाले आदि तीर्थ उत्तम जुया च्वंगु ह्लापां पुण्य तीर्थ धालसां १. शोधन तीर्थ २. शान्त तीर्थ ३. शंकर तीर्थ ४. राज तीर्थ ५. मनोरथ तीर्थ ६. निर्मल तीर्थ ७. निधान तीर्थ ८. ज्ञान तीर्थ ९. चिन्तामणि तीर्थ १०. प्रमोद तीर्थ ११. सुलक्षण तीर्थ १२. जय तीर्थ । थुलि द्वादश तीर्थ सेवा याना: उद्धार जूगु खँ जुल । आ: ह्लानं मेगु उप-तीर्थया खँ न्यं ।

ह्लापां बाग्मती मूलया समीपे सहस्र सुन्दरी नागनीनं बास याना च्वंगु सहस्र सुन्दरी तीर्थे श्रावण कृष्ण त्रयोदशी महाप्रवकाले गुह्मसिनं स्नान याना तीर्थ ब्रतयाइ उह्मसित भिकथं कामना फल प्राप्त जुइ ॥१॥ ह्लानं निगूगु बाग्मतीसँतु, अगस्त्य ऋषि कलश स्थापना याना: तीर्थ सेवा वंगु अगस्त्य तीर्थे कार्तिक शुक्लपक्षे युगादि नवमि खुन्हु । उगु तीर्थे गुह्मसिनं तीर्थ सेवा याइ, स्नान याइ

उह्मसित मनोरथ पूर्ण जुइ ॥२॥ हानं बाग्मतीसँतु, आपालं नागतसें बास याना च्वंगु अनन्तह्रद तीर्थे माघ शुक्ल पुह्नीखुन्हु गुह्मसिनं स्नान याना तीर्थ सेवा याइ उह्मसित अक्षय धनया धुकू जुइ ॥३॥ हानं बाग्मतीसँतु तारा‌ह्रद तीर्थे बैशाख शुक्ल तृतीय खुन्हु गुह्मसिनं स्नान, तीर्थ ब्रत याइ उह्मसित सर्ब भय शान्त जुइ ॥४॥

वाग्मती तीर्थ दक्के प्रधान– तधना च्वंगु तीर्थ खः। थ्व तीर्थे छकः जक स्नान याःसां आपालं फल प्राप्त जुयाः बचन, मन, शरीर शुद्ध जुया चतुर्ब्रह्म बिहार धारणा याये फया, पुण्य सम्भारं पूर्ण जुया अनुत्तर संम्यक्सम्बुद्ध जुइगु तकँ फल प्राप्त जुई। दश भुमीश्वर जुया श्रावक, प्रत्येक, महायानया ज्ञाननं लाभ जुइ। हानं गुह्म पुण्यात्मापिं शंख पर्वते थाहाँ वना गुह्म मनुष्यं उपोषधे च्वना ध्यान भाबना याइ, योग याइ उह्म मनुष्ययात सकल सिद्ध फल प्राप्त जुया समस्त पापं मुक्त जुइ। थुगु जन्मे सकल ऐश्वर्य पूर्ण जुया अन्त काले उकें सुगती प्राप्त जुइ। थथे नेपाले आपालं मूल तीर्थ उप--तीर्थ दया च्वन।

मूल बाग्मती, केशाबती, मणिरोहिणी आदि मेमेगु खुसिनं गन गन संगम जुल अन अन महातीर्थ, उपतीर्थ धयातल। पुखु, दहँ, बुंगा, खुसी अने--अनेगु थासे तीर्थ धका धयातल। थथे तीर्थ पत्तिं यथाबिधिथें स्नान दान ब्रत याना वइ उगु पुण्यं थाना उह्म मनुष्यपिंत थःगु इच्छा थें फल लाभ जुया अन्ते मोक्षगति प्राप्त जुया वनी। थथेया कारणे मनुष्यपिसँ तीर्थ सेवा-- स्नान, क्रिया चैत्य दयूका, पूजाभाव, त्रिरत्नया शरण, उपोषधे च्वना धर्म याई

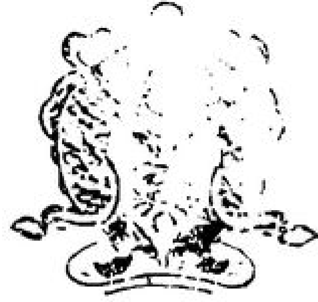
उगु पुण्यं याना चित्त शुद्ध जुया सकल कर्म शिद्ध जुया थुगु जन्मे सुख सम्पति प्राप्त जुया अन्ते मोक्ष प्राप्त जुइ । कल्याण सद्गुणं सम्पति लायेगु इच्छा याइपिसँ थुगु महान् उत्तमगु द्वादश अष्टबैतराग उपतीर्थे वना स्नान दानादि कर्म याना त्रिरत्नया शरण वना उपोषधे च्वने माः ।

थथे श्री स्वयम्भूया प्रभावं द्वादश तीर्थ आदि नाना तीर्थ दया वसेंलि ब्रह्मा, बिष्णु, महेश्वर, इन्द्रादि देबतापिं सकलें थथः परिवार आदि वना छत्र ध्वज पताकार आदि ज्वना अनेक बाद्य थाना हर्ष पूर्बकं नेपालया तीर्थ सेवा याना श्री स्वयम्भू दर्शन पूजा याना वंगु जुल । भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात- जिनं ह्लापा- ह्लापाया जन्मे थ्व नेपाल महामण्डले अनेक दया च्वंगु तीर्थे स्नान दान याना त्रिरत्नया शरण, उपोषध ब्रत साधना याना वयागु धर्म थुग्र जन्मे त्रिमण्डलशुद्ध जुया निर्मल आत्मा जुया चतुर ब्रह्म बिहार धारणा याना सद्गुणया स्थान जुया सकल बोधिसम्भारं पूर्ण जुया मारगणपिंत त्याका राग, द्वेष, मोह त्याग याना बोधि ज्ञान लाना तथागत जुया संसार उद्धार यायेगु चित्तोत्पति जूगु खः ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! छिमिसँनं थथे धका सीका बोधि ज्ञान लायेया, कारणे सकल तीर्थ पत्तिं स्नान या, त्रिरत्नया शरण उपोषध ब्रते च्वँ, श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात भावना याना बोधि ब्रत चले या । थुगु पुण्यया फलं छिपिं गबलेसँ दूर्गती जन्म जुये म्वाला सदां सद्गती जक जन्म काये दै । त्रिरत्नया सेवा यानाः त्रिरत्नया सेवा

यानागु फलं, तीर्थ सेवाया फलं कायवाक्चित्त शुद्ध जुया संसारे दक्वसितं उद्धार याये फइ । अनंलि निर्मल आत्मा जुया चतुर ब्रह्म बिहार धारणा याये फुह्म बोधिज्ञान लाना अन्ते मोक्ष पद लाइ। थथे सकल सभा मण्डल स्वया श्री शाक्यमुनिं आज्ञा दयूका बिज्यागु जुल ।

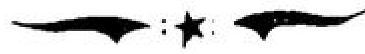
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे अष्ट वैतराग, द्वादश तीर्थादि महात्म्य वर्णनोनाम पञ्चमोऽध्याय समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

षष्टमोऽध्याय प्रारम्भ

द्वादश तीर्थया खँ न्यने धुंका मैत्री बोधिसत्वं मन प्रशन्न याना लाहात हाजोपा श्री शाक्यमुनीन्द्रया चरणे भ्वपुया हानं थथे बिन्तियात– हे शास्ता ! छलपोलया अनुग्रहनं तीर्थया फुक्क खँत न्यने धुन, आः हाकनं थुगु आदिबुद्धया निर्माणकाय श्री स्वयम्भू यात छुया कारणे श्री धर्मधातु बागिश्वर धका धाःगु खः थुगु खँ कृपातया आज्ञा दयका बिज्याहुँ । थथे मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना श्री घन, तथागतं आज्ञा दयका बिज्यात-- हे मैत्री बोधिसत्व ! मन तया न्यँ, श्री स्वयम्भूयात धर्मधातु बागीश्वर धका ल्वाये धाल धइगु खँ जिं कने ।

ह्मापा-- ह्मापा मनूतय् आयु स्वीदोदँ परमानं दया च्वंबले शोभावती नगरे श्री कनक मुनि नां जुया च्वंह्म तथागत जुया बिज्यात । वसपोल संम्यक्सम्बुद्ध जुया सकलसियाँ गुरू जुयाः दक्व धर्मया जुजु जुया मुनि मध्ये मुनीन्द्र सर्वज्ञ जुयाः, देब मनुष्य

पिनि शास्ता जुया विज्याना च्वन । उगु इलये जि सद्धर्म राज नांह्म बोधिसत्व जुयाः कनकमुनि तथागतया संघ जुया च्वना ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! उगुहे इलये बाराणसी धयागु काशी शहरे बिक्रमशील महाबिहारे धर्म श्री मित्र धयाह्म छह्म महापण्डित भिक्षु प्यंगु बर्णया ब्राह्मण, क्षेत्री, बैश्य व शूद्र आदि सारा भिक्षुसंघपिं सहित आपालं लोकपिं सुंका नाम संगीतिया अर्थ व्याख्या यानाः धर्मकथा कना च्वंगु जुल । थथिंगु महा उत्तम जुया च्वंगु नाम संगीतिया धर्मकथा न्यना सभालोक सकलें सर्व धर्म सम्बुद्धया महात्मा धका प्रशंसा याना चित्त बोध यानाः लोकपिसँ धर्म श्री मित्र, महापण्डितयात सुभाय् बिया च्वंगु जुल । थुकथं हीहिं बिक्रमशील महाविहारे नाम संगीतिया खँ कना च्वँच्वं छन्हु द्वादशाक्षर अआ इई उऊ एऐ ओऔ अंअः भिंनिगः आखःया अर्थ ह्याये मफया धर्म श्री मित्रया अथे याये थथे याये मद्या उखुन्हु बाखँ कनेगुहे दीमाल ! बाखँ दित, सकलें "थौं याकनंहे बाखँ दित" धाधाँ थथःगु छें ल्याहाँ वन ।

धर्म श्री मित्र पण्डितया मने "आः गथे याये ! सकसिनं उलिहे द्वादशाक्षरया खँ कने मफुह्म धाइ" धका धन्दा कया च्वन । वं बाराणशी क्षेत्रे मेपिं सःस्युपिंके वना द्वादशाक्षरया अर्थ न्यनेगु बिचाः मया । वयात मसःह्म धाइ धका । वं "महाचीने पञ्चशीर्ष पर्वतस बिज्याना च्वंह्म महामञ्जुश्री गुरूया निर्माण काय मञ्जुदेवाचार्य, वसपोल महाभिक्षु सकल बिद्याया अधिपति, बचनया मालिक

सर्वसत्वया गुरू जुया विज्याह्म । थथिंह्म मञ्जु देवाचार्ययाथाये वना नामसंगीतिस वया च्वंगु द्वादशाक्षरया अर्थ व व्याख्या न्यनाः सीका वय्" धका मत्तिइ तया धर्म श्री मित्र उखुन्हुया चान्हेहे दना विक्रमशील महाबिहारं सुनांहे मसीक प्याहाँ वया महाचीन वने धका प्रस्थान जुल ।

अबले महाचीन वनेत नेपालेहे जुकाः वने मागु जुगुया निम्ति धर्म श्री मित्र ववं-ववँ नेपाल मण्डले थ्यंक वल । थबले श्री साम्ह्याँगु पर्वते बिज्याना च्वंह्म परचित्त ज्ञान सिया विज्याह्म श्री मञ्जुदेवाचार्य गुरूं धर्म श्री मित्र वःगु पञ्चाभिज्ञया प्रभावं सीका "धर्म श्री मित्रं जितः नापलाये धका महाचीने वनेत थन थ्यंकः वल, थ्वयात जिं परिश्रम याकेमखु । जिगु ऋद्धि बलं न्ह्योने थ्यंक वना दर्शन बिये" धका बिचाः याना गोपुच्छ पर्वतं क्वहाँ बिज्याना थः हल वाइह्म सा जवा जुगु ज्याथ (बुरा) यागु रुप धारणा याना ज्यापु जुया सिंह शार्दुर निह्म हले घाना हल ज्वते याना च्वन ।

थुगु इलय् महाचीन वने धका वःह्म महापण्डित चीन वनेगु लँ मसिया गनवने गनवने जुया च्वन । निभाद्यो लुकुबिया ह्माउँ निभा जुया च्वन । फंगःतनं च्यारचिर हाहाँ सर्गते ब्वब्वँ थथःगु स्वः माः जुया च्वन । उखेनं बुँ उखेनं बुँ, बुँया फाँते धर्म श्री मित्र यामं यामँ वना च्वन । चीन वनेगु लँ मसिया सुयाके न्यने सुयाके न्यने जुयाः उखें थुखेँ मिखा ब्वब्वँ वना च्वंबले तापाकँनिसें हल ज्वते याना च्वंह्म छह्म बुराह्म ज्यापु खनाः "वयाकेहे चीन वनेगु लँ

न्यने मालि'' धका मत्तिइ तया धर्म श्री मित्रं तापाकंहे ज्यापुयात
सःतल- हे आवा ! हे ऽ आवा !!
ज्यापु- छाय् ऽ भाजु ?
पण्डित- हे आवा ! चीन वनेगु लँ गुखे पाखे खः हाँ ?
ज्यापु- चीन वनेगु लँ यक्वहे तापानि भाजु ।
पण्डित- हे आवा चीन वनेगु लँ जक कनाब्युरे !
ज्यापु-- अथे मखु भाजु चीन वनेगुला यक्वहे तापानि । आः
थ्योनं बी धुंकल, अकें थौं जिगु छेंनिं बासँ च्वना बिज्याहुँ बरू
कन्हे जिं लँ केना बिइका मज्यूला ?

थथे खँ ल्हाल्हाँ धर्म श्री मित्र न्ह्यावना च्वच्वँ व बुराह्म
ज्यापुं सिंह शार्दुरत निह्म घानाः हल जोते याना च्वंगु खनाः
पण्डित भ्रूसंग वन, ग्यात । ज्यापुं सःतल- थन वारे ! धर्म श्री
मित्र धाःसा भ्रून ग्याः पहलं ल्याहाँ वनी । ज्यापुं हल तोता धर्म
श्री मित्रयाथाये वयाः- स्व भाजु महाचीन वनेगुला यक्वहे तापानि
थौं चच्छि जिगु छें च्वनाः कन्हे ह्वापां दनाहुँ जिं कनाब्छ्य् । थ्यो
ख्युँख्युं धाल ज्यापुं व धर्म श्री मित्र नाप खँ ल्हाल्हाँ छें ब्वनायेन ।
थ्यो ख्यूंसेहे च्वन ।

मञ्जुदेवाचार्य सिंह शार्दुर तया हल जोते यागु थाये थौंया
अद्यापि मञ्जुश्री भूमि धालसां सावा भूमि धका दहेदनि। भेषधारी
ज्यापुं धर्म श्री मित्रयात पिरीसंतुं बाये ब्यूगु जुल । बहनीसिया
नयूनी सिधयूव थ्यने त्यसेंलि धर्म श्री मित्र पिने पिरी ग्वतुल ।
न्ह्यः मवःनि ज्यापुंनँ घाराङ्क खापा तिनाहल खवनं ख्वाराक्क तल ।

धर्म श्री मित्र थ्यनेत सन न्ह्यः मत्र । व बुराह्म ज्यापुयाला ल्यासेपिं कला निह्म दुगु जुया च्वन खनी, क्वारा--क्वारा कला भात खँ ह्लाना च्वन । पिने च्वंह्म धर्म श्री मित्रया थ्यने मफया थथे धका मत्तिइ तल "गजाथाये वासँ च्वंवयूलात, थजाह्म बुराह्म ज्यापुया निह्म निह्म ल्यासेपिं कला ! थ्यनेनं म्वाःला ! छुया खँ थ्व क्वारा क्वारा" धका धर्म श्री मित्र तीजक दनाः कलाभात खँ ल्हाना च्वंथाये क्वँयूप्वाः ह्वते ह्वायेपं दिका खँ न्यना च्वन । दुने थथे धका खँ ल्हाना च्वन-वरदा, मोक्षदा धालसाँ केशनी, उपकेशनीपिसँ थः भातयात थथे बिन्ति याना च्वन- हे मञ्जुदेवाचार्य ! हे नाथ ! छःपिसँ स्वना हयाह्म सु थ्व ? गनं वःह्म ? पण्डित भिक्षुथें च्वं, सु थ्व ? थथे कलापिनिगु खँ न्यना मञ्जुदेवं आज्ञा जुल-- हे केशनी, उपकेशनी ! थ्व वारानसी देशं वःह्म महापण्डित धर्म श्री मित्र खः । थ्व छ्वाये थन वल धाःसाँ विक्रमशील महाबिहारे सकल सभालोकपिंत नामसंगीति व्याख्या यानाः कना च्वन । छन्हुया दिने द्वादशाक्षर थ्यँसेलि उगु भिंनिगः आखःया खँ कने मफया तच्वतं मछालाः भ्गीगु देश महाचीने वनाः जिके द्वादशाक्षरया अर्थ न्यने धकाः वःह्म खः । आः भी थन च्वँच्वनागुलिं थ्वइत महाचीन थ्यंक वन्ये मखु धका जिं ऋद्धि बलं थ्वयात थन स्वना हयागु खः तर थ्वं जितः ह्मसीके मफत ।

थुकथं मञ्जुदेवाचार्य देबीपिंत कना च्वंगु खँ क्वँयूप्वाः ह्वते ह्वायेपं प्वाः दिका न्यना च्वंह्म धर्म श्री मित्रं फुक्क खँ न्यना "अहो ! जिं गथे गुरूयात ह्मसीके मफत" धका लुखा खलुसँ भ्वसुनाः न्ह्यो

वयेका च्वन । थुखुन्हुया चा फपुलाः सुथ जुसेंलि देवीपिं पिहाँ बिज्यायेत खापा खंवले लुखा खलुस भ्वसुना च्वंह्म धर्म श्री मित्र खनाः थव स्वामि मञ्जुदेवाचार्ययाथाये वना बिन्तियात- हे नाथ ! ह्मिगःयाह्म पण्डित भिन्तु म्हीगु लुखा खलुइसं भ्वसुना च्वन । थथे वरदा देवीया खँ न्यनाः श्री मञ्जुदेवाचार्य गुरु वनाः धर्म श्री मित्रया न्हाः ज्वना आज्ञा जुल- हे धर्म श्री मित्र ! दँ दँ । थथे गुरू मञ्जुदेवं थनेवं धर्म श्री मित्र म्हसंग न्ह्यलं चायेकाः गुरूया पालि भ्वपुया बिन्तियात- हे गुरू ! जिं छलपोलयात ह्मसीके मफुत न्तमा याना बिज्याहुँ ।

हे मञ्जुदेवाचार्य गुरू ! छलपोलयात कोटि कोटि नमस्कार। हे गुरू ! जि थन वयागु छलपोलं सिहेस्यु, हे गुरू ! जितन ामसंगीतिस च्वंगु द्वादशान्तरया अर्थ कना बिज्याहुँ । थथे धर्म श्री मित्रया बिन्ति न्यना मञ्जुदेवाचार्यं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे धर्म श्री मित्र ! बिना अभिषेक मलाःह्मयात गथे कने ? अथेया कारणे यथा बिधिथें छं अभिषेकनिं का । बिना अभिषेकनं द्वादशान्तरया अर्थ कनेमज्यु धका आज्ञा दयेका बिज्याःगु खँ न्यना धर्म श्री मित्रं ह्लात हाजोपा मञ्जुदेव गुरूया चरणे भ्वपुया थथे धका बिन्तियात- हें गुरू ! छलपोलं अभिषेकनिं का धका धया बिज्यात। अभिषेक कायेत जिं गुरू दन्तिणा बीत जिके छुं धन सम्पति मदु । छु दन्तिणा बिये ? दन्तिणा मबियेकं जितः छु फल लाइ, छु सिद्धि दइ ? बिना दन्तणां ज्ञानि जनं सिर्त्ति गुरू याके बिद्या आदि गथे अभिषेक काये ? धका बिन्तियात । थुलि धर्म श्री मित्रया खँ न्यना गुरूं आज्ञा

जुया बिज्यात- हे धर्म श्री मित्र छंगु भाव दसेंलि, श्रद्धा भक्ति दसेंलि धन सम्पति छुयायेत मा:गु ? श्रद्धा भाव मदुझ्मेसिया धन दयानं छुयाये ?

गुरू धयाह्मेसित श्रद्धा भाव दुह्म शिष्य दत धा:सा गा: थुकिंहे संतुस्त जुइ । धनं सिद्धि दैमखु, सम्पतिं सिद्धि लाइ मखु श्रद्धा भाव भक्ति मदुह्म, चित्त सुद्ध मजूह्म, क्लेशावर्ण मुक्त मजूह्म, तृष्णाच्वय मजूह्म, गुरू स्वया जि स: धका जुइह्म, गुरूयात दोष तया: खँ ल्हाइह्म थजा:ह्म गुरू द्रोहिं मन्त्र कया: न्यासय् च्वंसाँ भावना या:साँ थथेंजा:ह्म द्रोहियात छुं सिद्धि फल दैमखु । गुरू धयाह्मेसित श्रद्धा दुह्म शिष्य दयेवं सन्तोष जुइ धनं सन्तोष जुइ मखु । थथे छंके श्रद्धा भाव गुरू सेवा छंके दसेंलि धन मदु धका सन्देह कायेम्वा धका मञ्जुदेवं आज्ञा दय्का बिज्यात ।

थथे गुरूया आज्ञा न्यना धर्म श्री मित्रं मन आनन्दयाना हर्षपूर्वकं गुरूया चरणे प्रणाम याना बिन्तियात- हे गुरू ! छलपोल श्रद्धा, भक्तिभाव मात्रं सन्तुस्त जुसेंलि जिं छलपोलया सेवा यायेगु निश्चय जुल । हे गुरू ! जित कृपा दृष्टिं स्वया बिज्याना: यथा बिधिथें दिक्षा बिया: द्वादशाक्षरया अर्थ जित कना बिज्याहुँ धका बिन्तियात । थथे बिन्तिया:गु न्यना गुरूं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे वत्स ! हे बाबु ! छं श्रद्धा भाव दसेंलि जिं अभिषेक बिये । छं चित्त प्रशन्न याना भिनकं धारणा या धका आज्ञा दयेका बिज्याना: श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपया न्ह्योने हिरा, नील, पुष्पराग, माणिक व पन्ना थथे न्याता रत्न चूर्ण याना प्वताये दयेका श्री मञ्जुदेवाचार्यं बिधिथें

श्री धर्मधातु वागीश्वरया मण्डल च्वया उगु मण्डल भिनकं आराधना याना बिधिपूर्वकं पूजाभाव याना थह्मं नं प्रशन्न चित्त यानाः धर्म श्री मित्रयात मण्डल दर्शन त्रिया पञ्चाभिषेकादि चतुर्दशाभिषेकादिं बिया द्वादशाक्षरया गुह्यार्थ वाह्यार्थादि कना बिज्यानाः लिपा गुरू ह्यानं थुबिनं आज्ञा जुया बिज्यात-- हे शिष्य ! थ्व गुह्यार्थ व बाह्यार्थ पात्र बिचाः यानाः जक कने दु । श्रद्धा भाव भक्ति मदुपिन्त कने मदु । थ्व न्यनेत ह्यो की, धन बी, लोभ क्यनी, ऐश्वर्य बी अथेनं बिचाःमयासें कने मदु । हक्काः, स्याना: न्यनेत सनी तर बिचाःमयासें कने मदु । गुह्मेसिया श्रद्धा दु वयात जक कने । भावभक्ति दुह्मेसित जक । हे शिष्य ! आः छं गुरू दक्षिणा छुं मदुसाँ छं श्रद्धा भक्तिभाव दसेंलि उकेहे जि सन्तुस्त । गन उत्तमह्म शिष्य दत अन धन सम्पत्ति स्वयाःनं तःधं । अथे जूगुलिं गुरूयात शिष्यजोह्म उत्तम ऐश्वर्य मेगु मदु । शिष्ययातनं गुरूजोह्म उत्तम मेगु छुं मदु । आः थनीनिसें छ जिह्म परम शिष्य जुल काये समानह्म जुल, धका श्री धर्मधातु बागीश्वरया अभिषेक बियाः व मण्डले च्वंपिं देब देबी कथःथे क्यना श्री द्वादशाक्षरया गुह्यार्थ कथं यानाः धर्म श्री मित्रयात दिक्षा ब्यूगु जुल ।

थथले धर्म श्री मित्रं मञ्जुदेवाचार्य पाखें उगु अभिषेकया अर्थ लाभ यानाः द्वादश भूमिया गुह्य ज्ञान प्राप्त याःह्म जुल । थनंलि धर्म श्री मित्रं मञ्जुदेवाचार्य गुरूयात थःगु शरीरया रत्न मण्डल दय्का आत्मा सहितं गुरू दक्षणा दोहलपा चरण कमले अष्टाङ्ग प्रणाम यानाः थुकथं बिन्तियात- हे गुरू ! छलपोलया कृपानं छलपोलया दयां जिगु मनोवांछा पूर्ण जुल । श्री सतगुण अर्थ धारणा

यानाह्म जि जुल, जि सदाकालं छलपोलया शरणे च्वनाः गये थन छलपोलं आज्ञा जुल अथेहे जिं चले यायेगु जुल । हे गुरू ! उकें छलपोलं संबोधिज्ञान साधना यायेगु जिनः आज्ञा दयेका बिज्याहुँ धका विन्ति यासेंलि गुरू मञ्जुदेवं शिष्यया शुद्ध चित्त खना सम्बोधि चर्याया क्रम आज्ञा दयेका विज्यात- हे साधु जुया च्वंह्म ! सदाकालं थ्व संसारे बोधिज्ञान साधना यानाः संसार हित यायेया निमित्तं बोधिचर्या ब्रत चले या । बोधिव्रत चले यासेंलि थुगु धर्मया प्रभावं पुण्य शरीर जुयाः मन वचन शरीर शुद्ध जुयाः बोधिसत्व जुइ । ह्लानं महाभिज्ञ पद लाना सद्गुण सम्पत्तिया खानि जुया बोधि सामग्रि सम्पूर्ण जुया राग, द्वेष, माया, मोहादि मारचर्या नास जुया श्री संम्यक्सम्बुद्ध पद प्राप्त जुइ ।

हे धर्म श्री मित्र ! थुलि जिगु खँ न्यनाः मन समाधान याना वारम्बार लुमंकाः बुद्ध धर्म संघया शरणे च्वना ध्यान याना संसार हित यायेत चलेया । थनंलि संसार हित याना सम्बोधि चित्तस निश्चय याः मया स्वयाः श्रावक, प्रत्येक, महायान थ्वते स्वंगु यानया धर्म उपदेश बियाः बोधिचर्यास ति । थुकथं चले यानागु धर्मया प्रभावं याकनं सुद्धात्मा जुया सम्बुद्धया पद लाना जगतस धर्म न्यंकागु फलं निर्वाण पद प्राप्त जुइ । हे वत्स, धर्म श्री मित्र ! थुलि ज्ञान छं मनस दृढ याना थ:गु बिक्रमशील महाबिहारे वना ह्लापायाथें नामसंगीतिया ब्याख्या यानाः पात्रत बिचाः याना द्वादशाक्षरया अर्थ नं प्रकाश यानाः कंहुँ । छं धर्म ब्याख्या याःगु जिनं छगुबार न्यों वयू मज्यूला ? धका मञ्जुदेवाचार्य आज्ञा जुयाः धर्म श्री मित्रयात बिरा बिल ।

थथे गुरूया आज्ञा न्यनाः धर्म श्री मित्रं कृतांजलि याना गुरूयात स्वयाः बिन्तियात-- हे गुरू ! थुलिमछि ऋद्धि क्यना बिज्याःसां जिं छलपोलयात ह्मसींके मफु । थथिंह्म छलपोल जिथाये धर्म देशना न्यों बिज्याइबले जि मुर्ख छलपोलयात ह्मसीके फइला ? छःपिं थाःसा महर्द्धिह्म बिश्वरुप कया बिज्याये फुह्म छलपोलयात जिं गथे याना ह्मसीका कायेगु, छःपिं छु रुपं बिज्यायेगु ? थुलि बिन्ति न्यना गुरूं आज्ञा जुया बिज्यात-- हे वत्स ! जि न्ह्यागु रुपं वःसाँ उफोस्वां ज्वना वःह्म जि धका छं ह्मसीका का । थुलि गुरूया आज्ञा न्यना हानं धर्म श्री मित्रं बिन्तियात - हे गुरू ! जि खना छलपोल सदा कालं प्रशन्न जुया बिज्यायेमाः । थौं जिं गुरू दक्षणा छुं चधेयाये मफु थजाःगु जिगु सहस् अपराध क्षमायाये माः । हे गुरू ! छलपोलया आज्ञाथें संसार उद्धार यायेया कारणे नाम संगीतिया अर्थ ब्याख्या यायेत जि वने धका धर्म श्री मित्रं चित्त प्रशन्न यानाः श्री मञ्जुदेव गुरूया चरणे भ्वपुया हानं गुरूमांपिं वरदा व मोक्षदा निह्मेसिगु चरणेनं भ्वपुया बिरा कया धर्म श्री मित्र थःगु देश बिक्रम शील महाबिहारे वने धका गुरुया थासँ कासी शहर स्वयाः ल्याहाँ वंगु जुल ।

धर्म श्री मित्र कासी शहर थ्यन । अन थ्यना कह्वय् खुन्हुं हे भक्तजनपिं आपालं मुंका बिक्रमशील महाबिहारे सभामण्डल दयेकाः नामसंगीतिया ब्याख्या यानाः पात्रत ह्मसीका द्वादशाक्षरया गुह्यार्थ बाह्यार्थ प्रकाश यानाः धर्मकथा कना च्वंगु जुल । थजाःगु इलय् श्री मञ्जुदेवाचार्य गुरुं थः शिष्य धर्म श्री मित्रया मन स्वय् धका

थुगु नेपाल मण्डल तोता कासी देशया विक्रमशील महाविहारया समीपे थ्यंकः बिज्यात । अन थःगु रुप तोता, महाकुष्ठ रुप जुया, हाकुसे जीर्ण जुया च्वंगु वसतं पुनाः ह्नि स्वाल्याहाँ, लाः प्याल्याहाँ थ्यकाः ह्मह्म ध्वगी नवयेका भुजिंतयेसँ ह्वायायाँ भुंका उत्पल पुष्प धयागु उफो स्वां छफो ज्वना तुतामं चुया बिहारे ह्वहाँ वल ।

बाखँ न्यना च्वंपिसँ नवयेक स्वयेहे घचायापुसे च्वंह्म द्वाहाँ वःगु खनाः सकलेँ कालाकुलु हाल । धर्म श्री मित्रं तानाः छाये हाःगुथें धका मिखा ब्वयका स्वःबले उफोस्वां ज्वना वःह्म स्वयेहे घचायापुसे च्वंगु रुपं वःह्म खनेवं उफोस्वांया चिंनं गुरु धका ह्मसीका मखंछु याना मेथाये स्वया बाखँ कन । व महारोगि बुरा उखे पाखेहे स्वया वल, धर्म श्री मित्रं हानं मेथाये स्वया बाखं कन उखेहे तीजक खने दयेकः वल । धर्म श्री मित्रं उफोस्वांया चिंनं गुरु धका ह्मसीका थथे मत्तिइ तया च्वन "अहो आश्चार्य ! गुरु मञ्जुदेवं गुजोगु कुष्टरुप धारण यानाः हाकुगु वसतं पुनाः गपायेच्वतं घचायापुसे च्वंगु रुपं बिज्यागु ! आः जिं गथेयाये ? थथे जिं गुरु धका दनावना नमस्कार याना भागि याः वनेला धाःसाँ थ्व लोकपिसँ जित फ्वगिंया शिष्य धाइ, हानं गुरु मखु धाये धाःसाँ साक्षात् मञ्जुदेव गुरुहे खः । जिं गथेयाये माल ?" धका मनं खँ ल्हानाः धर्म श्री मित्रं गुरुयात खंसाँ मखंछु यानाः बाखँ कना च्वन । गुरु धाःसा गुखे गुखे स्वयाः कन उखे उखेहे स्वयाः दं वना च्वन ।

धर्म श्री मित्रं गुरु नाले मछाला याकनंहे बाखं कनेगु दित। न्यंत्रया च्वंपिं सकलें "धौं बाखं याकनंहे सिधल का" हाहाँ थथःगु छें वन। गुरुनं बिमुख जुया प्याहाँ वने त्यन। थबले लोकपिं सुंमदय् धुसेंलि धर्म श्री मित्र आशनं दनावना: "नकतिनि खनाथें च्वंक गुरुयात पालि भ्रपुइ" धका भ्रय्-भ्रय्कंक ब्वाय् वना: मञ्जुदेव आचार्ययात नकतिनि खंह्मथें याना: गुरुयात बिन्तियात-- हे गुरु! छलपोल नकतिनि बिज्यानाला ? छलपोल बिज्या:गु जिं मखना। लिपा तिनि उफोस्वांया चिनं छलपोल थन बिज्यात धका सीका धका मखुगु खँ ल्हाना गुरुया चरणे भ्रपुल। थबले खना:नं मखना धका मखुगु खँ ल्हागु, गुरुयात खंसाँ मखंछु या:गु पापया फलं धर्म श्री मित्रया मिखा निगलं गुरुया पाली कुतुंवन।

धर्म श्री मित्रं मिखां मखन, कां जुल। अले धर्म श्री मित्रया गुरुद्रोहि यानागु पापं कां जुयेका पश्चाताप चाया गुरुयात थथे धका बिन्तियात– हे गुरु ! जि अज्ञानिया अपराध क्षमा याना बिज्याहुँ। जिं गुरुयात नाले मछाला खंसाँ मखंछु याना: गुरुद्रोहि जुया, मखुगु खँ ल्हाना। हे गुरु ! जिगु थ्व अपराध क्षमा याना: जित: मिखां खंका बिज्याहुँ धका नुगः मछिंका थुकथं हाला: बिलाप याना च्वन। धर्म श्री मित्रं थुकथं बिलाप याना: बिन्ति या:गु कृपाया समुद्र जुया बिज्या:ह्म श्री मञ्जुदेवाचार्यं स्वया: अति करुणा तया थुकथं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे धर्म श्री मित्र ! आ: छुयाये ? गुगु थह्मं लज्जा चाया जित: गुरु धका नाले मछाला खना:नं मखना धका मखुगु खँ ल्हा:गु फलं आ: छँ भोगयाये माल।

छंगु मिखा जिं कयागुनं मखु लिकाये फुगुनं मखु । संसारे शुभाशुभ कर्मफल अवश्यनं भोग याये माःगु जुया च्वन । थह्मं पुसा पिनागु फल थह्मं भोग याये माःगु जुया च्वन। थह्मं यानागु मभिंगु फल जितः मयः भायेमज्यु, मेपिसँ काये ज्यूगुनं मखु । आम थह्मं याःगु कर्म थह्मं भोग यायेमाल। जिं याये ज्यूगु मखु, अवश्य छं गुरूद्रोहि याःगुया कर्मं आः छं भोग यायेमाल । अथेनं हे धर्म श्री मित्र ! छं मिखां मखंसाँ नुगलं ज्ञानदृष्टि, गथे मिखां खनीगु खः अथेंतुं नुगलं खनेमा । ज्ञानदृष्टिं खँसेंलि छंगु नां ज्ञान श्री मित्र धका प्रख्यात जुइ । आः छं ज्ञानदृष्टिं बिचार यानाः ह्लापायाथें सधर्म उपदेश बियाः बोधिचर्या चले याना च्वँ धका धर्म श्री मित्रयात ज्ञान चक्षु धालसाँ भंसंमिखा, नुगः मिखां खंकाः श्री मञ्जुदेव गुरू उगु थासँ नेपाल मण्डले गोपुच्छ पर्वतयतुं ल्याहाँ बिज्याःगु जुल । अनंलि वरदा व मोक्षदा देवीपिसं पादार्घ याका थःगु आश्रमे बिज्यात । थबले वरदा व मोक्षदापिसँ बिन्तियात– हे स्वामि ! छलोपोलया पाली मिखा निगःया चिं गथेदत धका न्यँसेंलि श्री मञ्जुदेवं धर्म श्री मित्रयागु खँ फुक्कं कना बिज्यात ।

धर्म श्री मित्र उखुन्हुया दिनंनिसें ज्ञान श्री मित्र धका नां जुइका ज्ञानदृष्टिं सकल पदार्थ खंका ह्लापायाथें सद्धर्म व्याख्या यानाः संसार हित यायेगु मत्तिइ तयाः च्वंच्वन ।

भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यात-- हे मैत्री बोधिसत्व ! गुखुन्हु धर्म श्री मित्रयात धर्मधातु मण्डल निर्माण यानाः दिक्षाभिषेक बिल उखुन्हु निसें श्री स्वयाम्भू ज्योतिरुपयात श्री धर्म धातु वागीश्वर धका

प्रख्यान्त जुल । धातु धयागु थुक्क धर्मया खानि, सकल वच-नया मालिक। वसपोलयात दर्शन याना अभिषेक लायेवंहे सकल गुह्यार्थ सियाः सकल पापं मुक्त जुया मोक्षपद लाइ। थुकिया निम्ति गुह्मस्यां थथे सीका स्वयम्भूक्षेत्रे च्वना श्रद्धा, भक्ति पूर्वकं उगु धर्म धातु मण्डल दयेका माघ शुक्ल पञ्चमि खुन्हु श्री वागीश्वर गुरूयात लुमंका पूजा याइ, भाव याइ, ध्यान याइ, बोधिचित्तोत्पति याना मन्त्र धारणी पाठ याइ उह्मसित सकल विद्यां पारंगत जुया निर्वृत्ति मार्ग प्राप्त जुइ ।

अथे जूगुलिं गुह्मसियाँ धर्म श्री मित्रयात धर्मधातुया दिक्षा ब्यूगु माघ शुक्ल श्री पञ्चमि खुन्हु सकल तथागतपिनि छें जुया च्वंगु धर्मधातु मण्डल दयेका श्रद्धाभावं पूजा याइ, उह्म मनुष्यया शास्त्रादि सकल विद्यां पारंगत जुइ । काय वाक् चित्त शुद्ध जुया सकल ऋद्धि सिद्धि प्राप्त जुइ। महाभिक्षु पद लाना सद्धर्म चले याइह्म जुइ । थनंलि कथःथें बोधि सामग्रीं पूर्ण जुया स्वंगुभेदं बोधिज्ञान लाना सम्बोधि ज्ञानया आश्रया जुइ। संसार हित यायेत बोधिचर्या ब्रत च्वना बोधिसत्व महासत्व जुइ । चतुर्ब्रह्म विहार लाना सदानं मङ्गल जुया श्री संम्याक्सम्बोधि ज्ञान लाना निर्वाण पद लाइह्म जुइ धका श्री शाक्यसिंह भगवानं आज्ञा दयेका बिज्यात। श्री शाक्यमुनिया आज्ञा न्यना सकल सभालोकपिं बोध जुया महा आनन्दं च्वंच्वन ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री धर्मधातु वागीश्वर नाम षष्टमोऽध्याय)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

सप्तमोऽध्याय प्रारम्भ

पुनर्वार मैत्री बोधिसत्वं श्री भगवानयात वन्दना याना थुकथं बिन्तियात- हे सर्वज्ञ, भगवान बुद्ध ! छलपोलया दयां श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप धर्मधातु वागीश्वर धका नां सिद्ध जुगु खँ न्यने धुन । हे शास्ता ! श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात गवले, सुनां लोहँ फाँतं त्वपुया चैत्य स्थापना यात थुगु सम्पूर्ण खँ जिमित करुणा तया आज्ञा दयेका बिज्याहुँ । थुलि मैत्री बोधिसत्वया बिन्ति न्यना श्री शाक्य मुनि भगवानं आज्ञा जुया बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्व ! छं मन तया न्यँ । श्री स्वयम्भूयात गुप्त याना: थुगु चैत्य स्थापना या:गु खँ जिं कने धका सकल सभा मण्डलं ताये दयेक थुगु खँ आज्ञा जुया बिज्यात-

श्री कनकमुनि बुद्ध निर्वाण जुया बिज्याये धुँकुसेंलि, मनुष्य तय् आयु ५०,००० न्येदोल दँ जुया वसेंलि छुं कालान्तर लिपा कासी देशे काश्यप नाम संम्यक्सम्बुद्ध सकलसियाँ गुरू जुया उत्पन्न जुया बिज्यात । शाक्यमुनीन्द्रं आज्ञा जुया बिज्यात- जि उगु इलय्

ज्योतिराज नांह्म बोधिसत्व जुया श्री काश्यप बुद्धया सर्वसंघ जुया: वसपोलया चर्या चलये याना च्वना।

अन्हुया दिने स्वर्ग, मर्त्य, पातालया अधिपति जुया बिज्याःह्म श्री काश्यप संम्यक्सम्बुद्धं धर्म उपदेश बिया बिज्यायेत संघपिं सहितयाना सभामण्डलस बिज्याःगु जुल । थुगु इलय् श्री काष्यप बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्याइगु सद्धर्म बाखँ न्यने धका ब्रह्मा, इन्द्र, सकल देव गण नागसिद्धा गण, गन्धर्व गण, किन्नर गण, साध्य, महोरग, दैत्य, राक्षसादि सकल लोकपिं बुद्ध बिज्याना च्वंगु थासे वया सकलें थथःगु थासे फेतुना च्वन । हे मैत्री बोधिसत्व ! अबले श्री काश्यप संम्यक्सम्बुद्धं सकलसियाँ तायेदयेक आदि, मध्य, अन्त कल्याण जुइगु धर्म कथा आज्ञा जुया बिज्यात थजाःगु सद्धर्म कथा न्यना सभालोक सकलें बोध जुया बोधिव्रत चलये याःगु जुल।

थुगु ईलय् श्री मञ्जुदेवाचार्यं पुच्छाग्रस थव स्त्रीपिं सहित योग द्वारा समाधितेजं स्वह्मसियां शरीर च्याका अन्तरधान जुया बिज्याःगु जुल । उगु ईलय् हे वसपोलपिनिगु अस्तिधातु पट्टन जुया त:गुयात गर्भ तया चैत्य दयेका तःगुलिं उगु चैत्ययात मञ्जुपट्टन चैत्य (मञ्जुश्री चैत्य) धाःगु खः । थुगु चैत्ये गुह्म सियाँ पूजाभाव याना ध्यान याइ, स्तोत्र याइ व सकल बियां पूर्ण जुया विद्वान जुया बोधिसम्भारं पूर्ण जुइ ।

थनं लिपा गौड देशे श्री वज्रसत्वया निर्माण काय जुया बिज्याःह्म प्रचण्ड देव नांह्म जुजु जुया बिज्याना च्वन । वसपोलया

चरण सेविका शक्तिदेवी महारानी जुया च्वन । वसपोलपिं राजा रानी थःगु देशवासी प्रजालोकपिंत धर्म निति राज्य यानाः सकल लोकपिंत शुभकर्म चलेयाका च्वन । थुकथं उगु गौड देशे जुजुया धर्मया प्रभावं दुःखि, खुँ-लुच्चा, उपद्रव छुं मदया मङ्गल जुया महा सुभिक्ष जुया च्वन ।

उगु देशया शहर स्वंगु योजन दयाः एक द्वार. क्वगुहे जक लुखा जुया च्वन । हानं अन छ्वाःखेरहे ब्रह्मायणी, महेश्वरी, कौमारी, वैष्णवी, बाराही, इन्द्रायणी, चामुण्डा, महालक्ष्मी, भैरव, काली, गणपति, कुमार, छत्रपाद्य आदि मातृकापिसँ चाहुला च्वंगु वीरमती नांगु पीठ दया च्वन । थथे पीठे सकल लोकपिसँ पूजाभाव याना च्वन । थथिंगु सकल मङ्गल पूर्ण जुया च्वंगु गौड राष्ट्रे प्रचण्डदेव जुजुं गथे वज्रसत्व गुरूं अकनिष्ठा भुवने उद्धार याना बिज्याना च्वन अथेहे सकल लोकपिंत थथःगु कूल अनुसारं धर्म चले याकाः चतुर्ब्रह्म बिहारे तया थीथि मिले याका तल ।

थुकथं राज्य याना च्वंह्म जुजुया छन्हु बीतराग चितोत्पति जुया सकल मन्त्री कर्मचारी प्रजालोक सकलें मुंका जुजुं उगु सभा मण्डल स्वया थथे आज्ञा जुया बिज्यात- हे जिगु प्रजालोकपिं ! छिमिसँ सद्धर्मे वाञ्छा याना त्रिरत्नया शरण वना पारमिता चले यानाः बोधि सम्बर चलये या । थुगु पुण्यं याना छिमि सकलसियाँ पुण्य देह जुया कायवाक्चित्त शुद्ध जुया बोधिसत्वया पद लाना बोधिसम्भारं पूर्ण जुया राग, द्वेष, माया, मोहयात त्याकाःलि बुद्ध पद लायेदइ । हे लोकपिं ! उकिं आः जिं थ्व कल्पना जाल जुया

च्वंगु, दुःखया मूल जुया च्वंगु थ्व राज्य त्वःता कायेे शक्तिदेव कुमारयात राज्याभिषेक बिया जि पूर्व सेवा वने त्यना। छिमिसँ जिह्म काये शक्तिदेवयात जितःथेंतुँ मानये यानाः जुजु धका सत्कार याना ति धका सकलसितं सुचं बिया भिंगुदिने भिंगु इलय् थः कायेयात गौड देशया राज्य सिंहाशने फ्यतुका जुजु यानाःथः कला शक्तिदेवी नापं प्रचण्डदेव जुजु राज भवनं प्याहाँ बिज्यात । बिरमती पीठ आदि मातृका स्थान पत्तिं पञ्चामृत पञ्चप्रदीप सहितं पूजा जप योग याना व वं दं दँ तक चाःहिह्यु महा उत्तम जुया च्वंगु आर्यावर्त भूमि प्रसिद्ध, हिमाल प्रसिद्ध थुकिसनं नेपाः प्रसिद्ध थुकिसनं अज्ज श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप प्रसिध्द धैगु सीका श्री प्रचण्ड देव जुजु पीठ पीठ पत्तिं सेवा या यां नेपाल मण्डल स्वयाः वःगु जुल । नेपाः थ्यंका श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू दर्शन याना श्रध्दा कथं विधिथें पूजा याना अनेक स्तोत्र याना थुकथं सेवा याःगु जुल ।

प्रचण्ड देव जुजुं उपछन्दोह पीठ श्री खगानना देवी गुह्येश्वरीनं दर्शन याना, पूजा याना, तीर्थ सेवा वना स्नान यानाः अष्ट वैतराग पत्तिं स्नानादि याना, पीठ पत्तिं चाःहिला, भुक्ति मुक्ति पूजा याना जाप जोग याना, हानं गोश्रृङ्ग पर्वते श्री स्वयम्भूया थासे शक्तिदेवी सहित वास यानाः छिया छिथं भा स्वयम्भूयात पूजा याना भक्ति भावं च्वंगु जुल । छन्हु प्रचण्ड देवया थथे मत्तिइ वल "थ्व स्वयम्भू ज्योतिरुप कलिकाले मनूतय् रागं युक्त जुलकि अबस्य खुयायंके फु वा म्यंकाबी" धका ज्योतिरुपयात गुप्त यायेगु बिचाः यानाः चैत्य दयेके धयागु मत्तिइ तया मञ्जुदेवाचार्यया प्रधान शिष्य गुणाकर

वज्राचार्ययाथाये वनाः न्यं वंगु जुल- हे गुणाकर आचार्य ! थ्व ज्योति रुपयात जिं चैत्य दयेका गुप्त यायेगु इच्छा जुल ज्यू मज्यु आज्ञा दयेका बिज्याहुँ । थथे प्रचण्ड देवं बिन्ति याःगु न्यना गुणाकरं आज्ञा जुल-- हे महाराजा ! चैत्य दयेका ज्योतिरुपयात गुप्त याये ज्यू तर छलपोल भिन्तु जुया भिन्तुचर्या पुनरावृत्ति जुया वज्राचार्याभिषेक कया दकव आचार्य जुया बिज्यात धालसा छलपोलं थ्व ज्या याना बिज्याये ज्यु ।

गुणाकर वज्राचार्यया खँ न्यना प्रवर्ज्या सम्बर कया भिन्तु जुइगुहे इच्छायात । गुणाकरंनं जुजुयात भिन्तु छुयेत गोपुच्छ पर्वतया पुच्छाग्रस बिज्याना: चैत्य दयेकाः उगु चैत्यया न्ह्यःने जुजुयात प्रवर्ज्या सम्बर बियाः भिन्तु छुना शान्त श्री धयागु नां छुत । भिन्तु जुया याकनंहे भिन्तु चर्या पुनरावृत्ति प्राप्त यानाः हानं वसपोल पाखें वज्राचार्याभिषेक कयाः शान्ति श्री या शान्तिकराचार्य जुल । तन्त्र मन्त्र जन्त्रादि कर्म त्रिसमाधि ज्ञानं युक्तह्म जुल । योगाचार वना योगाचार्य आदि प्राप्तयात । परचित्त ज्ञान, जाति स्मरण ज्ञान थ्वते पञ्चभिन्तु पद लात । अनं श्री खगानना देवीयात पञ्चामृत पञ्चप्रदीप आदिं पूजाभाव याना जाप योग ध्यान यानाः लिपा मध्य लख आदि थ्व उप छन्दोह त्रिचक्र पीठ पर्सि भुक्ति मुक्ति पूर्व सेवा बिज्याना परम सिद्धि प्राप्त याःगु खत । थुलि धुनेव गोश्रृङ्ग पर्वते बिज्यानाः निह्मतेपुलिं ध्यान भावना यानाः स्वयम्भू ज्योतिरुपयात गुप्त यायेगु इच्छा मत्तिइ तया च्वंगु जुल ।

छन्हु शान्तिकराचार्यया इच्छायात पूर्ण यायेगु कारणे सकल इन्द्रादि देवतापिं बिज्याना शान्तिकराचार्ययात आज्ञा जुल– हे शान्तिकराचार्य ! छं इच्छा याना च्वंगु ज्योतिरुप गुप्त यायेगु ज्या जिमिसं याना बी । थुगु खँ न्याना: शान्तिकराचार्यं बिन्तियात-- ज्योतिरुपयात रत्नशीलां त्वपुया पात्राकार लक्षणं युक्त याना: महा चैत्य दयेकेगु इच्छा जुया च्वन धुलिया कारणे छलपोलपिसँ जिगु उपरे करुणा तया: थुगु कार्य सिद्ध याना बिज्यायेमाल । देवतापिसँ– ज्यू । धका श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति जुया च्वंगु पलेस्वांयात छचाखेरं लखं पूर्णगु पुखु दयेका: रत्नशीलां त्वपुल ।

देवतापिं सकलें मुना ज्वलंत माक्व तयार याना विश्वकर्मादि देवपुत्रपिसँ रत्नशीला (ल्वहँ) या द्य:ने सूत्र पादन याना: पादस्थापना याना जग स्वन । चैत्यया पात्राकार दयेका: वया द्योने ब्रह्मादि देवतापिसं थलसिँ स्वाना: प्याकुं लाक गल दयेका: प्याखेरं मिखा च्वत । च्वये चतुर महाराजां हलं पौ तयाबिल । हानं वया द्योने त्रायत्रिंसया द्योपिसं शुवर्णया चक्रावलि (चकु) तयाबिल । हानं थ्वयां द्योने यामा भुवनया इन्द्र यामागणपिं सहित जाना: निगूगु चक्राबलि तयाबिल । थुकथंहे तुषिता भुवनया तुषित देवपुत्रपिसँ स्वंगूगु चक्राबलि । निर्माणरति देवलोकपिसँ प्यँगूगु चक्राबलि । वशवर्ति देवपुत्रपिसं न्यागूगु चक्राबलि । ब्रह्मपार्षद्य भुवनया देवपुत्रपिसँ खुगूगु चक्राबलि । ब्रह्म कायिकाया ब्रह्मागणपिसँ न्हेगूगु चक्राबलि । ब्रह्म पुरोहितया देवपुत्रपिसँ च्यागूगु चक्राबलि । ब्रह्म भुवनया महाब्रह्मां गुंगूगु चक्राबलि । थ्वयां द्योने परिताभा भुवनया देवगणपिसं

भ्किगुगु चक्रावलि । अप्रमाण देवपुत्रपिसँ भ्किछगूगु चक्रावलि । द्वानं थ्वयां थ्योने आभाश्वर भुवनया देवपुत्रपिसँ भ्किनिगूगु चक्रावलि । थ्वयानं थ्योने सुदर्शन भुवनया देवपुत्रपिसँ भ्किस्वँगूगु चक्रावलि (चकु) तथाबिल ।

थुगु कथं त्रयोदश भुवनया इन्द्रादि देवपुत्रादि देवतापिं मुनाः तत्वतं स्वभा दयेका त्रयोदश चक्रावलि तया गजुया नाप-नापं मामाःगु सकतां तयाः ध्वज छत्रादि ब्वयेकाः अकनिष्ठा भुवन पाखें प्यखयरं तोरण प्यनाः भुवनया चिं तल । धर्मधातु चैत्य लक्षणं सम्पूर्ण जुयेक सकल देवतापिसं दयेका सिद्ध यात । अहोरात्र होमादि कर्म याना यथाबिधिथें- शान्तिकराचार्य गुरूं दशकर्मादि प्रतिष्ठा याःगु जुल ।

थुलि धुनेव श्री बसुन्धरा देवीयात आराधना याना बसुन्धरा पुर (वसपुर) प्रसिद्धयात । बायुदेवता आराधना यानाःनं बायुपुर प्रसिद्ध यात । अग्निदेवता आराधना याना अग्निपुर प्रसिद्ध यात। नागदेवता आराधना याना नागपुर प्रसिद्ध यात । थनंलि शान्तिपुर धका सप्तविंशति काष्ठ तया स्वतजाः याना दयेकाः बीरबीरेश्वरपिं आराधना यात । तःह्मम्हि दिग विदिगे देवदेवीपिं स्थापना यात। पञ्चपुर दयेका शान्तिकराचार्य जुलसां शान्तिपुरस बिज्याना सुख विवरण धयागु कोष्ठ समाधि योगे च्वना बिज्याःगु जुल ।

थथिंह्म धर्मधातु स्वयम्भू चैत्य दया च्वंगु पर्वतस कार्तिक शुक्ल पुह्नि खुन्हुया दिने पञ्चविहि होला नाना बाद्य थाना धारणि

स्तोत्र ब्वना: सुनां श्री स्वयम्भू चैत्य प्रदच्छिना याना: पूजा याना: भजन याइ इपिं सकलें निर्मल शरीर जुया बोधिसत्व महासत्व धायेका महाभिज्ञ पद लाना: बोधिचर्या ब्रत धरलपा कथ:थें बोधि सामग्रि पूर्ण जुया दशपारमितां पूर्ण जुया दश भूमीश्वरया स्वामि जुया तथागतया चर्या याये फइ । सर्व मार गण त्याके फुम्ह जुया अर्हत पद लाना: निर्मल अनुत्तर ज्ञान लाइ । सूर्यथें तेज प्रकाश याना श्री संम्यक्सम्बुद्धया पद लाना: सर्वसत्व उद्धार याना: निर्वाण जुया वने दइ ।

हे मैत्री बोधिसत्व ! थथे धका छिमिसंनं सीका श्री स्वयम्भू ज्योतिरुपयात नाना प्रकारया पुष्प, धूप, दीप, गन्ध, नैवद्य, छत्र ध्वज, प्रताप व च्वामलादि सहित याना: यथा बिधिथें पूजा याइ, सेवा याई, थुगु धर्म द्वारा सकल सत्वपिं हित जुइ । काय वाक् चित्त शुद्ध जुया श्रावक प्रत्येक महायानया ज्ञान लाना: अनुत्तर सम्बोधि ज्ञान लाना तथागतया पदवि लाइ । थुजोगु गुणमय श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप धर्मधातु बागीश्वरयात २०,०० स्वीस कोटी देव लोकपिसँ, मर्त्यलोकपिसँ, पाताललोकपिसँ व भिगु दिशाया सकल लोकपिं वया पुष्प, धूप, दीप, गन्ध, नैवद्य, छत्र, ध्वज, प्रताप घण्ठ व च्वामल आदि अने-अनेगु बिधानं पूजा याना दिग्माला प्यना प्रति दिने, प्रति मासे महा उत्सव याना सदाकालं भजन याना च्वन ।

थयेतु गुह्मेसियाँ तथागतया पद ल्वायेगु इच्छा यात उल्लासिनं श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप जिनालयेयात भावना ध्यान यानाः पूजायाये माल धका श्री शाक्यसिंह बुद्धं आज्ञा दयेका बिज्यात । थ्व खँ न्यनाः सभालोकपिं सकलें आनन्दनं च्वना च्वन ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे ज्योतिरुप धर्मधातु वागीश्वर गुप्तिकृत प्रवर्तनो नामसप्तमोऽध्याय समाप्त)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

अष्टम अध्याय प्रारम्भ

श्री शाक्यमुनि बुद्धं हाकनं आज्ञा दयेका बिज्यात– हे मैत्री बोधिसत्व ! थथिंगु महासिद्ध जुया च्वंगु उपछन्दोह पीठ, हिमालय नेपाल मण्डले श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू जिनालय थःथह्मं तुं प्रत्यक्ष जुयाः उत्पति जुया बिज्याःगु निमिर्तिनं सदाकालं मङ्गल जुयाः उपद्रव फुक्क मदया वन । महा सुभिक्ष जुयाः भद्र कल्याण जुयाः सकल लोकपिसँ दशांकुशल पाप त्वःता त्रिरत्नया शरण वन । चतुर ब्रह्म बिहार धरलपा बोधिचर्या ब्रत च्वनाः ऋद्धि सिद्धि गुण वल सम्पति पूर्ण जुया आनन्दं हे च्वना च्वन । हानं देश–देशान्तरया ज्ञानि, पण्डित, जोगि, मुनि, ऋषि, तपस्वी ब्रह्मचारि, जुजु, भिक्षु आदि देव मनुष्यपिं थुगु नेपाल मण्डले वयाः ज्योतिरुप स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वर जिनालय दर्शण, पूजा, ध्यान भावना याः वया च्वन ।

अनंलि भगवान बुद्धं हाकनं नेपालय् लिपा जुइगु खँ आज्ञा जुया बिज्यात । कालान्तर लिपा नेपाले गुणकामदेव जुजु जुइ । उगु इलय् लोकपिं दुरासय, मिसा–मिजं स्यंकाः कामरसय् भुले जुइ ।

लोभादि धये जुया अदत्तादान, पर प्राण कया प्राणाति पात, मखुगु (फता) खँ ल्हानाः असत्यवादि जुयाः मत्यःगु बस्तु सेवन याइ । दुर्जनं धर्म नितिया न्याय स्वःती, दशांकुशल पापकर्म यानाः अधर्मि जुया जुइ । थुकथं कलि प्रवेश जुया सद्धर्म दुर्लभ जुइ, गुकें यानाः नेपालय् नाना बिघ्नोत्पाद जुया ह्रयेदँ तक जलवृष्टि जुइमखु । थथिंगु हा हा कालया दोषं नेपाःया लोकपिं तच्वतं लोक तृष्णा भ्रष्ट जुइ, धूत कर्म जुया थः नये थः स्वने धयागु अहंकार, ममकारं यानाः महा अघोर पाप याना जुइ । दुर्भिक्ष, शोक-संताप, रोग व्याधिं कयेकाः अन्धकारया महासागरे दुना च्वनी । अभ्र ज्ञानीजनपिं लिसे बिग्रह यानाः दुःख भोग याना च्वनी ।

थुगु कथं थ्व नेपाल मण्डलय् अनावृष्टि दुर्भिक्ष जुयाः वाम-वयाः महाकष्ट जुया च्वंगु ह्रयेदँ पूर्ण जुल । छन्हु गुणकामदेव जुजुं प्रजागणपिनि नये स्वने मखनाः अभ्र रोगशोकं कयेका च्वंगु, थजाःगु सहयानां सहयाये मफुगु दुःख कष्ट नयाः देशे हाहाकाल जुया च्वंगु खनाः मनय् तच्वतं दुःख तायेका च्वन । थजाःगु इलये श्री स्वयम्भूया अनुभावं जुजु गुणकामदेवया करुणा चित्तोत्पति जुयाः थजाःगु मत्तिइ लुइका च्वन– "हे भगवान ! प्रजालोकपिनि गजाःगु दुःखं जितः कयन ? आः जिं गथे याये ? स्व स्व ! नेपाःलय् गुजोगु दुःख उत्पाद जुया च्वंगु, हा हा दैव ! थुगु नेपालय् वामवै च्वंगुयात गथेयानाः वयेकेगु ? थुगु उपद्रव, अनिकालया दुःख शान्ति जुइगु लँ सुनां कनीथें ? गथे जुयाः थुगुभनं उपद्रव जिगुहे पर्य्यास जुल खै ! निति शास्त्रे क्यना तःगु दुकि, गुक्म जुजुं प्रजालोकपिनि दुःख कष्ट मस्वसें

थः जक सुख भोगे दुना च्वनी, उजोह्मेसित गथे जुजु धाये ? प्रजालोकपिनिगु दुःख--सुख बिचाः यानाः प्रजापिनिगु दुःखयात शान्ति बीह्मयात जक धार्थेयाह्म जुजु, महाराजा धका धाये फै।"

थजाःगु खँत बिचाः यानाः "श्री स्वयम्भुइ बिज्याना च्वंह्म श्री वज्राचार्य शान्तिकर गुरूयाथाय् वनाः थुगु खँ कनेमाली, वसपोलं करुणा तया निश्चयेनं वावेका बिज्याइ जुइ" धैगु मत्तिइ तयाः याकनंहे छगु सभा दयेकल। गुरू, मन्त्री, कर्मचारी, शैन्य व प्रजालोकपिं सकलें मुना च्वंगु उगु सभाये श्री गुणकामदेवं आज्ञा जुल– हे सभालोकपिं ! झीगु थ्व नेपाले ह्नयेदँ तक वा मवयाः महा दुर्भिक्षं सकल प्रजालोकपिंत दुःख जुया च्वन। थथे छिमित दुःख कष्ट जुयेका जि जक जुजु जुयाः ऐश्वर्य भोग यानां छु प्रयोजन ? धिक्कार बरु जिगु जन्म। छु पापं, छु दोषं जिगु पर्य्यास थुजोगु उत्पात जुल ? जिथेंजाःह्म पापी थ्व संसारे सु दै ? उकिं थुगु अनावृष्टि शान्त यायेत गोश्रृङ्ग पर्वते वनाः श्री धर्मधातु जिनालय पूजा वन्दना यानाः शान्तिकर सिद्धाचार्ययात झीसँ बिन्तियाये। उकें याकनंहे पूजाया सामग्री ज्वनाः झीपिं स्वयम्भू गोश्रृङ्ग पर्वते वनेनु। धायेवंहे लोकपिं सकसियाँ थः थः दुथे-फुफे पूजा ज्वलंत ज्वनाः स्वयम्भू वनेत जुजुया लायकुलिइ थ्यंकः वल। जुजु गुणकामदेवं व खनेवंहे तच्वतं लय्ताया गुरू, पुरोहित, मन्त्री आदि सकल लोकपिं नापं थःगु पूजा ज्वलंत ज्वंकाः याकनंहे गोश्रृङ्ग पर्वत स्वयाः बिज्यात।

गोश्रृङ्ग पर्वत थ्यँसेंलि यथाविधिथें श्री स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वरयात वन्दना, पूजा यानाः अनेक स्तोत्र, पाठ, जप, प्रदक्षिणा

यात । थुलि धुनेव शान्तिपूरे वना श्री वज्राचार्य शान्तिकर गुरूया पालि भ्वपुया: जुजु गुणकामदेवं ल्हा: निपां हाज्वलपा बिन्तियात– हे गुरू ! जिपिं थौं छलपोलया शरण वया । जि पापी, दु:खिह्म जुजुयात छलपोलं कृपा तया बिज्याहुँ । छलपोलं भूत, भविष्य व वर्तमानया खँ सकतां स्यू । उकिं सकल नेपाल वासिया निम्ति कृपातया: ह्ययेदँ तक्कवृष्टि मजुया च्वंगुयात शान्त याना: सुवृष्टि जुयेका: उद्धार याना बिज्याये माल । छ:पिंथें जा:ह्म गुरू दयेक–दयेकं देशे अनावृष्टि जुयेका: गुलि च्वने ! अथे जूगुलिं छलपोलं स्वया: गुकथं जी उकथं याना: सर्व बिघ्न शान्ति याना: नेपालय् वा वयेका बिज्याये माल ।

जुजुया बिन्ति न्यना: शान्तिकराचार्यं आज्ञा जुल– हे गुण-कामदेव ! थ्व देशे बिघ्न जूगुहे लोकपिसँ धर्मनिति, गुरू शिक्षा, कुलधर्म त्व:ता: तृष्णाये जूगु, दशांकुशल पापकर्म या:गुलिं महा त:धना च्वंगु नेपाल मण्डले अनावृष्टि जूगुया मू खँ ख: । अथे जूगुलिं जुजुं नि थ:गु दरवारया सुख भोग फुक्क त्याग याना: प्रजालोक पिंत बिचा: याये माल । मखुगु ज्या त्व:ता सुख–दु:ख धयागु सक-सियाँ उथें ख: भा:पा त्रिरत्नया शरण वनेमाल । चतुर्ब्रह्म बिहारे च्वना: सधर्मवांछा याना: प्रजालोकपिंत करुणा दृष्टिं स्वया: राज्य यायेमाल । अलेतिनि प्रजालोकपिंतनं सधर्म चले याका: मखुगु ज्या त्वतके वीमा । थथे जुजु प्रजाया धर्म याना: गुगुनं देशे दुर्भिक्ष उत्पात धयागु गबलें जुइ मखु ।

"कर्म धयागु सुकर्म जूसाँ कुकर्म जूसाँ गुबलेंहे च्वय जुइ मखु । अवश्यनं थह्मं थह्मं यानागु कर्मया फल भोग मयासें मगा भोग यायेहे माः ।" आः थुगु नेपाल देशय् अनावृष्टि, बिघ्न शान्ति यायेत नाग साधना यानाः बिधान अनुसारं पूजा मयासें जलवृष्टि जुइ मखु । थुगु ज्याय् छःपिंहे उत्तर साधक जुया जिं गथे धाल अथे यायेमाः । हे महाराजा ! ह्मापा सिद्धाचार्यपिसँ गथे नाग साधन कार्ययात अथेतुं जिंनं याये छलपोलं धन्दा कया बिज्याये मते । गुरूपिसँ जितः गथे आज्ञा दयेका थकल उकथं नाग साधन यायेत कुंभ, सादुद्ु, नागछत्र, तुयु हामो, दुर्वा, कुशड आदि भुक्ति मुक्ति सकतां जोरे यानाः जितः बिया बिज्याहुँ । नेपाःदे आदि सकल सत्व उद्धार यायेया कारणे थुगु ज्या जिं याना बी ।

थथे गुरूया आज्ञा न्यना थःगु राजकुलसं ल्याहाँ बिज्याना पूजा ज्वलं सकतां ज्वरे यानाः मन्त्री प्रमुख प्रजागणपिं सकलें हानं गोश्रृङ्ग पर्वते थ्यंकः बिज्यात । ह्मापां श्री स्वयम्भू धर्मधातुयात पूजा दर्शन यात । अनंलि शान्तिपूरे वना श्री शान्तिकराचार्य गुरूया चरण कमले प्रणाम यानाः ल्हात हाजोपा बिन्तियात– हे गुरू ! छलपोलं आज्ञा जुया बिज्याःकथं नाग साधन यायेगु सामाग्रि सकतां तयार याना हये धुन । हे गुरू ! याकनं सकल प्रजा गणपिनि उपरे करुणा तया थुगु ज्या याना बिज्याहुँ धकाः बिन्तियात ।

थथे बिन्ति याःगु खँ न्यानाः गुह्म श्री वज्रसत्वया निर्माण काय वज्राचार्य शान्तिकराचार्य गुरूं आज्ञा दयेका बिज्यात-- हे महाराजा ! जिं धाःथें पिनेयागु ज्या फुक्कं छलपोलं याना बिज्याये

माल । थुलि धयाः थः याकःचा शान्तिपूरे दुहाँ विज्याना तन्त्रोक्त बिधिथें नाग मण्डल दयेकाः थाये थासे ध्वज छत्र पताकार प्याना धण्ठ पुष्प माला आदि मनोहर जुयेक तल । थुगु नेपाल मण्डलय् उत्पात शान्तिया निंतिं कायावाक्चित्त एकाग्र याना नवनाग राजापिं साधना याना बिज्यात ।

श्री सिद्धाचार्य शान्तिकरया मन्त्रया प्रभावं वरुण नागराजा आदि अनन्त नागराजा, पद्म नागराजा, तक्षक नागराजा, बालसुकि नागराजा, शंखपाल नागराजा, कुलिक नागराजा, महापद्म नागराजा यानाः अष्टकुल नागराजापिं थः थः परिवार सहित यानाः गोश्रृङ्ग पर्वते वल । परिवारपिं जक शान्तिपुरया वाह्यकोष्टे तयाः नागराजापिं जक शान्तिकराचार्यं दयेका तःगु मण्डले सकलें थः थःगु थासे प्रशन्न जुया बिज्यात ।

थथे नागराजापिं बिज्यायेव श्री शान्तिकराचार्य तच्वतं लय्ताया बिचाः याना स्वःबले नव नागपिं मध्ये इशानकोणे च्वनीह्म कर्कोटक नागराजा छह्म बिमज्याःगु खन । बिनाः कर्कोटक मदयेकं जलवृष्टि याये मजिल छाये बिमज्याःगु जुइ धैगु मनय् संदेह जुया ह्यानं योगे च्वना ध्यान दृष्टिं स्वया बिज्यात । थबले कर्कोटक नागराजा कुष्ठ रोगं कया घोरी जुयाः बिरुप जुया च्वंगुलिं मछाला च्वन धका सीका तःधंगु पराक्रमं संयुक्त जुया च्वंह्म श्री शान्तिकराचार्य पिहाँ बिज्याना थह्म उत्तर साधक याना तयाह्म महावीर गुणकामदेव जुजुयात सःता थथे आज्ञा जुया बिज्यात- हे महाराज ! जिं धयागु खँ न्यना बिज्याहुँ । थौं थन अष्ट नागराजापिं सकलें वया थः थः थासे प्रशन्न

जुया च्वने धुंकल कर्कोटक नागराजा लुह्मजक बिमज्याःनि विनाः कर्कोटक नाग मदेकं वा वयेके फैमखु । अथे जूगुलिं छलपोलं थ्व नेपाःया दक्षिण दिशास दँहने चिज्याना याकनं उह्म नागयात सःताः ब्वना हया बिज्याये माल । छलपोलं बिन्तिभाव यानानं मवल धाःसा जिं थया कथं बलात्कारं सात्तूसाला हजि । थथे गुरूया आज्ञा न्यना गुणकामदेव जुजुं बिन्तियात-- हे गुरू ! अथेभनं थाः गाः मदेक लखं पूर्ण जुया च्वंगु दँहने क्वहाँ वना नागराजाथें जाःह्मयात जिं गथे ज्वना हये ? अपायेजाःगु दँहने जि गथे क्वहाँ वने ? हानं स्वँज, गोँज, हितिमङ्ग आदि विषधरत गुलि दै गुलि । थथे जुजुया बिन्ति न्यना गुरूं आज्ञा दयूकल-- हे गुणकामदेव ! छलपोलं छुं धन्दा कया बिज्याये म्वाः । भी राजभवने दुह्म वाउँह्म सल गयाः बिज्याहुँ । थ्व जिं साधना याना तयागु सितु तियाः द्वाफोस्वां बिया ब्छये । अन वनाः ध्यनेवं तःदँहने स्वःता ब्छ । अबले उगु स्वाँ चाः चाः हुला गुथासँ क्वहाँ वनी अनं नाग भवन वनेगु लँ खने दयावै अले उगु लं छलपोल बिज्यानाः नाग मण्डले ध्यंका कर्कोटक नागराजायात थुकथं बिन्ति याना बिज्याहुँ-- हे कर्कोटक ! जि छःपिंथाये वयागुला स्यू ज्वी ? जि श्री शान्तिकर गुरूया शिष्य गुणकामदेव खः । गोश्रृङ्ग पर्वतया शान्तिपुरे च्वना नेपालय् जलवृष्टि यायेत नवनाग राजापिं साधना याना बिज्याःगुइलि सकलें बिज्याना च्वन छलपोल छह्म जक बिमज्याःगुलिं जितः सःतके हःगु खः नु धका छबार, निबार, स्वबार तकं थयानं खँ मन्यन धाःसा बलात्कारं ब्वना हजि ।

थुलि खँ न्यनाः गुरू ब्यूगु स्वां ज्वना गुरूया चरणे भ्वपुया वाउँह्म सल गया धनाह्रद (तदँह) स्वया वंगु जुल। तदँह पुखूया सिथे थ्यँसेंलि थह्म ज्वना वयागु द्वाफो स्वां दँहने त्वःता बिल। द्वाफो स्वां पुखुइलि लायेव अतिवेगं चाहुला नागपुरे क्वाहाँवन। व खनेव जुजु वाउँह्म सल गया द्वाफो स्वाँ क्वाहाँ वंथासँ क्वाहाँ वन। नागपुरनं थ्यन। गनं शुवर्णमये, गनं रुपमये थुकथं थाये थासे रत्न थुना तःगुलि याना तच्वतं जाज्वलेमानं थिना च्वंगु किंकिनि जाल, छत्र, ध्वज, प्रताप ब्वयेका तःगुलि याना तच्वतंह न्ह्यइपुगु थाये जुया च्वन। थुजोगु थायेत मध्येनं बांलाना च्वंगु थासे दिव्य मणिरत्नया सिंहाशने कर्कोटक नागराजा, बिज्याना च्वन। नाग कन्यापिं, नाग परिवारपिं सहितयानाः महाआनन्द बिज्याना च्वंह्म नागराजाया न्ह्योने वन्दना याना छ्वेलिक च्वनाः विन्तियात- हे कर्कोटक नागराजा! जि मेगु खँय् वयागु मखु थ्व नेपालय् अना-वृष्टि जुया च्वंगु आपालं दथे धुंकल। उकिं थुगु हा हा काल जुया च्वंगु शान्त यायेत सर्वसत्वया दुःख नाश यायेत गोश्रृङ्ग पर्वते विज्याना च्वंह्म शान्तिकराचार्य गुरू शान्तिपुरे नागमण्डल दयेकाः यथा विधिथें नागराजापिं साधना याना विज्यात तर उगु मण्डले सकल नागराजापिं विज्यानाःनं छलपोल विमज्यागुलिं गुरू जितः छ्वया हल। हे नागेन्द्र! छःपिं याकनं विज्याये माल।

गुणकामदेवया खँ न्यनाःनं उकिया लिसः मब्युसें सुंक च्वना च्वन। जुजु हाकनं विन्तियात- हे नागराजा! छाये सुंक च्वना विज्याना थ्व जिगु जक निम्ति मखु सकल नेपाल वासिया निम्ति

खः याकनं विज्याहुँ । अथेनं नागराजां नमवासे थथे मत्तिइ तया च्वन- "अपायेच्वतं थां थांलापिं नागराजापिनि ह्मोने जि घोरी बिरुप जुया च्वंह्म गथे वने ! अथे धयां व शान्तिकराचार्य थः मवसे जुजु वया शिष्य जक ब्छया हल । छु नागत मध्ये जि श्रेष्ठ मखुला ?" थजाःगु मत्तिइ ततंहे कर्कोटकया तंपिहाँ वल मिखा ह्याउँक कना हल । जि मद्येकं व नाग साधन मिद्ध जुइ मखु न खः ! व गौड देशया जुजुसा जि कालि दँह निसें नागवास दँइ तकया नागतय् जुजु खः । स्वना जिगु विष दयाः महापराक्रमि जुया च्वनाह्म जि, थ्वं सःतः वयेवं वनेमाः धयागु छु द ? जिगु थासे जिहे तःधं धैगु घमण्ड यात । थथे अभिमान यानाः सुंक म्वजक स्वया च्वन ।

थ्व खनाः जुजुं गुरू शान्तिकराचार्यया आज्ञाथें नागपाशं चिनाः सात्तू साला तःदँहनं थत हये मलाःनि कर्कोटकया सकल नागपरिवारपिसँ बिष लह्योया हल । तर गुरुया मन्त्र द्वारा व विषं छुंलगे मजुल । नागयात लुयाः तःदँहनं थत हया सल गया नाग यात लुया यंकल । गुगु लं कर्कोटिकयात नागपाशं चिनाः लुत्त् लुया हःगु खः व लँयात थौंतक मनूतय्सं वशिलाचल धका धया तल । थुकथं गुणकामदेव जुजुं कर्कोटक नागराजायात नागपाशं चिनाः बँय् लुयाः सल गया ब्वाके हहँ कथथें गोश्रृङ्ग पर्वतया क्वय् थ्यन । अनं च्वय् यंकेत स्वल तर यंके मफयाः ल्वँहफि स्वानाः नागयात अनहे चिना तल ।

थवले कर्कोटक नागराजां गुणकामदेवया वल पराक्रम खनाः ह्यानं थःत वेदना कष्ट जुगु स्वया छुयाये-छुयाये जुया जुजुयात विन्तियात-

हे महाराजा गुणकामदेव ! आः जित सास्ति याना बिज्याये मते । जिगु अपराध च्वेमा याना बिज्याहुँ । छलपोलया आज्ञाथें जि वये । जितः तसकं स्यात, हे महाराजा ! बिरुप जुया च्वंगुलिं जि मछालाः जक छलपोलया खँ मन्यनागु खः, आः जि छलपोलं धाःथे जुल ।

कर्कोटक नागया बिन्ति न्यना गुणकामदेव जुजुं बिन्तियात– भो नागेन्द्र ! जिह्म गुरू शान्तिकराचार्यं आज्ञा जूथें जलवृष्टि यायेया कारणे जिं छलपोलयात सःत वयागु खः तर छलपोलं खँ न्यना बिमज्यागुलिं यानाः थुलि यायेमाःगु खः । आ थुगु अपराध च्वेमा यानाः जिं धयाथें बिज्याये माल । कर्कोटकनं–ज्यु धका आज्ञा जुल । जुजुं नं नागयात ल्यु ल्यु तया व वं बातने थ्यँसेंलि नागराजां मछा पहलं बिन्तियात– जि थनं दुने वयेमखु । जुजुं नं नागराजायात अनहे त्वःना शान्तिपुरस वना शान्तिकराचार्यया पालि भ्वपुया अन जूगु खँ फुक्कं कनाः कर्कोटक बिरुप जुयाः नाग सभाय् वये मछागु खँनं कन । अले नागयात बातने तया तैगु खँनं कना– आः छलपोलं छु याना बिज्याये माःगु खः व याकनं याना बिज्याहुँ धका बिन्तियात ।

थथे गुणकामदेव जुजुं कर्कोटक हःगु खँ न्यना शान्तिकराचार्यं नागयात सभाय् त्रिमज्याकुसें बातनेतुं तया बिधि पूर्वकं पूजाभाव याना मेपिं च्याह्म नागतयूतनं उकथंहे पूजाभाव याना थुकथं बिन्ति

यात- हे नागराजपिं ! नेपालय् वा मवगु ह्मयूदँ दयेधुंकल लोकपिनि नये मखना तच्वतंहे हाहाकार जुयाः दुःख जूगुलिं वा वयेकेत छलपोलपिंत सःतागु खः । आः छलपोलपिसँ जलवृष्टि याना बिज्याये माल। मेगु छता खँ, हानं कलिकाले थुकथं याये म्वायेक जलवृष्टि यायेया कारणे छलपोलपिंत जिं छगु बिन्तियाये छलपोलपिसँ कृपातया बिज्याये माली। छलपोलपिसँ थः थःगु हि भचा भचा दान याना बिज्याहुँ धका बिन्ति याना बिज्यात ।

शान्तिकराचार्यया बिन्ति न्यना नागपिसँ- ज्यू जिमिगु हि कया बिज्याहुँ धका लोकपिनि उपरे करुणा तया आज्ञा जुया बिज्याःगु जुल । नागपिसं आज्ञा जुया बिज्यासेंलि शान्तिकराचार्यं दुभिके च्वंगु नुगःया हि लिकाना बिज्याःगु जुल । नागतय्गु नुगःया हि भचा भचा लिकाना गुरू व हिं नागमण्डल च्वयाः दश कर्मादि प्रतिष्ठा याना नागपुरे तया विधि अनुसारं पूजा यानाः नागपिंत रवःता बिज्यात ।

थुगु बिधि बिधान कथं पूजाभावया प्रभावं ह्मयूदँ तक वा मवया च्वंगु नेपालय् छक्वलंहे सर्ग छगुलिंहे सुपाचं त्वपूवल छक्वलंहे वाफय् वल । थुकथं शान्तिकराचार्य गुरू नवनाग साधना याना जलवृष्टि यायेगु ज्या फुकं सिधय्के धुंका नवनागया हिं च्वयागु मण्डल सहित ज्वना शान्तिपुरसतुं द्वाहाँ बिज्याःगु जुल । उखुन्हु निसें नेपालय् वा वया दुर्भिक्ष शान्त जुया सुभिक्षं सामा वाली वधये जुया सकल नेपाःवासितय् सुख वृद्धि जूगु जुल ।

थुलि जुसेंलि सकल प्रजालोकपिसं तच्वतं हर्षमान याना श्री स्वयम्भू जिनालये पूजा याना द्वादशतीर्थ, अष्ट वैतराग आदि तीर्थे स्नान याना त्रिरत्नया शरण वना सद्धर्म चलेयात । थुकथं सकल प्रजालोकपिं पूण्यकर्म चित्तोत्पति याना च्वंगु जुल ।

(थुगु खं सकता (अष्टमोध्यायायगागु जक) बुद्धकाल लिपायागु खः)

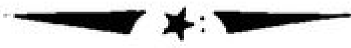
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे श्री नाग साधना जलवृष्टि चारणे नाम अष्टमोध्याय ।।)

॥ नमो बुद्धाय ॥ नमो धर्माय ॥ नमो संघाय ॥

स्वयम्भू पुराण

नवमोध्याय प्रारम्भ

पुनर्वार श्री भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयेका बिज्यात– श्री शान्तिकराचार्य गौड देशं वीरमती पीठ सेवा याना: नेपाल मण्डले उप छन्दोह पीठे पूर्व सेवा बिज्याना गुणाकर वज्राचार्यया पाखें प्रवर्ज्या सम्बर कया शान्ति श्री भिक्षु धका भिक्षु चर्या पुनरावृति जुया वज्राचार्याभिषेक कया शान्तिकराचार्य श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप गुप्त यात । स्वयम्भू चैत्य दयेके धुसेंलि दश-कर्मादि प्रतिस्था याना पञ्चपूर, नागपूर, वसपूर, अग्निपूर व वायुपूर स्थापना या नापं शान्तिपूर स्थापना याना शान्तिपूरे श्री सुख विवरण धयागु कोष्ठे चिन्तामणि वृक्षें कुयेका जवे चिन्तामणि घट तया देपाये पाखे चिन्तामणि रत्नया सिंहाशने वज्रासनं फेतुना पूर्व मुख याना आस्फाणक समाधि योगय् च्वना बिज्याना च्वन ।

कलि काले कामरुकामाक्ष देशे शशी धयाह्म यक्षराजाया माया धयाह्म यक्षनीया कुले श्री आर्यावलोकितेश्वर लोकनाथ धका जन्म कावनीगु इलय् नेपालय नरेन्द्रदेव जुजुया पर्यास भिंनिदँ तक

वा मवया हाहाकार जुइगु इलय् शान्तिकराचार्यया शिष्य बन्धुदत्त वज्राचार्य, नरेन्द्रदेव जुजु व ललित ज्यापु स्वह्मं कामरुकामाक्ष देशे वना श्री बन्धुदत्तं श्री लोकनाथ करुणामय नेपालय् बिज्याका जल वृष्टि याना वाया दुने जाकि दयेका श्री लोकनाथया रथ यात्रा दयेका बिज्याइ ।

थुलि लोकनाथ आगमण जुल ।

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो संघाय ।।

स्वयम्भू पुराण

उपतीर्थ

बागदुवा

बागमती तीर्थे श्री क्रकुछन्द तथागतं अभयानन्द गुणध्वज आदि प्यंगु कुलया लोकपिंत प्रवर्ज्या सम्बर बिया प्रवजित भिक्षुयाःगु थाये मेला चैत्र कृष्ण अमावशी मेष संक्रान्ति सोमबार स्नान द्वाफो स्वाँ दान पिण्डपात्र ॥१॥

तारातीर्थ

तारातीर्थ बागदुवालसंतु, थ्व तारातीर्थे हिमवति शहरयाह्म गुणाकर ब्राह्मणया पुत्र अयूला थ्वँ त्वना बेश्या गमन याना जूह्म धनाकर ब्राह्मण उद्धार जुया बंगु थ्व तीर्थे मेला चैत्र शुक्ल पञ्चमी बुधवार स्नान उफोस्वाँ, दान ताराशत नाम ॥२॥

सुन्दरीजल

सुन्दरीजल सहस्रधारा तीर्थ, थ्व तीर्थे स्वर्गया गरूड व पातालया नाग उद्धार जुया वंगु थाये । मेला जेष्ठ शुक्ल दशमी स्नान केतुकि स्वां, दान मत ॥३॥

कागेश्वर

कागेश्वर व्यम तीर्थ, थन महादेवया कला पार्वती उद्धार जुया वंगु, थ्व तीर्थे मेला भाद्र शुक्ल अष्टमी स्थान धतुर स्वां, दान त्रिशुल ॥४॥

तःदँह

तःदँह धनाह्रद थ्व तीर्थे बारानसीयाह्म हरिदास ब्राह्मण उद्धार जुया वंगु, थ्व तीर्थे मेला पौष शुक्ल दशमी स्नान सितु तियातःगु द्वाफो स्वां, दान पिण्डपात्र ॥५॥

कुरूवा

कुरूवा काँपोतज्ञ तीर्थ, थ्व तीर्थे हिरण्यवासी देशयाह्म धनुधर व्याधा उद्धार जुया वंगु, थ्व तीर्थया मेला माघ पुह्नि मकसंक्रान्ति स्नान उफो स्वां, दान भूमी दान ॥६॥

मातातीर्थ

मातातीर्थ मातृतीर्थ, थ्व तीर्थे मां लिसे छुते जुया च्वंह्म काये मचा सुमेधं मांयात स्रगतित्वं उद्धार याःगु थ्व तीर्थे मेला चैत्रकृष्ण पक्षे औंसि स्नान नस्वा, दान निसला ॥७॥

सरश्वती कुण्ड, ज्ञान कुण्ड

सरश्वती कुण्ड, ज्ञान कुण्ड तीर्थ, थ्व तीर्थे नेपाःवासि मूढत्व मनुर्नाम ब्राह्मण बिद्वान जुयाः उद्धार जुया वंगु मेला माघ शुक्ल श्रीपञ्चमी स्नान सरश्वती स्वां, दान सफू ॥८॥

मच्छेनारायण

मच्छेगां मीन तीर्थ, थ्व तीर्थे स्वर्गया इन्द्रादि दशदिग

लोकपाल देवतापिनिगु गँप्याग्वँ हगु, ज्ञान मुक्ति उद्धार जुया वंगु तीर्थया मेला अनला लक्षिहे स्नान उफो स्वां दान कँय् दय्माये चाकुमधि तया दान ॥६॥

गोडावरी

गोडावरी कुण्ड, थ्व तीर्थे केशनी उपकेशनी धिलाच्व माजु फुच्व माजु गोमाता थालसाँ सायात उद्धार याःगु मेला श्रावण महिना लछिं स्नान पञ्चगव्य, दान पिण्डपात्र ॥१०॥

नाला

नाला पुण्य माता तीर्थ, थ्व तीर्थे नागरी देश थालसां नाला देशयाह्म दिर्घरथ महाराजा प्रभृति सकललोकपिं उपोषध अष्टमी व्रत दना उद्धार जूगु श्री नाला करुणामय स्थापनायाःगु थ्व तीर्थे मेला कार्तिक शुक्ल मूखः अष्टमी स्नान ह्वाफो स्वां दान चन्द्रमा ॥११॥

चण्डेश्वरी

भोत चण्डेश्वरी उग्र तीर्थ, थ्व तीर्थे वीर चण्डी दैत्य उद्धार जुया वंगु थ्व तीर्थया मेला वैशाख शुक्ल पक्ष पुह्नि स्नान हामो दान तुयुहामो, लुँ वहया आत्माविम्ब ॥१२॥

पनौनी

पनौती सची तीर्थ, थ्व तीर्थे विरुपाक्ष उद्धार जुया वंगु तीर्थया मेला माघ लछिं स्नान पञ्चपल्लव, दान पिण्डपात्र ॥१३॥

शंखुचा

नमोदा धर्मरती तीर्थ, थ्व तीर्थया च्वय् च्वंगु गन्धमाद पर्वते पनौती देशयाह्म जुजुया काये महासत्व कुमारं थःगु ला थह्मं ध्दना

मां धुँयात ला नकः त्वंह्म उह्म महासत्वया अस्ति धातु दुथनाः द्येका तःगु चैत्य स्थापना जुगु मेला कार्तिक पूर्णिमा सकिमिला पुह्नि स्नान पञ्च सुगन्ध दान वस्त्र ॥१४॥

दोलाघाट

देवरती तीर्थ, थ्व तीर्थे स्वर्गया अपशरापिसं श्री करुणामयया अष्टमी व्रत दना उद्धार जुया वंगु थ्व तीर्थया मेला मकर संक्रान्ति स्नान पञ्च पल्लव दान सिरा ॥१५॥

सांगु देवी घाट

धर्मवती तीर्थ, थ्व तीथ नुवाकोतया जुजुपिं उद्धार जुया वंगु मेला चैत्र पूर्णिमा स्नान पञ्चसुगन्ध, दान सिसावुसा ॥१६॥

ल्हुती तीर्थ

ल्हुती तीर्थ तर नीनिधा ह्निति मखु थ्व फुक्व ह्नितियां च्वय् लः लुया वया च्वंगु थासे धाराधर तीर्थ थ्व तीर्थे वालसुकि नागया काये मूचलिराड नाग उद्धार जुया वंगु मेला चैत्र शुक्ल पुह्नि व मेषसंक्रान्ति चूलातकि थ्व नीर्थया मेला जुइ थ्व तीर्थे स्नान पञ्चसुगन्ध, दान जल घट ॥१७॥

तोखा

सपन तीर्थ स्वपना तीर्थ, थ्व तीर्थे महारोगि चखुंचा उद्धार जुया वंगु मेला मेषसंक्रान्ति स्नान जी स्वां, दान ह्यामो घ्यो चाकु ॥१८॥

सक्व तारा तीर्थ

तारा तीर्थ थ्व तीर्थे कुलिद्पूरयाह्म कुलिकमति सांस देशयाह्म सांस महाजन उद्धार जुया वंगु श्री वज्रजोगिनी थालसां खड्गजोगिनी स्थापना जूगु शंखदेव जुजु वंगलसिमां जन्म जूगु ॥१६॥

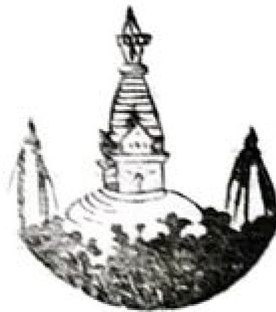
यंकिदँह

इन्द्रकिल कुण्ड, थ्व तीर्थे स्वर्गया इन्द्र उद्धार जुया वंगु मेला भाद्र शुक्ल पदा पुह्नि स्नान ह्मामो, दान मत ॥२०॥

पशुपती आर्यघाट

वारूवह तीर्थ, थ्व तीर्थे नेपाः वासिजन उद्धार जुया वंगु मेला कार्तिक शुक्ल मूखः अष्टमी स्नान पले स्वां, दान शय्या ॥२१॥

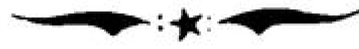
(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे संक्षिप्त उपतीर्थ वर्णनोनाम नवमोऽध्याय)

।। नमो बुद्धाय ।। नमो धर्माय ।। नमो सङ्घाय ।।

स्वयम्भू पुराण

दशम अध्याय प्रारम्भ

पुनर्वार थनंलि गोपुच्छ पर्वतस वास याना च्वंह्म चूडा भिक्षुणी सुशील धारणा याना प्रवर्ज्या व्रत कथाः श्री धर्मधातु स्वयम्भू चैत्य यात उफो स्वां दोहलपा नवाक्षर मन्त्रं जप याना नयेगु सिसाबुसा जक नया, धर्मकथा कना बिज्याना च्वंह्म श्री शाक्यमुनियातनं पञ्चोपचार पूजा याना धर्म श्रवण याना च्वँच्वंगु जुल ।

थबले श्री भगवानं आज्ञा दयेका बिज्यात- हे चूडा ! छं न्यँ, थ्व स्वयम्भू पर्वते गुह्म मनुष्यं किंचित् जक दशांकुशलादि पाप यात धासां मेमेगु थासे कोति पाप यानागुथें आपालं दोष लाना रौरब आदि अनेक नरक दुःख भोग कल्पं-कल्प तक याये माली। अथेहे हानं थुगु पर्वते किंचित् जक धर्म यातसां कोटि पुण्य यानागुया फल प्राप्त जुया आपालं मङ्गल जुया अनेक ऐश्वर्य प्राप्त जुइ । थुलिया कारणे थुगु पर्वते किंचित् जक पाप व धर्म यातसां आपालं फल प्राप्त जुइ ।

हे चूडा ! थथेया कारणे छंनं सीका सकल पापकर्म त्वःता त्रिकालेसं थुह्म श्री स्वयम्भू धर्मधातु वागीश्वरयात पूजा याना मन्त्र धारणी पाठ यानाः सेवा याना च्वँ । थुगु पुण्यया प्रभावं भिंनिद्‌ँ दयेव छन्त पञ्चभिज्ञ पद निश्चयेनं प्राप्त जुइ धका आज्ञा दयेका बिज्यात । श्री शाक्यमुनिया थुजोगु आज्ञा न्यना चूडा भिक्षुनी तच्वतं लय्‌ताया बुद्ध भगवानयात वन्दना यानाः उगु स्वयम्भू पर्वतसँ वास याना च्वंगु जुल ।

श्री स्वयम्भू पर्वतया पश्चिम भागे गोपुच्छ पर्वते च्वनाः गथे श्री शाक्यमुनि बुद्धं आज्ञा जुया बिज्याःगु खः अथेहे श्री स्वयम्भू पुराण सधर्म कथा ज्ञानि पण्डितजनपिसं यथार्थ प्रमाणथें व्याख्या यानाः कने माल । हानं पण्डित धर्म भानकपिसँ प्रकास यानाः कनेगु महाउत्तमनं खः विहार, पुण्यक्षेत्र, तीर्थ थुजोगु थासे जक सभा दयेका व्याख्यान यानाः कनेगु उत्तम जुइ । सन्ध्याकाले अशुद्ध थासे मकने अशुद्धगु थाये शुद्ध यानाः तिनि कने । सुनँ मनुष्यं थुगु सधर्म कथा स्वयम्भू पुराण कना च्वंगु अप्रतित जुया अश्रद्धा कथं निन्द्रा यानाः न्यन धालसा व मनुष्यं नरक भोक यायेमाली । अथे जूगुलिं श्रोतादि (धर्मकथा न्यनीपिं) व धर्म भाणक (कनीह्म पण्डित) निह्म-सियां एकाग्र चित्तं शुद्धात्मां कनेमाल, न्यनेमाल ।

थुकथं गुह्म पण्डितं नियमं कना च्वनी, गुह्मसियाँ थुगु धर्म धातु ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति जुया बिज्याःगु स्वयम्भू पुराणया सद्धर्म कथा न्यना च्वनी थजाःपिं पुण्यात्मा जुया च्वंपिं मनुष्यपिं उगु पुण्यया प्रभावं सर्व पापं मुक्त जुया सर्व क्लेशावर्ण मुक्त जुया

दश कुशल पाप कर्म धीहे मफया राग, द्वेष, मोह, माया आदि नाश जुयाः महा बुद्धिमानि अत्यन्त तेजस्वी जुया वइ। हानं सद्धर्म गुणरुपि सम्पत्तिं पूर्ण जुया सकलसत्व हित यायेगु चित्त जुया महा त्यागिवन्त जुया, दान धर्मे ग्यंह्म जुइ। थुकथं धर्मचित्त जुया, कायवाक्चित्त शुद्ध जुया, दुर्गतिस गुवलें जन्म जुइ म्वाःला, शन्गती जन्म जुया दशपारमिता पूर्ण ज्वंह्म जुया दशज्ञान लाना दशभूमि इश्वर जुया सकल सामाग्रिनं पूर्ण जुया सर्व मारगण त्याका बोधिसम्भारं पूर्ण जुया श्री संम्यक्सम्बुद्ध पद तक लाना महामोक्ष वनीह्म जुइ।

श्री स्वयम्भू ज्योतिरुप उत्पत्ति जूगु स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथाया सफू दयेकाः थःगु छें तया सद्धर्म कनाः न्यंकाः बोधिव्रत च्वले या, याकि। थुगु पुण्यद्वारा सदानं मङ्गल जुया देशेनं सुभिक्ष जुइ। महा ऐश्वर्य सुखभोग लाना अन्तस मोक्षगति प्राप्त जुइ। थथे सद्धर्म स्वयम्भू पुराण कथा गुह्मसें न्यनी, गुह्मसें कनी, गुह्मसें सफू दयेकी उह्म पुण्यात्मापिन्त कृपा दृष्टिं स्वया सदाकालं मङ्गल याना रक्षा याइ। हानं प्रज्ञा पारमितादि दशपारमिता देवीपिसँ सदां मङ्गल याना बोधि सामाग्रिनं पूर्ण जुइका बिइ। श्री आर्यावलोकितेश्वर करुणामय आदि सकल बोधिसत्वपिसं सदां कल्याण याना रक्षा याना उद्धार याइ।

हानं ब्रह्मा, बिष्णु, महेश्वर, इन्द्रादि सकल लोकपाल गणपिसंनँ सुदृष्टिनं स्वयाः रक्षा याइ। हानं गन्धर्व, किन्नर, यक्ष, राक्षस, नाग, गरूड, कुम्भाण्ड गण थ्वते सकलसियां श्री स्वयम्भू पुराण

कंह्म, न्यंह्म, च्वह्म, सफू दयेका तःह्म थथेंजापिंत सुदृष्टिं स्वया सदां रचा याइ । हानं विद्याधर, सिद्धगण साध्यगण थुपिं सकसियांनं श्री स्वयम्भू पुराण कंह्म, न्यंह्म, सफू च्वःह्म, दयेकूह्म थथेंजापिंत सदां मङ्गल याना उद्धार याइ । हानं भूत, प्रेत, पिशाच आदिं दुष्टचित्त जुयावंपिं मारगणपिसँ थ्व सफू दुगु थासे पलातये फइमखु, थिइ फइमखु । हानं गुह्म मनुष्यं श्री स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा सफू च्वइ, च्वकातइ, च्वकाः प्रकास याइ, सफू दान याइ, थुगु महायान सूत्र श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति, सद्धर्म कथा, स्वयम्भू पुराण च्वयागु सफू दान यानागु फलं याकनं क्लेशावर्ण मुक्त जुया वोधिचित्त उत्पति जुया पुण्यसम्भारं पूर्ण जुया अनुत्तर संम्यक्सम्बोधि प्राप्त जुइ । थुगु स्वयम्भू पुराण सफू च्वकूह्मेसित, महायान सफू च्वकूगु फल प्राप्त जुइ । हानं गुह्मेसियां थ्व स्वयम्भू पुराण सफू थःगु छें तया सद्धर्म कनी पूजा याइ उह्म मनुष्ययात थुगु पुण्यं सुखावति भुवनय् वास लाइ ।

गुह्मेसियां थ्व ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति कथा स्वयम्भू पुराण च्वया दशकर्मादि प्रतिष्ठा याना तइ उह्मेसिया छें सर्वदुःख नास जुया ऐश्वर्य स्थिर जुइ । वुद्धिमानिपिसँ श्री ज्योतिरुपया सत्कथा च्वया, च्वका थह्मं धारण याना मेपिंत कनी, कंकी सदां लुमंका च्वनी उह्म अन्तकारे जिनपुत्रपिसँ वोधिसत्वपिसँ रचा याकाः सुखावति भुवनय् अमिताम्भ तथागतया थाये जन्म कावने दइ । थ्व स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा न्यंका, न्यना च्वंपिंत पूजा याना थह्मं फक्व भोजन याकी उह्म दानपतियात सकल बुद्धपिसँ, प्रत्येक बुद्धपिसँ,

बोधिसत्वपिसँ, भिक्षुपिसँ, जोगिपिसँ, आचार्यपिंत भोजन याकागु फल प्राप्त जुइ। थुलिया कारणे स्वयम्भू पुराण न्येंपिंत, कनीपिंत, न्यनीपिंत पूजा याये माने याये योग्य जू।

हानं थुगु स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा च्वया, कंका, कना न्यंकागु पुण्य फल बुद्ध बोधिसत्वपिंत भोजन याकागुति फल प्राप्त जुइ। भिक्षुपिंत भोजन याकागु फल प्राप्त जुइ। हानं गुरू वज्राचार्य व बुद्धाचार्यपिंतनं भोजन याकागु फल प्राप्त जुइ। थथे थुगु स्वयम्भू पुराण सफू च्वका सद्धर्म प्रचार याकृह्मयात सकल बुद्ध बोधिसत्वपिसँ सदां रक्षा याइ। हानं इन्द्रादि लोकपालपिसँ सुदृष्टि स्वया सर्व बिघ्न निवारण याना सर्वत्र संरक्षा याइ। थुगु पुण्यं शत्रु धयापिं मद्या सकल मित्रभाव जुई, दुष्ट जनपिं सकलें हित चित्त जुइ। वन जन्तुया भयनं गुवलें देमखु। राज भये, चौर भये, जल भये, सर्पया भये, अभिचार भये, कुष्ठरोगादि भये, वात पित्त श्लेष्म त्रिधातुक आदि थथिंगु भये गुवलेंहे दइ मखु। न्ह्यागु थासे वंसाँ उपद्रवादि धैगुहे दैमखु सदाकालं मङ्गल जुया च्वनी।

अथे जूगुलि थ्व संसारया सकल लोकपिसँ श्री स्वयम्भूया उत्पत्ति कथा स्वयम्भू पुराणे सद्धर्म कथा न्यना सदां श्री स्वयम्भूया शरण वना सेवा याये माल।

श्री शाक्यमुनीन्द्रं आज्ञा जुया बिज्यात- हे मैत्री बोधिसत्व, हे सर्वसंघपिं ! गुह्मसियां गुगु थासे श्री स्वयम्भू पुराण कना च्वनी उगु थाये महाउत्तम पुण्य क्षेत्र धका सीकि। गथे श्री ज्योतिरूप

स्वयम्भू बिराजमान जुया बिज्याःगु पर्वत उत्तम जुगा च्वन, अथेहे थुगु धर्म व्याख्यान जूगु थाये महाउत्तम धका सीकि । थुगु श्री स्वयम्भू पुराण सधर्म कथा व्याख्यान जुया च्वंगु थासे सकल तथागतपिसँ प्रत्येक बुद्धपिसँ बोधिसत्वपिसं सुदृष्टि स्वया सदां रक्षा याइ । हानं थथेंजागु धर्मकथा प्रकाश जुया च्वंगु देशे सदाकालं इले व्यले जलवृष्टि जुया सुभिक्षे जुइ । गुकें याना वा, व्ह आदि सामा बधये जुइ ।

थथेंजागु श्री स्वयम्भू पुराण व्याख्यान जुया च्वंगु राज्ये जुजुं धर्मया न्यायं सकल प्रजालोकपिंत प्रतिपाल याये फै । थुलित महा उत्तम जुया च्वंगु श्री ज्योतिरुप स्वयम्भू उत्पति स्वयम्भू पुराण सद्धर्म कथा सकल लोकं सफू च्वया, कना, न्यंका प्रचार याना सकल देवलोकया आश्रये जुया बिज्याह्म श्री स्वयम्भूयात स्मरण याना च्वनेमाल धका श्री शाक्य मुनीन्द्र भगवान बुद्धं मैत्री बोधिसत्वयात आज्ञा दयेका बिज्याःगु खँ कुट्कुटाराम महाबिहारे उपगुप्त भिक्षुं सम्राट अशोक महाराजायात आज्ञा दयेका बिज्याःगु स्वयम्भू महापुराण क्वचाल ।

(इति श्री स्वयम्भू महापुराणे पुराण प्रशंसा दशमोऽध्याय समाप्त)

ये धर्मा हेतु प्रभवा हेतुतेषां तथागतः ।
ह्यवदत्तेषांच यो निरोध एवंवादि महाश्रवण ॥

लेखक–बद्रीरत्न बज्राचार्य सब्रल बाहा यें